

**İLKÖĞRETİM KURUMLARININ 6. SINIFLARINDA
OKUTULAN YENİ MÜFREDATA UYGUN TÜRKÇE DERS
KİTAPLARININ ŞEKİL VE İÇERİĞİ, ÖĞRETMEN KILAVUZ
KİTAPLARINDA ÖNERİLEN SORULAR ÜZERİNE BİR
İNCELEME**

Gülsüm ÇOMAK

**Haziran 2009
DENİZLİ**

**İLKÖĞRETİM KURUMLARININ 6. SINIFLARINDA OKUTULAN
YENİ MÜFREDATA UYGUN TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ
ŞEKİL VE İÇERİĞİ, ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARINDA
ÖNERİLEN SORULAR ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı**

Gülsüm ÇOMAK

Danışman: Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN

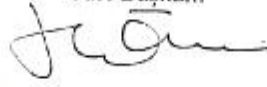
**Haziran 2009
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Gülsüm ÇOMAK tarafından Prof.Dr.Önder GÖÇGÜN yönetiminde hazırlanan “**İlköğretim Kurumlarının 6. Sınıflarında Okutulan Yeni Müfredata Uygun Türkçe Ders Kitaplarının Şekil ve İçeriği, Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Önerilen Sorular Üzerine Bir İnceleme**” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 24 Haziran 2009 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Hacı Ömer KARPUZ

Jüri Başkanı

Prof.Dr.Önder GÖÇGÜN

Jüri Üyesi (Danışman)

Yrd.Doç.Dr.Ali DONBAY

Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 26/07/2009 tarih ve 12/01... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürnü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza

Öğrenci Adı Soyadı: Gülsüm ÇOMAK

TEŞEKKÜR

Millî Eğitimin genel amaçlarını ve Türkçe eğitiminin özel amaçlarını gerçekleştirmede en çok kullanılan öğretim materyali ders kitabıdır. Bugüne kadar ders kitapları üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yapılmış olan çalışmalarda ya eski müfredat programına uygun olarak hazırlanan ders kitapları incelenmiş ya da yeni müfredat programına göre hazırlanan ders kitaplarının bir yönü üzerinde durulmuştur. Yeni ders kitaplarının birçok yönüyle incelenerek eksikliklerinin giderilmesine ve öğretimde daha etkin materyaller haline getirilmesine yardımcı olmak arzusuyla böyle bir çalışma yapılmıştır.

Çalışmada incelediğimiz öğretmen kılavuz kitaplarının temininde ufak tefek sorunlarla karşılaşmıştır. Öğretmen kılavuz kitaplarından birinin tam ve az yıpranmış olanını bulmak pek kolay olmamıştır. Bir diğerini ise okul müdürleri öğretmen arkadaşlara imza karşılığı verdiği ve öğretim yılının sonunda kitapların geri verilmesini istediği için temin etmek biraz zor olmuştur. Bu küçük sorunlar kısa sürede aşılmış ve çalışmaya ilk adım atılmıştır.

Bu çalışmayı yönlendiren ve tecrübelerini benimle paylaşan danışmanım sayın Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN'e, çalışmam sürecinde ilgi ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Öğr. Gör. Canan ALPLER YALÇIN'a, çalışmam sürecinde maddî ve manevî desteğiyle hep yanımda olan eşim Osman ÇOMAK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Gülsüm ÇOMAK

ÖZET

İLKÖĞRETİM KURUMLARININ 6. SINIFLARINDA OKUTULAN YENİ MÜFREDATA UYGUN TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ ŞEKİL VE İÇERİĞİ, ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARINDA ÖNERİLEN SORULAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÇOMAK, Gülsüm

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi ABD

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN

Haziran 2009, 423 Sayfa

Ders kitapları; öğrencilerin seviyesine uygun, bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış metinlerden oluşan, öğretim programlarını esas alan basılı eğitim öğretim materyalleridir. Türkçe ders kitapları ise temel dil becerilerini kazandırmada ve dil bilgisini öğretmede okullarda en çok kullanılan öğretim materyalidir.

Bu çalışmada yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Türkçe ders ve çalışma kitaplarının niteliğini ve öğretmen kılavuz kitaplarında önerilen temel dil becerileriyle ilgili soruların yeterliliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çalışma 2006/2007 eğitim öğretim yılında, ilköğretim kurumlarının 6. sınıflarında okutulan üç ders kitabıyla sınırlandırılmıştır. Kitaplar, bu konudaki yazılı ve basılı materyaller, Talim ve Terbiye Kurulunun Ders Kitaplarının Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usulleri, Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge, TSE'nin ders kitaplarıyla ilgili standartları esas alınarak incelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde ders kitaplarının biçim özellikleri; ikinci bölümünde ders kitaplarındaki metinlerin ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerin içerik özellikleri; üçüncü bölümünde ise öğretmen kılavuz kitaplarındaki temel dil becerileriyle ilgili sorular amaçları ve cevap kaynakları açısından incelenmiştir.

Yapılan incelemede ders kitaplarının cilt özelliklerinin standartlara uygun olmadığı görülmüştür. Kitaplarda kullanılan bazı resimlerin orijinali üzerinde yapılan değişiklikler resimlerin gerçekliğini azaltmıştır. Kitaplarda edebî türlerin özelliklerini kavratıcı, metin yazarlarını tanıttıcı etkinlik ve sorulara yeteri kadar yer verilmemiştir. Kurgusal ve bilgi veren yazımsal türler arasında sayısal denge sağlanmamıştır. Kitap setlerinin içinde dinleme metinlerinin seslendirildiği materyallere, ders ve çalışma kitaplarında temalarla ilgili internet adreslerine ve okuma kaynaklarına yer verilmemiştir. Öğretmen kılavuz kitaplarındaki dört temel dil becerisiyle ilgili sorular, nicelik ve nitelik olarak yeterli değildir.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretimi, ana dili, Türkçe ders kitabı, sorular.

ABSTRACT

AN INQUIRY INTO THE FORM AND CONTENTS OF THE SIXTH GRADE TURKISH STUDENT'S BOKS PREPARED ACCORDING TO THE NEW CURRICULUM AND INTO THE QUESTIONS SUGGESTED IN TEACHER'S BOOKS

ÇOMAK, Gülsüm

Master Thesis, Turkish Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN

June 2009, 423 pages

Students books are printed education materials, which are proper for students levels contain text ornamented with cognitive and sensory skills, take education programmes as a basis. Turkish students' boks are the education materials which are used for acquiring basic language skills and teaching grammar.

The aim of this study is to deter mine the sufficiency of the questions about basic language skills suggested in teachers' books and the quality of Turkish students books and workbooks prepared according to the curriculum.

The study is limited to three students' books being studied in sixty grade classes of primary education schools in 2006-2007 education year. The book are have been examined in terms of the materials written and printed about this subject, the basis and methods of instruction and Education institution about preparing and examining students' books instructions concerning evaluation an examinationof students' books and means of teaching, standarts of Turkish standarts institutions about students books.

In the first part of the study the formal qualities of the books ; in the second part, the texts in students' book and the activities in workbooks, contents qualities; in the third part, the questions about basic language skills in teachers books are examined in terms of aims and sources of answers.

In the research having been made, it has been found out that the qualities of binding are not appropriate for the standards. The changes, which have been done in the originals of the pictures, decrease the realism of them. In books the activities and the questions with which the qualities of literary texts can be comprehended and the authors of the texts can be introduced are not included.

Numerical balance between thearetical and communicant literary types is not provided. Materials in which the listening texts are recorded, internet addresses which are about the themes in students' books and workbooks. The

questions about four language skills in teachers books are not sufficient in terms of quality and quantity.

Key words: Turkish teaching, mother tongue, Turkish students' books, questions.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM DERS KİTAPLARININ BİÇİM ÖZELLİKLERİ

1.1. İNCELENEN TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ TANITIMI	22
1.2. İNCELENEN TÜRKÇE ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARININ TANITIMI	24
1.3. KİTAPLARIN KÜNYELERİ	25
1.4. ÖN KAPAK	27
1.5. KİTABIN SIRTİ	30
1.6. ARKA KAPAK	32
1.7. İÇ KAPAK	35
1.7.1. İç Kapak Ön Yüzü	35
1.7.2. İç Kapak Arka Yüzü	37
1.8. İKİNCİ YAPRAK VE DEVAMI	38
1.9. DİĞER YAPRAKLAR	41
1.10. KİTAPLARDA METİN KISIMLARININ BAŞLIKLAR DIŞINDA KALAN HARF VE RAKAM BÜYÜKLÜKLERİNİN ÖLÇÜLERE UYGUNLUĞU	47
1.11. DERS KİTAPLARININ SON BÖLÜMÜNDE YER ALAN YAPRAKLARIN DÜZENİ	48
1.12. GÖRSEL MATERYALLER	50

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKÇE DERS VE ÇALIŞMA KİTAPLARININ İÇERİK ÖZELLİKLERİ

2.1. METİN VE TEMA SEÇİMİ.....	80
2.1.1. Ders Kitaplarının Metin Türü ve Yazarlarına Göre İncelenmesi	84
2.1.2. Ders Kitaplarının Temalarına Göre İncelenmesi.....	99
2.1.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Konu Bakımından İncelenmesi....	100
2.1.4. Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Uzunlukları Bakımından İncelenmesi	105

2.2. TÜRKÇE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARINDAKİ ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ.....	113
2.2.1. Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi	113
2.2.2. Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi	176
2.2.3. Yazma Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi.....	189
2.2.4. Dil Bilgisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi	229
2.3. TEMAYA HAZIRLIK BÖLÜMLERİNİN İNCELENMESİ	268
2.4. TEMA SONU DEĞERLENDİRME BÖLÜMLERİNİN İNCELENMESİ	272

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DÖRT TEMEL DİL BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR

3.1. OKUMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR	278
3.1.1. Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular	279
3.1.2. Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	284
3.1.3. Amaçlarına Göre Sorular.....	301
3.1.3.1. Okumaya hazırlıkla ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi	302
3.1.3.2. Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi.....	307
3.1.4. Cevap Kaynaklarına Göre Sorular.....	320
3.1.4.1. Okumaya hazırlıkla ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi.....	321
3.1.4.2. Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi.....	325
3.2. DİNLEME/İZLEME BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR	335
3.2.1. Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular.....	335
3.2.2. Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular.....	337
3.2.3. Amaçlarına Göre Sorular.....	340
3.2.3.1. Dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi.....	341
3.2.3.2. Dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi.....	343
3.2.4. Cevap Kaynaklarına Göre Sorular.....	346
3.2.4.1. Dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi.....	347
3.2.4.2. Dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi.....	348
3.3. KONUŞMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULARIN İNCELENMESİ.....	351
3.4. YAZMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULARIN İNCELENMESİ.....	361
BULGULAR VE TARTIŞMA.....	370
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	407
KAYNAKLAR.....	418
ÖZGEÇMİŞ	423

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.3.1. İncelenen Ders Kitaplarının Künyeleri	25
Tablo 1.3.2. İncelenen Ders Kitaplarının Genel Özellikleri	26
Tablo 1.12.1. 1. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar).....	53
Tablo 1.12.2. 2. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)	55
Tablo 1.12.3. 3. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)	58
Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)	60
Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)	65
Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)	70
Tablo 2.1.1.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları	92
Tablo 2.1.1.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları	94
Tablo 2.1.1.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları	96
Tablo 2.1.1.4. Ders Kitaplarındaki Metin Türlerinin Dağılımının Karşılaştırılması	97
Tablo 2.1.1.5. Ders Kitaplarındaki Ortak Yazar ve Metin Adları	98
Tablo 2.1.1.6. Kitaplarda Yer Verilen Temaların Adları	100
Tablo 2.1.2.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu	101
Tablo 2.1.2.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu	103
Tablo 2.1.2.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu	104
Tablo 2.1.3.1. 1. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı	106

Tablo 2.1.3.2. 2. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı	108
Tablo 2.1.3.3. 3. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı	109
Tablo 2.1.3.4. Kitaplardaki Kelime, Cümle, Paragraf ve Satır Sayılarının Karşılaştırılması	111
Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler	116
Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler	138
Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler	151
Tablo 2.2.2.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	178
Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	181
Tablo 2.2.2.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	186
Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	190
Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	202
Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler	215
Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler	231
Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler	239
Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler	253
Tablo 2.2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Etkinlik Sayılarının Karşılaştırılması	267
Tablo 2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü	269
Tablo 2.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü	269
Tablo 2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü	270

Tablo 2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı	274
Tablo 2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı	275
Tablo 2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı	275
Tablo 2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Tema Sonu Değerlendirme Sorularının Tiplere Göre Karşılaştırılması	276
Tablo 3.1.1.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular ..	279
Tablo 3.1.1.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular...	280
Tablo 3.1.1.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular...	282
Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	283
Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	290
Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	296
Tablo 3.1.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	303
Tablo 3.1.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	304
Tablo 3.1.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	306
Tablo 3.1.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	308
Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	312
Tablo 3.1.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	317
Tablo 3.1.5.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	321
Tablo 3.1.5.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	322

Tablo 3.1.5.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	323
Tablo 3.1.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	325
Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	328
Tablo 3.1.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	333
Tablo 3.2.1.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular	336
Tablo 3.2.1.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular	336
Tablo 3.2.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	337
Tablo 3.2.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	338
Tablo 3.2.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular	339
Tablo 3.2.3.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	341
Tablo 3.2.3.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	342
Tablo 3.2.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	343
Tablo 3.2.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	344
Tablo 3.2.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi	345
Tablo 3.2.5.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	347
Tablo 3.2.5.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	347

Tablo 3.2.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	348
Tablo 3.2.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	349
Tablo 3.2.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi	350
Tablo 3.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	351
Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	354
Tablo 3.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	358
Tablo 3.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	362
Tablo 3.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	364
Tablo 3.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları	367

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

Age	: adı geçen eser
Çev.	: çeviren
ÇK	: Çalışma Kitabı
DrI.	: derleyen
DK	: Ders Kitabı
Hızl.	: hazırlayan
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ÖKK	: Öğretmen Kılavuz Kitabı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü

GİRİŞ

“Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir.”¹ “Kişi, duygu, düşünce ve isteklerini hiçbir başka araca ya da aracıya başvurmaksızın dil ile karşısındakilere ilettiği gibi, onların duygu ve dileklerini de yine dil yoluyla öğrenir. Toplumda elde edilen bütün bilgi, bulgu, deney ve gözlemler de ancak dil aracılığıyla başkalarına aktarılabilir. Kısacası dil, yaşamsal, bilimsel, sanatsal, dinsel ya da felsefeye ilişkin her türlü düşüncenin taşıyıcısı demektir. Ayrıca dil, kültür denen değerler ve davranışlar bütünü oluşturana ana ögelerden biri olduğu gibi onu öğrenmek için kullanılan bir araç özelliğini de taşımaktadır. Çünkü herhangi bir kültürün içeriğini ve niteliklerini kavrayabilmek için, onun dil yönünden dayandığı anlamlar sisteminin bilinmesi gerekmektedir.”²

Dil, hem kültürü oluşturması hem de aktarmasından dolayı, eğitim öğretim faaliyetlerinin temel aracıdır. Okulöncesi dönemde çocuk, dili ailesinden ve çevresinden kuralsız ve düzensiz olarak öğrenirken ilköğretimle başlayan öğrenim hayatında kurallı ve düzenli olarak öğrenir.

“Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünce ve iletişim becerilerini geliştirmektir. Bütün ülkeler ana dili eğitimine önem vermektedir. Çünkü dil, bireyin kültürünün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Dili iyi bilme ve düzgün kullanma hem okul başarısı için hem de hayatta başarı kazanmak için

¹ Prof. Dr. Doğan AKSAN, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Cilt: 1, Türk Dil Kurumu Yayınları: 439, Ankara, 2000, s. 55.

² Prof. Dr. Şerafettin TURAN, “Türkçenin Bilim Dili Olmasına İlişkin Sorunlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002, s. 91.

çok önemlidir.”³ Bu nedenle sekiz yıllık ilköğretim sürecinin birinci kademesinde öğretimin temelini ana dili öğretimi oluşturur.

Ana dili kavramını Aksan, şöyle tanımlamaktadır: “Anadili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir.”⁴

“Ana dilini etkin kullanabilme, hem birey hem de toplum açısından gereklidir. Toplum bir anlamda bir iletişim ağı olarak görülebilir. Eğer bir toplumdaki bireyler, birbirinin ne demek istediklerini anlayamazlarsa, toplum hayatı bir sağırlar diyaloguna dönüşür. Öte yandan, toplumsal bir çevrede yaşayan birey, ihtiyaçlarını gidermek, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmak, bilgi kazanmak ve dengeli bir biçimde yaşayabilmek için toplumun öteki bireyleriyle iletişim kurmak zorundadır. Ana dilinin etkin kullanımı, hem bireyin toplum içinde diğer bireylerle anlaşmasını, hem de eğitim alanındaki öğrenmelerin gerçekleşmesini kolaylaştırır.”⁵

Ana dili öğretimi ilköğretim ile başlayıp orta öğretim ve üniversitede devam etmektedir. İlköğretim sürecinde öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve devinişsel dil becerilerinin kazandırılmasında Türkçe öğretimine önemli görevler düşmektedir.

Türkçe öğretiminin yapısal özellikleri ve öğretimin niteliğini belirleyen etkenler dizgesel olarak sıralandığında şunlar söylenebilir:

“Anadili öğretimi (Türkçe öğretimi) kişilik gelişiminde belirleyici bir işleve sahiptir. Çünkü, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin edindirilmesi sürecinde kullanılan araçlar (metinler), sanatçı duyarlılığı ve dilimizin anlatım olanaklarıyla oluşturulmuş yaşam durumlarıdır, genellikle de insan gerçekliğini konu alır. İnsana insan gerçekliğini tanıtır. İnsan ilişkilerini örneklendirir. Okura, o gerçekliği oluşturan sevinçleri, üzüntüleri, korkuları, beklentileri vb. duyumsatır.

³ Prof. Dr. Cemal YILDIZ vd., *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2008, s. 14.

⁴ Prof. Dr. Doğan AKSAN, *Age*, s. 81.

⁵ Şükri ÜNALAN, *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006, s. 5.

Anadili öğretimi; sağlıklı düşünme, tartışma ve etkili iletişim kurma becerisi edindirme sürecidir. Okuma, konuşma, yazma ve dinleme etkinlikleri, düşüncenin oluşmasına, gelişmesine ve paylaşılmasına olanak sağlar. Düşünce üretme ve tartışma etkinlikleriyle sürekli beslenen ve çeşitlenen eğitim ortamları, dilin etkili bir iletişim aracı olarak kullanılması için de uygulama alanı yaratır.”⁶

“Anadili öğrenme ve öğretme aracıdır. Bu nedenle, anadili öğretimi de kişiye öncelikle yazılı kaynaklardan (yazınsal ve öğretici metinlerden) yararlanma ve bunları başkalarıyla paylaşma becerisi kazandırmalıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde, Türkçe öğretiminin amacı, yazılı kültürle etkili bir iletişime girebilen, düşünen duyarlı insanı yetiştirmek olmalıdır. Okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak, daha yalın bir söyleyişle “seçici okur” yetiştirmek, anadili öğretiminin ulaşmak zorunda olduğu temel amaç olarak benimsenmelidir.”⁷

“Anadili öğretimi bir bilgi dersi olmaktan çok bir beceri ve alışkanlık kazandırma dersidir; beceriler de uygulama yoluyla kazandırılır. Öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinde en etkili yol, öğretim sürecinde öğrenciyi etkin kılacak ve onu uygulamaya yönlendirecek eğitsel önlemlerin alınmasıdır. Öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma, yazma ve dilbilgisi konu alanına ilişkin becerileri, program amaçlarına uygun ve tam olarak kazanabilmesi için, her öğrenciye anılan becerilerini sınavabileceği olanakların sunulması ya da fırsatların yaratılması gerekir.

Anadili öğretimi doğası gereği bir sanat eğitimi sürecidir. Öğrencilerin yaratıcı yetilerinin ve gizilgüçlerinin açığa çıkartılabilmesi için, öğrenciler düzeyine uygun sanatsal niteliği olan metinlerle karşılaştırılmalıdır. Öğrencilerin ilköğretimin ilk yıllarından başlayarak düzeylerine uygun nitelikli yazınsal metinlerle karşılaşması, aslında sanatçı duyarlılığı ile buluşması; kendi kültürünü ve dilinin anlatım güzelliğini tanıması demektir. Bu süreç hem duyuların eğitilmesi hem de düşüncenin gelişmesine olanak sağlar. Türkçe öğretiminin öğrencilerde oluşturmakla sorumlu olduğu, “dil

⁶ Doç. Dr. Sedat SEVER, “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 191–193.

⁷ Doç. Dr. Sedat SEVER, “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 191–193.

bilinci ve duyarlılığı” da doğal bir öğrenme ortamı içinde öğrencilere sezinlettirilerek kazandırılır.”⁸

“Anadili öğretiminin bireylere; doğru, açık ve etkili bir iletişimi gerçekleştirebilecek dilsel becerileri kazandırma; onların düşünme güçlerini geliştirme, yetkinleştirme ve toplumsallaşma süreçlerine katkıda bulunma gibi temel amaçları vardır. Bu amaçlar, anadili duyarlılığı ve bilinci yeterince gelişmiş bireylere, yurt ve dünya gerçeklerini anadilleriyle kavrama ve değerlendirme becerileri kazandırma gibi diğer temel amaçlarla birleşir.”⁹

“Anadili öğretiminin öğrencilere kazandırmayı amaçladığı bilgi ve beceriler öğretim kademelerine göre büyük bir ayrılık göstermez; birbirleriyle örtüşüm içindedir. Amaçlar, öğretimin her aşamasında öğrencinin düzey, yetenek, ilgi ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak çeşitlenir.”¹⁰

Yukarıdaki açıklamalardan Türkçe öğretiminin, öğrencilere onların zihinsel ve toplumsal gelişimlerine bağlı olarak dilsel becerileri kazandırma açısından önemli bir görevi olduğu ortaya çıkmaktadır. Ana dili öğretiminin amaçları, öğrenciye kazandırılmak istenilen nitelikler, amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını gösteren davranışlar, her davranışı öğrenciye kazandıracak eğitim durumları ve bu davranışları öğrencinin kazanıp kazanmadığını ortaya koyan ölçme durumlarının düzenlenmesi gerekir. Öğrencinin belirlenen amaçlara ulaşmasını sağlayacak yaşantıların oluşturulabilmesi için öncelikle Türkçe öğretiminin genel amaçlarının bilinmesi gerekir. İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminin amacı Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak şöyle belirlenmiştir:

1. Dilimizin millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsetmek,
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamak,
3. Türkçe’yi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak,

⁸ Doç. Dr. Sedat SEVER, “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 191-193.

⁹ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 5.

¹⁰ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 5.

4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmek,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazandırmak,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını sağlamak; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmek,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğretmek, bunları bir alışkanlık haline getirmelerini sağlamak,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmalarını, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmalarını ve seçici olmalarını sağlamak,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımalarını sağlamak,
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmalarını ve çözümler üretmelerini sağlamak,
11. Millî, manevî ve ahlâki değerlere önem vermelerini ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmektir.¹¹

Belirtilen amaçların oluşturulmasında temel alınan 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ise şunlardır:

“Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarında belirtilen Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî ve ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne

¹¹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 4.

sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.”¹²

Bu amaçların gerçekleştirilmesinde Türkçe öğretimine düşen önemli görevler anlama ve anlatma becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesidir. Anlamanın iki boyutu vardır: Okuma ve dinleme/izleme.

“Okuma; kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleriyle, bir yazıyı bir bütün olarak görme, algılama ve kavrama sürecidir. Okuma etkinlikleriyle öğrencilere; okuduğunu daha çabuk ve doğru anlama, okuma sevgisi ve alışkanlığını geliştirebilme, farklı duygu ve düşüncelere saygılı olmayı öğrenme, yapıcı eleştirilerde bulunabilme gibi davranışlar kazandırılabilir.”¹³

Yeni öğrenme yaşantıları oluşturmada okumanın önemli bir yeri vardır. Günümüzde bilgi hızla üretilmekte ve çeşitli yayın organları aracılığıyla da yayılmaktadır. Bireyin bu hıza ayak uydurabilmesi için iyi bir okuyucu olması gerekmektedir. İyi bir okuyucu okuduğundan anlam kurmakta, ön bilgilerini konuyla ilişkilendirebilmektedir. Bunun yanı sıra iyi bir okuyucu yeni kelimeler öğrenmekte, hayaller oluşturmakta, yaratıcılığını geliştirmekte, okuduklarından yararlanmaktadır. İlköğretimdeki Türkçe derslerinde öğrencileri iyi birer okuyucu olarak yetiştirebilmek için okuma becerisi üzerinde önemle durulmaktadır.

Demirel, “İlköğretim okullarında yapılan okuma çalışmalarının daha çok öğrencilere hızlı, doğru ve anlayarak okuma becerisini kazandırmaya, okuma zevki

¹² Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 1.

¹³ Şükrü ÜNALAN, Age, s. 62.

vermeye ve onların sözcük dağarcığını zenginleştirmeye yönelik olması gerektiğini”¹⁴ belirtmiştir.

Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu’nda ise okuma becerisiyle ilgili şu amaçlara yer verilmiştir:

1. Okuma kurallarını uygulama
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
3. Okuduğu metni değerlendirme
4. Söz varlığını zenginleştirme
5. Okuma alışkanlığı kazanma¹⁵

Öğrenme alanlarından bir diğeri de görsel okuma ve görsel sunudur. Şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görsellerden anlam kurma görsel okuma; okuyucunun bu okuma sonucunda oluşturduğu anlamı söze dayalı olmayan bir şekilde ifade etmesi de görsel sunudur. Bu öğrenme alanının amacı bireyin görsellerden de anlam çıkarmasını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen kılavuz kitaplarında görsel okumaya yönelik yaptırılacak etkinliklere, öğrenci çalışma kitaplarında da görsel sunuya yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Görsel okuma ve görsel sunu hem birikim edinme hem de kendini ifade etme sürecidir. “Türkçe programlarında, görsel okuma ve görsel sunu ayrı bir öğrenme alanı olarak ilk kez 2005 Programı’nda yer almıştır.”¹⁶

Anlamanın diğer boyutunu ise dinleme oluşturur. Sever dinlemeyi, “İşittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak.”¹⁷ biçiminde tanımlamıştır. Demirel ise “Dinleme konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir.”¹⁸ biçiminde ifade etmiştir.

¹⁴ Prof. Dr. Özcan DEMİREL, *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002, s. 79.

¹⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, Age, s. 26–31.

¹⁶ Prof. Dr. Feyzi ÖZ, *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık 2006, s. 299.

¹⁷ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 9.

¹⁸ Prof. Dr. Özcan DEMİREL, Age, s. 70.

“Dinleme, çocuğun yaşamında yer alan ilk ana dili ve anlama etkinliğidir. Birey okulöncesine ait bütün bilgi, duygu ve düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturur.”¹⁹

“Günlük hayattaki pek çok bilgimizi dinleyerek elde ederiz. Dinleme, okuma gibi, bilgi almanın, öğrenmenin önemli yollarından biridir. İyi bir dinleme olmadıkça iyi konuşmaya ve yazmaya da imkân yoktur. Bu bakımdan okuma kadar, dinlemenin de başarılarımızdaki payı büyüktür. Yalnız örgün eğitimin değil iş ve çalışma hayatında kurulan dostluk arkadaşlık gibi ilişkilerin de dinleme ile yakından ilgisi vardır.”²⁰

“Yaşamın her alanındaki ilişkileri (okul, iş, toplumsal ilişkiler vb.) kuşatan dinleme beceri ve alışkanlığı, okulöncesi dönemde, kendiliğinden, doğal biçimde edinilir. Ancak, edinilen bu beceriler, öğrencileri dinlediklerini anlayan, ayıran, değerlendiren kişiler haline getirmez.”²¹

“Yapılan araştırmalar, insanın günlük hayatında dinlemeye ayırdığı zaman diliminin oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalara göre, insan bir gününün;

- % 9'unu yazarak,
- % 16'sını okuyarak,
- % 30'unu konuşarak,
- % 45'ini dinleyerek geçirmektedir.

Ortalama, bir yetişkin, gününün % 45'ini dinleyerek geçirmesine rağmen, dinleme verimliliği % 25'in altındadır.”²² Bu nedenle dinleme verimliliğinin artırılmasında ve öğrencileri dinlediklerini anlamaya, ayırmaya, eleştirip değerlendirmeye götürecektir beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasında ana dili öğretimine büyük sorumluluklar düşmektedir.

Öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla yeni programla birlikte ders kitaplarındaki okuma metinlerinin yanı sıra öğretmen kılavuz kitaplarında dinleme

¹⁹ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 9.

²⁰ Doç. Dr. Murat ÖZBAY, *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2005, s. 71.

²¹ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 9.

²² Doç. Dr. Murat ÖZBAY, *Age*, s. 73.

metinlerine yer verilmiştir. Bu metinler aracılığıyla ulaşılmak istenilen dinleme/izleme becerisiyle ilgili amaçlar şunlardır:

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
2. Dinleneni/izleneni anlama ve çözümlleme
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
4. Söz varlığını zenginleştirme
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma.²³

Ana dili öğretiminin diğer yönünü oluşturan anlatma, sözlü ve yazılı olarak gerçekleştirilir. Sözlü anlatımı oluşturan konuşma etkinlikleri hayatımızda önemli bir yere sahiptir. İnsanın, diğer insanlarla olan ilişkilerini devam ettirebilmesi için, en çok ihtiyaç duyduğu ve yararlandığı dil etkinliğidir. Çünkü insanlar arasındaki iletişim büyük oranda konuşmayla sağlanır. Duygu, düşünce, bilgi, istek vb.lerini başkalarına aktarmada çok kullanılan bir dil becerisi olan konuşma zihinde başlar ve sözle ifade etmeyle sonuçlanır.

“Çocuklar, belirli konuşma alışkanlıkları edinerek okula gelirler. Okulöncesi dönemde, çocuk ailenin gelenek, görenek ve alışkanlık sınırı içinde gelişen bir konuşma eğitiminden geçirilir. Ancak, çocukların konuşmalarını gelişigüzelikten kurtarıp, onlara doğru ve düzgün konuşmanın kural ve teknikleriyle ilgili davranışların kazandırılması okul eğitiminin sorumluluğudur.

Eğitilmiş bir ses tonu ile; ses, hece, sözcük ve cümle gibi dil birimlerinin tam hakkını veren, cümle ve sözcük vurgularını doğru yapan, konunun duygu ve düşünce yönlerini sesiyle ayıran, konuşma içeriğinin anlamını yaptığı durgu ve duraklarla aydınlatan; bedensel devinim, jest ve mimik gibi öğeleri konuşmaya katarak sözün anlamını güçlendiren konuşma becerilerine sahip bireylerin yetiştirilmesi ise, öncelikle Türkçe öğretiminin sorumluluğudur.”²⁴

Konuşma becerisinin kazandırılıp geliştirilmesinde etkinlikleri planlamak için önce amaçların belirlenmesi gerekir. Türkçe Öğretim Programı’nda konuşma becerisiyle ilgili şu amaçlara yer verilmiştir:

²³ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 15–20.

²⁴ Doç. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 19, 20.

1. Konuşma kurallarını uygulama
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
4. Kendi konuşmasını değerlendirme
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma²⁵

Anlatmanın diğer boyutunu oluşturan yazma; duygu, düşünce, bilgi ve hayallerin zihinde yapılandırılarak yazıya dökülmesidir.

“Yazılı anlatım, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir. Türkçe Öğretim Programı’nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.”²⁶ Bu amaçları maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

1. Yazma kurallarını uygulama
2. Planlı yazma
3. Farklı türlerde metinler yazma
4. Kendi yazdıklarını değerlendirme
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama²⁷

“Yazma çalışmalarının istenen amaçlara ulaşabilmesi, yapılan etkinliklerin değerlendirilmesiyle mümkündür. Programda, öğrencinin kendi yazdıklarını değerlendirme ölçütlerine yer verilerek yalnızca öğretmenin değil, öğrencinin kendisinin ve arkadaşlarının da bu sürece katılması amaçlanmıştır. Bu tutum öğrencilerin eleştirme, değerlendirme ve yorumlama becerilerinin geliştirilmesine de yardımcı olacaktır.”²⁸

²⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 21-25.

²⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 7.

²⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 32-38.

²⁸ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 7.

Yeni programla birlikte bitişik eğik yazı öğretimi için ayrılan ders saati kaldırılmış; 6, 7 ve 8. sınıflarda bitişik eğik yazı için ayrı bir zaman dilimine gerek olmadığı belirtilmiştir. Bitişik eğik yazı yazma Türkçe derslerinin yazı için ayrılan zaman dilimleriyle sınırlandırılmayıp tüm derslerde öğrencinin bitişik eğik yazıyla yazmasının sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bitişik eğik yazı öğretimi ise ilk okuma yazma öğretimiyle birlikte başlayacaktır.²⁹

Programda okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerilerine ait amaç ve kazanımlar 6, 7 ve 8. sınıflar için ortaktır. Bu becerilere ait amaçlar ilgili bölümlerde belirtildiği gibidir.

“Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin dil becerilerinde gelişme sağlamaları, bu kazanımların edinilmesine bağlıdır.”³⁰ Kazanımların hayata geçirilmesi, hedeflenen bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasında konularla ilgili etkinliklerden ve sorulardan yararlanılmıştır.

Türkçeyi doğru kullanma duyarlılığı ve bilincinin oluşturulmasında temel dil becerilerinin yanında bu becerilerle bütünleşmiş bir dil bilgisi öğretimine gereksinim vardır. “Dil bilgisi; bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerilerini destekleyen kurallar bütünüdür. Öğrenci açısından Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır.”³¹

Yeni öğretim programıyla birlikte, çalışma kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinde öğrencilerin örneklerden hareketle kurallara ulaşması sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencinin bilgiyi kuramsal olarak değil, uygulayarak öğrenmesi ve bilginin daha kalıcı olması amaçlanmıştır. Programda dil bilgisi amaç ve kazanımları sınıflara göre farklılık göstermekte olup dil bilgisi, yazım ve noktalama ile ilgili

²⁹ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 7.

³⁰ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 8.

³¹ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 7.

kazanımlar öğrencinin gelişim düzeyine göre aşamalı olarak verilmiştir. Türkçe Öğretim Programı'nda 6. sınıflar için dil bilgisiyle ilgili şu amaçlara yer verilmiştir:

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.³²

Programda temel dil becerileri ve dil bilgisi oranları şu şekildedir:

Dinleme/izleme	% 15
Konuşma	% 20
Okuma	% 30
Yazma	% 20
Dil bilgisi	% 15 ³³

Oranlardan da anlaşılacağı gibi yeni programda ana dili öğretiminin % 85'ini temel dil becerileri, % 15'ini dil bilgisi oluşturmaktadır. Yeni programla birlikte dilin kurallarını ezberletmek değil, bireyin bu kurallara uygun olarak dili kullanabilmesini sağlamak önem kazanmıştır. Dil bilgisi öğretiminin amacı da dilin doğru kullanımını sağlamaktır.

“Türkçe Öğretim Programı'nın hazırlanmasında düşünme, anlama, sorgulama, inceleme, araştırma, keşfetme, günlük hayatla ilişkilendirme ve değerlendirme gibi çalışmaları içeren tematik yaklaşım benimsenmiştir. Tematik yaklaşımda ele alınan temalar öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri genişletme, düzenleme, zihninde yapılandırma ve günlük hayata aktarma olanakları sağlamaktadır. Böylece öğrenilen bilgi ve becerilerin uygulanabilirliği artmaktadır. Tematik yaklaşımın gereği olarak temaların belirlenmesi yoluna gidilmiş ve bu amaçla Türkçe Öğretim Programı'nda zorunlu ve seçmeli temalar belirlenmiştir. Her tema içerisinde ele alınacak içerik önerileri sunulmuştur.”³⁴

Program'da her temada bulunması gereken metin sayısı, metinlerin içerik özellikleri ve sınıf seviyesine göre seçilmesi gereken temalarla ilgili şu bilgilere yer verilmiştir:

1. Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
2. Seçilen konu veya temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinler işlenir.

³² Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 41, 42.

³³ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 10.

³⁴ Prof. Dr. Feyzi ÖZ, Age, s. 68.

3. Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
4. 6. sınıfta “Sevgi”, 7. sınıfta “Millî Kültür”, 8. sınıfta “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır. Zorunlu temalar diğer sınıflarda da işlenebilir.
5. Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.
6. Her sınıfta biri zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere 6 ana tema ele alınır.³⁵

Atatürkçülük temasında ele alınacak konular her sınıf seviyesi için ayrı ayrı belirlenmiştir. Bu temada 6. sınıflarda şu konulara yer verilmesi gerekmektedir:

1. Atatürk’ün hayatı ile ilgili olaylar
2. Atatürk’ün fikir hayatı
3. Atatürk’le ilgili anılar
4. Atatürk’ün kişiliği ve özellikleri
5. Atatürk’ün müzik ve halk biliminin geliştirilmesine verdiği önem
6. Vatandaşlık görevleri
7. Atatürk’ün millî tarihimize verdiği önem

Atatürkçülük konularının işleneceği derslerde dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Atatürkçülük konuları, zorunlu tema kapsamında ele alınacak; bu temaya yönelik metinler, yıl içinde ilgili gün ve haftalarda işlenecektir.
- Türkçe dersi için belirlenen Atatürkçülük konularının metinden hareketle verilmesi esastır; ancak konulara ilişkin açıklamaların gerçekleştirilmesinde bilgi notu, özdeyiş, soru vb.den yararlanılabilir.
- Atatürkçülük konuları metinden hareket edilmesi ve uygun yöntemin kullanılması şartıyla konuşma ve yazma çalışmalarında da işlenebilecektir.
- 2. konu, 1. konuyla bağlantılı olarak ele alınacak, Atatürk’ün fikir hayatının oluşmasında içinde bulunduğu sosyal ortamın etkilerine değinilecektir.
- 4. konunun verilisinde “Onuncu Yıl Nutku”ndan da yararlanılacaktır.³⁶

Ana dili dersi, bilgi kazandırma dersi olmayıp temel dil becerilerini kazandırma dersidir. Bu becerileri kazandırmak için çeşitli araç gereçlerden yararlanmak gerekir. Bu araç gereçlerden ilk akla gelen de ders kitaplarıdır.

³⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 60.

³⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, Age, s. 51.

“Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır.”³⁷

“Sınıf içinde kullanılması önerilen çeşitli geleneksel ve modern araç gereç olmakla birlikte yapılan araştırmalar günümüzde de kitabın sınıf içindeki yerinin çok önemli olduğunu; öğretmenin birçok etkinliği kitapla başlatıp kitapla sürdürdüğünü göstermektedir. Sınıfta kitabın öneminin bu kadar büyük olmasının getirdiği bazı avantajların yanında dezavantajları da vardır. Kitap dikkatli bir şekilde seçildiği, etkili bir şekilde kullanıldığı zaman kuşkusuz yararlıdır, ama sınıfta bütün etkinliklerin merkezi olduğu, öğretmenin kendisini geri planda bıraktığı durumlarda ise öğrencinin öğrenmesi açısından birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir. Ders kitaplarının sınıf ortamında kullanılacak daha başka görsel işitsel araçlarla karşılaştırıldığı zaman bir takım üstünlüklere sahip olduğu görülmektedir.”³⁸

Ders kitabının sahip olduğu üstünlükleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Ekonomiktir: Kitap, öğretimde kullanılan, diğer araç gereçlere göre daha ucuza malolur.
2. Öğrenmeyi bireyselleştirir: Kitap, her öğrencinin kendi hızına göre çalışabilmesini sağlar.
3. Öğretimi yapısallaştırır: Ders kitapları belli düzene göre, (Genelden-özele, basitten-karmaşığa, kolaydan-zora, somuttan-soyuta) birbirini mantıklı olarak izleyen ünitelerden oluşur. Öğretimin belli bir mantık sırası izlemesi öğrenmeyi kolaylaştırır, kitapta yer alan alıştırmalar ve uygulamalar öğrencilerin konuları daha iyi kavramasını sağlar.
4. Kitaplar başka araçlarla birlikte kullanılabilir: Kitaplar diğer görsel, işitsel araçlarla birlikte kullanılabilir
5. Belli bir konuda herkesin anlayabileceği, bir örnek ve ortak bilgi kaynağı oluştururlar.

³⁷ Prof. Dr. Leyla KÜÇÜKAHMET, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004, s. 18.

³⁸ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2005, s. 18.

6. Belli bir dersin öğretilmesinde yapılandırılmış, bölümlenmiş ve konuyla ilgili resimleri, grafikleri, haritaları ve şekilleri etkili bir şekilde gösterebilirler.
7. Çok miktardaki bilgiyi etkili bir şekilde sunabilirler.
8. Belli bir izlenmeye göre hazırladıkları için, dersin planı kitabın akışına göre hazırlanabilir.
9. Eğer iyi bir uzman tarafından ve ilgi çekici bir şekilde hazırlanmışsa, öğrencilerin derse ve konuya güdülenmesinde de önemli rol oynar.
10. Yazar ünitelerde gerekli soruları araya koymuşsa, bu tür çalışmalar bilgiyi pekiştirmek ve genişletmek için bir fırsat yaratır.
11. İyi bir planlamayla analiz, uygulama ve problem çözümü için gerekli zamanın iyi bir şekilde kullanılmasını sağlar.³⁹

Ders kitaplarının belirtilen üstünlüklerinin yanı sıra sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bu sınırlılıkları ise şöyle sıralayabiliriz:

1. Özellikle, teknoloji içerikli bilgilere dayanan kitaplar kısa bir süre içerisinde kullanılmaz hale gelebilir, içerdiği bilgiler eskiyebilir.
2. Kitap, sınıfta öğretmen tarafından tek kaynak olarak kabul ediliyorsa, diğer görsel-ışitsel araçların kullanımı ihmal edilir.
3. İyi bir kitabın seçimi zordur, zaman alır.
4. Kitap, amaçların yazımı için bir araç olarak kabul edilmektedir, oysa kitaplar daha önce belirlenmiş amaçlara göre seçilmelidir.
5. Kitaba sıkı bağlılık ve sürekli olarak seçilen kitabın izlenmesi, bu alanda yazılan daha değerli kitapların gözden kaçmasına neden olabilir.
6. Kitaplar, genellikle bilgiyi tek yönlü sunarlar. Zincirleme ve tekdüzen sunuş biçimi öğrencide düşünmeyi engeller, ezberciliği artırır. Özellikle sınıfta tek bir kitabın izlenmesi öğrencilerin bilgileri kavramasına değil, kitabı ezberlemesine yol açar.
7. Kitaplar, bilgiyi ana hatlarıyla ve yüzeysel olarak sunarlar.
8. Kitaplar öğretimi kendi etrafında koşullandırır.⁴⁰

Ders kitaplarının belirtilen bu sınırlılıklarını engellemek için kitap seçiminde dikkatli olunmalıdır. Ders kitabını seçerken amaca uygun bir kitabın dersin amaçlarını gerçekleştirmede ne kadar yararlı olacağının göz önünde bulundurulması gerekir.

³⁹ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, Age, s. 19.

⁴⁰ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, Age, s. 21.

30.06.2005'te 186 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla kabul edilen Türkçe Öğretim Programı'ndan sonra hazırlanan İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarından 2006–2007 öğretim yılında okutulan üçünün biçim, içerik, metin dağılımları; dört temel dil becerisi ve dil bilgisi için hazırlanmış olan etkinlikleri; öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan ve öğrencilere yöneltilmesi önerilen soruların incelenip değerlendirileceği bu tezde; öğretim faaliyetlerinde öğrencilere ve öğretmenlere daha fazla yardımcı olabilecek, Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen amaç ve kazanımlarla paralel metinler, etkinlikler ve sorularla dolu ders kitaplarının hazırlanabilmesi için neler yapıldığını ve yapılabileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Program'da yapılan yeniliklerle birlikte ders kitaplarının hazırlanmasında da bazı yenilikler ortaya çıkmıştır. Ders kitaplarında yenilik yapılmadan önce tek kitap kullanılırken yenilik yapıldıktan sonra “Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı”ndan oluşan üçlü setler hazırlanmakta ve kullanılmaktadır. Ders kitabında okuma metinleri, öğrenci çalışma kitabında okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilgili etkinliklerle temaya hazırlık ve tema sonu değerlendirme çalışmaları bulunmaktadır. Öğretmen kılavuz kitaplarındaysa dinleme metinleri ile ders işlenişinde izlenmesi gereken basamaklar yer almaktadır.

Ders kitapları 30.06.2005'te Türkçe Öğretim Programı'nda değişiklik yapılmadan önce bir veya birkaç yazar tarafından hazırlanmaktayken yapılan değişiklikten sonra “alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme-değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanları”ndan oluşan bir ekipçe hazırlanmaktadır. Yönerge'de ders kitaplarının hazırlanmasıyla ilgili şu maddelere yer verilmiştir:

- a) Öğrencileri; millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.
- b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.
- c) Atatürk İlke ve İnkılapları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.
- d) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerleri kapsar.

- e) Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.
- f) Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.
- g) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı değer, tutum ve yeterlikleri kapsar. Türk toplumunun sosyal, ahlakî, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.
- h) Ön yargı ve normatif önermelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.
- i) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.
- j) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.
- k) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.⁴¹

Belirtilen özelliklerin yanı sıra ders kitaplarının “İçerik, Dil, Anlatım ve Üslup, Öğrenme ve Öğretme, Teknik Tasarım ve Düzenleme” yönlerinden de yönergede belirtilen hususlara uygun olarak hazırlanması gerekmektedir.

Öğrenci çalışma kitabının hazırlanmasında dikkat edilecek hususlarsa şunlardır:

- a) Öğretim programlarında yer alan amaçlar doğrultusunda öğrencilere bilgi ve beceri kazandırılmasında yardımcı olacak, öğrenmeyi pekiştirecek unsurlara yer verilir.
- b) Öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla öğrencinin ilgisini çeken çeşitli örnekler bulunur.
- c) Konularla ilgili öğrenmeyi destekleyici ve günlük hayatla ilgisini kurabileceği çalışmalara ağırlık verilir.
- d) Dersin özelliğine göre her konu işlendikten sonra o konuda amaçlanan bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçen çalışmalara ve değerlendirmelere yer verilir.
- e) Konular, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak ve ilgisini çekecek görsel öğelerle (grafik, şekil, resim, fotoğraf, harita, karikatür gibi) desteklenir.
- f) Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırmaya, işlenen konular ve ünitelerle ilgili internet adresleri ve okuma kaynaklarına yer verilir.
- g) Dersin özelliğine göre uygulama ve işlem sonucunun yazılacağı çizelgelere, bilgi ve veri tablolarına, şekil, grafik, kroki, şablon, harita, plan, resim, levha, fotoğraf ve benzeri öğretime yardımcı unsurlara; bazı ünite konularında kullanılmak üzere video

⁴¹ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

kaseti, ses kaseti, slayt, CD, DVD, VCD, disket ve benzeri öğretimi destekleyici materyallere yer verilebilir.

h) Dersin özelliğine göre soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, bireysel ve grup çalışmaları, canlandırma, tablo tamamlama, cümle tamamlama gibi yöntem, teknik ve etkinliklere de yer verilir.⁴²

Bu çalışmada 2006–2007 öğretim yılında İlköğretim kurumlarının 6. sınıflarında okutulan üç ders ve çalışma kitabı biçim ve içerik özellikleri; öğretmen kılavuz kitapları ise önerilen sorular yönüyle incelenmiştir.

I. bölümde Türkçe ders kitapları biçim açısından incelenmiştir. Bu incelemede ders kitaplarının ön kapakları, sırtları, arka kapakları, iç kapakları, ikinci ve sonraki yaprakları, diğer yapraklarında bulunan bilgiler ve metinlerdeki harf ve rakam büyüklükleri, Talim ve Terbiye Kurulu'nun belirlediği Ders Kitaplarının Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller ile Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge ve TSE'nin belirlediği standartlarla karşılaştırılmıştır.

II. bölümde Türkçe ders kitaplarının metin türleri, metinlerin uzunluğu, metin yazarları, Türkçe öğrenci çalışma kitaplarının temaya hazırlık çalışmaları, tema sonu değerlendirme bölümleri; okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi etkinlikleri incelenmiştir. Etkinliklerin hangi kazanımlara yönelik olduğu belirtilmiş, kazanımlarla etkinlikler eşleştirilirken öğretmen kılavuz kitaplarındaki veriler esas alınmıştır.

III. bölümde öğretmen kılavuz kitaplarındaki öğrenciye yöneltildiği önerilen sorular incelenmiştir.

Sonuç ve öneriler bölümünde I, II ve III. bölümlerde yapılan değerlendirmelerden hareketle incelenen kitaplardaki eksiklikler tespit edilmiş ve bu eksikliklerin giderilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

⁴² Millî Eğitim Bakanlığı, "Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge", 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

Ders kitapları incelenirken bu konudaki yazılı ve basılı materyaller, Talim ve Terbiye Kurulunun Ders Kitaplarının Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usulleri, Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge, TSE'nin ders kitaplarıyla ilgili standartlarında konuyla ilgili verilen bilgiler esas alınmıştır.

Bu çalışma Türkçe Öğretim Programı'nda 30.06.2005 tarihinde yapılan değişiklikten sonra hazırlanan, 2006–2007 öğretim yılında İlköğretim kurumlarının 6. sınıflarında okutulan ve aşağıda ayrıntılı kimlikleri verilen kitaplarla sınırlandırılmıştır:

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş., Ankara, basım tarihi yok. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

İlköğretim Türkçe Çalışma Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş., Ankara, basım tarihi yok. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş., Ankara, basım tarihi yok. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslihan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel, Semih Ofset, Ankara, 2006. (Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak

kabul edilmiş, Yayınlar Dairesi Başkanlığı'nın 19.07.2006 tarih ve 3387 sayılı onayı ile birinci defa 415.000 adet basılmıştır.)

İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel, Semih Ofset, Ankara, 2006. (Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Yayınlar Dairesi Başkanlığı'nın 19.07.2006 tarih ve 3387 sayılı onayı ile birinci defa 415.000 adet basılmıştır.)

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel, Semih Ofset, Ankara, 2006. (Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.)

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Ankara, 2006. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6, Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Ankara, 2006. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Ankara, 2006. [Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve

293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.]

BİRİNCİ BÖLÜM

DERS KİTAPLARININ BİÇİM ÖZELLİKLERİ

1.1. İNCELENEN TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ TANITIMI

1. Ders Kitabı:

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten tarafından yazılmış, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş. tarafından Ankara’da basılmıştır. Kitap 96 sayfadan oluşmuştur. Kitabın basım tarihi bulunmamaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

2. Ders Kitabı:

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel tarafından yazılmış, Millî Eğitim Bakanlığınca Semih Ofset’te, 2006 yılında, Ankara’da basılmıştır. Kitap 102 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Yayınlar Dairesi Başkanlığı’nın 19.07.2006 tarih ve 3387 sayılı onayı ile birinci defa 415.000 adet basılmıştır.

3. Ders Kitabı:

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6, Güldane Altıntaş ve Yeliz Bursalıoğlu tarafından yazılmış, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi tarafından Ankara'da, 2006 yılında basılmıştır. Kitap 96 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

1. Çalışma Kitabı:

İlköğretim Türkçe Çalışma Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten tarafından yazılmış, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş. tarafından Ankara'da basılmıştır. Kitap 176 sayfadan oluşmuştur. Kitapta basım tarihi bulunmamaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

2. Çalışma Kitabı:

İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel tarafından yazılmış, Millî Eğitim Bakanlığınca Semih Ofset'te, 2006 yılında, Ankara'da basılmıştır. Kitap 187 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Yayınlar Dairesi Başkanlığı'nın 19.07.2006 tarih ve 3387 sayılı onayı ile birinci defa 415.000 adet basılmıştır.

3. Çalışma Kitabı:

İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6, Güldane Altıntaş ve Yeliz Bursalıoğlu tarafından yazılmış, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi tarafından Ankara'da, 2006 yılında basılmıştır. Kitap 192 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

1.2. İNCELENEN TÜRKÇE ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARININ TANITIMI

1. Öğretmen Kılavuz Kitabı:

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten tarafından yazılmış, A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş. tarafından Ankara'da basılmıştır. Kitap 283 sayfadan oluşmuştur. Kitapta basım tarihi bulunmamaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 299 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

2. Öğretmen Kılavuz Kitabı:

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel tarafından yazılmış, Millî Eğitim Bakanlığınca Semih Ofset'te, 2006 yılında, Ankara'da basılmıştır. Kitap 364 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 278 sayılı Kurul Kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

3. Öğretmen Kılavuz Kitabı:

İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Güldane Altıntaş ve Yeliz Bursalıoğlu tarafından yazılmış, Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi tarafından Ankara'da, 2006 yılında basılmıştır. Kitap 294 sayfadan oluşmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28.06.2006 tarih ve 293 sayılı Kurul Kararı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

1.3. KİTAPLARIN KÜNYELERİ

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının künyeleri şu şekildedir:

Tablo 1.3.1. İncelenen Ders Kitaplarının Künyeleri

1. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kitabın Yazarları	Dr. Mehmet Kara, Mustafa Kurt, Jülide Altay, Sultan Kara, İsmail Tekten
Yayınevi	A Yayınları Matbaacılık Dağıtım San. Tic. Ltd. Ş.
Yayın Yeri, Yılı	Ankara, --
Editör	Ali Akbaş
Dil Uzmanı	Rana Başdoğan
Görsel ve Teknik Yönetmen	Zehra Cengiz
Program Geliştirme Uzmanı	İbrahim Tuncel
Ölçme Değerlendirme Uzmanı	Tuncay Öğretmen
Rehberlik ve Gelişim Uzmanı	Ali Fuat Yalçın
ISBN	975-6703-16-4

(Devamı arkada)

Tablo 1.3.1. İncelenen Ders Kitaplarının Künyeleri

2. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kitabın Yazarları	Dr. Abdullah Erol, Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Bahadır Gülbahar, Sedat Kansu, Zeynep Gökben Kazancıoğlu, Songül Özaykut, Gülderen Öztürker, Aslıhan Serin, Derya Yılmaz, Mihriban Yurt, Yavuz Yüksel
Yayınevi	MEB Devlet Kitapları Semih Ofset
Yayın Yeri, Yılı	Ankara, 2006
Editör	Doç. Dr. Murat Özbay
Dil Uzmanı	Kadriye Taşdemir
Görsel ve Teknik Yönetmen	Pınar Boynuzoğlu, Gülay Akay Çelik, Hafize Nur Ensarı, Abdulkadir Gürol, Nuran Ünal, Gülay Günsan Ünsal
Program Geliştirme Uzmanı	Bahar Küçüktepe
Ölçme Değerlendirme Uzmanı	Sercan Ertürk
Rehberlik ve Gelişim Uzmanı	Zeki Aydın
ISBN	975-11-2795-5
3. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kitabın Yazarı	Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu
Yayınevi	Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yayın Yeri, Yılı	Ankara, 2006
Editör	Cemil Geçmen
Dil Uzmanı	Atila Arslan
Görsel ve Teknik Yönetmen	Yeşim Gazioğlu Asrar
Program Geliştirme Uzmanı	Ertan Yıldız
Ölçme Değerlendirme Uzmanı	Yrd. Doç. Dr. Zekeriya Nartgün, Yrd. Doç. Dr. Bayram Bıçak
Rehberlik ve Gelişim Uzmanı	Doç. Dr. Mehmet Güven
ISBN	975-9142-08-2

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının genel özellikleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 1.3.2. İncelenen Ders Kitaplarının Genel Özellikleri

1. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kapak Özellikleri	Mavi-beyaz fon üzerinde kitaptaki metinlerle ilgili altı farklı resmin yer aldığı karton kapak.
Boyutları	27,3 cm x 19,5 cm
Cilt Özellikleri	Dikişsiz, yapıştırılmalı karton cilt.

(Devamı arkada)

Tablo 1.3.2. İncelenen Ders Kitaplarının Genel Özellikleri

Sayfa Sayısı	96
Metin Sayısı	25
Resim Sayısı	91
Punto	11
2. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kapak Özellikleri	Kalem tutan el resminin üzerinde harf ve rakamlar bulunan karton kapak.
Boyutları	27,3 cm x 19,2 cm
Cilt Özellikleri	Dikişsiz, yapıştırırmalı karton cilt.
Sayfa Sayısı	102
Metin Sayısı	19
Resim Sayısı	90
Punto	12
3. Ders Kitabı	
Kitabın Adı	İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6
Kapak Özellikleri	Koyu pembe fon üzerinde kitaptaki metinlerle ilgili altı farklı resmin yer aldığı karton kapak.
Boyutları	27,5 cm x 19,5 cm
Cilt Özellikleri	Dikişsiz, yapıştırırmalı karton cilt.
Sayfa Sayısı	96
Metin Sayısı	18
Resim Sayısı	89
Punto	12

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 03.07.1995 tarih ve 2434 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller" başlığı altında, Ekim 2006 tarih ve 2589 sayılı Tebliğler Dergisinde "Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge" başlığı altında kitapların; dış ve iç kapakları ile ön ve arka bölümleri ile içeriğine ait diğer sayfalarında bulunması gereken bilgiler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1. 4. ÖN KAPAK

Ön kapak üzerinde şu bilgilere yer verilir:

- Kitabın adı.
- Kullanılacağı okul türü, sınıf veya dönemi (program sayısı).
- Yazarın, hazırlayanın veya çevirenin adı, soyadı.
- Yayın evinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi.

- Dersin özelliğine uygun kapak düzeni.⁴³

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının ön kapak düzenleri aşağıdaki gibidir:

1. Ders Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kitabın içeriğiyle ilgili daireler içine yerleştirilmiş altı resim ve bu resimlerin ortasındaki dairede sınıf seviyesini belirten “6” rakamı bulunmaktadır. Lacivert, mavi ve beyaz renklerden oluşan fon üzerine kitabın adı, beyaz renkle “İLKÖĞRETİM”, kenarları lacivertle gölgelendirilmiş mavi renkle “TÜRKÇE”, beyaz renkle “DERS KİTABI” olarak yazılmıştır. Ön kapakta yazarın adı ve yayın evinin adı veya amblemi bulunmamaktadır. Kitabın ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

2. Ders Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın adı, kullanılacağı okul türü, sınıf seviyesi, MEB amblemi bulunmaktadır. Kapağın üst kısmında bulunan 7 cm boyundaki koyu kırmızı fon üzerine beyaz renkle “TÜRKÇE DERS KİTABI” yazılmıştır. Kapağın alt kısmında kalem tutan bir el resmi fon olarak kullanılmıştır. Resmin üzerinde eğik el yazısı küçük harfler, işaretler ve rakamlar bulunmaktadır. Kırmızı fon ve resmin birleştiği sağ üst tarafta beyaz kenarlıklı kare içinde, turuncu fon üzerine dikey olarak yazılmış “İLKÖĞRETİM” yazısı ve yazının sağ tarafında sınıf seviyesini belirten “6” rakamı bulunmaktadır. MEB amblemi kitap ön kapağının alt orta kısmında bulunmaktadır. Ön kapakta yazarın adı bulunmamaktadır. Ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

⁴³ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

3. Ders Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, sınıf seviyesi, kitaptaki konularla ilgili altı resim ve yayın evinin adı bulunmaktadır. Koyu pembe fon üzerinde sarı renkle “İLKÖĞRETİM”, açık pembe renkle “TÜRKÇE”, sarı renkle “DERS KİTABI” yazılmış ve bu yazıların sağ alt tarafına sınıf seviyesini belirten “6” rakamı yerleştirilmiştir. Kapağın alt orta kısmında yayınevinin adı bulunmaktadır. Ön kapakta yazarın adı bulunmamaktadır. Ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

1. Çalışma Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kitabın içeriğiyle ilgili daireler içine yerleştirilmiş altı resim ve bu resimlerin ortasındaki dairede sınıf seviyesini belirten “6” rakamı bulunmaktadır. Koyu yeşil, açık yeşil ve beyaz renklerden oluşan fon üzerine kitabın adı, beyaz renkle “İLKÖĞRETİM”, kenarları koyu yeşille gölgelendirilmiş açık yeşil ile “TÜRKÇE”, beyaz renkle “ÇALIŞMA KİTABI” olarak yazılmıştır. Sağ alt köşede yayın evinin amblemi bulunmaktadır. Ön kapakta yazarın adı bulunmamaktadır. Ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

2. Çalışma Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın adı, kullanılacağı okul türü, sınıf seviyesi ve yayın evinin amblemi bulunmaktadır. Kapağın üst kısmında 7 cm boyundaki koyu mavi fon üzerinde beyaz renkle “TÜRKÇE”, altına beyaz renkle “Öğrenci Çalışma Kitabı” yazılmıştır. Kapağın alt kısmında kalem tutan bir el resmi fon olarak kullanılmıştır. Resmin üzerinde eğik el yazısı küçük harfler, işaretler ve rakamlar bulunmaktadır. Koyu mavi fon ile resmin birleştiği sağ üst taraftaki beyaz kenarlıklı kare içinde mavi fon üzerine dikey olarak yazılmış “İLKÖĞRETİM” yazısı ve yazının sağ tarafında sınıf seviyesini belirten “6” rakamı bulunmaktadır. Kitabın alt orta kısmında MEB amblemi bulunmaktadır. Ön kapakta yazarın adı bulunmamaktadır. Ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

3. Çalışma Kitabı:

Ön kapak üzerinde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, sınıf seviyesi, kitabın içindeki metinlerle ilgili altı resim ve yayın evinin adı bulunmaktadır. Açık pembe fon üzerine sarı renkle “İLKÖĞRETİM”, açık pembe renkle “TÜRKÇE”, sarı renkle “ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI” yazılmış ve bu yazıların sağ alt tarafına sarı renkle sınıf seviyesini belirten “6” rakamı yerleştirilmiştir. Bir etkinlik örneği üzerine kitaptaki metinlerle ilgili altı resim yerleştirilmiştir. Kapağın alt orta kısmında yayınevini adı bulunmaktadır. Ön kapakta yazarın adı bulunmamaktadır. Ön kapak düzeni sınıf seviyesine uygundur.

1.5. KİTABIN SIRTI

Dört veya daha fazla formadan meydana gelen kitaplara sırt verilir. Kitabın sırtında aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir:

- Kitabın adı (kitabın ön kapağı üstte veya yatay durumda iken soldan sağa doğru okunabilecek şekilde düzenlenir).
- Sınıf veya dönemi (program sayısı).
- Varsa yayın evinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi.
- Basıldığı yıl.⁴⁴

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının sırtları aşağıdaki gibidir:

1. Ders Kitabı:

Kitabın sırtına mavi fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTABI” yazılmış olup “Türkçe” adı kalın yazılarak vurgulanmıştır. Sırtın alt kısmından 2 cm yukarıya sınıf seviyesini belirten “6” rakamı yerleştirilmiştir. Yayın evinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi ile kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

⁴⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

2. Ders Kitabı:

Kitabın sırtına kırmızı fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM 6 TÜRKÇE Ders Kitabı” yazılmıştır. Yayın evinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi ile kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

3. Ders Kitabı:

Koyu pembe fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE 6 DERS KİTABI” yazılmıştır. Yayın evinin adı sırtın alt kısmında bulunmaktadır. Kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

Kitabın sırtında açık yeşil fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE ÇALIŞMA KİTABI” yazılmış olup “Türkçe” adı kalın yazılarak vurgulanmıştır. Sırtın alt kısmından 2 cm yukarıya sınıf seviyesini belirten “6” rakamı yerleştirilmiştir. Yayın evinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi ile kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

Kitabın sırtına koyu mavi fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM 6 TÜRKÇE Öğrenci Çalışma Kitabı” yazılmıştır. Yayın evinin adı ve kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

Açık pembe fon üzerine beyaz renkle soldan sağa doğru “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE 6 ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI” yazılmıştır. Yayın evinin adı sırtın alt kısmında bulunmaktadır. Kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

1.6. ARKA KAPAK

Arka kapak üzerinde aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir:

- Fiyatı (sağ alt köşede).
- ISBN (sağ alt köşede fiyatın üzerinde yer alacak şekilde).
- Basım evi veya firmanın adı, varsa tescilli markası, adresi.
- Basıldığı yıl.
- Baskı adedi.
- Kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220).⁴⁵

Ekim 2006 tarihinde, 2589 sayılı Tebliğler dergisinde yayımlanan “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” ye göre, kitapların arka kapağında sınıf seviyesine uygun sağlık, beslenme trafik ve çevre ile ilgili yazılı ve görsel tasarımlara yer verilmesi gerekmektedir.⁴⁶

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının arka kapakları şu şekildedir:

1. Ders Kitabı:

Arka kapakta, üzerinde “TOPRAK YEŞİLSE SERVETTİR.” ve “Türkiye’yi yeşillendireceğiz.” cümlelerinin yer aldığı bir doğa resmi, resmin sol alt tarafında “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu, bu logonun sağ tarafında sarı kenarlıklı beyaz fon üzerinde siyah renkle “BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR. PARA İLE SATILMAZ.” ibaresi yer almaktadır. Resmin sağ alt tarafında “haydi kızlar okula” kampanyasının logosu, bu logonun altında ISBN numarası ve barkot bulunmaktadır. Kapağın alt orta kısmında “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

⁴⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

⁴⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

Basımevi veya firmanın adı, kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

2. Ders Kitabı:

Arka kapağın sol üst köşesinde “haydi kızlar okula”, sağ üst köşesinde “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu bulunmaktadır. Kapağın orta kısmında bir orman resmi, resmin altında “Yaşam Kaynağımızı Koruyalım! Dünya üzerindeki orman ağaçları, bir yılda ürettikleri 93 milyar ton oksijenle, karada yaşayan tüm bitkilerin ürettikleri oksijenin % 66’sını üretir. Ormanların tahribi, nefes aldığımız havanın yok edilmesi anlamına gelmektedir.” yazısı yer almaktadır. Yazının altında, beyaz çerçeve içinde “Bu ders kitabı Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir. Para ile satılmaz.” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin altında ISBN numarası ve barkot bulunmaktadır. Kapağın en alt kısmında beyaz renkle “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

Basımevi veya firmanın adı, kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

3. Ders Kitabı:

Arka kapağın üst kısmında, büyük bir bölümü kaplayan içinde bir çiçek kızın vurgulandığı doğa resmi bulunmaktadır. Resmin altında yayınevini adı ve adresi, adresin altında “Bu ders kitabı Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir. Para ile satılmaz.” ibaresi, bu ibarenin sol tarafında “haydi kızlar okula”, sağ tarafında “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu bulunmaktadır. Kapağın sol alt köşesinde ISBN numarası ve barkot, barkodun sağ tarafında “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

Kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

Kapağın üst tarafında hilal şeklindeki ters ay ve yıldızın yer aldığı bir deniz resmi, resmin altında büyük puntuyla “Lütfen ülkemizin güzelliklerini koruyalım.” yazısı, bu yazının altında sarı kenarlıklı beyaz çerçeve içinde “Bu ders kitabı Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir. Para ile satılmaz.” ibaresi, bu ibarenin sol tarafında “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu, sağ tarafında “haydi kızlar okula” kampanyasının logosu bulunmaktadır. Kapağın sağ alt köşesinde ISBN numarası ve barkot, barkodun sol tarafında “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

Basımevi veya firmanın adı, kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

Arka kapağın sol üst köşesinde “haydi kızlar okula”, sağ üst köşesinde “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu bulunmaktadır. Kapağın orta kısmında daire şeklindeki siyah kenarlıklı mavi çerçeve içinde sağlıkla ilgili bir karikatür bulunmaktadır. Karikatürün altında, beyaz çerçeve içinde “Bu ders kitabı Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir. Para ile satılmaz.” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin altında ISBN numarası ve barkot bulunmaktadır. Kapağın en alt kısmında beyaz renkle “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

Basımevi veya firmanın adı, kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

Arka kapağın üst kısmında insanların doğaya verdiği zararları anlatan bir resim bulunmaktadır. Resmin altında yayınevinin adı ve adresi, adresin altında “Bu ders kitabı

Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir. Para ile satılmaz.” ibaresi, bu ibarenin sol tarafında “haydi kızlar okula”, sağ tarafında “Eğitime % 100 Destek” kampanyasının logosu bulunmaktadır. Kapağın sol alt köşesinde ISBN numarası ve barkot, barkodun sağ tarafında “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.” ibaresi yer almaktadır.

Kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) bulunmamaktadır.

1.7. İÇ KAPAK

İç kapak üzerinde aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir.

1.7.1. İç Kapak Ön Yüzü

İç kapak ön yüzünde aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir:

- Kitabın adı.
- Kullanılacağı okul türü, sınıf veya dönemi (program sayısı).
- Yazarın, hazırlayanın veya çevirenin adı, soyadı.
- Yayın evinin adı, adresi veya amblemi.
- Basıldığı yıl ve yeri.
- Kitabın uygun bulunduğu dair Kurul Kararının tarih ve sayısı.⁴⁷

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının iç kapak ön yüzleri aşağıdaki gibidir:

1. Ders Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, kitabın uygun bulunduğu dair

⁴⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

Kurul Kararının tarih ve sayısı, yayın evinin adı, amblemi, sayfa numarası bulunmaktadır. Basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi bulunmamaktadır.

2. Ders Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, yayın evinin amblemi, baskı sayısı, yayın evinin adı, basıldığı yer ve yıl bulunmaktadır. Kitabın uygun bulunduğu dair Kurul Kararının tarih ve sayısı iç kapak arka yüzünde bulunmaktadır.

3. Ders Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, kitabın uygun bulunduğu dair Kurul Kararının tarih ve sayısı, yayın evinin adı ve adresi bulunmaktadır. Basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi iç kapak arka yüzünde bulunmaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, kitabın uygun bulunduğu dair Kurul Kararının tarih ve sayısı, yayın evinin adı, amblemi ve sayfa numarası bulunmaktadır. Basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi bulunmamaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, yayın evinin amblemi, baskı sayısı, yayın evinin adı, basıldığı yer ve yıl bulunmaktadır. Kitabın uygun bulunduğu dair Kurul Kararının tarih ve sayısı iç kapak arka yüzünde bulunmaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

İç kapak ön yüzünde yukarıdan aşağıya doğru kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı, kitabın uygun bulunduğu Kurul Kararının tarih ve sayısı, yayın evinin adı ve adresi bulunmaktadır. Basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi iç kapak arka yüzünde bulunmaktadır.

1.7.2. İç Kapak Arka Yüzü

İç kapak arka yüzünde aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir:

- Genel yayın seri ve dizi numaraları.
- Telif hakkı, baskı kararı veya onayı, baskı sayısı.
- Baskı adedi.
- Yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı.⁴⁸

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının iç kapak arka yüzleri şu şekildedir:

1. Ders Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, sayfa numarası bulunmaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır.

2. Ders Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yukarıdan aşağıya doğru genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, baskı onayı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmaktadır.

⁴⁸ Millî Eğitim Bakanlığı, "Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller", 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

3. Ders Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yukarıdan aşağıya doğru telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, basım yeri ve yılı, yayın evinin adı ve adresi bulunmaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, sayfa numarası bulunmaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yukarıdan aşağıya doğru genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, baskı onayı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

İç kapak arka yüzünde yukarıdan aşağıya doğru telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, basım yeri ve yılı, yayın evinin adı ve adresi bulunmaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır.

1.8. İKİNCİ YAPRAK VE DEVAMI

İkinci yaprak ve devamında aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir:

- Kitapların ikinci yaprak ön yüzünde ihtiyaç duyulması halinde öğrenciye hitap eden bir ön söz bulundurulabilir. Arka yüzü boş bırakılabilir. Üçüncü yaprak ve devamında sırasıyla;

1. İlköğretim 1–3. sınıflara ait kitaplarda;

- Yaprığın ön yüzünde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (iki kıt'a),
- Öğrenci andı (Yaprığın arka yüzünde),
- Atatürk resmi (Atatürk resminin alt kısmında, “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı),
- Ünite, konu, bölüm veya ders numarası,
- İçindekiler (Ünite, konu, bölüm veya ders adı ile karşısına sayfa numaraları belirtilerek).

İlköğretim 4–8. sınıflar ile Çıracılık ve Orta Öğretim Kurumlarına ait kitaplarda;

- Yaprığın ön yüzünde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt'a),
- Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi (Yaprığın arka yüzünde),
- Atatürk resmi (Atatürk resminin alt kısmında, “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı),
- Yukarıda belirtildiği şekilde “İçindekiler”.⁴⁹

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında ikinci yaprak ve devamı şu şekildedir:

1. Ders Kitabı:

İkinci yaprığın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt'a), arka yüzünde gri fon üzerinde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Baskıda gri fon üçüncü yaprığın ön yüzüne de geçmiştir. Üçüncü yaprığın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı, arka yüzünde tema adının, tema içindeki metin adlarının, metinlerin sayfa numaralarının ve her tema ile ilgili bir resmin tema adının sol tarafında bulunduğu “İÇİNDEKİLER” bölümü yer almaktadır. Dördüncü yaprığın ön ve arka yüzünde “ORGANİZASYON ŞEMASI” yer almaktadır.

2. Ders Kitabı:

İkinci yaprığın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt'a), arka yüzünde Atatürk'ün

⁴⁹ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında “MUSTAFA KEMAL ATATÜRK” yazısı bulunmaktadır. Yaprığın arka yüzü boştur. Dördüncü yaprağın ön yüzünde farklı renklere sahip dikdörtgen çerçeveler içinde tema ve temadaki metin adlarının, metinlerin bulunduğu sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü bulunmaktadır. Yaprığın arka yüzünde “TANITIM ŞEMASI” bulunmaktadır.

3. Ders Kitabı:

İkinci yaprağın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde dalgalanan bir Türk Bayrağı ve beyaz fon üzerinde İstiklâl Marşı (on kıt'a), arka yüzünde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı bulunmaktadır. Yaprığın arka yüzünde farklı renklere sahip dikdörtgen çerçeveler içinde tema adlarının, temadaki metinlerin ve metin yazarlarının adlarının ve metinlerin bulunduğu sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü dördüncü yaprağın ön yüzünün ortasında bitmektedir.

1. Çalışma Kitabı:

İkinci yaprağın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt'a), arka yüzünde gri fon üzerinde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Baskıda gri fon üçüncü yaprağın ön yüzüne de geçmiştir. Üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin altında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı, arka yüzünde tema ve tema içindeki metin adlarının, metinlerin sayfa numaralarının ve her tema ile ilgili bir resmin tema adının sol tarafında bulunduğu “İÇİNDEKİLER” bölümü yer almaktadır. Dördüncü yaprağın ön ve arka yüzünde “ORGANİZASYON ŞEMASI” yer almaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

İkinci yaprağın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt'a), arka yüzünde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve

resmin alt kısmında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı bulunmaktadır. Yaprığın arka yüzü boştur. Dördüncü yaprağın ön yüzünde tema adlarının, temadaki metinlerin adlarının ve metinlerin bulunduğu sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü bulunmaktadır. Yaprığın arka yüzünde “TANITIM ŞEMASI”⁵⁰ bulunmaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

İkinci yaprağın ön yüzünde öğrencilere hitap eden bir ön söz bulunmamakta, mavi fon üzerinde dalgalanan bir Türk Bayrağı ve beyaz fon üzerinde İstiklâl Marşı (on kıt’a), arka yüzünde Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi bulunmaktadır. Üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı, arka yüzünde farklı renklere sahip dikdörtgen çerçeveler içinde tema adlarının, temadaki metin ve yazar adlarının, metinlerin bulunduğu sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü dördüncü yaprağın ön yüzünün ortasında bitmektedir.

1.9. DİĞER YAPRAKLAR

Diğer yapraklar aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenir:

- Sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarında en çok 20 mm boşluk bırakılır.
- Kitaplarda konu ile ilgili resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri unsurlara, ait olduğu sayfalarda yer verilir. Bunların, konuyu desteklemesine, ilgi ve merak uyandırmasına, eğiticilik ve öğreticilik özelliğinin olmasına özen gösterilir.
- Baskılarının açık, net, renkli, estetik yönden ve seviyeye uygun, konu ile bağlantılı ve anlaşılır olması gerekir.
- Yukarıda belirtilen niteliklere ek olarak, ders kitaplarının sınıflandırılma ve özellikleri, örnek alma, muayene ile piyasaya arzı hususlarında Türk Standartları Enstitüsünün TS 10220 numaralı standardına uyulur.
- Dipnotlar sayfa altında verilir.⁵¹

⁵⁰ 1. kitapta “Organizasyon Şeması”, 2. kitapta “Tanıtım Şeması” başlığı altında kitaptaki bölümlerle ilgili tanıtım yapılmıştır. 3. kitapta ise böyle bir bölüme yer verilmemiştir.

⁵¹ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi, 1995.

Dipnotlarla ilgili bilgi “Dipnotlar bölüm veya ünite sonlarında verilir.”⁵² şeklinde değiştirilmiştir.

Ders kitaplarının hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili belirtilen esas ve usullerin yanı sıra TSE'nin ders kitapları ile ilgili standardı şöyledir:

“21 Nisan 1992 yılında T.S.E. tarafından yayımlanan standarda göre ders kitaplarında bulunması gereken özellikler; görünüş, renk, malzeme, fiziki özellikler, imali ile ilgili özellikler başlıkları altında belirtilmiştir.

Görünüş: Ders kitaplarının sayfaları düzgün olmalı, leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüştür kusurları ile baskı hataları bulunmamalı, baskı arka yüze geçmemelidir.

Renk: Ders kitabı basımında kullanılan kâğıt, beyaz veya beyaz kâğıt kullanılmak şartıyla çok açık şekilde renklendirilmelidir. Kapak kartonu ise beyaz veya açık renklerde olabilir.

Malzeme: Ders kitabı basımında kullanılacak olan kâğıt veya karton % 100 beyazlatılmış selülozdan imal edilmelidir.

İmali ile İlgili Özellikler:

- İlkokul birinci devrede kullanılan resimler renkli, diğerleri renkli veya siyah beyaz olabilir.

- Kitabın kapağı kitap yapraklarını örtecek veya aynı boyutta olacak şekilde kesilmelidir.

- Kitaplar formalı olarak yapılmalı ve bir formada 16 sayfa bulunmalıdır.

- Formalar birbirlerine tek dikiş veya iplik dikişle bağlanmalıdır.

- Bir forma halinde hazırlanan kitapta, forma kapağı zımba ile tutturulmalıdır.

- Dört veya daha fazla formadan oluşan kitaplara sırt verilmelidir.

- Formaların birleştirilmesinde altı kat olarak bükülmüş naylon veya ipek iplik kullanılmalıdır.”⁵³

⁵² Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

⁵³ Canan Alpler Yalçın, 4306 Sayılı Sekiz Yıllık İlköğretim Kanununun Kabulünden Sonra İlköğretim Kurumlarının Sekizinci Sınıflarında Okutulan Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, PAÜ SBE, Denizli, 2002), s. 26, 27. Türk Standartları TS 10220/Nisan 1992. (Söz konusu bilgiyi TSE'den aktarmaktadır.)

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının diğer yaprakları aşağıdaki gibidir:

1. Ders Kitabı:

1. DK'nin baskısı açık ve net, yazı 11 punto olup seviyeye uygun, anlaşılır ve estetikdir. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Baskı renkli olup bazı resimlerin orijinaleri üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitabın sayfalarında koyu ve mat renkler kullanılmıştır. Metinlerin yer aldığı tüm sayfalar, resimlerin devamı olarak daha açık bir tonla renklendirilmiş, bazı sayfalarda yazılar resimlerin üstüne gelecek şekilde düzenlenmiştir. Basımda kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kapak kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Sayfalar yapıştırılarak bir araya getirilmiş ve kitaba sırt verilmiştir. Kitabın kapağı sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir. Kitap 96 sayfadan oluşmuştur. Sayfa numaraları sağ alt köşede turuncu renkli daireler içine yazılmış olup "İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTABI – 6" yazısıyla aynı hizadadır. Sayfa numaralarının altında kalan boşluklar eşit değildir. 1. DK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10mm ile 31mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Metin ve başlığı arasındaki boşluk da metinler arasında farklılık göstermektedir. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,5cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 1. DK'de dipnot işareti bulunmasına karşın dipnot 1. ÖKK'de verilmiştir.

2. Ders Kitabı:

2. DK'nin baskısı açık, net, anlaşılır ve estetik; yazı 12 punto olup seviyeye uygundur. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Kitabın baskısı koyu ve renklidir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir.

2. DK'nin sayfaları açık renklerle renklendirilmiş veya beyazdır. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmındadır. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir. Kitap 102 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Ciltleme sırttan tutkal yapıştırılarak yapılmış ve sağlamdır. 2. DK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 14mm ile 88mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Basımda kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Metin ve başlığı arasındaki boşluk tüm metinlerde aynıdır. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,2cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. Kitapta dipnot bulunmamaktadır.

3. Ders Kitabı:

3. DK'nin baskısı açık, net, anlaşılır ve estetik; yazı 12 punto olup seviye uygundur. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitabın köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Kitabın baskısı koyu ve renklidir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitabın sayfaları ve kapağı beyazdır. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmında küçük renkli dikdörtgenler içinde verilmiştir. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir. Kitap 96 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Ciltleme sırttan tutkal yapıştırılarak yapılmış ve sağlam değildir. Sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 18mm ile 24mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmemiştir. Metin ve başlığı arasındaki boşluk 0,4mm olup tüm metinlerde aynıdır. Kitabın ebatları 27,5cm x 19,5cm olup belirlenen ölçülere uymaktadır. 3. DK'de dipnot bulunmamaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

1. ÇK'nin baskısı açık ve net, yazı 10 punto olup seviyeye uygun, anlaşılır ve estetikdir. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitabın köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Baskı renkli olup resimler orijinal değildir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan

durabilmektedir. Kitabın sayfalarında koyu ve mat renkler kullanılmıştır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Kitap 176 sayfadan oluşmuştur. Sayfalar yapıştırılarak bir araya getirilmiş ve kitaba sırt verilmiştir. Kitabın kapağı sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilir. Sayfa numaraları yaprağın ön yüzünde sağ alt köşede, arka yüzünde sol alt köşede turuncu renkli daireler içine yazılmış olup “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI – 6” yazısıyla aynı hizadadır. Sayfa numaralarının altında kalan boşluklar eşittir. 1. ÇK’de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 12mm ile 26mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,4cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 1. ÇK’de dipnot bulunmamaktadır.

1. ÇK’de altı temaya yer verilmiştir. Temaya hazırlık, temadaki konulara ait etkinlikler, tema sonu değerlendirme çalışmaları, tema sonu öz değerlendirme formları bulunmaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş ve seçilen renkle sayfalar renklendirilmiştir. Her temanın başlangıcında tema adının, numarasının ve temayla ilgili resimlerin bulunduğu bir sayfa yer almaktadır. Sayfa 42, 88 ve 114’te “Notlarım” bölümü yer almaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

2. ÇK’nin baskısı açık, net, anlaşılır ve estetik; yazı 10 punto olup seviyeye uygundur. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitabın köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Kitabın baskısı koyu ve renklidir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitabın sayfaları beyaz olup sayfa kenarları her tema için farklı renklerle bir şerit halinde renklendirilmiştir. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmındadır. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilir. Kitap 187 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Ciltleme sırttan tutkal yapıştırılarak yapılmış ve sağlamdır. 2. ÇK’de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10mm ile 43mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kitabın kapağı kitabın

sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,2cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 2. ÇK'de dipnot bulunmamaktadır.

2. ÇK'de altı temaya yer verilmiştir. Temaya hazırlık, temadaki konulara ait etkinlikler, tema değerlendirme soruları, tema öz değerlendirme formları bulunmaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş ve seçilen renkle sayfaların uzun kenarları renklendirilmiştir. Her temanın başlangıcında tema adının, numarasının, temayla ilgili resimlerin, tema içindeki metinlerin adının bulunduğu bir sayfa yer almaktadır. Metin adları dikdörtgen çerçeve içinde kırmızı renk ve büyük puntıyla yazılmıştır. Okuma bölümünün etkinliklerinin başında kitap, dinleme bölümünün etkinliklerinin başında bir kulaklık, konuşma bölümünün etkinliklerinin başında bir mikrofon, yazma bölümünün etkinliklerinin başında kalem ve defter, dil bilgisi bölümünün etkinliklerinin başında ters çevrilmiş ve içinden harflerin aktığı bir kitap logo olarak kullanılmıştır. Etkinlik numarası ve etkinlik yazısı yeşil renkle yazılmıştır.

3. Çalışma Kitabı:

3. ÇK'nin baskısı açık, net, anlaşılır ve estetik; yazı 12 punto olup seviyeye uygundur. Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitabın köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Kitabın baskısı koyu ve renklidir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitabın sayfaları ve kapağı beyazdır. Sayfa numaraları yaprağın ön yüzünde sayfanın sağ alt köşesinde, arka yüzünde sol alt köşesinde yer almaktadır. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir. Kitap 192 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Ciltleme sırttan tutkal yapıştırılarak yapılmış ve sağlamdır. 3. ÇK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10mm ile 24mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamur kâğıttan imal edilmiştir. Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,4cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 3. ÇK'de dipnot bulunmamaktadır.

3. ÇK'de altı temaya yer verilmiştir. Temaya hazırlık, temadaki konulara ait etkinlikler, tema değerlendirme soruları bulunmaktadır. Sayfa 39'da Türkçe Dersi Öz

Değerlendirme Ölçeği ve sayfa 153'te 1. Grup Münazara Değerlendirme Formu (Jüri) yer almaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş ve seçilen renkle sayfaların uzun kenarları renklendirilmiş, seçilen rengin bir ton koyusuyla sayfanın üst tarafında dikdörtgen bir çerçeve oluşturularak beyaz renk ve büyük puntuyla konu başlıkları yazılmıştır. Etkinlik numarası beyaz ve etkinlik yazısı tema için seçilen renkle yazılmıştır. Etkinliklerde kullanılan resimler siyah beyazdır.

1.10. KİTAPLARDA METİN KISIMLARININ BAŞLIKLAR DIŞINDA KALAN HARF VE RAKAM BÜYÜKLÜKLERİNİN ÖLÇÜLERE UYGUNLUĞU

Metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar vb. hariç) kullanılan yazılarda;

- İlköğretim 6. sınıflar için yazılan kitaplarda 10 puntodan daha küçük harfler kullanılmaz.

Metinlerin aralarında paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm'lik kısmında;

- İlköğretim 6. ve daha üst sınıflar için 22'den fazla satır bulunmaz.⁵⁴

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf ders kitaplarının metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümleri şu şekildedir:

1. Ders Kitabı:

Metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar vb. hariç) kullanılan yazı büyüklüğü 11 puntodur. Metinlerin aralarında paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm'lik kısmında 22 satır bulunmaktadır. Belirtilen ölçülere uygundur.

2. Ders Kitabı:

Metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar vb. hariç) kullanılan yazı büyüklüğü 12 puntodur. Metinlerin aralarında

⁵⁴Millî Eğitim Bakanlığı, "Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge", 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm'lik kısmında 19 satır bulunmaktadır. Belirtilen ölçülere uygundur.

3. Ders Kitabı:

Metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar vb. hariç) kullanılan yazı büyüklüğü 12 puntodur. Metinlerin aralarında paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm'lik kısmında 20 satır bulunmaktadır. Belirtilen ölçülere uygundur.

1.11. DERS KİTAPLARININ SON BÖLÜMÜNDE YER ALAN YAPRAKLARIN DÜZENİ

Ders kitaplarının son bölümünde yer alan yapraklarında;

- Sözlük, kronoloji (Sosyal Bilgiler-Tarih kitaplarında) ve kaynakça yer alır. Türk Edebiyatı kitabında edebiyat terimleri sözlüğü bulunur. Ancak öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak ve farklı sözlüklere yönlendirmek için Türkçe, Dil ve Anlatım ile Türk Edebiyatı ders kitaplarında sözlük bölümüne yer verilmez.
- Türkçe, Sosyal Bilgiler, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı, Türk Lehçeleri, Tarih, Genel Türk Tarihi ve Osmanlı Tarihi kitaplarında Türk dünyası haritası yer alır.⁵⁵

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf ders kitaplarının son bölümünde yer alan yaprakların düzeni aşağıdaki gibidir:

1. Ders Kitabı:

1. DK'nin son yaprağının ön yüzünde sarı fon üzerinde yararlanılan eserleri gösterir "KAYNAKÇA", arka yüzünde "TÜRK DÜNYASI HARİTASI" bulunmaktadır.

⁵⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, "Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge" 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

2. Ders Kitabı:

2. DK'nin son yaprağının ön yüzünde "TÜRK DÜNYASI HARİTASI", bir önceki yaprağın arka yüzünde yararlanılan eserleri gösterir "Kaynakça" bulunmaktadır.

3. Ders Kitabı:

3. DK'nin son yaprağının arka yüzünde "TÜRK DÜNYASI HARİTASI", yaprağın ön yüzünde ve bir önceki yaprakta yararlanılan eserleri gösterir "KAYNAKÇA" bulunmaktadır.

1. Çalışma Kitabı:

1. ÇK'nin son bölümünde, sayfa 162'de ekler listesi, on iki tane değerlendirme formundan oluşan ekler, son yaprağın ön yüzünde yararlanılan eserleri gösterir "KAYNAKÇA", arka yüzünde "TÜRK DÜNYASI HARİTASI" bulunmaktadır.

2. Çalışma Kitabı:

2. ÇK'nin son yaprağının ön yüzünde "TÜRK DÜNYASI HARİTASI", sondan bir önceki yaprağın ön yüzünde yararlanılan eserleri gösterir "KAYNAKÇA" bulunmaktadır.

3. Çalışma Kitabı:

3. ÇK tema sonu değerlendirmeye bitmektedir.

1.12. GÖRSEL MATERYALLER

Konuların işlenmesinde kullanılan ders kitaplarında, açıklayıcı, yönlendirici, tamamlayıcı nitelikteki resim, fotoğraf, tablo, şema, grafik gibi eğitici ve öğretici nitelikteki görsel materyallere yer verilerek, öğretme-öğrenme süreci daha canlı, ilgi çekici ve aktif hale getirilebilir. “Bir ders kitabında görsel materyallerin etkili olarak kullanılıyor olması, ders kitabının kısmen ekonomik olmasına, öğrencinin konuya daha fazla dikkatinin çekilmesine, karmaşık konuların daha da basite indirgenmesine, iş ve işlemlerin sırasının belirtilmesine, öğretimin canlı hale gelmesine, öğrencinin dikkatinin çekilmesine, öğrenme arzusunun yaratılmasına, konu üzerinde pratik yapma imkânı sağlanmasına ve öğretimin zenginleşmesine neden olur.”⁵⁶

Ders kitaplarındaki görsel materyallerle ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığı da ders kitaplarının yarışma yoluyla hazırlanmasına ilişkin şartnamesinde şu bilgilere yer vermiştir:

- 1) Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita vb. öğeler, görsel algının seçiciliğini artıracak nitelikte düzenlenir.
- 2) Sayfa tasarımları ile görsel öğeler, renk ve kompozisyon açısından birbirini tamamlayacak ve dengeleyecek şekilde düzenlenir.
- 3) Görsel malzeme; metni açıklamak, öğrenmeyi pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılır.
- 4) Görsel malzemeler metinle uyum içinde olmalıdır.
- 5) Her türlü yazılı, görsel ve benzeri materyalden, telif hakları gözetilerek alıntı yapılabilir.
- 6) Konuların daha iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim ve benzeri görsel malzemeye yeterince yer verilir.⁵⁷

“Bir kitapta öğretim konusunu oluşturan konuları, olay ve rakamları birbiri peşine monoton bir şekilde aktarmak, okumak veya anlatmak genellikle okuyanlara ve dinleyenlere bıkkınlık verir. Kuşkusuz sözler ve rakamlar, bir gerçeği ortaya koymada

⁵⁶ Doç. Dr. Temel ÇALIK, “Türkçe Ders Kitaplarının Biçim ve Tasarımı”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8 (Hzl.: Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN vd.)*, Ankara: Nobel Yay. Dağ., 2001, s. 9.

⁵⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı İlköğretim Okullarında Okutulacak Ders Kitaplarının Yarışma Yoluyla Hazırlanmasına İlişkin Şartname”, *2563 Sayılı Tebliğler Dergisi*, s. 744.

birbirini tamamlayan öğelerdir. Ancak, okuyucuyu veya dinleyiciyi sıkmadan bir karşılaştırma yapmak ve bir açıklamada bulunmak için en etkili yol, konunun tablo ve grafiklerle sunulmasıdır.”⁵⁸

“Ders kitaplarında kullanılan tablo ve şemaların yerleştirilmesinde görünümün yanı sıra, eğiticilik ve öğreticiliğe de önem verilmelidir. Tablolar, sayfa düzenine uyum sağlamalı, sayfadan çok büyük ve çok küçük tablo yapılmamalıdır.”⁵⁹

Ders kitaplarında yer alan tablo, grafik ve şemaların yanı sıra resim ve fotoğrafların da öğrenmenin gerçekleştirilmesinde ve kalıcı hale getirilmesinde, öğrenme ortamının zenginleştirilmesinde önemli bir yeri vardır. “Araştırmalar, anlamların kazandırılmasında ve değişik düzeydeki bilişsel öğrenmelerde resimlerin ya da sözcüklerle birlikte kullanılan resimlerin sadece sözcüklerin yer aldığı materyallere oranla daha etkili olduklarını ortaya koymaktadır. Yine araştırma sonuçları öğrendiklerimizin % 80’inden fazlasının görme duyusuyla edinilen yaşantılarla sağlandığını göstermektedir.”⁶⁰

“Sözel bir konunun resimler ve grafiklerle desteklenmesinin öğrenme açısından yararları şunlardır:

1. Okuyan kişinin ilgisini uyandırır. Dikkatinin konu üzerinde toplanmasını sağlar.
2. Herkesin aynı mesajı almasına yardımcı olarak, öğretimde birlik ve bütünlüğü sağlar.
3. Okuma ve anlama güçlüğü olanlara konuyu ve anlamı daha kolay kavratır.
4. Konunun daha somut ve gerçekçi bir şekilde sunulmasına destek olur.
5. Öğrencilerin daha önce karşılaşmadıkları, onlar için soyut olan ve kelimelerle anlayamayacakları nesne ve canlıları tanımlarına olanak sağlar.
6. Okuyanların hayal âlemini genişleterek daha yaratıcı düşüncelerine olanak sağlar.”⁶¹

Belirtilen yararların sağlanabilmesi için görsel materyaller ders kitaplarına uygun şekilde yerleştirilmelidir. Uygun şekilde yerleştirilmeyen materyaller dikkatin

⁵⁸ Prof. Dr. Erdal Ceyhan ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2005, s. 104.

⁵⁹ Doç. Dr. Temel ÇALIK, *Age*, s. 7.

⁶⁰ Necdet AYKAÇ, “Basılı Öğretim Materyallerinde Görsel Tasarım”, *Çağdaş Eğitim*, Sayı: 297, 2003, s. 37.

⁶¹ Prof. Dr. Erdal Ceyhan ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, *Age*, s.100, 101.

dağılmasına neden olarak okumayı ve anlamayı zorlaştırır. Okuma ve anlamamanın zorlaşmaması için sayfa düzenlemesine ilişkin ölçütlere uyulmalıdır.

Sayfa düzenlemesine yönelik ölçütler şu şekilde belirlenmiştir:

1. İçeriği oluşturan yazı ve resimler birbirlerine karışmamalı, ayrı ayrı alanları kaplamalıdır.
 - a. Yalnız bir resim ve oldukça dolu bir sayfa varsa, resim için en iyi yer, yanları yazı ile çevrili olarak sağ yukarıdadır.
 - b. Resim, sayfanın alt yanında kullanılacaksa, sayfanın dengesinin bozulmaması için sol yanda veya orta alanda kullanılmalıdır.
 - c. Resim sayfa yüksekliğinin en az üçte biri kadar aşağıda durmayacaksa metni alta koymak gereklidir.
 - d. Bir sayfaya konacak iki resim varsa; yazıyla çevrili olarak resmin biri sayfanın sağ üst yanına, diğeri de sayfanın en alt soluna veya her ikisi de metnin üst kısmına yerleştirilebilir.
2. Sayfada oluşan boşluklar yazıyı çerçeve içine almak veya resimleri belirtmek için kullanılmalıdır.”⁶²

“Kitaplarda belli çerçevelerin olmaması, resimlerin yazı ile birlikte eşit oranda kullanılması, çerçeve arasında sıkıştırılmaması da çocuğun görsel anlamda ilgilenmesini sağlayabilir. Burada çizere düşen görev ise resimlerin metni destekler nitelikte olması ile birlikte bu resimlerle görsel anlamda da çocuğun ilgisini çekmeye çalışmak ve akılda kalıcılığını arttırmaya çalışmaktır.”⁶³ Akılda kalıcılığı arttırmada kitaplarda kullanılan renkler önemli bir yere sahiptir. “Yapılan araştırmalarda, öğrencilerin kırmızı olarak gördüklerini daha uzun süre hatırladıkları bulunmuştur. Mavi renkler ise dikkati daha az çeken öğelerdir. İnsanlar sarı renklere bakma eğilimindedirler. Bir kitapta önemli olan öge sarı renkte kullanılarak ön plana çıkarılmalıdır. Ayrıca, okunabilirlik açısından en iyi renk kombinasyonu sarı zemin üzerine siyah yazıdır. Ders kitaplarında kullanılan kâğıt, beyaz ya da çok az renklendirilmiş olmalıdır.”⁶⁴

⁶² Necdet AYKAÇ, Age, s. 31–33.

⁶³ Anıl Ertok ATMACA, “İlköğretim Ders Kitaplarında Görsel Tasarım”, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı: 171, s. 322.

⁶⁴ Temel ÇALIK, Age, s. 10.

İncelediğimiz 1. DK'deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.1. 1. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	Metnin bulunduğu sayfasının tamamını kaplayan 1 resim.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	Metnin bulunduğu birinci sayfanın üstünde 1, ikinci sayfanın altında 1, üçüncü sayfanın üstünde 1 resim.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	Metnin altında 1 resim.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1 resim.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	Metnin birinci sayfasının sağında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının üstünde 1, dördüncü sayfasının altında 1 siyah beyaz fotoğraf, beşinci sayfasının üstünde 2 siyah beyaz fotoğraf.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Metnin birinci sayfasının üstünde 1 siyah beyaz fotoğraf, ikinci sayfasının altında 2 renkli fotoğraf, üçüncü sayfasının yanında 1 ve altında 1 renkli fotoğraf, metnin dördüncü sayfasının altında 1 renkli fotoğraf.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	Metnin altında siyah beyaz 1 fotoğraf.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	Metnin birinci sayfasının üstünde 1 ve sol yanındaki film şeridi içinde 6 siyah beyaz fotoğraf, ikinci sayfasının üstünde 1 ve sağındaki film şeridi içinde 6 siyah beyaz fotoğraf, üçüncü sayfasının üstünde 1 siyah beyaz fotoğraf.
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1 ve altıncı sayfasının altında 1 resim.
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	Metnin yer aldığı iki sayfanın tamamında 1 resim.
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1 resim.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.1. 1. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	Metnin üstünde 1 renkli fotoğraf.
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1 resim.
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	Metnin birinci ve ikinci sayfasının altında ortak 1 resim, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1, altıncı sayfasının altında 1, yedinci sayfasının üstünde 1, sekizinci sayfasının üstünde 1 resim.
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının altında 1 resim.
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1 resim.
Millî Kültürümüz	Kilim	Metnin birinci sayfasında 1, ikinci sayfasında 1 resim.
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	Metnin birinci sayfasında metin ve başlığı arasında 3, metnin yanında 1 siyah beyaz fotoğraf; ikinci sayfasının üstünde 3, altında 1 renkli fotoğraf; üçüncü sayfasının üstünde 1 renkli fotoğraf.
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1 resim.
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının üstünde 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1 resim.
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının üstünde 1, dördüncü sayfasının üstünde 1, beşinci sayfasının üstünde 1 fotoğraf.
Sevgi	Türkiye’ m	Metnin birinci sayfasının üstünde ve solunda 7, ikinci sayfasının üstünde ve sağında 7 fotoğraf.
Sevgi	İssız Ada	Metnin birinci sayfasının üstünde 1 resim, ikinci sayfasının üstünde 1 resim ve altında 2 fotoğraf.
Sevgi	Eskici	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının altında 1 resim.
Sevgi	Tuz	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1 resim.

1. DK’de yer alan resim ve fotoğraflar, metinlerde anlatılanları destekler niteliktedir. Ancak sayfa 11’deki “Şakacı Bulut” başlıklı metinde anlatılanla resim birbiriyle tam olarak uyumlu değildir. Metnin ikinci sayfasında anlatılan “dede”nin resmi ilk sayfada yer almaktadır. Sayfa 45’teki “Horoz Masalı” başlıklı metnin ilk sayfasında anlatılanlarla resim uyumlu olmayıp resim diğer sayfada anlatılanları yansıtmakta; metnin ikinci sayfasında “Horoz kavalı almış, bir ağacın tepesine çıkmış.” ifadesi yer almasına rağmen resimde horoz ağacın altında kaval çalarken görülmektedir. Sayfa 48’deki “Oyun Dünyamız” başlıklı metinde anlatılan oyunlar ile resimde görülen oyunlar birbiriyle uyumlu değildir.

Resimler sayfanın altında veya üstünde yer almakta ve resimde kullanılan renklerden biri sayfanın geri kalan kısmını kaplayarak fon oluşturmaktadır. Açık renkler fon olarak kullanıldığında okumaya olumsuz bir etki söz konusu değilken, koyu renkler fon olarak kullanıldığında okuma zorlaşmaktadır. Sayfa 92’deki “Tuz” başlıklı metin koyu gri fon üzerinde yer aldığı için okunması zorlaşmıştır. Koyu renkler üzerindeki yazılar öğrencinin ilgisini azaltıp dikkatini dağıtacak niteliktedir. Bazı metinlerle resimler ise iç içe yerleştirilmiştir. Sayfa 10’daki “Uçurtma”, 38’deki “Kesik Kuyruklu Tilki”, 65’teki “Kilim” başlıklı metinler bu şekildedir.

“Atatürk’ün İzinde” başlıklı temadaki resim ve fotoğraflarda kullanılan renkler mat, birbirine karışmış ve ilgi çekicilikten uzaktır. Resim ve fotoğraflardaki yüzler net olarak seçilememektedir. Bu temadaki görseller nitelik açısından zayıftır.

İncelediğimiz 2. DK’deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.2. 2. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Metnin birinci sayfasında 1, ikinci sayfasının sağında ve altında 1, üçüncü sayfasının solunda ve altında 1, dördüncü sayfasının sağında ve altında 1, beşinci sayfasının solunda ve altında 1, altıncı sayfasının sağında ve altında 1, yedinci sayfasının sağında ve üstünde 1, sekizinci sayfasının sağında ve altında 1 resim.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.2. 2. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1 ve iki sayfa arasında 1 fotoğraf; üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1, solunda 1 ve iki sayfa arasında 1 fotoğraf.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	Metnin birinci sayfasının solunda ve altında 1, dördüncü sayfasının sağında ve üstünde 3 resim, beşinci sayfasının altında 1, altıncı sayfasının üstünde 1, altında 1 ve sağında 1, yedinci sayfasının altında 1, sekizinci sayfasının altında 1 resim.
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	Metnin birinci sayfasının sağında ve altında 3, ikinci sayfasının sağında ve altında 3, üçüncü sayfasının sağında ve altında 2, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1 fotoğraf.
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 2 fotoğraf.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	Metnin altında 7 siyah beyaz fotoğraf.
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	Metnin ikinci sayfasının altında çeşitli fotoğrafların yer aldığı 1 resim, üçüncü sayfasının altında 1 fotoğraf.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	Metnin birinci sayfasının üstünde, altında ve solunda 4; ikinci sayfasının üstünde ve altında 3; üçüncü sayfasının üstünde, altında ve solunda 4; dördüncü sayfasının altında ve sağında 3 fotoğraf.
Duygular ve Hayaller	Forsa	Metnin birinci ve ikinci sayfasında ortak 1 resim, üçüncü ve dördüncü sayfasında ortak 1 resim, beşinci ve altıncı sayfasında ortak 1 resim.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	Metnin birinci ve ikinci sayfasında ortak 1 resim.
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	Metnin altında 1 resim.
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında ve sağında sonraki sayfayla ortak 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının altında 1, altıncı sayfasının üstünde ve sağında 1, yedinci sayfasının altında 1 resim.
Sevgi	Bayrak	Metnin birinci ve ikinci sayfasında ortak 1 resim ve resmin üzerinde 1 bayrak resmi.
Zaman ve Mekân	Beypazarı	Metinden önceki sayfadan başlayıp metnin ilk sayfasının sağ kısmını kaplayan üstte 1 ve altta 2 fotoğraf; metnin ikinci ve üçüncü sayfasının ortasında ortak 1 fotoğraf, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının altında 1 fotoğraf.
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	Metnin birinci ve ikinci sayfasının tamamını kaplayan ortak 1 resim.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.2. 2. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Metnin birinci sayfasının sağında ve altında 1, ikinci sayfasının solunda ve altında 1 resim.
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının tamamında 1, üçüncü sayfasının solunda ve altında 1, dördüncü sayfasının sağında ve altında 1 resim.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	Metnin birinci ve ikinci sayfasının altında ortak 1 resim, üçüncü ve dördüncü sayfasının altında ortak 1 resim, beşinci ve altıncı sayfasının altında ortak 1 resim, yedinci ve sekizinci sayfasının altında ortak 1 resim, dokuzuncu ve onuncu sayfasının altında ortak 1 resim.
Doğa ve Evren	Cennet Gölle Tek Tek Yok Oluyor	Metnin birinci sayfasının solunda 2, ikinci sayfasının sağında 2 ve iki sayfanın ortasında 2 renkli fotoğraf.

2. DK’de yer alan resimler çocuğun seviyesine ve yer aldığı sayfadaki metne uygundur. Resimler metinleri destekler nitelikte olup orijinaldir. Aynı metne ait resimler birbiriyle uyumludur. Resimlerin renklendirilmesi uygun olup canlı ve birbiriyle uyumlu renkler kullanılmıştır. Resimlerin altında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Resimler metinlerin altında, üstünde, yanında yer almaktadır. 52–57. sayfalar arasındaki “Forsa”, 58–59. sayfalardaki “Çocuk ve Resim”, 72–73. sayfalardaki “Bayrak”, 80–81. sayfalardaki “Anadolu’da Bahar”, 87. sayfadaki “Mavisini Yitirmiş Yaşamak” başlıklı metinler resimlerle iç içe yerleştirilmiştir.

Resimlerin yerleştirilmesinde bazı olumsuzluklar göze çarpmaktadır. 18–21. sayfalar arasında yer alan “Okuma Üstüne” başlıklı metne ait fotoğraflardan biri 18. ve 19. sayfaların birleştiği orta kısma, bir diğeri 20–21. sayfaların birleştiği orta kısma yerleştirildiği ve fotoğrafların bir kısmı arada kaldığı için bu kısımlar net görülememektedir. 76–79. sayfalardaki “Beypazarı” başlıklı metindeki fotoğrafların biri 76. ve 77. sayfaların birleştiği orta kısma, bir diğeri 78–79. sayfaların birleştiği orta kısma yerleştirildiği ve fotoğrafların bir kısmı arada kaldığı için bu kısımlar net görülememektedir.

İncelediğimiz 3. DK'deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.3. 3. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	Metnin birinci sayfasının sağında ve altında 1, ikinci sayfasının sağında ve altında 2, üçüncü sayfasının üstünde ve sağında 1, dördüncü sayfasının tamamında 1, beşinci sayfasının üstünde 1 ve sağında 1 resim.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	Metnin birinci sayfasının solunda ve altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1 resim.
Kişisel Gelişim	Cimri	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının sağ üstünde 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının sağ üstünde 1, altıncı sayfasının altında 1 resim.
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	Metnin birinci sayfasının sağında 1 ve altında 1 fotoğraf, ikinci sayfasının üstünde 1 ve solunda 1 resim, üçüncü sayfasının sağında bir fotoğraf.
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının altında 3, dördüncü sayfasının üstünde 1 fotoğraf.
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Metnin birinci sayfasının tamamını kaplayan 1 resim ve resmin üzerinde 1 fotoğraf, ikinci sayfasının sağında 1 ve altında 1 fotoğraf, üçüncü sayfasının sağında 1 ve altında 1 resim, dördüncü sayfasının üstünde ve sağında 1 resim, beşinci sayfasının üstünde 2 ve sağında 1 fotoğraf.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının üstünde 1 ve sağında 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1 resim.
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının üstünde 1, dördüncü sayfasının sağında ve altında 1, beşinci sayfasının üstünde 1, altıncı sayfasının altında 1 resim.
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının sol üst köşesinde 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının üstünde 1, altıncı sayfasının altında 1 resim.
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının altında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1 resim.
Sevgi	Sevgili Babam	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının sağ üst köşesinde 1, dördüncü sayfasının sağ alt köşesinde 1, beşinci sayfasının üstünde 1 resim.
Sevgi	Türkiye	Metnin birinci sayfasında 1, ikinci sayfasında 1 resim.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.3. 3. Ders Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	Metnin birinci sayfasının üstünde 1, ikinci sayfasının sağında metnin içinde 1, üçüncü sayfasının üstünde 1 ve sağ alt köşesinde 1, dördüncü sayfasının üstünde 1 resim.
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasında 1, dördüncü sayfasının üstünde 1, beşinci sayfasının altında 1 resim.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	Metnin birinci sayfasında 1, ikinci sayfasında 1 resim.
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler Balıkesir	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının üstünde 1, üçüncü sayfasının altında 5, dördüncü sayfasının altında 5, altıncı sayfasının üstünde 1 resim.
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	Metnin birinci sayfasının altında 1, ikinci sayfasının altında 1, üçüncü sayfasının üstünde 1, dördüncü sayfasının altında 1, beşinci sayfasının üstünde 1, altıncı sayfasının altında 1 resim.
Doğa ve Evren	Kızılırmak	Metnin birinci sayfasında 1, ikinci sayfasında 1 resim.

3. DK’de yer alan resimler basit çizgilerle çizilmiş ve renkleri canlıdır. Resimler metinleri destekler niteliktedir. Aynı metne ait resimler birbiriyle uyumludur. Resimlerin renklendirilmesi uygun olup canlı ve birbiriyle uyumlu renkler kullanılmıştır. Sayfa 29’daki “Anıların Işığında Atatürk” başlıklı metne ait olan fotoğrafta yüzler net olarak seçilememektedir. Resimlerin altında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Resimler metinlerin altında, üstünde, yanında yer almaktadır. Genel olarak sayfaya yerleştirilişleri uygundur. Resimlerle yazılar ayrı alanları kaplamaktadır. Sayfa 12’deki “Küçük Çocuk” ve sayfa 73’teki “Ben Bir Elektrik Direğiyim” başlıklı metinler resimlerle iç içe olup yazının okunmasını kolaylaştırmak için koyu renklerin olduğu kısımlar beyazlatılmıştır. Sayfa 32’deki “Atatürk Kurtuluş Savaşında”, sayfa 43 ve 45’teki “Süleyman’ın Titizliği”, sayfa 64 ve 65’teki “Türkiye”, sayfa 76 ve 77’deki “Tavşanla Kurbağalar”, sayfa 91 ve 92’deki “Kızılırmak” başlıklı metinler resimler ile iç içe yerleştirilmiştir. Bu metinlerin okunması diğerlerine göre daha zordur.

İncelediğimiz 1. ÇK'deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Temaya Hazırlık		Temadaki metinlerle ilgili 4 renkli resim.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	Metinle ilgili etkinliklerin ikinci sayfasında üzerine kelimelerin yazılabilmesi için beyazla çizilmiş elmaların bulunduğu büyük bir ağaç resmi, üçüncü sayfasında bir "Uçurtma Festivali" afişi ve bir bulmaca, dördüncü sayfasında bir dikdörtgen çerçeve içinde "Söz" başlıklı şiir ve yanında siyah beyaz bir baloncu fotoğrafı, beşinci sayfasında içine şiir taslağı ve şiir yazılması için konulmuş açık sarı fon üzerinde bitki ve kelebek resimlerinin bulunduğu iki çerçeve, altıncı sayfasında sarı, pembe ve yeşil renklerde ortasında kelime kenarlarında eklerin bulunduğu üç daire.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir dikdörtgen içinde dört bulut resmi, bulutların üzerinde oturan bir çocuk resmi ve bir bulut fotoğrafı; dördüncü sayfasında bir dikdörtgen içinde yeşil fon üzerinde kelime ve ekler, bir tarafında sarı fon üzerinde çeşitli cümleler, diğer tarafında sarı fon üzerinde sıra noktalar bulunan ikiye bölünmüş bir çerçeve.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir renkli resim, "Kelime listesi" ve "Tahminim" başlıklı iki çerçeve; ikinci sayfasında bir renkli resim, üçüncü sayfasında mor turuncu ve beyaz fona sahip üç çerçeve; dördüncü sayfasında farklı renklerde altı balon ve bir tablo; beşinci sayfasında sekiz bulut ve sarı fon üzerinde bir paragrafın yer aldığı çerçeve.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında pembe fon üzerinde "Kelime veya deyimler" ile "Sözlük anlamı" başlıklarının yer aldığı dikdörtgen bir çerçeve; ikinci sayfasında atasözlerimizi anlatan dört renkli resim ve bir tablo; üçüncü sayfasında açık kahverengi fon üzerinde bir olay yazısı ve altında sıra noktaların yer aldığı bir çerçeve; dördüncü sayfasında mavi, mor ve pembe renkli fon üzerinde cümle ve paragrafların yer aldığı dikdörtgen şeklinde üç çerçeve.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında dört renkli resim ve yeşil renkli bir çerçeve, ikinci sayfasında pembe ve mavi renkli iki çerçeve.
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları		İkinci sayfada doğa ile ilgili iki afiş.
Temaya Hazırlık		Temadaki metinlerle ilgili dört siyah beyaz fotoğraf.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında yeşil fon üzerinde kelimelerin bulunduğu dikdörtgen bir çerçeve, ikinci sayfasında sarı fon üzerinde iki paragraf bulunan bir çerçeve, üçüncü sayfasında açık pembe renkli bir tablo.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında siyah beyaz dört fotoğraf, ikinci sayfasında bir kroki, dördüncü sayfasında ortada bir kenarlarında altı olmak üzere yedi farklı renkte kutucuk ve yeşil renkli içinde sıra noktalar bulunan bir kutucuk, beşinci sayfasında dördü turuncu dördü mavi olmak üzere içinde kelimelerin yer aldığı sekiz kutucuk, altıncı sayfasında dört renkli resim.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında farklı renklerde içinde çeşitli kelime ve kelime guruplarının yer aldığı beş kutucuk ve bir tablo; ikinci sayfasında açık yeşil fon üzerinde yukarıdan aşağıya doğru "ATATÜRK" yazan bir kutucuk; üçüncü sayfasında pembe fon üzerinde atasözlerinin bulunduğu üç kutucuk, iki resim ve resimlerin altında deyimlerin yazılı bulunduğu iki kutucuk.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında iki siyah beyaz fotoğraf ve iki el çizimi portre ve bunların altında yeşil fon üzerinde çeşitli kelime ve kelime guruplarının yer aldığı dört kutucuk ve bir tablo, ikinci sayfasında dört renkli fotoğraf ve iki resim, üçüncü sayfasında üç devlet haritası, dördüncü sayfasında altı siyah beyaz fotoğraf, beşinci sayfasında farklı renklerde beş kutucuk.
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında açık pembe fon üzerinde çeşitli soruların bulunduğu bir kutucuk ve bir tablo, ikinci sayfasında açık turuncu fon üzerinde bazı kelimeleri verilmemiş bir şiirin bulunduğu kutucuk.
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları		Üçüncü sayfada üzerinde atasözlerinin bulunduğu beş balon.
Temaya Hazırlık		Temayla ilgili dört fotoğraf.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında kutucuklar içinde dört farklı çiçek resmi ve resimlerin altında farklı renklerde dört kutucuk ile mor fon üzerinde çeşitli açıklamaların bulunduğu bir kutucuk; ikinci sayfasında yeşil renkli iki kutucuk, turuncu fon üzerinde metinden alınan iki cümlenin yer aldığı iki kutucuk, “çünkü” yazan iki ok işareti ve üzerinde sıra noktaların bulunduğu iki kutucuk; üçüncü sayfasında koyu fon üzerinde bir metinden alıntı ile sıra noktaların yer aldığı bir sayfa resmi; dördüncü sayfasında yeşil renkli dikdörtgen bir kutucuk; beşinci sayfasında karlar üzerinde ağaçların bulunduğu bir resim ile “Kış Ağacı” adlı bir şiirin yer aldığı bir kutucuk.
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında renkli bir resim ve iki tablo; ikinci sayfasında bir tablo ve bir elektronik posta örneği; üçüncü sayfasında bir bulmaca ve fonda bir resmin yer aldığı bir kutu; dördüncü sayfasında içinde nokta ve soru işaretinin yer aldığı iki daire, iki resim.
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında mor fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu bir kutucuk ve açık turuncu renkli bir kutucuk; ikinci sayfasında sarı fon üzerinde bir resim, bir fotoğraf ve sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk; üçüncü sayfasında eş sesli kelimelerle ilgili altı resim.
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında sarı fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu dört kutucuk ve kelimelerin anlamlarının bulunduğu dört kutucuk ile “Kelime Küpü”nün yapılışını ve oynanışını anlatan bilgilerin yer aldığı bir kutucuk; üçüncü sayfasında dolgu rengi mor olan bir tablo; dördüncü sayfasında bazı yerleri eksik bırakılmış bir dilekçe örneği; beşinci sayfasında üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu üçü sarı, üçü pembe ve üçü mavi olmak üzere dokuz kutucuk.
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında sarı renkli sekiz kutucuk ve yeşil fon üzerinde bir paragrafın bulunduğu bir kutucuk, ikinci sayfasında beyaz fon üzerinde çeşitli cümlelerin bulunduğu daire şeklinde beş kutucuk ile iki resim, üçüncü sayfasında yazma metniyle ilgili bir resim, dördüncü sayfasında mor dolgulu bir tablo ile tanelerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu bir üzüm salkımı resmi.
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında iki resim ve iki fotoğraf ile bir tablo.
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları		Üçüncü sayfasında üç tablo.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temaya Hazırlık		Üç resim ve bir fotoğraf.
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında turuncu fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu daire şeklinde sekiz kutucuk, ikinci sayfasında ortada bir ve kenarlarda yedi olmak üzere farklı renklere sahip toplam sekiz balon, üçüncü sayfasında dört fotoğraf.
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında turuncu renkli dört kutucuk, ikinci sayfasında dört fotoğraf.
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında biri mor biri turuncu dolgu renkli iki tablo; ikinci sayfasında bir fotoğraf; üçüncü sayfasında dördünde isimlerin, diğer dördünde yaptıkları işlerin yazılı bulunduğu sekiz kutucuk ile yeşil dolgu renkli ortada bir kenarlarda beş olmak üzere altı kutucuk; ortası sarı yaprakları mavi iki çiçek resmi ile turuncu dolgu renkli bir tablo.
Millî Kültürümüz	Kilim	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir kilim resmi ve mor dolgu renkli bir tablo, ikinci sayfasında üç kutucuk.
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında biri turuncu, diğeri mor renkli iki kutucuk; ikinci sayfasında bir tablo ve yeşil fon üzerinde “Yaprak” başlıklı bir şiirin ve bir yaprak resminin bulunduğu bir kutucuk.
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları		İlk sayfada üç resim.
Temaya Hazırlık		Temayla ilgili resim ve fotoğrafların bulunduğu dokuz kutucuk ile üç boş kutucuk.
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında üç resim ile içinde kelimelerin ve anlamlarının bulunduğu on dört kutucuğun yer aldığı bir tablo, ikinci sayfasında bir grafik, üçüncü sayfasında bir tablo.
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında üç fotoğraf ve bir tablo, ikinci sayfasında yeşil renkli fon üzerinde bir paragrafın ve sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk.
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir tablo ve bir bulmaca, üçüncü sayfasında yeşil fon üzerinde bir resim ve sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk.
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında yirmi kutucuk, ikinci sayfasında mavi dolgu renkli iki kutucuk ile yapraklarının bazılarında yazı bazılarında sıra nokta bulunan bir çiçek resmi, üçüncü sayfasında içinde resim ve sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk.
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında mor dolgu renkli bir kutucuk, ikinci sayfasında bir hikâye haritası, üçüncü sayfasında turuncu renkli bir kutucuk, dördüncü sayfasında sekiz fotoğraf.
Temaya Hazırlık		İçinde çeşitli fotoğrafların bulunduğu beş kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.4. 1. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Sevgi	Türkiye'm	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında farklı renklerde ve içinde çeşitli kelimelerin bulunduğu dört kutucuk, döviz oluşturmak için konulmuş iki kutucuk, pembe fon üzerinde çeşitli kelimelerin ve anlamlarının yer aldığı on kutucuk ile içinde sıra noktaların yer aldığı yeşil bir yaprak; ikinci sayfasında fonda Türkiye Haritası'nın bulunduğu bir kutucuk ile üç dondurma topu ve külahı; üçüncü sayfasında üzerinde sıra noktaların bulunduğu bir sayfa.
Sevgi	İssız Ada	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir fotoğraf, üçüncü sayfasında açık yeşil fon üzerinde noktalama işaretlerinin yer aldığı bir kutucuk.
Sevgi	Eskici	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında altı adet resim, sembol ve şema ile yedi kutucuktan oluşan bir şema; ikinci sayfasında mor, yeşil ve turuncu renklerden oluşan fon üzerinde hikâye yazmayla ilgili çeşitli soruların yer aldığı bir tablo; üçüncü sayfasında "TÜRKÇEYİ SEVENLER KAYIT FORMU".
Sevgi	Tuz	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir şema ile çeşitli kelimelerin gizlendiği dört adet bulmaca; ikinci sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli kelime ve cümlelerin yer aldığı bir kutucuk ile pembe fon üzerinde cümlelerin, mor fon üzerinde soruların yer aldığı bir tablo.
Sevgi	Türkçe Üzerine	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında çeşitli bilgilerin yer aldığı üç kutucuk; ikinci sayfasında mor renkli bir tablo ile bir form; ikinci sayfasında biri yeşil diğeri pembe renkli iki kutucuk.
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları		İkinci sayfada yeşil renkli bir tablo.

"Temaya Hazırlık" bölümlerinde tema içerisinde yer alan konulara hazırlayıcı resimler verilmiştir. 2. "Temaya Hazırlık" bölümündeki siyah-beyaz fotoğraflar fazla koyu olup fotoğraftaki ayrıntılar net olarak seçilememektedir. Çeşitli etkinliklerde kullanılmak üzere konulmuş olan resimler canlı renklere sahip olup etkinliğin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş ve dikkat çekici niteliktedir.

Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş olan tablolar numaralandırılmamıştır. Tabloların başlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuş olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tablolar renkli hazırlanmış olup tablo çizgilerinin kalınlığı yazıyla aynı karakterdedir. Tablolardaki renkler uygundur; fakat sayfa 78'deki mor renk yazıların okunmasını

zorlaştırmıştır. Tabloların ebatları uygundur. Tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir. Resim ve tabloların sayfaya yerleştirilişi uygundur.

İncelediğimiz 2. ÇK'deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir tablo ile dört resim, dördü gri, dördü mor renkli olmak üzere sekiz kutucuk; ikinci sayfasında iki afiş; üçüncü sayfasında içinde bir resim ve açıklamaların bulunduğu bir kutucuk; dördüncü sayfasında farklı renklerde dört kutucuk; beşinci sayfasında iki bulmaca, iki kutucuk ve bir tablo; altıncı sayfasında mor fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu on, sarı fon üzerinde çeşitli eklerin bulunduğu on beş kutucuk, yeşil fon üzerinde çeşitli eklerin bulunduğu bir, mor fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu iki kutucuk ile içinde sıra noktalarının bulunduğu iki kutucuk.
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca; ikinci sayfasında iki tablo ile gri fon üzerinde sıra noktalarının yer aldığı iki kutucuk; üçüncü sayfasında yeşil ve mor renklerden oluşan bir tablo; dördüncü sayfasında bir "ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU"; beşinci sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı yedi, çeşitli kelimelerin bulunduğu on bir kutucuk ile bir tablo; altıncı sayfasında mavi fon üzerinde çeşitli kelimelerin bulunduğu on iki kutucuk ile yeşil fon üzerinde çeşitli eklerin bulunduğu bir tablo.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı yedi sayfa; ikinci sayfasında iki tablo; üçüncü sayfasında açık yeşil fon üzerinde cümlelerin bulunduğu dokuz kutucuk, açık mor fon üzerinde çeşitli soruların ve işaretleme yapabilmek için konulmuş üçer kutucuğun bulunduğu dokuz kutucuk; dördüncü sayfasında başlık veya örneklerin yer aldığı dört kutucuk.
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında cümlelerin başında yer alan turuncu renkli dört yıldız; dördüncü sayfasında altı renkli resim; beşinci sayfasında biri yeşil, diğeri sarı renkli iki kutucuk; altıncı sayfasında açık yeşil fon üzerine sıra noktalar konulmuş beş kutucuk; yedinci sayfasında içinde örnek kelimelerin yer aldığı üç kutucuk; sekizinci sayfasında içinde örnek kelimelerin yer aldığı iki kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında açık pembe fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı on kutucuk, açık mor fon üzerinde açıklamaların yer aldığı on kutucuk ile bir tablo; üçüncü sayfasında noktanın kullanıldığı yerleri yazmak için hazırlanmış yeşil fon üzerinde sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk; dördüncü sayfasında farklı renklerde ve üzerinde cümle ve kelimelerin bulunduğu on kutucuk.
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında renkli beş fotoğraf, ikinci sayfasında farklı renklerde ve üzerinde cümlelerin yer aldığı beş kutucuk, üçüncü sayfasında dört renkli resim, dördüncü sayfasında içinde ikişer renkli resmin ve sıra noktaların yer aldığı üç kutucuk ile iki renkli resim ve bir eş kenar üçgen resmi.
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	Metinle ilgili etkinliklerin üçüncü sayfasında farklı renklerde ve üzerinde çeşitli bilgilerin yer aldığı on iki kutucuk; dördüncü sayfasında işaretleme yapmak için konulmuş altı kutucuk, farklı sayıda kutulara bölünmüş yedi kutucuk ile üç renkli resim.
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında açık pembe fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı on bir kutucuk, üçüncü sayfasında farklı renklerde ve üzerinde cümlelerin yer aldığı on kutucuk.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında üç renkli resim; ikinci sayfasında farklı renklerde ve beşinin içinde kelime, altısının içinde cümle, üçünün içi de boş olan on dört kutucuk; üçüncü sayfasında pembe fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk, sarı fon üzerinde kelimelerin yer aldığı bir kutucuk ile içinde çeşitli cümlelerin bulunduğu beş kutucuk; dördüncü sayfasında farklı renklerde on altı kutucuk, dört renkli resim ile çeşitli kelimelerin bulunduğu on üç kutucuk.
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında farklı sayılarda kutulardan oluşan on kutucuk ile içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı farklı renklerde iki kutucuk, ikinci sayfasında sarı renkli bir kutucuk, üçüncü sayfasında pembe fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı dört kutucuk, dördüncü sayfasında farklı renklerde ve dokuz tanesinin içinde çeşitli kelimelerin yer aldığı on beş kutucuk.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında farklı renklerde ve üzerinde cümle veya kelimelerin yer aldığı dokuz kutucuk; üçüncü sayfasında iki konuşma balonu, sarı fon üzerinde bir sorunun yer aldığı sayfa, noktaları sarı renkli yüzler halinde çizilmiş altı tane iki nokta üst üste işareti; dördüncü sayfasında on bir renkli resim; beşinci sayfasında bir tablo; altıncı sayfasında "İsimler Sokağı" adlı bir bulmaca.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Forsa	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca ve bulmacanın sorularının yer aldığı iki kutucuk; ikinci sayfasında renkli üç resim; beşinci sayfasında içinde çeşitli bilgilerin yer aldığı farklı renklerde sekiz kutucuk; altıncı sayfasında içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı on iki kutucuk ile zamirlerin bulunduğu altı, iyelik eklerinin bulunduğu altı kutucuk.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	Metinle ilgili etkinliklerin ikinci sayfasında renkli dört resim, üçüncü sayfasında cümlelerin başında yer alan beş yıldız ve bir renkli resim, dördüncü sayfasında üç tablo.
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında beş baloncuk, iki renkli resim, bir tablo; ikinci sayfasında iki tablo ile iç içe geçmiş iki kutucuk; üçüncü sayfasında mavi fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı masal yazmak için konulmuş bir kutucuk; dördüncü sayfasında bir renkli resim; beşinci sayfasında bir renkli resim; altıncı sayfasında iki tablo; yedinci sayfasında bir bulmaca ile bulmacada çıkan kelimeleri yazmak için konulmuş iki kutucuk; sekizinci sayfasında bir tablo.
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	Metinle ilgili etkinliklerin ikinci sayfasında üç çiçek resmi; üçüncü sayfasında bir tablo; dördüncü sayfasında biri boş, ikisinin içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı üç kutucuk; beşinci sayfasında iki tablo ile beş kutucuk; altıncı sayfasında dört renkli resim ile iki kutucuk.
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında üç tablo; ikinci sayfasında bir bulmaca ile bulmacada çıkan cümleyi yazmak için konulmuş bir kutucuk; üçüncü sayfasında “Akran Değerlendirme Formu” ile bir resim; dördüncü sayfasında bir renkli resim; beşinci sayfasında altı renkli resim; altıncı sayfasında üç tablo ile bir kutucuk.
Sevgi	Bayrak	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında ikisi pembe fon üzerine dizelerin yer aldığı ikisi beyaz fon üzerine sıra noktaların ve birkaç kelimenin yer aldığı dört kutucuk, ikinci sayfasında bir renkli resim ve bir tablo, üçüncü sayfasında dört renkli resim, dördüncü sayfasında içinde çeşitli kelimelerin yer aldığı iki kutucuk, beşinci sayfasında sarı renkli on kutucuk ile bir tablo, altıncı sayfasında iki tablo ile farklı renklerde ve üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı dokuz kutucuk.
Sevgi	Eskici	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında farklı renklerde on iki kutucuk, dördüncü sayfasında bir tablo, beşinci sayfasında kelime türleriyle ilgili bir labirent, altıncı sayfasında bir tablo.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Tema Soruları	Değerlendirme	İkinci sayfada, içinde edat ve bağlaçların yer aldığı bir kutucuk, bir tablo ile kesişen iki küme.
Zaman ve Mekân	Beypazarı	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında mavi ve turuncu renkli bir tablo; ikinci sayfasında mor, mavi ve yeşil renklerde üç tablo; üçüncü sayfasında bir “ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU”; dördüncü sayfasında önemli öğeleri vurgulanmış iki resim; altıncı sayfasında renkli bir resim.
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında renkli dört resim; ikinci sayfasında farklı deyimleri anlatan renkli altı resim ve deyimlerin anlamlarının yer aldığı altı kutucuk, bir labirent; üçüncü sayfasında renkli dört resim; dördüncü sayfasında farklı renklerde ve üzerinde çeşitli kelime ile eklerin yer aldığı otuz üç kutucuk, bir kitap kapağı; beşinci sayfasında renkli on resim, renksiz üç kutucuk, farklı renklerde on sekiz kutucuk.
Zaman ve Mekân	Anadolu’da Bahar	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında renkli iki fotoğraf, ikinci sayfasında Türkiye’nin çeşitli özelliklerini yansıtan bir harita, beşinci sayfasında farklı renklerde on dört kutucuk.
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında renkli dört resim, ikinci sayfasında farklı renklerde on iki kutucuk, üçüncü sayfasında sarı ve yeşil renkli iki kutucuk.
Tema Soruları	Değerlendirme	İkinci sayfada bir tablo.
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında “Mavisini Yitirmiş Yaşamak” başlıklı metnin yer aldığı sayfa görünümlü bir kutucuk, ikinci sayfasında renkli on sekiz resim, üçüncü sayfasında renkli beş resim, dördüncü sayfasında farklı renklerde altı şapka ile renkli bir resim, beşinci sayfasında bir bulmaca, altıncı sayfasında farklı renklerde altı kutucuk.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında yeşil renkli bir tablo ile farklı renklerde sekiz kutucuk; ikinci sayfasında renksiz bir etkinlik ağacı; üçüncü sayfasında kenarları yanık bir gazete sayfası ve etrafında farklı renklerde beş bulut; dördüncü sayfasında bir kutucuk; beşinci sayfasında bir tablo; altıncı sayfasında yedisi yeşil, yedisi pembe ve üzerinde çeşitli kelimeler yazılı olan toplam on dört kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.5. 2. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında ortasında kırmızı fon üzerinde “ORMAN” yazan, yapraklarında sarı fon üzerinde çeşitli sorular bulunan bir çiçek ile mor renkli bir tablo; ikinci sayfasında mavi ve yeşil renkli bir tablo ile bir “Öz Değerlendirme Formu”; üçüncü sayfasında sarı renkli bir tablo ile renkli altı resim; dördüncü sayfasında renkli iki resim; beşinci sayfasında bir kelime değirmeni ve altı çuval; altıncı sayfasında farklı renklerde üç tablo.
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında içinde soru kelimelerinin yer aldığı altı kutucuk ile sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk; ikinci sayfasında bir “Öz Değerlendirme Formu”, renkli altı resim ile sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk; üçüncü sayfasında renkli dört resim; dördüncü sayfasında farklı renklerde sekiz kutucuk.
Tema Soruları	Değerlendirme	İkinci sayfada bir tablo.

Etkinliklerde kullanılması için verilmiş olan resimlerin sayfaya yerleştirilişi, büyüklüğü uygun olup renkleri uyumludur. Resimler etkinliklerin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş ve dikkat çekici niteliktedir.

Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş olan tablolar numaralandırılmamıştır. Tabloların başlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuş olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tabloların bazıları renksiz, bazıları renkli hazırlanmıştır. Tablolarda kullanılan renkler birbiriyle uyumludur. Tablo çizgilerinin kalınlığı yazıyla aynı karakterdedir. Tabloların ebatları uygundur. Tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir. Resim ve tabloların sayfaya yerleştirilişi uygundur.

İncelediğimiz 3. ÇK'deki görsel materyaller şu şekildedir:

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Temanın Adı	Metnin Adı	Görsel Materyaller
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca ve bir tablo; ikinci sayfasında şiir yazmak için konulmuş iki kutucuk, resim yapmak için konulmuş iki kutucuk; üçüncü sayfasında siyah beyaz iki resim ve iki kutucuk; dördüncü sayfasında birinde tamamlanacak bir şiir, diğerinde akrostiş çalışması bulunan iki kutucuk; beşinci sayfasında iki kutucuk ile bir tablo; altıncı sayfasında bir kalem resmi, sırtındaki çuvalda heceleri taşıyan bir insan resmi ve bir kutucuk; yedinci sayfasında bir resim ve beş yaprak resmi; sekizinci sayfasında “ŞİİR KİTABI OKUMA FORMU”; dokuzuncu sayfasında “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca ve bir tablo; ikinci sayfasında altı kutucuk; üçüncü sayfasında iki kutucuk ve üç kitap resmi; dördüncü sayfasında yazma etkinliği için pembe fon üzerine sıra noktalar konulmuş, sağ alt köşesinde bir kalem resmi bulunan bir kutucuk ile “büyük olmak” sözcük grubunun çağrıştırdıklarını yazmak için konulmuş on kutucuk; beşinci sayfasında yazma etkinliği için sıra noktalar konulmuş, sol alt köşesinde bir çocuk resmi bulunan bir kutucuk; altıncı sayfasında resim yapılması için konulmuş sağ alt köşesinde fırça ve boyaların yer aldığı bir kutucuk; yedinci sayfasında ünlü harfleri anlatan sekiz ağız resmi, içinde kelime ve eklerin bulunduğu altı kutucuk; sekizinci sayfasında etkinliklerin kenarında yer alan iki çocuk resmi.
Kişisel Gelişim	Cimri	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında harflerin yerleri değiştirilmiş olarak verilen kelimeleri bulmaya yönelik dokuz bulmaca ile bir kutucuk; ikinci sayfasında verilen sözcük gruplarını resmetmek için konulmuş iki kutucuk, içinde birer cümle ve sıra noktaların yer aldığı üç kutucuk; üçüncü sayfasında bir duvar üzerinde dört kâğıdın çivilenmiş olduğu bir resim ve yazma etkinliği için pembe fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; dördüncü sayfasında bir çerçeve ve yazma etkinliği için sıra noktalar konulmuş bir kutucuk; beşinci sayfasında üzerinde iki resim ve bir şiirin yer aldığı bir kutucuk ile üzerinde çeşitli cümlelerin ve sağ üst köşesinde sayfaların uçtuğu bir kutucuk; altıncı sayfasında içinde şiirin bulunduğu iki kutucuk ile bir tablo.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında resim yapılması için konulmuş bir kutucuk ile sözcük çalışmasıyla ilgili ortalarında bir kalem resmi bulunan iki kutucuk; ikinci sayfasında üzerinde sıra noktaların yer aldığı on bir kutucuk; dördüncü sayfasında birinde sıra noktaların bulunduğu, diğerinde bir şiir ve bir resmin bulunduğu iki kutucuk.
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında not almak için konulmuş üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; ikinci sayfasında etrafı kalem, kuş ve çocuk resimleriyle süslenmiş bir bulmaca; üçüncü sayfasında mavi fon üzerine sıra noktalar konulmuş, sağ alt köşesinde siyah beyaz bir Atatürk fotoğrafı bulunan bir kutucuk ile soruların cevaplarını yazmak için konulmuş iki kutucuk; dördüncü sayfasında siyah beyaz bir Atatürk fotoğrafı ile yazma etkinliği için mavi fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; beşinci sayfasında içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk ile kutucuğun yanında bir çocuk resmi; altıncı sayfasında kelimelerin anlamlarıyla ilgili bir etkinlik için konulmuş siyah beyaz sekiz resim.
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında biri beyaz diğeri mavi iki kutucuk; ikinci sayfasında on kutucuk; üçüncü sayfasında bir kutucuk ile siyah beyaz iki resim; dördüncü sayfasında siyah beyaz iki fotoğraf; beşinci sayfasında mavi fon üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde siyah beyaz bir Atatürk fotoğrafının yer aldığı bir kutucuk ile gri fon üzerinde bir tanım cümlesinin yer aldığı bir kutucuk; altıncı sayfasında mavi fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuğun altında daire şeklinde iki kutucuk ve bir resim, üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk ile gri fon üzerinde bir tanım cümlesinin yer aldığı bir kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca, bulmacanın yanında bir çocuk resmi ve altta bir tablo; ikinci sayfasında üzerinde dizelerin yer aldığı bir kutucuk ile gri fon üzerinde sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk; üçüncü sayfasında mavi fon üzerinde sıra noktaların ve sol alt köşesinde siyah beyaz bir Atatürk fotoğrafının yer aldığı bir kutucuk ile şiir yazmak için konulmuş üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde bir resmin yer aldığı bir kutucuk; dördüncü sayfasında gri fon üzerinde kelimeleri karışık olarak verilmiş özdeyişlerin yer aldığı dört kutucuk ile mavi fon üzerinde atasözlerini anlatan siyah beyaz resimler ile resimlerin altında sıra noktaların yer aldığı iki kutucuk; beşinci sayfasında siyah beyaz altı resim ile mavi fon üzerinde atasözlerinin yazılı bulunduğu iki kutucuk; altıncı sayfasında bir resim ile deyimleri resmetmek için konulmuş dört kutucuk.
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında ikisi beyaz dördü mavi fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı altı kutucuk, ikinci sayfasında harflerin yerleri değiştirilmiş olarak verilen kelimeleri bulmaya yönelik on bulmaca ile bir kutucuk, üçüncü sayfasında içinde tamamlanmamış cümlelerin yer aldığı beyaz fon ve mavi kenarlıklı bir kutucuk ile mavi fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı on altı kutucuk, dördüncü sayfasında gri fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı ve sağ alt köşesinde bir çocuk resmi bulunan kutucuk ile mavi kenarlıklı çerçeve içinde bir cümle ve sıra noktaların yer aldığı kutucuk, beşinci sayfasında mavi fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı dokuz kutucuk ile içinde atasözleri ve davranışların verildiği iki kutucuk.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir kitap okuma tablosu ve tablonun sağ üst köşesinde siyah beyaz bir kitap resmi ile beş kutucuk, ikinci sayfasında biri yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı üçü beyaz fon üzerinde çeşitli bilgilerin bulunduğu dört kutucuk üçüncü sayfasında ikisi yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı biri beyaz fon üzerinde sıra noktaların ve bir kalem resminin yer aldığı üç kutucuk, dördüncü sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, beşinci sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı bir kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir çocuk resmi, beyaz fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, harflerin yerleri değiştirilmiş olarak verilen kelimeleri bulmaya yönelik sekiz bulmaca; ikinci sayfasında içinde deyimlerin ve sıra noktaların yer aldığı iki yaprak resmi ile iki kutucuk; üçüncü sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde siyah beyaz bir kitap resminin yer aldığı bir kutucuk; dördüncü sayfasında içinde bir paragrafın yer aldığı bir kutucuk ile yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; beşinci sayfasında bir tablo ile yeşil fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı bir kutucuk.
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	Metinle ilgili etkinliklerin ikinci sayfasında resim çizilmesi için konulmuş, sağ alt köşesinde fırça ve boya tüpleri bulunan siyah beyaz bir resmin bulunduğu bir kutucuk ile siyah beyaz bir karikatür; üçüncü sayfasında bir bulmaca ile bir grafik ve bir çocuk resmi; dördüncü sayfasında bir grafik ve bir çocuk resmi ile yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; beşinci sayfasında beyaz fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, yeşil fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk ile iki çocuk resmi; altıncı sayfasında bir kalem resmi ile gri fon üzerinde bir bilgi cümlesinin yer aldığı bir kutucuk; yedinci sayfasında beyaz fon üzerinde dizelerin yer aldığı iki kutucuk ile yeşil fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı bir kutucuk ve bir "Konuşma Performansı Değerlendirme Ölçeği".
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında 5N 1K soruları için hazırlanmış olan on dört kutucuk ile yeşil renkli altı kutucuk; ikinci sayfasında siyah beyaz bir resim ile gri fon üzerinde bir kelime grubu ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; üçüncü sayfasında resim yapılması için konulmuş iki kutucuk ile yeşil fon üzerinde yüz resimlerinin çeşitli bilgi ile sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; dördüncü sayfasında her biri "Sorun" ve "Çözüm önerim" başlıklı iki bölümden meydana gelen beş kutucuk; beşinci sayfasında yeşil fon üzerinde bazı yerleri boş bırakılmış bir şiirin yer aldığı bir kutucuk ile içinde kelimelerin dışında çocuk resimlerinin yer aldığı iki kutucuk; altıncı sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli kelimelerin yer aldığı iki tablo, içinde çeşitli cümlelerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	Metinle ilgili etkinliklerin ikinci sayfasında harflerinin bazıları verilen kelimeleri bulmaya yönelik altı bulmaca; üçüncü sayfasında içinde çeşitli bilgilerin ve sıra noktaların bulunduğu bir çerçeve ile siyah beyaz bir kız resmi ve altında mor renkli dört kutucuk; dördüncü sayfasının sağ alt köşesinde siyah beyaz bir resim bulunan bir kutucuk; beşinci sayfasında mor fon üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde siyah beyaz bir Hacivat ve Karagöz resminin yer aldığı bir kutucuk; altıncı sayfasında mor fon üzerinde sol tarafta bir kalem resmi ve bir tanım cümlesinin yer aldığı bir kutucuk ile açık renk fon üzerinde çeşitli bilgilerin bulunduğu bir kutucuk; yedinci sayfasında gri fon üzerinde eksik bırakılmış bir tanım cümlesinin yer aldığı bir kutucuk, mor fon üzerinde çeşitli kelimelerin ve bazı yerlerde sıra noktaların bulunduğu bir tablo.
Sevgi	Sevgili Babam	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir soy ağacı; ikinci sayfasında içinde çeşitli kelimelerin ve sıra noktaların bulunduğu sekiz yaprak, mor fon üzerinde çeşitli cümlelerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; üçüncü sayfasında üç kutucuk; dördüncü sayfasında mor fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk ile bir çerçeve; beşinci sayfasında mor renkli bir tablo ve bir kutucuk; altıncı sayfasında içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı iki kutucuk.
Sevgi	Türkiye	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir bulmaca ile altı kutucuk; ikinci sayfasında iki kutucuk ile koyu gri renkli bir Türkiye Haritası; üçüncü sayfasında birinde sıra noktaların, diğerinde Türkiye Haritasının bulunduğu iki kutucuk; dördüncü sayfasında kelimelerin yazılı bulunduğu on dört kutucuk; beşinci sayfasında mor fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; altıncı sayfasında içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk ile mor renkli bir tablo.
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir "Dinleme Kartı"; ikinci sayfasında ilkinin sağ alt köşesinde, ikincisinin sol alt köşesinde birer siyah beyaz resim bulunan iki kutucuk; üçüncü sayfasında gri fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı üç kutucuk ile sağ alt köşesinde siyah beyaz bir çocuk resminin yer aldığı bir kutucuk; dördüncü sayfasında mor fon üzerinde üstte noktalama işaretleriyle ilgili siyah beyaz bir resim, altta sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; beşinci sayfasında mor renkli bir tablo; altıncı sayfasında siyah beyaz iki çocuk resmi ile mor renkli bir tablo.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında resim çizilmesi için konulmuş bir kutucuk ile turuncu fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı metnin konusunu yazmak için konulmuş bir kutucuk; ikinci sayfasında beyaz fon üzerinde sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk ile oluşturulan dokuz kelimeyi yazmak için konulmuş kutucuklar; üçüncü sayfasında gri fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, siyah beyaz bir çocuk resmi ile masalın özelliklerini yazmak için konulmuş turuncu renkli yedi kutucuk; dördüncü sayfasında turuncu fon üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde siyah beyaz iki çocuk resminin bulunduğu bir kutucuk ile “İyilik” kavramının çağrıştırdıklarını yazmak için konulmuş siyah beyaz altı balon; beşinci sayfasında gri fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, altıncı sayfasında turuncu fon üzerinde çeşitli cümlelerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, yedinci sayfasında Türkçe dersi gelişim düzeyini ölçmek için konulmuş bir ölçek.
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında turuncu renkli on kutucuk, beyaz fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı üç kutucuk; ikinci sayfasında mavi fon üzerinde çeşitli cümle ve sıra noktaların bulunduğu sayfa şeklinde hazırlanmış bir kutucuk, turuncu kenarlıklı dört kutucuk beyaz fon üzerinde sıra noktaların ve kelime gruplarının yer aldığı iki kutucuk; üçüncü sayfasında içinde bir resim ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk ile bir bulmaca; dördüncü sayfasında içinde bir şiirin ve sağ alt köşesinde siyah beyaz bir resmin yer aldığı bir kutucuk; beşinci sayfasında renkli altı resim ile resimlerin altında turuncu renkli bir kutucuk; altıncı sayfasında içinde çeşitli cümlelerin yer aldığı iki kutucuk.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında turuncu renkli bir tablo, ikinci sayfasında birinde bir afişin diğerinde sıra noktaların bulunduğu iki kutucuk, üçüncü sayfasında biri mavi diğeri turuncu renkli üzerinde sıra noktaların bulunduğu iki kutucuk, dördüncü sayfasında turuncu kenarlıklı iki kutucuk, beşinci sayfasında siyah beyaz bir resim, altıncı sayfasında çeşitli cümlelerin ve sıra noktaların yer aldığı üç kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Duygular ve Hayaller	Oyun	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında beyaz ve turuncu renkli altı kutucuk; ikinci sayfasında turuncu fon üzerinde çeşitli eklerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; üçüncü sayfasında siyah beyaz bir resim, sıra noktalar bulunan turuncu renkli dört kutucuk ile turuncu kenarlıklı bir kutucuk; dördüncü sayfasında iki kutucuk ile içinde çeşitli kelimelerin bulunduğu üç yaprak; beşinci sayfasında siyah beyaz iki resim; altıncı sayfasında iki adet turuncu renkli “Münazara Değerlendirme Formu”.
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler Balıkesir	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların bulunduğu bir kutucuk ile resim çizilmesi için konulmuş bir kutucuk, ikinci sayfasında metinde geçen ve eksik olarak verilmiş sekiz kelimenin bulunmasına yönelik hazırlanmış kutucuklar ile gri fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, üçüncü sayfasında biri yeşil renkli diğeri yeşil kenarlıklı fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, dördüncü sayfasında bir bölümü verilmiş koyu renkli bir Türkiye Haritası, beşinci sayfasında bir bulmaca, altıncı sayfasında siyah beyaz bir resim ile yeşil kenarlıklı fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, yedinci sayfasında gri fon üzerinde bir bölümü verilmiş bir metnin yer aldığı bir kutucuk, sekizinci sayfasında yeşil fon üzerinde bir resim ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk, onuncu sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli cümlelerin yer aldığı bir kutucuk.

(Devamı arkada)

Tablo 1.12.6. 3. Çalışma Kitabındaki Görsel Materyaller (Yer Alan Resim, Fotoğraf, Grafik, Şema, Plân, Harita vb. Unsurlar)

Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında zihin haritası oluşturmak için konulmuş yeşil renkli dokuz kutucuk, metinde geçen harfleri eksik olarak verilmiş sekiz kelimenin bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış kutucuklar ve çeşitli kelime gruplarının yer aldığı üç kutucuk ile metinde geçen harfleri eksik olarak verilmiş yedi kelimenin bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış kutucuklar; ikinci sayfasında bir bulmaca; üçüncü sayfasında içinde çeşitli deyimlerin yer aldığı altı kutucuk, yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk ile iki kutucuğun kesiştiği yerde bulunan siyah beyaz bir resim; dördüncü sayfasında üç kutucuk ile sekiz trafik bilgi işareti; beşinci sayfasında iki kutucuk; altıncı sayfasında resim çizilmesi için konulmuş bir kutucuk ile gri fon üzerinde sıra noktaların ve sağ alt köşesinde siyah beyaz bir resmin yer aldığı bir kutucuk; yedinci sayfasında içinde çeşitli kelimelerin ve sıra noktaların yer aldığı sekiz kutucuk ile yeşil fon üzerinde çeşitli bilgilerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; sekizinci sayfasında yeşil fon üzerinde çeşitli bilgilerin ve sıra noktaların yer aldığı sağ alt köşesi resim çizilmesi için boş bırakılmış bir kutucuk; dokuzuncu sayfasında yeşil renkli bir tablo ile gri fon üzerine yazılmış bir şiirin yer aldığı bir kutucuk.
Doğa ve Evren	Kızılırmak	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında bir tablo ile biri mavi ve üzerinde sıra noktaların bulunduğu, diğerleri beyaz ve üzerinde dizelerin yer aldığı üç kutucuk, ikinci sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların ve siyah beyaz bir fotoğrafın yer aldığı bir kutucuk ile sekiz resim, üçüncü sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların ve sol alt köşesinde siyah beyaz bir resmin yer aldığı bir kutucuk, dördüncü sayfasında yeşil fon üzerine çeşitli bilgilerin yer aldığı bir form, beşinci sayfasında yeşil renkli iki tablo, altıncı sayfasında siyah beyaz bir resim, yedinci sayfasında gri fon üzerinde çeşitli cümlelerin ve sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk.
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	Metinle ilgili etkinliklerin ilk sayfasında yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk; ikinci sayfasında bir bulmaca, üç kutucuk; üçüncü sayfasında biri yeşil diğerleri beyaz fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı üç kutucuk; dördüncü sayfasında biri gri diğeri yeşil fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı iki kutucuk; beşinci sayfasında sayfa görünümünde beyaz fon üzerinde sıra noktaların yer aldığı bir kutucuk ile yeşil fon üzerinde bir metnin yer aldığı bir kutucuk.

Etkinliklerde kullanılması için verilmiş olan resimlerin sayfaya yerleştiriliŖi ve byklg uygundur. Resimler genellikle siyah beyazdır. Sayfa 24, 49, 139, 165 ve 179'daki resimler ise renkli olarak hazırlanmıŖtır. Resimler etkinliklerin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuŖ ve dikkat çekici niteliktedir.

Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuŖ olan tablolar numaralandırılmamıŖtır. Tabloların baŖlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuŖ olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tablolar renkli olarak hazırlanmıŖ olup sayfa 108'deki mor renk yazıların okunmasını zorlaŖtırmıŖtır. Tablo çizgileri beyaz renkli olup tablodaki her bir bölüm ayrı ayrı kutucuklar gibi görünmektedir. Tabloların ebatları uygundur. Tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir. Resim ve tabloların sayfaya yerleştiriliŖi uygundur.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKÇE DERS VE ÇALIŞMA KİTAPLARININ İÇERİK ÖZELLİKLERİ

Öğrenci yaşadıklarıyla ve gözlemedikleriyle ilgi kurarak okuduklarını ve dinlediklerini daha kolay kavrayıp anlar. Bu nedenle ders kitaplarında yer alan metinler öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış ve öğrencinin yaşantısıyla ilgili olmalıdır.

Türkçe ders kitapları öğrencinin dört temel dil becerisine (okuma, dinleme, konuşma, yazma) katkı sağlayıp bu becerileri geliştirmeli, ana dili bilgisini kazandırmalı, öğrenciye hayatı tanıtmalı ve düşünmeyi öğretmelidir. Bu nedenle ders kitaplarında yer alacak her türlü ayrıntının çok iyi düzenlenmiş olması gerekir. Kitaplarda öğrencinin dilsel ve zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlayacak ayrıntılara yer verilmelidir. Ders kitabını hazırlayacak olan yazarlar alanında uzman, kendini çocuğun yerine koyabilen kimseler olmalı ve kitabı o yaş grubu çocuğunun duygu, değer, ilgi ve yeteneklerine uygun olarak yazmalıdır. Bunların yanı sıra yazılan ders kitapları Türkçe Öğretim Programı'nın amaç ve hedeflerini yerine getirmelidir. Program'ın amaç ve hedeflerini yerine getirecek olan ders kitaplarının şu içerik özelliklerine sahip olması gerekmektedir:

- 1) Dersin öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenir. Dersin kazanımlarının tümünün işe koşulup koşulmadığına dikkat edilir. Kazanımların ve yeterliklerin birebir aynı ifadeyle kitapta yer alması beklenilmez. Kazanımlara dolaylı olarak yer verilmesi, tüm kitapların homojen bir yapıya bürünmemesi açısından önemlidir. Ancak Türkçe ders kitabının okuma metinlerinden oluşması esas olduğundan, bu hususlar öğretmen kılavuz kitabında yer almaz.
- 2) Konular ve üniteler, sınıf seviyesine göre günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınır.

- 3) Konular ve üniteler; problemleri belirtme inceleme ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapma, deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel güçlendirme yöntemini güçlendirecek şekilde işlenir.
- 4) Dersin özelliğine göre ünite, bölüm ve konular arasında hacim bakımından programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur.
- 5) Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler sınıf seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir.
- 6) Konuların işlenişinde, aynı sınıfta okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Ayrıca bir önceki sınıfın konularıyla bilgi kavram ilke ve beceri bakımından bağlantısı kurulur ve bir üst sınıfla ilgili hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.
- 7) Konular öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hale getirilir.
- 8) Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar kültürümüzün gelişmesini ve devamlılığını sağlayacak şekilde işlenir.
- 9) Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmez.
- 10) Konular öğrenciyi sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenir.
- 11) İstatistikî ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilir.
- 12) Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenir.
- 13) Öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilir.
- 14) Metni açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilir.⁶⁵

2.1. METİN VE TEMA SEÇİMİ

“Anadilimiz Türkçe, temel bir iletişim aracı olmanın yanında, bireyin bütün eğitim ve öğretim süreçlerinde anahtar bir role sahiptir. Bireyin bir kimlik kazanması,

⁶⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

ait olduğu kültüre bağlı değerleri edinmesi, kişisel bilgi ve becerilerle donanması ana diline ait becerilerin geliştirilmesiyle mümkün olacaktır.”⁶⁶

Ana dile ait becerilerin geliştirilmesinde Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler, yazınsal ğretim araçları olduğu için, büyük önem taşımaktadır. Türkçe dersinde amaç çocuğa birçok bilgiyi yüklemek değil, dilimizle ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırmak olup ders kitaplarında yer alan metinler bu amacı gerçekleştirmede birer araçtır. Seçilen metinler öğrencinin dil gelişimini desteklemeli ve düşünme yetisini geliştirmeli; öğrenciyi eleştiri ve karşılaştırma yapmaya, sonuç çıkarmaya yöneltici nitelikte olmalı; ona millî ve kültürel değerlerimizi kazandırmalı, içinde yaşadığı toplumun örf, âdet, gelenek ve görenekleriyle uyumlu yaşamayı öğretmelidir. Seçilen metinler öğrenciye dürüstlük, alışkanlık, iyi huyluluk vb. ahlakî değerleri de kazandırıcı nitelikte olmalıdır.

Ders kitaplarında yer alan metinler estetik ve sanat değerini taşımalı bunun yanı sıra öğrencinin seviyesine de uygun olmalıdır. Seçilen metin seviyenin üstünde olursa okuma ve anlamayı zorlaştıracadığı gibi seviyenin altında olursa ilgiyi azaltır.

Seçilen metinler yazarların eserlerinden aynen veya kısaltılarak alınır. Gereksiz ayrıntılar verilmek istenen önemli bilgi ve becerilerin gözden kaçmasına neden olacaksa veya öğrencinin seviyesine uygun olmayan bilgi ve ifadeler yer alıyorsa metnin kısaltılması daha uygundur. Kısaltılarak alınan metinlerde konunun bütünlüğünü bozmamaya zen gösterilmelidir.

Metinler; kolaydan zora, basitten karmaşığa, genelden özele veya özelden genele, somuttan soyuta ilkesine uygun olarak seçilmelidir. Metin seçiminde öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi de göz ardı edilmemelidir.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yalnızca okuma metinleri ve metinlerle ilgili görseller bulunmaktadır. Okuma metinlerinde bulunması gereken özellikler şunlardır:

⁶⁶ Dr. Mehmet KARA vd., *İlköğretim Türkçe ğretmen Kılavuz Kitabı*, Ankara: A Yayınları, 2006, s. 9.

1. Metinler, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Metinlerde millî, kültürel ve ahlakî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Metinlerde siyasî kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Metinlerde öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.
5. Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Metinler, dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Metinler kitapların yanı sıra, dergi, gazete, ansiklopedi, ansiklopedik sözlük, resmî İnternet siteleri ile basılı materyallerin çevrim içi sunumlarından seçilebilir. Aynı kaynaktan ikiden fazla metin alınmamalıdır.
8. Metinler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
9. Metinler, işlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
10. Metinler, Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtan eserlerden seçilmelidir.
11. Metinler; dil, anlatım ve içerik açısından türünün güzel örneklerinden seçilmelidir.
12. Metinlerde tutarlılık ve bütünlük olmalıdır.
13. Dünya edebiyatından seçilen metinlerin çevirilerinde, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmış olmasına özen gösterilmelidir.
14. Metinler, öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
15. Metinler öğrenciye eleştirel bir bakış açısı kazandıracak özellikler taşınmalıdır.
16. Metinler, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.
17. Metinler, öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacına yönelik olarak farklı yazar ve şairlerden seçilmelidir.
18. Metinler, yazar ve şairlerin yalnızca edebî yönlerini ön plana çıkarmalıdır.
19. Metinler, öğrenciye okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıracak nitelikte olmalıdır.
20. Yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin 2/3'ü bütün hâlinde alınmalıdır. Bütün hâlinde alınan metinlerde eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler varsa çıkarılmalıdır.

21. Yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin 1/3'ünde metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
22. Her metin, öğrencinin söz varlığını zenginleştirecek yeni öğrenilecek söz ve söz gruplarına yer vermeli; ancak bu oran metni oluşturan kelimelerin yüzde beşini geçmemelidir.
23. Yıl içinde –dinleme metinleri de dâhil olmak üzere- bir yazardan ikiden fazla metin işlenmemelidir.
24. Tek yazarlı ya da birden çok yazarlı ders kitaplarında yazarlar tarafından yazılan ya da hazırlanan metin sayısı ikiyi geçmemelidir.
25. Ders kitabındaki metinler, içeriğe uygun çeşitli görsel materyaller (fotoğraf, resim, afiş, grafik, karikatür, çizgi film kahramanları vb.) in yanı sıra atasözü, özdeyiş, duvar yazısı veya sloganlarla desteklenebilir.
26. Ders kitabında temaları destekleyen serbest okuma metinlerine yer verilebilir.
27. Romandan, tiyatro metninden, biyografik ve otobiyografik eserlerden alınan bölüm kendi içinde bütünlük taşımalıdır.⁶⁷

Dinleme metinlerinde bulunması gereken özellikler okuma metinlerinde bulunması gereken özelliklerle örtüşmektedir. Farklı olarak “Aynı temada birden fazla dinleme/izleme materyaline yer verilecekse bunların türleri farklı olmalıdır.”⁶⁸ maddesine yer verilmiştir.

Tür seçiminin yaşlara göre yapılması gerektiği vurgulansa da her türün, öğrencinin bilişsel ve duyuşsal dünyasına farklı bir katkıda bulunacağı göz ardı edilmemelidir. Öğrenci roman veya hikâyedeki model bir tipten veya derinlemesine tasvirlerden; gezi yazılarındaki doğal güzelliklerin cazibesinden; hayatın gerçekliğini yansıtan bir anıdan; fabllarda hayvanlara giydirilen kişilik özelliklerinden; denemede herhangi bir konunun işlenişinden, bir olguya bakış açısından; tiyatrodaki diyaloglardan veya şiirdeki duygu yoğunluğundan etkilenebilir, bunların birinde kendini bulabilir. Bu nedenle öğrencinin bütün türleri tanımasına, tümünün zevkini tatmasına fırsat verilmelidir.

⁶⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 56.

⁶⁸ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 57.

“Tür çeşitliliği, okumayı monotonluktan kurtarmak gibi bir işleve de sahip olduğundan ayrıca bir öneme sahiptir. Aynı anlatım özelliklerini taşıyan metinlerden oluşan bir kitabın, hikâye, deneme vb. antolojisi niteliği taşımaktan öteye geçmesi zordur.”⁶⁹

2.1.1. Ders Kitaplarının Metin Türü ve Yazarlarına Göre İncelenmesi

“Yazınsal türler kurgusal yazınsal türler ve bilgi veren yazınsal türler olarak gruplanabilir. Türkçe kitaplarında bu yazınsal türlerin bir kısmı yer almaktadır. Kurgusal yazınsal türler çeşitli türde öyküler, masallar, otobiyografiler, biyografiler, efsaneler, destanlar, mitolojiler, fabllar, çeşitli türde romanlar, şiirler, şarkılar, fıkralar, anılar, gezi yazıları, günlükler, çeşitli türde oyunlar (dram, güldürü, Karagöz gibi Türk halk oyunları vb.), denemelerdir. Bilgi veren yazınsal türler ise hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilgisi gibi kitaplarda yer alan metinler, makaleler, eleştiriler; gazetelerde ve dergilerde yer alan haberler, mektuplar, köşe yazıları, röportajlardır.”⁷⁰

Kurgusal yazınsal türlerin tanımları kısaca aşağıdaki gibidir:

HİKÂYE (ÖYKÜ)

İnsanın başından geçmiş veya geçebilir nitelikteki bir olayı ya da bir durumu yer, zaman ve kişilere bağlı olarak anlatan kısa yazılardır. Bir hikâyede dört öge bulunur: kişiler (kahramanlar), olay veya durum, yer, zaman.

Kişilerin yalnız bir yanı üzerinde durulur ve hikâyede ele alınan kişilerin hayatlarının genellikle kısa bir anı anlatılır. Olay kısa bir zaman ve sınırlı bir çevrede gerçekleşir.

Hikâyede olaylar birinci kişinin veya üçüncü kişinin ağzından anlatılır. Birinci kişi yaşadığı bir olayı, duygularını, gözlemlerini veya içinde bulunduğu bir durumu

⁶⁹ Mehmet Akif ÇEÇEN ve Ömer ÇİFTÇİ, “İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 173, Ankara, 2007, s. 42.

⁷⁰ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, “Türkçe Ders Kitabının Dört Temel Beceri Açısından İncelenmesi: Okuma Becerisi”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1–8 (Hzl.: Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN vd.)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001, s.18.

anlatır. Birinci kişi bazen hikâyenin baş kişisi olmayabilir. Hikâyeyi anlatan üçüncü kişiyse hikâye ile okuyucu arasına giren, her şeyi gören ve bilendir.

Şimşek, “Başı, sonu, ortası belli bütün bir olay anlatan öykülere olay öyküsü; yaşamdan alınan kesitlerle belli durumları yansıtan öykülere ise durum öyküsü adı verildiğini”⁷¹ ifade etmiştir.

ROMAN

İnsanların başından geçebilecek, tasarlanmış olayları yer, zaman ve şahıs kadrosu bütünlüğü ve uyumu içinde ayrıntılı olarak anlatan uzun yazılardır.

“Roman, ana olayı destekleyen ikinci dereceden olaylar ve kahramanların duygularının incelenmesiyle derinleşir. İnsanların başından geçen maceralar, değişik ruh halleri yahut önemli toplumsal ve tabiat olayları gibi insanı ilgilendiren pek çok olay romana konu olabilir. Ancak işlenen konunun gerçek yahut gerçeğe yakın olması gerekir.”⁷²

Ders kitaplarına romanlardan belirli bölümleri almak öğrencinin dil eğitim ve öğretiminde yararlı olacaktır. Ayrıca roman hayatla ilintili olduğundan insanın yaşayabileceği olaylar, karşılaşabileceği durumlar, sevinçler, üzüntüler, kıskançlıklar vb. hayata özgü pek çok değer ile kültürel öğeler romanda yer alır. Bu tarzdaki eserlerle öğrenciye dil gelişiminin yanı sıra kültürel öğelerimiz, ahlakî değerlerimiz, gelenek, görenek ve âdetlerimiz, Türklük bilinci, millî ve insanî görüşler aşılabilir. Bunu yaparken ilginç olayların akıcı bir dille anlatıldığı romanlardan alınan bölümlerden yararlanılabilir.

⁷¹ Rasim ŞİMŞEK ve Raif ÖZBEN, *İlköğretim 6, 7, 8. Sınıflar için Sözlü ve Yazılı Anlatım*, İstanbul: Şimşek Yayınları, 2004, s. 250.

⁷² Prof. Dr. Şerif AKTAŞ ve Yard. Doç. Dr. Osman GÜNDÜZ, *Yazılı ve Sözlü Anlatım- Kompozisyon Sanatı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001, s. 212.

MASAL

“Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayâl mahsulü olduğu halde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür. Divan-ü Lügat’it Türk’te “ödkünç” diye geçmektedir.”⁷³

Masallar öğrenciyi kendi dünyasına kolaylıkla çekebildiği için öğrencinin temel dil becerilerini geliştirmede; ona ana dilinin zenginliklerini ve iyilik, adalet, doğruluk vb. duyguları kazandırmada; onun sözcük dağarcığını zenginleştirmede; onu yaşama hazırlamada etkili birer araçtır.

OTOBİYOGRAFİ (ÖZ YAŞAM ÖYKÜSÜ, ÖZ GEÇMİŞ)

Bir kimsenin kendi yaşamını, doğumundan otobiyografisini yazdığı döneme kadar, kısaca anlattığı yazıdır.

BİYOGRAFİ (YAŞAM ÖYKÜSÜ)

Milletine ve insanlığa ortaya koyduğu başarılarla katkıda bulunmuş kişilerin yaşamının tamamını veya bir bölümünü, eserlerini bütün halinde tarafsız ve objektif olarak anlatan yazılardır. Bu yazılar gözlemden çok araştırma sonucunda ulaşılmış belge ve bilgilere dayalı olarak yazılır.

Öğrencilere ünlü, insanlığa yararlı olmuş kişilerin yaşantılarında çektikleri sıkıntıları, karşılaştıkları zorluklarla nasıl başa çıktıkları, başarıya nasıl ulaştıkları anlatılarak; başarılı olmak için sabırla çalışmak gerektiği, düzenli ve planlı çalışmanın ne denli önemli olduğu, kendilerine güven duymalarının önemi ve inançlı olmaları gerektiği bu tür aracılığıyla anlatılabilir.

FABL

Kahramanları hayvanlar, bitkiler ve cansız varlıklar olan, bir ahlâk ve hayat dersi verme amacı güden öğretici nitelikteki yazılardır. Eğitim amaçlı fabllarda konu kısa

⁷³ *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*, C. 4, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005, s. 295.

olup kahramanları insan karakterlerini veya davranışlarını sembolize eder. Olayların insan dışı varlıkların başından geçiyormuş gibi anlatılması öğrencinin verilen ahlâk dersini kendi yaşantılarıyla keşfetmesini sağlar. Bu tarz yazılarla öğrenciler eğlenirken öğrenirler.

ŞİİR

Şiir, “Zengin sembollerle, ritimli sözlerle seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan edebî anlatım biçimi.”⁷⁴ olarak tanımlanmaktadır.

Türkçenin öğretiminde şiir önemli bir yere sahiptir; dili kusursuz olarak konuşma, millî duyguların güçlendirilmesi, estetik ve sanat zevki kazandırma, soyut kavramların anlamlarını sezerek zihnî yeteneklerini geliştirme, söz sanatlarını kavrayıp kullanma, ahenk duygusu kazanma vb. şiirle gerçekleşir.

Şiir yazıdan önce var olmuş köklü bir türdür. Türkçenin öğretiminde dilimizin bilinen en eski şiirlerinden günümüze kadar farklı konularda seviyeye uygun şiirler ders kitaplarında yer almalıdır. Öğrenci Türk milletinin farklı konulara bakış açısını, hayat görüşünü öğrenip dilimizin değişim ve gelişim içinde olduğunu fark edebilmelidir.

FIKRA

Kısa ve özlü bir anlatımı olan güldürücü hikâye; günlük siyasî, sosyal, kültürel vb. konuları belli bir görüş ve düşünceye göre ele alıp işleyen, yorumlayan gazete ve dergilerde yayımlanan kısa yazılardır.

Özellikle güldürücü fıkralar öğrencinin zevkle okuyabileceği bir türdür. Fıkralar anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

ANI (HATIRA)

Bir kimsenin kendi başından geçenleri veya tanık olduğu olayları; yaşadığı dönemin önemli olduğunu düşündüğü özelliklerini gözlemlerine ve bilgilerine dayanarak sanat değeri taşıyan bir dille anlattığı yazılardır.

⁷⁴ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (Hzl. Prof. Dr. İsmail PARLATIR vd.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, s. 2094.

Anı türü, tanınmış kişilerin hayat tecrübelerinin öğrenciye örnek olması; öğrencinin bu metinleri okuyarak kıyaslama yeteneğinin gelişmesini, bu türde yazarak kendini tanımasını ve ifade etmesini sağlaması açısından önemlidir.

GÜNLÜK (GÜNCE)

Yaşanılan olayların, duygu ve düşüncelerin günü gününe yazıldığı, üzerinde yazıldığı günün tarihi bulunan yazılar ve bu yazılardan oluşturulan eserlerdir. Anıdan farkı yaşanılanların aynı gün kaleme alınmasıdır.

GEZİ YAZISI (SEYAHAT)

Yazarın gezip gördüğü yerleri ilginç yönleriyle anlattığı yazılardır. Yazar gezip gördüğü yerdeki insanların yaşayışını, gelenek, görenek ve adetlerini okuyucunun ilgisini çekecek yönleriyle ve akıcı bir dille anlatır.

Gezi türü öğrenciye çeşitli yörelerdeki kültürü tanıma fırsatı sağlaması, öğrencinin genel kültürünü arttırması açısından önemlidir. Ayrıca öğrenci bu türde yazarken deneyimlerini, görüp öğrendiklerini paylaşma fırsatı bulacaktır.

DENEME

Sanat, edebiyat, bilim, din, felsefe vb. bir konuda yazarın kendi düşüncelerini kanıtlama yoluna gitmeden, kesin kurallara varmadan özgün bir anlatımla sunduğu yazılardır. “Denemeye eskiden “kalem tecrübesi” denilirdi.”⁷⁵

Kitaplara alınacak metinler öğrencinin yaşamıyla yakından ilişkili, onun ilgi ve merak duyabileceği konulardan seçilmelidir. Ayrıca yazma çalışmalarında bu türe yer verilmesi öğrencinin duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etmesine yardımcı olacaktır.

DESTAN

Halkın zihninde yer etmiş tarihi olayların zaman içinde farklı söyleyişlerle ve hayal gücüyle zenginleşmesiyle ortaya çıkan hikâyelerdir.

⁷⁵ Prof. Dr. Cahit KAVCAR vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2007, s. 138.

“Milletlerin tarih öncesi dönemlerinde doğüstü güçler karşısındaki kahramanlıklarını, dış güçlerle mücadelelerini; kuraklık, göç, deprem gibi büyük felaketler karşısındaki tavırlarını anlatan destanlar millî ve anonim ürünlerdir.”⁷⁶

Destanlar millet olma bilincinin kazandırılmasında, toplumun dünya görüşünün ortaya konmasında önemli bir yere sahip oldukları için bu türdeki metinlerin ders kitaplarında yer alması oldukça yararlı olacaktır.

EFSANE

Efsane, “Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence.”⁷⁷ şeklinde tanımlanmaktadır.

TİYATRO

“Yunancadan dilimize geçen tiyatro kelimesi “1. Dram, komedi vesair eserlerin temsil edildiği yer; 2. Tiyatroda sahneye konulan oyun” anlamlarını taşıyor.”⁷⁸

Tiyatro, hem göze hem kulağa hitap ettiği için diğer türlere göre daha etkileyicidir. Öğrenciye kendi kişiliğini korumayı, başkalarının kişiliğine zarar vermemeyi, düşünceleri özgürce uygulamaya sokmayı öğretmek onun kişisel gelişimine katkı sağlar. Bunların yanında tiyatro, düşünerek, inceleyerek ve yorumlayarak okumayı, topluluk karşısında rahat konuşmayı, sanat dallarına ilgi duymayı daha da önemlisi öğrenciye kendini gerçekleştirme öğretmesi bakımından önemlidir.

“Tiyatro sadece bu faaliyetlere katılanlara değil, aynı zamanda bu faaliyeti izleyenlere de olumlu katkılar sağlayan bir etkinliktir. Tiyatro, toplumsal dayanışma duygusu, ulusal bilincin geliştirilmesi, sorunlar karşısında ortak duyuş ve düşünüşün oluşturulması ve kişinin sahnede izlediklerinden yola çıkarak kendini ve çevresini yeniden sorgulamasına da imkân sağlar.”⁷⁹

⁷⁶ Prof. Dr. Şerif AKTAŞ ve Yard. Doç. Dr. Osman GÜNDÜZ, Age, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001, s. 202.

⁷⁷ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (Hzl. Prof. Dr. İsmail PARLATIR vd.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, s. 674.

⁷⁸ Prof. Dr. İsmail PARLATIR, “Öteki Edebî Türler”, *Yüksek Öğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Ankara: Yargı Yayınevi, 2003, s. 370.

⁷⁹ Alemdar YALÇIN, Gıyasettin AYTAŞ, *Tiyatro ve Canlandırma- Sahneleme Bilgileri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002, s. 1.

Bilgi veren yazınsal türlerin tanımları kısaca aşağıdaki gibidir:

MAKALE

Herhangi bir konuda bilgi vermek, görüş belirtmek veya bir konuya açıklık getirmek için, ele alınan konuyu deliller göstererek doğruluğunu ispatlamak amacıyla yazılan gazete ve dergilerde yayımlanan bilimsel yazılardır.

Ders kitaplarında temel unsuru fikir olan makale türüne yer verilmesi öğrencinin hem bilgi edinmesi hem de bilimsel anlatımı tanınması açısından önemlidir.

ELEŞTİRİ (TENKİT)

Bir edebiyat veya sanat eserini çeşitli yönleriyle inceleyip açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve değerlendirmek amacıyla yazılan yazılardır.

Korkmaz'ın bildirdiğine göre, “Türkçede eleştiri (tenkit) karşılığı “İlm-i nakt”, “Muhâkeme”, “Muâheze”, “İntikad” gibi kelimeler kullanılmıştır.”⁸⁰

Eleştiri türündeki metinler çeşitli eserler hakkında bilgi edinmeyi sağlamanın yanı sıra öğrenciye olayları, düşünceleri ve kendini sorgulama yeteneği kazandırması yönüyle önemlidir.

HABER

Haber, “Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık; iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi.”⁸¹ şeklinde tanımlanmaktadır.

MEKTUP

Birbirinden uzakta olan insanların ve kurumların duygu, düşünce ve isteklerini karşılıklı olarak birbirlerine ileterek haberleşmeyi sağlayan yazılardır.

⁸⁰ Prof. Dr. Necat BİRİNCİ, “Yazılı Kompozisyon Türleri”, *Yüksek Öğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Ankara: Yargı Yayınevi, 2003, s. 331.

⁸¹ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (Hzl. Prof. Dr. İsmail PARLATIR vd.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, s. 919.

Mektuplar işledikleri konulara göre özel mektup, iş mektubu, edebî veya felsefî mektup olarak gruplandırılır. Birinci ise, mektupları işledikleri konulara göre “özel mektup, edebî mektup, iş mektubu, resmî mektup, açık mektup”⁸² olarak gruplandırmıştır.

Günümüzde cep telefonu mesajlarının ve e-maillerin yaygınlaşmasıyla kullanımı gittikçe azalmış gibi görünen mektup türünün insan yaşamında ayrı ve özel bir yeri vardır. Bu türden metinlerin ders kitaplarında yer alması, öğrencinin bu türü tanınması ve ihtiyaç duyduğunda kullanabilmesi için gereklidir.

RÖPORTAJ

“Fransızcadan dilimize geçen röportaj, bir yazarın herhangi bir ülkeyi, bölgeyi, kurumu, fabrika gibi işyerini, gezerek gördüklerini kendi görüşleriyle birleştirerek gazete veya dergisine yazmasıdır. Tanınmış şahısların çeşitli konular hakkındaki görüşlerini öğrenmek için yapılan konuşmaya da röportaj denir.”⁸³

Röportaj toplum sorunlarını ele alan, okuyucunun merak ve macera duygularını tatmin eden bir tür olarak seviyeye uygun ve ilginç konuların ele alındığı metinlerin ders kitaplarında yer alması öğrencinin eğlenerek öğrenmesine yardımcı olur.

SOHBET (SÖYLEŞİ)

Yazarın ele aldığı bir konuyu fazla derinlemesine girmeden okuyucuyla konuşuyormuş gibi samimi ve anlaşılır bir dille anlattığı yazılardır.

Yazar düşüncelerini kanıtlama veya okuyucuyu ikna etme gereği duymadan yazdığından bu tür metinler öğrencinin zevkle okuyabileceği veya dinleyebileceği niteliktedir.

“İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe kitaplarında ağırlıklı olarak şiir, anı ve öykülere yer verilmektedir. Gezi yazıları, günlükler, masal çeşitleri, mitoloji ve efsaneler, destanlar, roman bölümleri, çeşitli türde oyun türleri çok az yer almaktadır. Deneme, makale, eleştiri türlerine birer ikişer örnekle değinilmektedir. Ders kitaplarında

⁸² Prof. Dr. Necat BİRİNCİ, Age, s. 312.

⁸³ Prof. Dr. İsmail PARLATIR, Age, s. 363.

yer alan bilgi veren metin türlerine de yer verildiği gözlenmektedir. İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıflar yazınsal türlerin tanıtıldığı aşamalarıdır. Edebiyata giriş yapılmalıdır. Bu nedenle tüm türler tanıtılmalı, bu türlerin özellikleri üzerinde durulmalıdır.”⁸⁴

Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin türleri şöyle belirlenmiştir:

“6. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup türlerinde metinlere mutlaka yer verilecektir. Bu türler dışındaki türlerde de metinlere yer verilerek öğrencilerin farklı türden metinlerle karşılaşması sağlanmalıdır.”⁸⁵

1. Ders Kitabı:

1. DK'deki tema adları, metin adları, türleri ve sayfa numaraları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1.1.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı	Sayfa Nu.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	Şiir	Rıfat ILGAZ	10
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	Hikâye	Mehmet GÜLER	11
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	Deneme	Burhan EREN	14
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	Masal	Anar (çev.: Fatma ÖZKAN)	15
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe (Dinleme metni)	Deneme	Mevlüt ÖZHAN	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	Biyografi	Hikmet SEBÜKTEKİN	18

(Devamı arkada)

⁸⁴ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 20, 21.

⁸⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 57.

Tablo 2.1.1.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı	Sayfa Nu.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Makale	Muhsine Helimoğlu YAVUZ	23
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	Anı	Fuat AVCI	27
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	Deneme	Mustafa KURT	28
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum (Dinleme metni)	Şiir	Ümit Yaşar OĞUZCAN	—
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	Hikâye	Henry ELSİE	32
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	Fabl	La Fontaine	38
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	Deneme	Ali ÇOLAK	40
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	Şiir	Eray CANBERK	44
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	Masal	Anonim (hızl.: Prof. Dr. Şükrü ELÇİN)	45
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin (Dinleme metni)	Şiir	Jacques PREVERT	—
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	Deneme	Zuhal ÖZER	48
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	Tiyatro	Cevdet KUDRET	56
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	Biyografi	Komisyon	60
Millî Kültürümüz	Kilim	Şiir	Yetik OZAN	65
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca (Dinleme metni)	Deneme	Hikmet SEBÜKTEKİN	—
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	Biyografi	Şeker Çocuk Dergisi	68
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	Haber	İstanbul/ Bahar ÇUHADAR (Bir gazete haberi)	71
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	Hikâye	Gülçin ALPÖGE	73
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	Deneme	Mine SÖĞÜT	78

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.1.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı	Sayfa Nu.
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir (Dinleme metni)	Hikâye	Mevlâna İdris ZENGİN	—
Sevgi	Türkiye'm	Şiir	Turgut UYAR	84
Sevgi	İssız Ada	Deneme	Cemal SÜREYA	86
Sevgi	Eskici	Hikâye	Refik Halit KARAY	88
Sevgi	Tuz	Masal	Türk Masalları'ndan	92
Sevgi	Türkçe Üzerine (Dinleme metni)	Şiir	Yusuf YANÇ	—

1. DK'de 4 hikâye, 4 şiir, 6 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 3 biyografi, 1 fabl, 3 masal, 1 makale, 1 haber olmak üzere toplam 10 tür yer almaktadır. Bu metinlerin 23'ü (4 hikâye, 4 şiir, 6 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 3 biyografi, 1 fabl, 3 masal) kurgusal yazınsal tür; 2'si (1 makale, 1 haber) bilgi veren yazınsal türdür. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 1'i hikâye, 3'ü şiir, 2'si deneme türündedir.

2. Ders Kitabı:

2. DK'de tema adları, metin adları, türleri ve sayfa numaraları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1.1.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı	Sayfa Nu.
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Hikâye	Mehmet GÜLER	10
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	Deneme	BACON	18
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	Tiyatro	Hadi BESLEYİCİ	22
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	Hikâye	Nureşan ÇAĞLAROĞLU	—
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	Biyografi	Komisyon	32
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup (Dinleme metni)	Şiir	Halim YAĞCIOĞLU	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.1.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı	Sayfa Nu.
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	Anı	Şükrü TEZER	38
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	Deneme	Yücel AKSOY	—
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	Deneme	www.meb.gov.tr	41
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	Tiyatro	Komisyon	42
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	Biyografi	Vehbi BELGİL	48
Duygular ve Hayaller	Forsa	Hikâye	Ömer SEYFETTİN	52
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	Şiir	Dilâver CEBECİ	58
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	Masal	Mehmet ÖNDER	—
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	Deneme	Mustafa OĞUZ	62
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	Hikâye	İsmail BİLGİN	63
Sevgi	Bayrak	Şiir	Arif Nihat ASYA	72
Sevgi	Eskici (Dinleme metni)	Hikâye	Refik Halit KARAY	—
Zaman ve Mekân	Beypazarı	Gezi yazısı	Ülkü Özel AKAGÜNDÜZ	77
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu? (Dinleme metni)	Efsane	Saim SAKAOĞLU	—
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	Şiir	Abdurrahim KARAKOÇ	80
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Deneme	Şevket RADO	82
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	Deneme	Ali ÇOLAK	86
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	Gezi yazısı	Hikmet BİRAND	90
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize (Dinleme metni)	Deneme	Cemalettin ŞENOCAK	—
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	Haber	Teslime TOSUN/ Kerem PULGAT (Konya DHA)	100

2. DK'de 3 hikâye, 3 şiir, 5 deneme, 2 tiyatro, 1 anı, 2 gezi yazısı, 2 biyografi, 1 haber olmak üzere toplam 8 tür yer almaktadır. Bu metinlerin 18'i (3 hikâye, 3 şiir, 5 deneme, 2 tiyatro, 1 anı, 2 gezi yazısı, 2 biyografi) kurgusal yazımsal tür; 1'i (1 haber) bilgi veren yazımsal türdür. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 2'si hikâye, 1'i şiir, 2'si deneme, 1'i masal, 1'i efsanedir.

3. Ders Kitabı:

3. DK'de tema adları, metin adları, türleri ve sayfa numaraları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1.1.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı	Sayfa Nu.
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	Manzum Hikâye	Helen E. BUCKLEY	9
Kişisel Gelişim	Ben Büyüüm	Hikâye	Aytül AKAL	14
Kişisel Gelişim	Cimri	Tiyatro	MOLİERE	18
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison (Dinleme metni)	Biyografi	HZL.: Şükrü Enis REGÜ	—
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	Biyografi	Güneş KAZDAĞLI	25
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	Anı	Komisyon	28
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Şiir	Cahit KÜLEBİ	32
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı (Dinleme metni)	Biyografi	Osman BİRCAN	—
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	Hikâye	HZL.: Yusuf Özkan ÖZBURUN	38
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	Hikâye	Elvan Pektaş DENİZ	42
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	Hikâye	Emin ÖZDEMİR	48
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap (Dinleme metni)	Şiir	İbrahim Alaattin GÖVSA	—
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	Hikâye	Oktay SİNANOĞLU	55
Sevgi	Sevgili Babam	Deneme	Leo BUSCAGLIA	59

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.1.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metin Türü, Metin Yazarı/Çevireni/ Hazırlayanı ve Sayfa Numaraları

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Metnin Yazarı	Sayfa Nu.
Sevgi	Türkiye	Şiir	Âdil TURAN	64
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları (Dinleme metni)	Hikâye	William GAPEYNSKİ HZL.: Akın ALICI	—
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	Masal	Üzeyir GÜNDÜZ	67
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	Hikâye	Hakkı ÖZKAN	71
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	Fabl	La FONTAİNE	76
Duygular ve Hayaller	Oyun (Dinleme metni)	Günlük	Cengiz AYDIN	—
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	Efsane	Mehmet ÖNDER	79
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	Gezi yazısı	Necati GÜNGÖR	85
Doğa ve Evren	Kızılırmak	Şiir	Âşık Veysel ŞATIROĞLU	91
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu (Dinleme metni)	Makale	Orhan BURSALI (Cumhuriyet Bilim-Teknik)	—

3. DK'de, 7 hikâye, 3 şiir, 1 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 1 gezi yazısı, 1 biyografi, 1 fabl, 1 efsane, 1 masal olmak üzere toplam 10 tür metin yer almaktadır. Bu metinlerin tümü kurgusal yazınsal türlerdendir. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 1'i hikâye, 1'i şiir, 1'i biyografi, 1'i günlük, 1'i makedir.

Kitaplarda yer alan metin türleri karşılaştırıldığında şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Tablo 2.1.1.4. Ders Kitaplarındaki Metin Türlerinin Dağılımının Karşılaştırılması

Ders Kitabı	Kurgusal Yazınsal Türler							
	Şiir	Hikâye	Anı	Masal	Fabl	Deneme	Tiyatro	Mektup
1. Kitap	4	4	1	3	1	6	1	—
2. Kitap	3	3	1	—	—	5	2	—
3. Kitap	3	7	1	1	1	1	1	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.1.4. Ders Kitaplarındaki Metin Türlerinin Dağılımının Karşılaştırılması

Ders Kitabı	Kurgusal Yazınsal Türler			Bilgi Veren Yazınsal Türler	
	Biyografi	Gezi Yazısı	Efsane	Makale	Haber
1. Kitap	3	—	—	1	1
2. Kitap	2	2	—	—	1
3. Kitap	1	1	1	—	—

1. DK'de 10, 2. DK'de 8, 3. DK'de 10 tür metin yer almaktadır. 1. DK'de yer alan metinlerin 23'ü, 2. DK'de yer alan metinlerin 18'i, 3. DK'de yer alan 18 metnin tamamı kurgusal yazınsal tür; 1. DK'de yer alan metinlerin 2'si, 2. DK'de yer alan metinlerin 1'i bilgi veren yazınsal türdür. 3 ders kitabı da şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, biyografi türlerini ortak kullanmıştır. Masal ve fabl türü sadece 1. ve 3. DK'de; gezi yazısı türü sadece 2. ve 3. DK'de yer almaktadır. Efsane türü sadece 3. DK'de; makale türü sadece 1. DK'de yer almaktadır. Haber türü ise 1. ve 2. DK'nin ortak türü olarak kullanılmıştır. Mektup türü İlköğretim 6. sınıf ders kitaplarında bulunması gereken zorunlu türlerden olmasına rağmen incelediğimiz kitapların hiçbirinde bu türe yer verilmemiştir.

İncelediğimiz kitaplardaki ortak yazar ve metin adları şöyledir:

Tablo 2.1.1.5. Ders Kitaplarındaki Ortak Yazar ve Metin Adları

Yazar Adı	Metin Adı		
	1. Ders Kitabı	2. Ders Kitabı	3. Ders Kitabı
Mehmet GÜLER	Şakacı Bulut	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	—
La FONTAINE	Kesik Kuyruklu Tilki	—	Tavşanla Kurbağalar
Ali ÇOLAK	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	—
Refik Halit KARAY	Eskici	Eskici	—
Mehmet ÖNDER	—	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme Metni)	Şehirler ve Efsaneler Balıkesir

2.1.2. Ders Kitaplarının Temalarına Göre İncelenmesi

Ders kitaplarına alınacak metinlerin ana konusu tema olarak adlandırılmaktadır. Eski öğretim programında tek tek metinler üzerinde çalışan öğretmen ve öğrenciler, yeni öğretim programıyla birlikte birkaç metni içinde barındıran temalar üzerinde çalışmaktadır. Öğrenciler bir tema içinde birkaç farklı metinle karşılaştıkları için konuyu farklı yönleriyle tanıyıp öğrenebilmektedir.

2006 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda şu temalara yer verilmiştir: “Atatürkçülük, Sevgi, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Alışkanlıklar, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Güzel Sanatlar, Kavramlar ve Çağrışımlar.”⁸⁶

Temalarla ilgili olarak dikkat edilmesi gereken noktalar aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
2. Seçilen konu veya temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinler işlenir.
3. Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
4. Her sınıfta biri zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere 6 ana tema ele alınır.
5. 6. sınıfta “Sevgi”, 7. sınıfta “Millî Kültür”, 8. sınıfta “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır. Zorunlu temalar diğer sınıflarda da işlenebilir.
6. Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.⁸⁷

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Türkçe ders kitaplarında altışar ana tema yer almaktadır. Her temanın içinde seçilen ana temanın çeşitli yönlerini ortaya koyan alt temalar bulunmaktadır.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temalar şunlardır:

⁸⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 58–60.

⁸⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 60.

Tablo 2.1.1.6. Kitaplarda Yer Verilen Temaların Adları

Tema Adı	1. Kitap	2. Kitap	3. Kitap
Atatürkçülük	X	X	X
Sevgi	X	X	X
Millî Kültür	X		
Toplum Hayatı			
Okuma Kültürü		X	X
İletişim			
Hak ve Özgürlükler			
Kişisel Gelişim			X
Bilim ve Teknoloji	X		
Alışkanlıklar			
Zaman ve Mekân		X	
Duygular ve Hayaller	X	X	X
Doğa ve Evren		X	X
Güzel Sanatlar			
Kavramlar ve Çağrışımlar	X		

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi tüm sınıflar için zorunlu olan “Atatürkçülük” teması, 6. sınıflar için zorunlu olan “Sevgi” teması ile “Duygular ve Hayaller” teması üç kitapta ortaktır. 2. ve 3. DK’de “Okuma Kültürü, Doğa ve Evren” temaları ortaktır. “Toplum Hayatı, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Alışkanlıklar, Güzel Sanatlar” temalarına üç kitapta da yer verilmemiş olup diğer temalar birer kez kullanılmıştır.

2.1.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Konu Bakımından İncelenmesi

“Metinlerin konuları ve verilmek istenen ana fikir öğrencilerin düzeylerine, çağdaş yaşama, kültür özelliklerine, ulusal değerlere ve toplumsal kurallara, demokratik düşünceyi geliştirmeye, ahlakî değerlere, insan ve doğa sevgisine, öğrencide yaratıcılık, eleştirel düşünme vb. becerileri geliştirmeye uygun olmalıdır.

Üst sınıflarda seçilen metinlerin konuları teknolojik ve bilimsel gelişmeler, insan hakları, ülke sevgisi, çevre bilinci, ulusal değerler, ülke sorunları ve çözüm yolları, demokratik düşünme, cinsiyet eşitliği, tek ebeveynli aileler gibi birçok sosyal değişme olabilir.

Bilgi veren metin türlerinin konularının dağılımında denge olmalıdır. Metinlerin konularının çağdaş yaşama uygun olması gerekmektedir. Örneğin fen bilgisi, sosyal

bilgiler, hayat bilgisi, sağlık, spor, sanat, ev ekonomisi, teknoloji, sanat ve sanatçılar, gezi, hobiler, iş ve ticaret, buluşlar bu metinlerin konularını oluşturabilir.

İlköğretim çağında öğrenciler teknolojik gelişmelerle ve bu gelişmelerin getireceği kolaylıklarla çok ilgilenirler. Uzay, gezegenler gibi konuları işleyen kurgusal metinler öğrencilerin teknolojiye karşı ilgisini çekecek ve yaratıcılıklarını geliştirecektir.”⁸⁸

Türkçe ders kitaplarında yer alacak zorunlu temalardan biri olan Atatürkçülük temasının içinde 6. sınıflarda aşağıdaki konulara yer verilmelidir:

1. Atatürk’ün hayatı ile ilgili olaylar
2. Atatürk’ün fikir hayatı
3. Atatürk’le ilgili anılar
4. Atatürk’ün kişiliği ve özellikleri
5. Atatürk’ün müzik ve halk biliminin geliştirilmesine verdiği önem
6. Vatandaşlık görevleri
7. Atatürk’ün millî tarihimize verdiği önem.⁸⁹

Kitaplarda yer alan temaların adları, temalarda yer alan metinlerin adları ve konuları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1.2.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	Uçurtma ve çocuklar
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	Resim ve düşünme gücü
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	Harflerin çağrıştırdıkları
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	Sayılar

(Devamı arkada)

⁸⁸ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 22, 23.

⁸⁹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 51.

Tablo 2.1.2.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe (Dinleme metni)	Körebe oyununun oynanışı
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Atatürk'ün müzik ve halk biliminin geliştirilmesine verdiği önem
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	Vergi borcunu ödeyebilmek için öküzünü satan köylü ve Atatürk'ün bu konudaki tavrı
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum (Dinleme metni)	Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	İyilik
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	Kurnazlık etmek isteyen tilkinin hali
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	Mektubun hayatımızdaki yeri ve önemi
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	Gün geçtikçe çocukların oyun alanlarının daralması
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	Olağanüstü olaylar
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin (Dinleme metni)	Bir kuş resminin yapım aşamaları
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	Oyunun hayatımızdaki, kültürümüzdeki ve diğer kültürlerdeki yeri
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	Yanlış anlamaya dayalı komiklikler
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	Mimar Sinan'ın eserleri
Millî Kültürümüz	Kilim	Kilimin kültürümüzdeki yeri
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca (Dinleme metni)	Nasrettin Hoca'nın hayatı ve fıkralarının özellikleri
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	A.Graham Bell'in yaşamı ve buluşları
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	Buluşlar
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	Televizyonun hayatımızdaki yeri
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	Gelecekteki teknolojik gelişmeler ve hayatımız

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.2.1. 1. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir (Dinleme metni)	Bir şehrin televizyona bağımlı olarak yaşayan insanların televizyonları bozulduktan sonra yaptıkları
Sevgi	Türkiye'm	Vatan sevgisi
Sevgi	İssiz Ada	Bir çocuğun ıssız bir adaya gitme kararı ve giderken yanına alacağı şeylerin listesine tüm dünyayı eklemesi
Sevgi	Eskici	Dil sevgisi
Sevgi	Tuz	İnsan sevgisi ve sevginin ölçülmesindeki görecelilik
Sevgi	Türkçe Üzerine (Dinleme metni)	Türkçe kelimelerin yerini alan yabancı kelimeler

Tablo 2.1.2.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Kitaplar
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	Okumanın faydaları
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	Kitapların faydaları
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	Okuma sevgisi
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	Atatürk'ün hayatı ve kişilik özellikleri
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup (Dinleme metni)	Atatürk'ün fikir hayatı
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	Atatürk'te vatan ve millet sevgisi
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	Atatürk ve müzik
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	Atatürk döneminde kadınlara tanınan sosyal ve siyasî haklar
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	Merak ve idealler
Duygular ve Hayaller	Forsa	Umut
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	Özlem
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	Umut, merak ve dayanışma
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	Öğrenci sevgisi

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.2.2. 2. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	Vatan sevgisi
Sevgi	Bayrak	Bayrak sevgisi
Sevgi	Eskici (Dinleme metni)	Dil sevgisi
Zaman ve Mekân	Beypazarı	Beypazarı
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	Bingöl'ün oluşumu
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	Yurdumuzun güzellikleri
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Zaman
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	Doğadaki mavinin zamanla yok oluşu ve çevreyi korumanın gerekliliği
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	Yağmur
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize (Dinleme metni)	Çevrenin korunması
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	Doğadaki tahribat

Tablo 2.1.2.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	Karar verme
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	Büyüdükçe sorumluluklarımızın artması
Kişisel Gelişim	Cimri	Kişilik tipleri
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison (Dinleme metni)	Edison'un hayatı ve buluşları
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	Atatürk'ün fikir hayatı
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	Atatürk'le ilgili anılar/Vatandaşlık görevlerimiz
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı (Dinleme metni)	Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	Okuma sevgisi
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	Titiz bir çocuğun kitaplarla ilgili olarak başından geçen olaylar
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	Okumanın faydaları
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap (Dinleme metni)	Cahilin kitabın değerini bilmemesi
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	Dil sevgisi
Sevgi	Sevgili Babam	Aile sevgisi ve sevginin ifade edilmesi

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.2.3. 3. Ders Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Metnin Konusu

Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Konusu
Sevgi	Türkiye	Yurt sevgisi
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları (Dinleme metni)	İnsan sevgisi
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	Yardım etme ve mutluluk
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	İnsanlara faydalı olmanın verdiği mutluluk
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	Korku
Duygular ve Hayaller	Oyun (Dinleme metni)	İyilik
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler Balıkesir	Balıkesir'in tarihi ve güzellikleri
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	Manzaralar ve doğanın korunması
Doğa ve Evren	Kızılırmak	Doğal afetler
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu (Dinleme metni)	Kimyasal maddelerin hayatımıza etkileri, çevre sorunları

2.1.4. Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Uzunlukları Bakımından İncelenmesi

“Bir metnin anlaşılabilirliği metinde yer alan cümlelerin ve kelimelerin uzunluğuna, metinde kullanılan kavramlara, metnin konusuna, söz dizimine, metni oluşturan bilgi birimlerinin sıralanışına, yazarın fikirlerini ifade ediş tarzına dayanmaktadır.

Cümle ve kelime uzunluklarına öğrencinin performans düzeyine göre karar verilmelidir. Kısa cümleler ve kısa kelimeler her zaman için bir metni anlamayı kolaylaştırır. Bazı uzun cümleler daha iyi hatırlanabilir ve anlaşılabilir. Önemli olan cümlelerin metni anlamayı sağlayacak bilgi birimi olma özelliğini taşıması, metindeki ilişkileri açıklaması, cümleyi oluşturan kelimelerin öğrencinin dil yaşantılarına uygun olması ve söz diziminin öğrencinin performansına uygun olmasıdır. Cümle ve kelimelerin seçimi öğrencinin okuma hızını etkileyen faktörlerdendir. Bu nedenle öğrenciye akıcı ve doğru okuma becerilerini kazandırmak için öğrencinin performansına uygun cümle ve kelimelerden oluşan metinlerin seçilmesi gerekir.”⁹⁰

⁹⁰ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 24.

İncelediğimiz kitaplardaki metinlerin uzunluklarını tespit etmek için metinlerde yer alan kelimeler, cümleler ve paragraflar (metin şiiirse satırlar) sayıldı. Kelimelerin sayımında “ki, ve, de, ile vb. bağlaçlar kelime sayısına dahil edildi. Cümleler sayılırken noktalama işaretleri esas alındı.

Kitaplardaki metinlerin kelime sayıları, cümle sayıları, bir cümledeki ortalama kelime sayısı ve metinlerdeki paragraf sayıları şöyledir:

Tablo 2.1.3.1. 1. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime Sayısı	Cümle Sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf sayısı
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	69	12	5,8	18 satır
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	672	128	5,3	35
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	238	33	7,2	10
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	862	108	8	7
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	161	20	8,1	3
Atatürk’ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu	898	69	13	7
Atatürk’ün İzinde	Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı	611	52	11,8	7
Atatürk’ün İzinde	Atatürk ve Köylü	256	24	7	4
Atatürk’ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	642	46	14	5
Atatürk’ün İzinde	Mustafa Kemal’i Düşünüyorum	106	25	4,2	26 satır
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	830	84	9,9	12
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	102	18	5,7	21 satır
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	618	75	8,2	10
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	93	18	5,1	20 satır

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.3.1. 1. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime Sayısı	Cümle sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf Sayısı
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	328	47	7	2
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	165	24	6,9	45 satır
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	1042	102	10,2	14
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	245	56	4,4	–
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	711	54	13,2	6
Millî Kültürümüz	Kilim	121	20	6,1	24 satır
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	446	30	14,9	5
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	397	26	15,3	5
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	408	24	17	5
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	272	41	6,6	3
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	723	68	10,6	16
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	571	60	9,5	13
Sevgi	Türkiye’ m	117	18	6,5	30 satır
Sevgi	İssız Ada	288	47	6,1	16
Sevgi	Eskici	913	87	10,5	13
Sevgi	Tuz	1014	127	8	14
Sevgi	Türkçe Üzerine	303	30	10,1	80 satır
TOPLAM		14222	1573	Kitaptaki bir cümlede bulunan ortalama kelime sayısı: 8,9	Paragraf: 212 Satır: 264

1. DK’deki okuma metinleri ile 1. ÖKK’de yer alan dinleme metinlerinin toplam sayısı 31’dir. Bu metinlerde toplam 14222 kelime, 1573 cümle, 212 paragraf ve 264 satır bulunmaktadır. Metin başına ortalama 459 kelime, 51 cümle düşmektedir. Bir cümlede ise ortalama 9 kelime yer almaktadır.

Tablo 2.1.3.2. 2. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime sayısı	Cümle Sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf Sayısı
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1091	168	6,5	15
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	388	28	13,9	5
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	1181	183	6,5	—
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	588	97	6,1	15
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	804	71	11,3	17
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	163	26	6,3	30
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	529	44	12	8
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	363	29	12,5	7
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	196	14	14	5
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	861	79	10,9	—
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	689	86	8	14
Duygular ve Hayaller	Forsa	1029	168	6,1	8
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	112	18	6,2	22
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	452	55	8,2	8
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	251	32	7,8	5
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	1050	125	8,4	23
Sevgi	Bayrak	109	13	8,4	25 satır
Sevgi	Eskici	906	81	11,2	15
Zaman ve Mekân	Beypazarı	514	34	15,1	2
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	605	96	6,3	13
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	126	20	6,3	28 satır
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	431	55	7,8	6

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.3.2. 2. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime sayısı	Cümle sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf Sayısı
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	514	64	8	11
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	1050	92	11,4	20
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	397	44	9	7
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	517	35	14,8	11
TOPLAM		14916	1757	Kitaptaki bir cümledeki ortalama kelime sayısı: 9,3	Paragraf: 267 Satır: 53

2. DK'deki okuma metinleri ile 2. ÖKK'de yer alan dinleme metinlerinin toplam sayısı 26'dır. Bu metinlerde toplam 14916 kelime, 1757 cümle, 267 paragraf ve 53 satır bulunmaktadır. Metin başına ortalama 574 kelime, 68 cümle düşmektedir. Bir cümlede ise ortalama 9 kelime yer almaktadır.

Tablo 2.1.3.3. 3. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime Sayısı	Cümle sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf Sayısı
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	477	68	7	102 satır
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	901	148	6,1	17
Kişisel Gelişim	Cimri	972	180	5,4	—
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1062	123	8,6	22
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	461	47	9,8	11
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	552	51	10,8	15
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşında	387	60	6,5	93
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	320	21	15,2	7

(Devamı arkada)

Tablo 2.1.3.3. 3. Ders Kitabında Bulunan Metinlerdeki Kelime, Cümle ve Paragraf Sayısı

Temanın Adı	Metnin Adı	Kelime Sayısı	Cümle sayısı	Bir cümledeki ortalama kelime sayısı	Paragraf Sayısı
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	576	62	9,3	10
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	572	101	5,7	18
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	1137	187	6,1	24
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	62	9	6,9	18 satır
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	639	79	8,1	9
Sevgi	Sevgili Babam	1138	125	9,1	23
Sevgi	Türkiye	135	21	6,4	35 satır
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	277	20	13,9	8
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	743	95	7,8	14
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	796	116	6,9	11
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	185	26	7,1	43 satır
Duygular ve Hayaller	Oyun	590	68	8,7	11
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	966	95	10,2	19
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1034	110	9,4	17
Doğa ve Evren	Kızılırmak	100	20	5	28 satır
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	271	23	11,8	5
	TOPLAM	14353	1855	Kitaptaki bir cümledeki ortalama kelime sayısı: 8,4	Paragraf: 334 Satır: 226

3. DK'deki okuma metinleri ile 3. ÖKK'de yer alan dinleme metinlerinin toplam sayısı 24'tür. Bu metinlerde toplam 14353 kelime, 1855 cümle, 334 paragraf ve 226 satır bulunmaktadır. Metin başına ortalama 598 kelime, 77 cümle düşmektedir. Bir cümlede ise ortalama 8 kelime yer almaktadır.

Tablo 2.1.3.4. Kitaplardaki Kelime, Cümle, Paragraf ve Satır Sayılarının Karşılaştırılması

Kitaplar	Kelime Sayısı	Cümle Sayısı	Paragraf Sayısı	Satır Sayısı	Ortalama Kelime Sayısı	Ortalama Cümle Sayısı
1. Ders Kitabı	14916	1757	267	53	574	68
2. Ders Kitabı	14222	1573	212	264	459	51
3. Ders Kitabı	14353	1855	334	226	598	77

1. DK'de 14916, 2. DK'de 14222, 3. DK'de 14353 kelime; 1. DK'de 1757, 2. DK'de 1573, 3. DK'de 1855 cümle bulunmaktadır. 1. DK'de 267 paragraf, 53 satır; 2. DK'de 212 paragraf, 264 satır; 3. DK'de 334 paragraf bulunmaktadır. 226 satır bulunmaktadır.

1. DK'de metin başına düşen ortalama kelime sayısı 574, 2. DK'de 459, 3. DK'de 598'dir. Metin başına düşen ortalama cümle sayısı ise 1. DK'de 68, 2. DK'de 51, 3. DK'de 77'dir.

Bir metindeki kelime sayısı cümle sayısına bölünerek, bir cümledeki ortalama kelime sayısı bulunmuştur. Bütün metinlerdeki kelime ortalamalarının ortalaması alınarak kitaplarda bir cümlede bulunan ortalama kelime sayısı tespit edilmiştir. Elde edilen rakamlar yuvarlanarak tam sayı haline getirilmiştir.

Kitaplardaki metin ve cümle sayısı birbirinden oldukça farklı olmasına rağmen kelime sayıları birbirine yakındır. Paragraf sayılarına bakıldığında metin sayısı en az olmasına rağmen en fazla paragraf 3. DK'dedir. 2. ve 3. DK'deki satır sayısı birbirine yakın olup 1. DK'den oldukça fazladır.

Ortalama kelime sayısı en az olan 2. DK'dir. 1. ve 3. DK'nin kelime sayıları birbirine yakındır. Ortalama cümle sayısı en yüksek olan yine 3. DK'dir. Bir metne düşen ortalama kelime ve cümle sayısından hareketle 3. DK'deki metinlerin oldukça uzun olduğu söylenebilir. Kitaplardaki aralıklar geniştir. Örneğin bir cümledeki kelime sayısının ortalaması bir metinde 4 iken diğer metinde 15'tir. Cümle uzunluklarıyla ilgili olarak Ceyhan ve Yiğit şunu söylemişlerdir:

“Tümcelerdeki sözcük sayısı, ilköğretimin birinci döneminde en çok 6, 2. döneminde en çok 10 olmalıdır.”⁹¹

Kitaplardaki cümleler öğrenci seviyesine uygun değildir. Bu genellemedeki ölçüt kesin bir yargı bildirmek için yeterli değildir. Metin uzunluklarının yanı sıra metinlerin okunabilirliğinin hesaplanması gerekmektedir. İncelediğimiz ders kitaplarındaki okuma metinlerinin (şiir ve tiyatro metinleri hariç) okunabilirliğini değerlendiren Çiftçi vd. şu sonuçlara ulaşmışlardır:

“Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle uzunluklarına bakıldığında kitaplarda yer alan metinlerin kelime uzunluklarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak cümle uzunlukları açısından Kitap 2 ile Kitap 3’ün seviyeleri arasında çok küçük bir fark olmasına rağmen Kitap 1’in diğerlerinden daha belirgin bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Kitap 1’de metinlerin cümle uzunluklarının diğer iki kitaba göre farklılık göstermesi, bu kitapta bilgilendirici metinlerin oranının öyküleyici metinlere göre yüksek olmasına bağlanabilir.

Öyküleyici metinlerle bilgilendirici metinlerin kelime ve cümle uzunluklarına bakıldığında kelime uzunluğunun, metnin anlatım türüne göre belirgin bir değişiklik göstermediği görülmektedir. Ancak cümle uzunluğu açısından bilgilendirici metinlerle öyküleyici metinler arasında ciddi bir fark vardır. Öyle ki bilgilendirici metinlere ait en kısa cümle uzunluğu ortalamasıyla öyküleyici metinlere ait en uzun cümle uzunluğu ortalaması arasında üç kelimedenden fazla bir fark vardır. Bilgilendirici metinlerde yer yer uzun açıklamalara yer verilmesi öyküleyici metinlerde sözlü dilin etkilerinden dolayı yargı sayısının azlığı, bu durumun nedenleri arasında sayılabilir.

Kitaplar arasında metinlerin okunabilirliği açısından bir uyum olmadığı gibi her kitabın, kendi içinde de okunabilirlik düzeyi bakımından tutarlı olmadığı söylenebilir. Örneğin, Kitap 2’de okunabilirlik düzeyi “zor” olan metinlerin oranı %14 iken bu oran, Kitap 1’de %21’dir. Kitap 3’te ise “zor” metin bulunmamaktadır. Aynı şekilde kitap 3’te yalnızca “kolay” ve “orta güçlükte” metinler bulunmakta; “çok zor”, “zor” ya da “çok kolay” metin yer almamaktadır.

⁹¹ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, Age, s. 94.

Okunabilirlik düzeyi açısından öyküleyici metinlerle bilgilendirici metinler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Bilgilendirici metinlerde “zor”a, öyküleyici metinlerde “kolay”a doğru bir yığılma olduğu göze çarpmaktadır. Bilgilendirici metinlerin %35’i “zor” ya da “çok zor” iken öyküleyici metinlerde bu oran % 3’tür. Öyküleyici metinlerin % 62’si “kolay” ya da “çok kolay” iken bilgilendirici metinlerde bu oran yalnızca % 18’dir.”⁹²

2.2. TÜRKÇE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARINDAKİ ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Çalışmamızda bu etkinlikler dört bölümde incelenecektir: okuma ve dinleme/izleme ile ilgili etkinlikler, konuşma ile ilgili etkinlikler, yazma ile ilgili etkinlikler ve dil bilgisi ile ilgili etkinlikler.

2.2.1. Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi

OKUMA

“Okuma ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir. Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Dolayısıyla bu beceri; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alır. Programda okuma becerisiyle, öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık haline getirebilmeleri amaçlanmıştır.

Program’da okuma becerisini geliştirmek amacıyla çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Etkinliklerde kullanılacak metinlerin, Türkçeyi bütün zenginlikleriyle ve

⁹² Dr. Ömer ÇİFTÇİ vd., “Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz 2007, C. 6, Sayı: 22, s. 216, 217.

doğru bir Şekilde yansıtması ayrı bir 6nem taŐıtmaktadır. Bu nedenle derslerde işlenecek metinlerin taşıması gereken 6zellikler programda belirtilmiştir. Programda yer alan okuma dil becerisinde; okuma kuralları, okunan metinlerin anlaşılması ve 6z6mlenmesi, anlamlandırılması, okunan metinlerin değerlendirilmesi ve okumanın bir aŐıŐkanlık haline d6n6Őt6r6lmesine y6nelik olarak 6eŐitli kazanım ve etkinliklere yer verilmiştir.”⁹³

Okuma 6đretimi ile 6đrencilerde geliŐtirilmeye 6alıŐılan baŐlıca okuma becerileri Şunlardır:

1. Başlığı verilmiş bir metnin konusunu kestirme.
2. Okunan bir metne uygun başlık 6nerme.
3. Okuma parçasında ge 6en bilinmeyen s6zc6klerin anlamının ne olduğunu kestirme.
4. Okunan bir metin hakkında genel bilgi sahibi olma.
5. Okunan bir metin hakkında ayrıntılı bilgi edinme.
6. Okunan metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulma.
7. Okunan metinle ilgili bilgileri transfer etme.
8. Okunan metinle ilgili 6zet 6ıkarma.⁹⁴

DİNLEME/İZLEME

“T6rk 6e 6đretiminin temel amacı 6đrencilere anlama ve anlatma becerilerini kazandırmaktır. Anlama becerilerinden biri olan dinleme, her sınıf i 6in ayrı bir 6neme sahiptir. İlk6đretim birinci sınıfta sesleri dinleyerek 6đrenmeye başlayan 6đrenci, her bir sınıfta bu becerisini geliştirerek bir 6đrenim yolu olarak kullanabilmektedir. İlk6đretim altı, yedi ve sekizinci sınıfta geldiğinde ise ortalama 30–40 dakikalık bir konuşmayı, bir konferansı amacına uygun bir Şekilde dinler duruma gelmektedir.

Etkili bir dinlemenin ger 6ekleŐebilmesi i 6in 6đrencilerin bazı bilgilerle donatılması gerekmektedir. 6rneğin bu bilgiler dinleme 6ncesi hazırlıklarla, dinleme anıyla ve dinleme sonrası ile ilgili olabilir. Bu bilgileri 6đrencilere sunacak kaynak ise T6rk 6e kitaplarıdır.

⁹³ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlk6đretim T6rk 6e Dersi 6đretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 6.

⁹⁴ Prof. Dr. 6zcan DEMİREL, Age, s. 79.

a) Dinleme öncesi hazırlıklar: Bu bölümde öğrenci neyi, nasıl, hangi amaçla dinleyeceğinin cevabını verebilmelidir. Dinleme sırasında kullanacağı bir dinleme formu hazırlanabilir. Ön bilgi niteliğinde veriler toplayabilir.

b) Dinleme anı: Dinleme anında öğrenci, dinlediği konunun özelliğine göre not tutabilir, dinleme formunu doldurabilir, soru hazırlayabilir, özet çıkarabilir, ana düşünceyi belirleyebilir.

c) Dinleme sonrası: Dinlediğini sözlü veya yazılı olarak özetleme şeklinde ifade edebilir. Ana düşünceyi belirtebilir. Dinleme anında belirlediği sorularını sorabilir veya kendisine konuyla ilgili sorulan sorulara cevap verebilir.”⁹⁵

“Programda dinleme/izleme becerisi; öğrencilerin iyi bir dinleyici/izleyici olabilmesine yönelik olarak hazırlanmış düzeye uygun kazanımlar ile bu kazanımları hayata geçirmeye yönelik etkinliklerden oluşmaktadır. Programın bu bölümü “dinleme/izleme kurallarını uygulama, anlama ve çözümleme, değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma” amaçlarından oluşmaktadır. Öğrencilerin düzeylerine yönelik olarak hazırlanan kazanımların, uygun etkinliklerle desteklenerek uygulanması, öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını ve toplum hayatına aktif birer dinleyici/izleyici olarak katılmalarını sağlayacaktır. Aşamalı bir süreç izleyen bu sıralamanın takip edilmesi, dinleme/izleme etkinliklerinin amacına ulaşmasını, öğrencinin toplum hayatına aktif bir dinleyici/izleyici olarak katılmasını sağlayacak, öğrencilerin iletişim kurma yeteneklerini geliştirecektir.

Dinleme/izleme sürecinin amacına ulaşabilmesi için yapılan tüm dinleme/izleme etkinliklerinin değerlendirilmesi gereklidir. Bu amaçla programda, öğrencilerin kullanacağı değerlendirme ölçütleri ile yapılan etkinlikleri değerlendirmeye yönelik formlar yer almaktadır.”⁹⁶

Öğrenci çalışma kitaplarında aynı tema içinde hem okuma hem de dinleme metinlerinin etkinlikleri yer almaktadır. Bu nedenle incelememizde bu metinlere ait etkinlikler kitap sırasıyla ele alınmıştır. İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe çalışma

⁹⁵ Turan TEMUR, “Dinleme Becerisi”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1–8 (Hzl.: Prof. Dr. Aysegül ATAMAN vd.)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001, s. 63.

⁹⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 5.

kitaplarında okuma ve dinleme/izleme ile ilgili etkinlikler ve bu etkinliklerle gerçekleştirilmek istenen kazanımlar şöyledir:

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Okuma ve Dinleme/ İzleme ile İlgili Etkinlikler
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.	1. Etkinlik: “Uçurtma” başlıklı şiirin bulunduğu sayfadaki görsellerin çağrıştırdıklarının yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Şiirde geçen “özgürlük, yaşam, sevinmek, boşluk” kelimelerinin anlamlarının tahmin edilmesi, daha sonra bu kelimelerin sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	3. Etkinlik: “Alıp başını gitmek, gözünden esirgemek” deyimlerinin anlamlarının deyimler sözlüğünden bulunup yazılması istenmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamları bulur.	4. Etkinlik: Şiirde geçen “Çocuklarımız neleri sevmiyorlar ki...” cümlesinden çıkarılabilecek anlamların yazılması istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	5. Etkinlik: Şiirden verilen dört dizeden hareketle şiirin ana duygusunun yazılması istenmiştir.
		3.22. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.	6. Etkinlik: “Uçurtma” adlı şiirin uyandırdığı duyguların yazılması için elmaları beyaz olan bir ağaç resmi verilmiştir. Duygular yazıldıktan sonra duyguların çağrıştırdığı renklerle elmaların boyanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	4.5. Reklâm, afiş, duyuru, ilan gibi araçlarla verilen iletileri algılar ve yorumlar.	7. Etkinlik: “Uçurtma Festivali” konulu afişle ilgili yorumların yazılması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Hikâyede geçen kelime ve deyimlerden anlamı bilinmeyenlerin yazılması ve anlamlarının sözlükten bulunup birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.5. Metinde olayı yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	2. Etkinlik: Hikâyedeki kişilerin özelliklerinin yazılması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	3. Etkinlik: “Hikâyedeki çocuğun yerinde siz olsaydınız, farklı olarak neler yapardınız?” sorusunun cevaplanması istenmiştir. Cevabın yazılması için verilen boşlukta “Sorun: Canım çok sıkılıyor. Ben olsaydım:” ifadesi yer almaktadır.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlardan hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	1. Etkinlik: Verilen resimden ve metnin başlığından hareketle metnin içeriğinin tahmin edilip tahminlerin yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen kelimelerden anlamı bilinmeyenlerin yazılıp anlamlarının tahmin edilmesi ve tahminlerin sözlükten kontrol edilmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	3. Etkinlik: “Gözden kaybolmak, söz açmak, kendini alamamak” deyimlerinin anlamlarının deyimler sözlüğünden bulunup yazılması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	8. Etkinlik: Şiirde geçen bazı kelimelerden oluşturulan bulmacanın çözülmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Hikâyede geçen kelime ve deyimlerden anlamı bilinmeyenlerin yazılması ve anlamlarının sözlükten bulunup birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.5. Metinde olayı yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	2. Etkinlik: Hikâyedeki kişilerin özelliklerinin yazılması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	3. Etkinlik: “Hikâyedeki çocuğun yerinde siz olsaydınız, farklı olarak neler yapardınız?” sorusunun cevaplanması istenmiştir. Cevabın yazılması için verilen boşlukta “Sorun: Canım çok sıkılıyor. Ben olsaydım:” ifadesi yer almaktadır.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlardan hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	1. Etkinlik: Verilen resimden ve metnin başlığından hareketle metnin içeriğinin tahmin edilip tahminlerin yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen kelimelerden anlamı bilinmeyenlerin yazılıp anlamlarının tahmin edilmesi ve tahminlerin sözlükten kontrol edilmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	3. Etkinlik: “Gözden kaybolmak, söz açmak, kendini alamamak” deyimlerinin anlamlarının deyimler sözlüğünden bulunup yazılması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	4. Etkinlik: Okunan metinle ilgili üç soru yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	5. Etkinlik: Harflerle ilgili verilen resmin yorumlanması istenmiştir.
		8.2. Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.	6. Etkinlik: Verilen üç cümledeki altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarıyla cümleler kurulması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Metinde geçen kelime ve deyimlerden anlamı bilinmeyenlerin anlamlarının sözlükten bulunarak yazılması istenmiştir.
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	2. Etkinlik: Verilen üç cümlenin metne göre sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkisi kurularak tamamlanması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkılarını fark eder.	3. Etkinlik: Metinde geçen bazı cümleler verilir bu cümlelerde sayıların insana ait hangi özellikleri gösterdiğinin yazılması istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	4. Etkinlik: Sayılarla ilgili resimlerin yorumlanması istenmiştir.
		7.1. Okuma planı yapar.	5. Etkinlik: Bir haftalık okuma planı tablo halinde verilir tablodaki boşlukların doldurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe (Dinleme metni)	Dinlemeye Hazırlık	1. Etkinlik: Farklı oyunları anlatan resimler verilir bu resimlerin çağrıştırdıklarının yazılması istenmiştir.
		2.5. Dinleme/ izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.	2. Etkinlik: “Körebe” adlı metni dinlerken metindeki anahtar kelimelerin, önemli ifadelerin ve metnin ana fikrinin not alınması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinde geçen üç cümle verilir bu cümlelerdeki altı çizili kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir.
		3.3. Dinlenenlerin/ izlenenlerin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar. 4.1. Dinlenenlerin/ izlenenlerin başlığı/ adı ile içeriği arasındaki uyumu sorgular.	4. Etkinlik: “Dinlediğim ‘Körebe’ adlı metnin başlığı ile içeriği arasında bir ilişki vardır/yoktur. Çünkü,” cümlesinin tamamlanması istenmiştir.
Atatürk’ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Metinde geçen “rütbe, müttefik, galip, işgal etmek, müfettiş, mahkûm etmek” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunup karşılarına yazılması istenmiştir.
		A.K. 1.2. Atatürk’ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunu açıklar.	2. Etkinlik: Atatürk’ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunu ifade eden cümlenin işaretlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.8. Metindeki olayın veya düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	3. Etkinlik: “Bütün olumsuzluklara rağmen ulusuna karşı duyduğu güvenle kurtuluş için çareler aramaya başlamıştı.” cümlesindeki altı çizili söz grubunda verilmek istenen anlamın yazılması istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	4. Etkinlik: Metnin konusunun yazılması istenmiştir.
Atatürk’ün İzinde	Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Atatürk’le ilgili verilen dört resim hakkındaki tahminlerin yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “kültür, reform, yüzünü ağartmak, amansız, muallim, boy vermek” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunması ve kelimelerin cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	3. Etkinlik: Metinle ilgili verilen üç cümlenin metne uygun olarak tamamlanması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	4. Etkinlik: Verilen krokiden Anıtkabir’in yerinin tarif edilmesi istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	5. Etkinlik: “Göz” kelimesiyle ilgili deyimlerin yazılması istenmiştir.
Atatürk’ün İzinde	Atatürk ve Köylü	A. K. 6. 1. Vatandaşlık görevleri ile ilgili bir parçayı okur.	1. Etkinlik: “Atatürk, askerlik, vergi vermek, seçme ve seçilme hakkı, vatandaşlık görevlerimiz” kelime ve kelime gruplarının çağrıştırdıklarıyla bir paragraf yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen iki deyimın anlamları verilip bu deyimlerin bulunarak birer cümlede kullanılması istenmiştir.
			3. Etkinlik: Metinde geçen “bereketli, adalet, uğurlamak, esnaf, vergi” kelimeleri ve anlamları karışık olarak verilip bunların eşleştirilmesi ve kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleriyle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler. A.K. 6. 2. Okuduğu parçayı anlatır. A.K. 6. 3. Parçada geçen vatandaşlık görevlerinin neler olduğunu açıklar. A.K. 6. 4. Vatandaşlık görevlerini isteyerek yapmanın neden gerekli olduğunu açıklar. A.K. 3. 2. Anıda geçen olayları anlatır. A.K. 3. 3. Bir anının ana fikrini açıklar.	4. Etkinlik: Anıda geçen olaylar karışık olarak verilip bu olayların kronolojik olarak sıralanıp yazılması istenmiştir.
		A.K. 6. 5. Atatürk’ün vatandaşlık görevlerine verdiği önemi açıklar. A.K. 6. 6. Cumhuriyet yönetiminin vatandaşlık görevlerini yeniden düzenlediğini bilir.	5. Etkinlik: “Kanunlara ve kurallara saygılı olmak, vergi vermek, askerlik yapmak, seçme ve seçilme hakkı” vatandaşlık görevlerinden hangilerinin cumhuriyetin ilanından sonra, hangilerinin cumhuriyetin ilanından önce düzenlenmiş olduğunun araştırılıp karşılarına yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: “Tıp bilgini, tarihimizi araştıran kurum, Kurtuluş Savaşı, İstanbul” kelime ve kelime grupları ile bunlarla ilgili resimler verilip eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “kültür, egemen, göze çarpamak, doğal, yazıt, uygarlık, demokrasi, düşkün olmak” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunması ve bunların cümle içinde kullanılması istenmiştir.
		3.18. Millî ve evrensel kültür değerlerini fark eder.	3. Etkinlik: Verilen fotoğraf ve resimlerden millî kültür değerlerimize örnek olarak gösterilebilenlerin işaretlenmesi istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	4. Etkinlik: Göktürk, Selçuklu ve Osmanlı devletlerine ait haritalar verilip bu haritalardan hareketle ulaşılan sonucun yazılması istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum (Dinleme metni)	1.3. Dinleyeceği/ izleyeceği kişi ve konu hakkında bilgi edinir.	1. Etkinlik: Kurtuluş Savaşı ile ilgili bir araştırma yapılması ve edinilen bilgilerle “Ne zaman yapılmıştır? Kurtuluş Savaşı'nı kim başlatmıştır? Nasıl sonuçlanmıştır?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen “yele, cihan, yalın, bedel, destan, engin” kelimelerinin anlamlarının tahmin edilmesi, daha sonra bu kelimelerin sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.
		6.5. Şiir, şarkı, türkü türlerinde metinler ezberler.	3. Etkinlik: Dinlenen şiirden bazı bölümleri boş bırakılmış beş dize verilip boşlukların tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlarından hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	1. Etkinlik: Dört farklı çiçek resmi verilip bu çiçeklerden her birinin çağrıştırdığı duygunun resimlerin altına yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Verilen anlamların karşılığı olan kelime ve kelime gruplarının metinden bulunup yazılması istenmiştir.
		3.6. Kurgulanmış olanla gerçeği ayırt eder.	3. Etkinlik: Metindeki olaylardan gerçek hayatta karşılaşılabilecek mümkün olmayanların yazılması istenmiştir.
		3.10. Kendini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	4. Etkinlik: Kendini “Flora” adlı çiçeğin yerine koyarak onun gibi mi yoksa ondan farklı mı davranacağını yazılması istenmiştir.
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	5. Etkinlik: Verilen iki cümlenin sebep-sonuç ilişkisi kurularak tamamlanması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	6. Etkinlik: Metindeki varlıkların nelere benzetildiğinin yazılması istenmiştir.
		3.15. Metnin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	7. Etkinlik: Bir metin verilip metnin öncesine ve sonrasına ait kurgular yapılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: “Gidermek istediğim hatalarım, hatalarımı gidermek için neler yaparım, hatalarımı düzeltmek için kimlerden yardım alırım” bölümlerinden oluşan bir tablo verilip tablodaki boşlukların doldurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</p> <p>3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.</p>	<p>2. Etkinlik: Metinde geçen “dişli, kapan, kurultay, önerge, bulanmak, sürüklenmek” kelimelerinin anlamlarının tahmin edilmesi ve bunların sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.</p>
		<p>3.4. Metindeki anlatımın kimin ağzından yapıldığını tespit eder.</p> <p>3.5. Metindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</p> <p>3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.</p>	<p>3. Etkinlik: Metinle ilgili çeşitli bilgilerin yer aldığı tablonun doldurulması istenmiştir.</p>
		<p>4.2. Çok yönlü iletişim araçlarıyla (bilgisayar, televizyon, bilgi bankası...) ulaşan ileti ve verileri algılayıp yorumlar.</p>	<p>4. Etkinlik: Verilen elektronik posta örneğindeki mesajlarla ilgili yorumlarını arkadaşlarıyla sözlü olarak paylaşması istenmiştir.</p>
		<p>8.1. Kelime listelerini kullanır.</p>	<p>5. Etkinlik: Metindeki kelimelerden oluşturulan bulmacanın çözülmesi istenmiştir.</p>
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	<p>3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.</p>	<p>1. Etkinlik: Metinde geçen “hitap, divit, hokka, düşlemek, göz atmak” kelime ve deyimlerinin anlamlarının sözlükten bulunup boş bırakılan yerlere yazılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.9. Okuduğu metindeki abartılı ifadeleri tespit eder. 3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	2. Etkinlik: Verilen dört cümledeki benzetme ve pekiştirme ifadelerinin altlarının çizilmesi istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	3. Etkinlik: Mektup yazması veya yazmamasıyla ilgili açıklamalarını yazması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Oyun oynayabildikleri alanların adlarını yazmaları ve hayallerindeki oyun alanını anlatmaları istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen “haşarı, yığın, arsa, sergi” kelimeleri ve bu kelimelerin sözlük anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
		8.2. Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.	3. Etkinlik: “Dar, boş, gündüz, ön” kelimelerinin zıt anlamlılarının karşılıklarına yazılması istenmiştir.
		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	4. Etkinlik: “Kelime Küpü” adlı oyun ve oynanışı verilip metin işlenirken öğrenilen kelimelerle bu oyunun oynanması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	5. Etkinlik: “Bilinçsiz kentleşme neleri yok etmiştir? Bu sorunu siz nasıl çözersiniz?” sorusu sorulup önerilerin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.	1. Etkinlik: “Masal” kelimesinin çağrıştırdığı kelime ve kavramların yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Masalda geçen bazı kelimelerin anlamları verilip bu kelimelerin neler olduğunun bulunup yazılması istenmiştir.
		3.4. Metindeki anlatımın kimin ağzından yapıldığını tespit eder.	3. Etkinlik: Masaldan alınan bir bölüm verilip kendini kahramanın yerine koyarak masalın devamının yazılması istenmiştir.
		3.5. Metindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler. 3.6. Kurgulanmış olanla gerçeği ayırt eder.	4. Etkinlik: Okunan metnin özellikleriyle ilgili bilgi kutucukları verilip bunlardan masala uyanların mavi kalemle boyanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: Verilen dört fotoğrafın uyandırdığı duygu ve hayallerin dizelerle ifade edilmesi istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen “koru, yılmak, ilişik, çıt çıkarmamak, kondurmak” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunup yazılması istenmiştir.
		6.6. Dinledikleriyle/ izledikleriyle ilgili deyim ve atasözleri bulur.	3. Etkinlik: Dinlenen şiirle ilgili bulunan deyim ve atasözlerinin yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: “Oyun, sayışmaca, seksek, spor, yadigâr, zıplamak” kelimelerinin birer cümlede kullanılarak boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: “Oyun” kelimesinin metindeki anlamıyla kullanıldığı cümlelerin işaretlenmesi istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	3. Etkinlik: Metinle ilgili iki soru hazırlanması istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın veya düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	4. Etkinlik: Verilen cümledeki boş bırakılan yerlerin doldurulması ve boşluklara yazılan kelimelerin cümlelerin anlamında ne gibi değişikliklere neden olduğunun söylenmesi istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Anlamları verilen kelimelerin metinden bulunması ve bu kelimelerin farklı anlam özellikleriyle cümlelerde kullanılması istenmiştir.
		3.10. Kendini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	2. Etkinlik: Metindeki olayın, olayın geçtiği yerin, olayın yaşandığı zamanın, olayı yaşayan kişilerin yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Metinde geçen “asır, kubbe, sefer, tutku, yapı” kelimeleri ve anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “hattat, medrese, doğramacı, kervansaray, mimar, cami, taş işçileri” kelimelerinin anlamlarının sözlükten bulunması ve bu kelimelerin meslek adı mı, yapı türü mü olduğunun tablodaki uygun bölüme işaretlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		6.4. Bulduğu bilgiler arasından kendisine gerekli olan/olanları seçer. İ.H.V.K. 6. Yakın çevresindeki ortak miras ürünleri hakkında bilgi toplar.	3. Etkinlik: Mimar Sinan'ın Selimiye Camisi'nin fotoğrafı verilip eserle ilgili araştırma yapılması ve önemli bulunan bilgilerin yazılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleri ile kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	4. Etkinlik: Metnin özetlenmesi istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	5. Etkinlik: Metinle ilgili dört soru yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Kilim	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Resimdeki desenlerin üzerine "kilim" kelimesinin çağrıştırdıklarının yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen "çile, iklim, ağmak, arış, höyük" kelimelerinin metindeki anlamlarının tahmin edilmesi ve bu kelimelerin sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.
		---	3. Etkinlik: "Çalanda, akmada, Karac'oğlan" kelimelerinin günlük hayattaki kullanım biçimlerinin yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca (Dinleme metni)	1.3. Dinleyeceği/ izleyeceği kişi ve konu hakkında bilgi edinir.	1. Etkinlik: Nasrettin Hoca'yla ilgili bilgiler verilip bu kişiyle ilgili merak edilenlerin soru biçiminde yazılması istenmiştir.
		2.5. Dinleme/ izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.	2. Etkinlik: Metinle ilgili verilen üç sorunun cevabının metni dinlerken not alınması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinde geçen “hazırcevap, esnaf, filozof, tercüme, tuhaf” kelimelerinin anlamlarının tahmin edilmesi ve tahminlerin sözlükten kontrol edilmesi istenmiştir.
		3.4. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	4. Etkinlik: Dinlenen metinle ilgili tamamlanmamış cümleler verilip bu cümlelerin tamamlanması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Çeşitli buluşlarla ilgili üç resim verilmiştir. Bu resimlerden hareketle hayalindeki buluşu yazarak anlatması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen “patent, manyetik, icat, Mors alfabesi, fonograf, sinyal, frekans” kelimeleri ve bu kelimelerin anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
			3. Etkinlik: “Aleksander Graham Bell telefonu icat ettiğinde insan iletişimde yeni bir <u>çığır</u> açtı.” cümlesindeki altı çizili kelime grubunun anlamının tahmin edilerek bir cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleri ile kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	4. Etkinlik: Metnin özetlenmesi istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın veya düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	5. Etkinlik: Verilen cümlede düşüncenin yönünü değiştiren kelimenin bulunarak altı çizilmesi, kelimenin cümlenin anlamını nasıl etkilediğinin söylenmesi ve metinde yer alan bu tür kelimelerin geçtiği diğer cümlelerin boş bırakılan yere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	6. Etkinlik: Ülkemizdeki aile bireylerinin interneti hangi amaçlarla kullandığını ve bunların yüzdelik oranlarını belirten bir grafik verilip hangi dilimin daha fazla olduğunun belirlenmesi ve bunun nedenlerinin yazılması istenmiştir.
			7. Etkinlik: Sınıf arkadaşlarının interneti niçin kullandığını öğrenmek amacıyla “arkadaşının adı, interneti ne sıklıkla kullanırım, niçin kullanırım” bölümlerinden oluşan tablonun doldurularak çıkan sonucun yorumlanması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Verilen fotoğraflarla ilgili olarak akıllarına ilk gelenleri arkadaşlarıyla paylaşımları istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “meşhur, esinlenmek, bağımlı, altyapı” kelimelerinin anlamlarının sözlükten bulunması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	3. Etkinlik: Metne uygun farklı iki başlık yazılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleri ile kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	4. Etkinlik: Verilen beş cümlenin metne göre sıralanarak metnin özetlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Verilen tabloya televizyonda izlenen programların, televizyon izlenen saat aralıklarının ve programlarla ilgili düşüncelerin yazılması istenmiştir. Daha sonra haftada kaç saat televizyon izlediklerinin hesaplanması ve bu süre hakkında yorumda bulunulması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	2. Etkinlik: Metinde geçen kelimelerden oluşturulan bulmacanın çözülmesi istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	3. Etkinlik: Metinle ilgili olarak verilen cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazılması istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	4. Etkinlik: “Televizyonunuz bozursa aşağıdakilerden hangisini yapardınız?” sorusunun cevabının seçenekler arasından bulunup işaretlenmesi istenmiştir.
		3.10. Kendini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	5. Etkinlik: Okunan hikâyedeki kişinin adının ve özelliklerinin yazılması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	6. Etkinlik: “Siz de kendinizi Ali gibi TV bağımlısı olarak görüyor musunuz? Televizyon bağımlısı olmamak için önerileriniz nelerdir?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: “Düş, fantezi, kabiliyet, gelecek” kelimelerinin çağrıştırdıklarının kutucukların içine yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “senaryo, operatör, nükleer enerji, aygıt, kısa metraj, episkop, türbin” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunup yazılması, bunlardan ilk dördünün cümle içinde kullanılması istenmiştir.
			3. Etkinlik: Metinde anlatılan gelecekteki okulların nasıl olacağıyla ilgili tahminlerden hangilerinin günümüzde gerçekleştiğinin yazılması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	4. Etkinlik: Metne göre, 2000 yılına kadar günlük hayatımızı etkileyecek yeniliklerin ve ait oldukları yılların bazıları çiçeğin yapraklarında verilir boş bırakılan yaprakların doldurulması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: Verilen cümlelerde boş bırakılan yerlerin tamamlanması istenmiştir.
		3.17. Dinlediğinin/ izlediğinin sonucunu tahmin eder. 3.18. Dinlediğinin/ izlediğinin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	2. Etkinlik: “Televizyonları Bozulan Şehir” adlı metni dinlerken öğretmenin VCD’yi durdurduğu yerlerde hikâyenin gelişimi ve sonucuyla ilgili düşüncelerin verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır. 6.2. Dinleme/ izleme sonrası sözlük kullanır.	3. Etkinlik: Metinde geçen “karıncalanmak, öfke, şıp diye bulmak, ne olur, vız gelmek, yasal” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının tahmin edilmesi ve tahminlerin sözlük kullanılarak kontrol edilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.8. Dinlerken/ izlerken olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	4. Etkinlik: Verilen hikâye haritasının dinlenen hikâyeye uygun olarak tamamlanması istenmiştir.
		3.16. Dinlediği/ izlediği olayların gelişimiyle ilgili tahminde bulunur.	5. Etkinlik: Dinlenen “Televizyonları Bozulan Şehir” adlı metnin öncesine ve sonrasına ait kurgularının verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
Sevgi	Türkiye’ m	1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.	1. Etkinlik: “Yurttaş, bayrak, vatan, toprak” kelimelerinden ikisinin çağrıştırdıklarından hareketle dövizler oluşturulması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: “Boydan boya, fırsat, bacı, emmi, deste” kelime ve kelime grupları ile bu kelimelerin anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	3. Etkinlik: Şairin, şiirin ikinci dördlüğünde vatani hangi kelimelerle anlattığının yazılması istenmiştir.
		3.18. Millî ve evrensel kültür değerlerini fark eder.	4. Etkinlik: Şiirde yer alan kültürümüze ait değerlerin yazılması istenmiştir.
		3.22. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.	5. Etkinlik: “Türkiye’ m” şiirinin uyandırdığı duyguların yazılması istenmiştir.
Sevgi	Issız Ada	1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlarından hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	1. Etkinlik: Verilen fotoğrafın içeriğine uygun bir paragraf yazılması ve bu paragrafın okunacak olan “Issız Ada” metniyle karşılaştırılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen “ıssız, toptan, gözden geçirmek” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunup birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamları bulur.	3. Etkinlik: Verilen cümlelerin ifade ettiği anlamların yazılması istenmiştir.
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	4. Etkinlik: Verilen cümlelerin metne uygun olarak tamamlanması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleri ile kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	5. Etkinlik: Okunan metnin özetlenmesi istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	6. Etkinlik: “Uzun bir yolculuğa çıkacak olsanız yanınıza ilk olarak neleri ve kimleri almak istersiniz?” sorusunun cevabının yazılması istenmiştir.
Sevgi	Eskici	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: “...yürek” isminden önceki boşluğa verilen kelimelerden uygun olanının getirilerek bu ismin “duygusuzlaşmış, duyarlılığını yitirmiş kimse” anlamında kullanılmasının sağlanması ve bu kelime grubunun bir cümle içinde kullanılması istenmiştir. Verilen seçenekler arasında “yüreği burkulmak” deyimini karşılamayan kelime grubunun bulunup işaretlenmesi istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın veya düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	2. Etkinlik: Verilen cümlelerin metne göre tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.3. Günlük hayatta kullanılan simge, işaret ve kısaltmaları algılar ve yorumlar.	3. Etkinlik: Verilen resim, sembol ve şekillerin ne anlama geldiğinin yazılması istenmiştir.
		3.20. Okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinir.	4. Etkinlik: Okunan hikâyenin yazarı hakkında araştırma yapılarak şemadaki boşluklara edinilen bilgilerin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Tuz	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: “Baba” kelimesinin çağrıştırdıklarından hareketle verilen şemanın doldurulması ve duyguların bir cümle ile ifade edilmesi istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen bazı kelimeler ünlüleri gizlenerek verilmiş ve kelimelerin tamamlanarak anlamlarının tahmin edilmesi, daha sonra sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamları bulur.	3. Etkinlik: Verilen cümleler arasından “tuz” kelimesinin şiirdeki anlamıyla kullanıldığı cümlenin bulunup işaretlenmesi istenmiştir.
		4. Etkinlik: Metinde örtülü anlam taşıyan cümlelerin bulunup bu cümlelerdeki örtülü anlama neden olan kelimelerin hangi anlamları ifade ettiklerinin yazılması istenmiştir.	
Sevgi	Türkçe Üzerine (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: Verilen üç cümleden birinin seçilip tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen “ferman, nutku tutulmak, nostalji, talan etmek, içi yanmak, dizini dövmek, kanmak, hayal meyal” kelime ve kelime grupları ile bu kelimelerin anlamları verilir bunların eşleştirilmesi, daha sonra cevapların sözlüğe bakılarak kontrol edilmesi istenmiştir.
			3. Etkinlik: Verilen bilgilerin dinlenen şiire göre doğru veya yanlış olduğunun belirlenip yazılması istenmiştir.
		3.5. Dinlediklerinde/ izlediklerinde duygusallık içeren ifadeleri ayırt eder. 4.3. Dinlediklerinde verilen örneklerin konuyla ilgisini sorgular. 4.6. Dinlenene/ izlenene ilişkin bir sonuca varır.	4. Etkinlik: “Dinlerken Öğrendiklerim” konulu, “dinlediğim şiirden ulaştığım sonuç, Türkçemiz hakkında öğrendiğim yeni bilgiler, öğrendiğim önemli bilgiler, dinlerken öğrendiğim...beni şaşırttı, verilen örneklerin konuyla ilgisi var/yok çünkü...” bölümlerinden oluşan bir tablo verilir boş bırakılan yerlerin tamamlanması istenmiştir.
		3.4. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	5. Etkinlik: Dilimizin yanlış kullanımını önlemek için önerilerin neden-sonuç-öneri formuna yazılması istenmiştir.

Okumayla/dinlemeyle ilgili etkinlikler okumaya/dinlemeye hazırlık ile okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümlenme olarak iki grupta incelenebilir.

İncelediğimiz 1. ÇK’de okumaya hazırlıkla ilgili 23 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metinle ilgili görselleri okuma, metnin ana ve alt başlığından içeriğini tahmin etme, konuyla ilgili araştırma yapma, metinle ilgili olarak verilen soruları cevaplama, metinle ilgili verilen bir kelimenin çağrıştırdığı kelime ve kavramları yazma, TV’de

izlenen programları ve programlarla ilgili düşünceleri yazma, okunacak/ dinlenecek metinle ilgili verilen eksilteli cümleleri tamamlama, verilen kelimelerle döviz oluşturma etkinlikleri yer almaktadır.

Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili 115 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarma, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlikler kazanımları öğrenciye kazandırmada etkili olacak niteliktedir.

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur. 8.5. Sözlüklerden yararlanır.	1. Etkinlik: Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının on tanesi kelimelerin harfleri karışık olarak verilmiş, bu harfler kullanılarak anlamlı kelimeler yapılması istenmiştir. Daha sonra bu kelime ve kelime gruplarının verilen anlamların başındaki noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	2. Etkinlik: Metinde adı geçen eserler, eserlerin ait olduğu ülkeler ve eserleri simgeleyebilecek resimler verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		6.1. Amacına yönelik olarak plan yapar.	3. Etkinlik: “Ne arıyorum, kaynaklar, ne buldum” bölümlerinden oluşan örnek bir araştırma planı verilmiş ve öğrencinin araştırma konusunun basamaklarını planlayıp bu basamakları not alması için “Ne arıyorum, kaynaklar, ne buldum” bölümlerinden oluşan bir tablo konulmuştur.
		4.5. Reklam, afiş, duyuru, ilân gibi araçlarla verilen iletileri algılar ve yorumlar.	4. Etkinlik: İki tane afiş ve duyuru örneği verilip bunların incelenmesi istenmiştir. Öğretmenin sorduğu soruların cevabının deftere yazılması istenmiştir. Daha sonra resim kağıdına, öğrenci temsilciliğine aday olduklarını ve kendilerini çevreye tanıtılmaları gerektiğini düşünerek bir seçim afişi hazırlamaları istenmiştir.
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur. 8.1. Kelime listelerini kullanır. 8.5. Sözlüklerden yararlanır.	1. Etkinlik: Bir bulmaca şablonu verilmiş ve bulmacayla ilgili örnekteki gibi sorular hazırlanması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	2. Etkinlik: Beş tane kelime grubu ve bu kelime gruplarının anlamları verilip kelime gruplarıyla anlamlarının eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	3. Etkinlik: Metnin konusunun ve ana fikrinin belirlenerek yazılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	4. Etkinlik: Verilen iki cümledeki boşlukların metne uygun olarak doldurulması istenmiştir. Daha sonra boşluklara yazılan kelimelerin cümlelere nasıl bir anlam kattığının açıklanması ve bu benzetmelerle cümleler kurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	3.5. Metinde olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	1. Etkinlik: Kutucukların içinde metinle ilgili yedi cümle verilip metne göre doğru cümlelerin bulunduğu kutucukların maviye, yanlış cümlelerin bulunduğu kutucukların kırmızıya boyanması istenmiştir.
		3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	2. Etkinlik: Metne yeni bir başlık bulunması ile ilgili “Ben olsaydım bu metne başlığını verirdim.” cümlesinin tamamlanması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	3. Etkinlik: Metinle ilgili dokuz kelime ve bunların anlamları verilip kelime ve anlamlarının eşleştirilmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	3.3. Dinlenenlerin/ izlenenlerin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.	1. Etkinlik: “Kitap Kuşum Uçuverdi adlı metnin başlığıyla içeriği arasında nasıl bir ilişki vardır? Yazınız.” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		3.13. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin soru oluşturur.	2. Etkinlik: Dinlenen metinle ilgili cevaplarıyla birlikte üç soru hazırlanması istenmiştir.
		3.10. Konuyu, ana fikri/ana duyguyu belirler.	3. Etkinlik: Metinle ilgili dört cümle verilip metinde asıl verilmek istenen mesajın (ana fikrin) yer aldığı cümlelerin işaretlenmesi istenmiştir.
		6.3. Kelime oyunları oynar.	4. Etkinlik: Verilen dört hecenin başına veya sonuna aynı heceyi getirerek dinlenen hikâyedeki dört kelimenin ortaya çıkarılması istenmiştir.
		3.18. Dinlediğinin/ izlediğinin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	5. Etkinlik: Hikâyedeki küçük kızın yaşadığı olaydan sonra hayatında ne gibi değişiklikler olduğunun düşünülerek hikâyenin devam ettirilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	A.K.4.2. Atatürk'ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunu açıklar. 3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	1. Etkinlik: Metnin ana fikrinin yazılması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	2. Etkinlik: Atatürk'ün özelliklerini gösteren on kelime ve bu kelimelerin anlamları verilir bunların eşleştirilerek anahtar kelimenin bulunması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	A.K.2.1. Atatürk'ün fikir hayatını konu alan bir parçayı okur.	1. Etkinlik: Metinle ilgili verilen beş sorunun cevaplanması istenmiştir.
		A.K.2.4. Okumanın ve araştırmanın Atatürk'ün fikir hayatındaki önemini açıklar.	2. Etkinlik: Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan önemli kavramlar ile bu doğrultuda yaptığı çalışmaların fotoğrafları verilir bu fotoğrafların altına önemli kavramlardan hangisi veya hangileri ile ilgili bir çalışma olduğunun yazılması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	8.1. Kelime listelerini kullanır.	1. Etkinlik: Bazı harfleri eksik olan beş kelime verilir eksik harflerin tamamlanması ve ortaya çıkan kelimelerin günlük hayattaki anlamıyla cümlede kullanılması istenilmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamı bulur.	2. Etkinlik: İki cümle veriler bu cümlelerin hangi duygu ve düşüncüyü anlattığının yazılması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamını çıkarır.	1. Etkinlik: Dinlenen metinde geçen on bir kelime ve kelime grubu veriler bunların anlamlarının tahmin edilmesi ve sözlük anlamlarının bulunması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.6. Dinlenene/izlenene ilişkin bir sonuca varır.	2. Etkinlik: Metinle ilgili yedi cümle verilerek bunların doğru mu, yanlış mı olduğunun belirlenip baş tarafına yazılması istenmiştir.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	A.K.6.1. Vatandaşlık görevleriyle ilgili bir parçayı okur.	1. Etkinlik: Metinle ilgili beş cümle verilerek bunların doğru mu, yanlış mı olduğunun belirlenip baş tarafına yazılması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	2. Etkinlik: Verilen cevaplara uygun sorular hazırlanması istenmiştir.
		4.3. Günlük hayatta kullanılan simge, işaret ve kısaltmaları algılar ve yorumlar.	3. Etkinlik: Üç resim verilerek bunlardan hangisinin kadının seçme ve seçilme hakkıyla doğrudan ilgili olduğunun bulunup işaretlenmesi ve bu resimlerde yer alan simge, işaret ve kısaltmaların anlamlarının yazılması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	A.K.7.3. Türkler tarafından kurulmuş olan devletlerden parçada geçenlerin adlarını belirler.	1. Etkinlik: Metinde geçen Türk devletlerinin isimlerinin bulunarak kutucuklara yazılması ve numaralı kutulara denk gelen harflerin kullanılarak anahtar kelimenin bulunması istenmiştir.
		3.18. Millî ve evrensel kültür değerlerini fark eder.	
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	3. Etkinlik: Okunan metnin ana fikrinin yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	3.8. Metindeki olayın ve düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	1. Etkinlik: Metinde geçen sekiz cümle ve bazı bağlaçlar verilerek örnekteki gibi bağlı cümleler oluşturulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Forsa	3.5. Metinde olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	1. Etkinlik: Bir çengel bulmaca ve bulmacanın soruları verilmiş ve numaralı harflerin birleştirilerek anahtar kelimenin bulunması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur. 8.1. Kelime listelerini kullanır. 8.5. Sözlüklerden yararlanır.	2. Etkinlik: Verilen kare bulmacadaki metinde geçen altı kelimenin bulunması ve bu kelimelerin sözlük anlamlarının yazılıp kelimelerden ikisinin cümlede kullanılması istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	3. Etkinlik: Üç resim verilerek her resimde Forsa'nın yaşadığı duyguların yazılması istenmiştir.
		3.20. Okuduğu metnin yazarı ve şairi hakkında bilgi edinir.	4. Etkinlik: Bazı öğrencilerin yapacağı canlandırmanın izlenmesi ve daha sonra yazarla ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	1. Etkinlik: Şiirde kişileştirilen varlıkların bulunup bu varlıklara insana ait hangi özelliklerin verildiğinin belirtilmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamını çıkarır.	1. Etkinlik: Baloncuklar içinde beş deyim ve bu deyimlerle ilgili iki resim verilip resimlerle uygun deyimlerin eşleştirilmesi istenmiştir. 2. Etkinlik: Bazı bölümleri boş bırakılan beş cümle ve bu boşluklara yazılması için beş deyim verilip boşlukların tamamlanması istenmiştir.
		3.4. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	3. Etkinlik: Metinle ilgili altı cümle verilip bu cümlelerdeki sebep ve sonuçların belirlenerek tablodaki uygun boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.13. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin soru oluşturur.	4. Etkinlik: Metinle ilgili sorular oluşturulması istenilmiştir.
		3.3. Dinlenenlerin/ izlenenlerin başlığı/ adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.	5. Etkinlik: Masala uygun bir başlık bulunup başlığın masalı çağrıştıracak şekilde süslenmesi istenmiştir.
		3.18. Dinlediğinin/ izlediğinin öncesine ve sonrasına ait kurgular yapar.	6. Etkinlik: Masalın sonunun hayal edilip yazılması istenmiştir.
		4.6. Dinlenene/ izlenene ilişkin bir sonuca varır.	7. Etkinlik: Masaldan çıkarılan sonucun yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	8.5. Sözlüklerden yararlanır.	1. Etkinlik: Metinde geçen üç kelime verilerek bunların sözlükteki ilk anlamlarının bulunması ve bu kelimelerin günlük hayattaki kullanımının dikkate alınarak cümle içinde kullanılması istenmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamları bulur.	2. Etkinlik: Metinde geçen dört cümle verilip bu cümlelerin anlattığı duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	3. Etkinlik: Metne yeni bir başlık bulunması istenmiş olup bunun için “Ben olsaydım bu metne başlığını verirdim.” cümlesinin tamamlanması istenmiştir.
		7.2. Yaşına ve seviyesine uygun edebî metinleri okur. 7.6. Okuduklarıyla ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.	4. Etkinlik: “Dünyanın Bütün Çiçekleri” ve “Evciler Köyü Öğretmeni” adlı şiirler verilip bunlardan birinin seçilip okunması ve okunan şiirin uyandırdığı duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	5. Etkinlik: Örnek bir paragraf verilip bu paragrafın konusu ve ana fikri belirtilmiştir. Okunan metnin konusunun ve ana fikrinin bulunup yazılması istenilmiştir.
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Bir tablonun içinde altı cümle verilip bu cümlelerdeki birer kelimenin altı çizilmiştir. Yandaki tabloya ise altı çizili bu kelimelerin sözlük anlamlarının yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamını çıkarır.	2. Etkinlik: İçinde altı çizili deyim ve kelime gruplarının yer aldığı beş cümle verilip cümlelerdeki altı çizili olan deyim ve kelime gruplarının anlamlarının yandaki tablodan bulunup işaretlenmesi istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	3. Etkinlik: Kelimelerin eş ve zıt anlamlarının bulunarak çözüleceği bir bulmaca verilip gizlenen cümlelerin bulunması istenmiştir.
		3.15. Metnin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	4. Etkinlik: “Siz olsaydınız bu hikâyeyi nasıl bitirirdiniz?” sorusu sorularak metnin sonrasının kurgulanması istenmiştir.
Sevgi	Bayrak	3.22. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.	1. Etkinlik: “Bayrak” şiirinden beş dizelik bir bölüm alınıp bu bölümün uyandırdığı duyguların yazılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	2. Etkinlik: Bir benzetme örneği verilip bunun incelenmesi istenmiştir. Daha sonra verilen diğer dizelerde bayrağın nelere benzetildiğinin bulunup yazılması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	3. Etkinlik: Çeşitli milletlerden gelmiş çocukları bir arada gösteren bir resmin altında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili bir metin verilmiştir. Metnin altında “Bayraklar, Ait olduğu ülke, Misafiri karşılayan kişi” bölümlerinden oluşan bir tablo verilip bu tablonun doldurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Eskici (Dinleme metni)	3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Dört kelime ve bu kelimelerin anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.8. Dinlerken/ izlerken olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	2. Etkinlik: Metni dinlerken cevaplanması istenilen altı soru (5n1k) verilmiştir.
		3.10. Konuyu, ana fikri/ana duyguyu belirler.	3. Etkinlik: Hikâyenin ana fikrinin yazılması istenmiştir.
		3.4. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	4. Etkinlik: Üç tane sonuç cümlesi verilip boşluklara uygun sebep cümlelerinin yazılması istenmiştir.
		6.3. Kelime oyunları oynar.	5. Etkinlik: Karışık olarak verilen harf gruplarındaki harflerin tamamının kullanılarak örnekteki gibi doğru kelimenin bulunması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Beypazarı	3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	1. Etkinlik: Metnin başlığına ve görsellerine bakarak sorular oluşturulması istenmiştir.
			2. Etkinlik: Metin okunurken zihinde oluşan soruların yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur. 8.5. Sözlüklerden yararlanır.	3. Etkinlik: Okunan metindeki anlamı bilinmeyen kelimelerin yazılıp anlamlarının sözlükten bulunması istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	4. Etkinlik: Cümle içinde altı çizili olarak verilen üç deyim anlamlarının deyimler sözlüğünden bulunup yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.18. Millî ve evrensel kültür değerlerini fark eder.	5. Etkinlik: Metinden hareketle Beypazarı'nın ürünlerinin, tarihî eserlerinin, el sanatları ve mesleklerinin, yemeklerinin yazılması istenmiştir.
			6. Etkinlik: Yaşanılan yerin ürünlerinin, tarihî eserlerinin, el sanatları ve mesleklerinin, yemeklerinin yazılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleriyle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	7. Etkinlik: Okunan gezi yazısının özetlenmesi istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu? (Dinleme metni)	3.14. Görsel/işitsel unsurlarla dinlenenler arasında ilgi kurar.	1. Etkinlik: Dört tane resim verilip resimlerin altındaki kutucuklara olayların oluş sırasına göre numaraların yazılması istenmiştir.
		4.6. Dinlenene/ izlenene ilişkin sonuca varır.	2. Etkinlik: Metnin beğenilen ve beğenilmeyen yönlerinin noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
		3.10. Konuyu, ana fikri/ana duyguyu belirler.	3. Etkinlik: Metinle ilgili olarak verilen dört sorunun cevaplanması istenmiştir.
		6.6. Dinledikleri/ izledikleri ilgili deyim ve atasözleri bulur. 3.1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	4. Etkinlik: Altı deyim ve altı resim verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir. Daha sonra üç deyim ve bu deyimlerin anlamları verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	1. Etkinlik: İçinde benzetmelerin yer aldığı cümleler verilip benzetmelerle ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.18. Millî ve evrensel kültür değerlerini fark eder.	2. Etkinlik: İki fotoğraf verilir bu fotoğrafların altına şiirde geçen halk oyunu isimlerinden uygun olanının yazılması istenmiştir. Daha sonra “Şiirde Aydın, Isparta ve İstanbul illeri hangi özellikleri ile tanıtılmaktadır?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	3. Etkinlik: Türkiye’nin doğal güzelliklerini resimli olarak gösteren bir Türkiye haritası verilir haritayla ilgili iki sorunun cevaplanması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	_____	_____
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	2.8. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.	1. Etkinlik: “Mavisini Yitirmiş Yaşamak” başlıklı metin verilir öğretmen metni okurken renkli kalemlerle içeriğe uygun renklendirme yapılması istenmiştir.
		8.2. Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.	2. Etkinlik: Birbiriyle zıt anlam ilişkisi içerisindeki sekiz sözcüğe ait resimler verilmiştir. Bu resimlerden ağlamak-gülmek kelimeleri örnek olarak verilir diğer kelimelerin zıt anlamlılarının bulunmasını ve bu kelimelerin cümle içinde kullanılması istenmiştir. Daha sonra dört resim ve sekiz kelime verilir kelimelerin eş anlamlıları ile resimlerin eşleştirilmesi, daha sonra bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	3. Etkinlik: Metinle ilgili altı kelime ve kelime grubu resimlenmiş ve bunların metinde geçen anlamlarının açıklanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	4. Etkinlik: Mavisini yitirmiş bir kent resmi verilip öğrencinin kendini “Çevre Bakanı” olarak düşünmesi ve bu kent için neler yapacağını, kente mavisini yeniden nasıl kazandıracığı ile ilgili düşüncelerini yazması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	4. Etkinlik: Dört resim ve resimlerle ilgili açıklamalar verilmiştir. Bunların incelenip gerçekte ilişkisinin sorgulanması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: Metinde anlamı bilinmeyen sözcüklerin alfabetik sıraya konulup anlamlarının sözlükten bulunması istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	2. Etkinlik: Sekiz tane deyim verilip bunlardan dördünün seçilmesi ve seçilen deyimler kullanılarak bir paragraf oluşturulması istenmiştir.
		3.5. Metinde olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	3. Etkinlik: Bir ağaç verilmiş ve bu ağacın dallarına metinde geçen hayvan, dağ, yer, ağaç, çiçek isimlerinin yazılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	4. Etkinlik: Metinde geçen yağmurla ilgili benzetmelerin bulunması ve yağmurla ilgili başka benzetmelerin yapılması istenmiştir.
		4.2. Çok yönlü iletişim araçlarıyla (bilgisayar, televizyon, bilgi bankası...) ulaşan ileti ve verileri algılayıp yorumlar.	5. Etkinlik: “Doğaya Bir Ton Yiyecek Bırakıldı” başlıklı bir haber verilip bu haberle ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize (Dinleme metni)	3.12. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki duygu ve düşüncelerle kendi duygu ve düşünceleri arasında ilgi kurar.	1. Etkinlik: Bir çiçeğin yapraklarına ormanla ilgili beş soru yazılıp bu soruların cevaplanması istenmiştir.
		3.1 Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen yedi kelime verilip bu kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi daha sonra bu kelimelerin sözlük anlamlarının bulunması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		6.2. Dinleme/ izleme sonrası sözlük kullanır.	3. Etkinlik: Metinde geçen üç deyim verilip bu deyimlerin anlamlarının sözlükten bulunması istenmiştir.
		—	4. Etkinlik: “Dinleme Öz Değerlendirme Formu” verilip kendi dinlemelerini değerlendirmeleri istenmiştir.
		—	5. Etkinlik: Problemin yer aldığı bir paragraf verilip bu problemin bulunması ve çözüm önerilerinin yazılması istenmiştir.
		—	6. Etkinlik: Verilen altı resmin incelenip resimlerde görülenlerin yazılması daha sonra da anlatılan olayların oluş sırasına göre resimlerin numaralandırılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	1. Etkinlik: Toprağın çoraklaşma nedenlerinin ve bu sorunun çözülmesi için yapılması gerekenlerin yazılması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	2. Etkinlik: 5N1K (Ne?, Ne zaman?, Nasıl?, Nerede?, Niçin?, Kim?) soru kelimelerini kullanarak metne ilişkin sorular oluşturulması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	3. Etkinlik: Metindeki benzetmelerin bulunup anlama olan katkısının belirlenmesi istenmiştir.

Okumaya hazırlıkla ilgili herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır. “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” başlıklı metinde ise okumayla ilgili herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir.

Okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili 92 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarma, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Kazanımlar ve etkinlikler birbiriyle uyumludur. Etkinlikler öğrenciye kazandırılması hedeflenen kazanımları kazandıracak niteliktedir.

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	3.21. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.	1. Etkinlik: Şiirde birbiriyle uyumlu olan kelimelere örnekler verilmesi istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen bazı kelimelerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi, bu kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi, tahminlerin arkadaşın tahminleriyle karşılaştırılması istenmiştir.
		—	3. Etkinlik: Şiirde geçen dizelerden beş tanesi verilip bu dizelerle aynı anlama gelecek dizelerin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.10. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	4. Etkinlik: “Küçük Çocuk” başlıklı şiirdeki çocuğun önceki okulunda ve yeni okulunda neler yapmış olabileceğinin ve kendini nasıl hissetmiş olabileceğinin düşünülüp resminin çizilmesi istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	5. Etkinlik: İki farklı sınıf resmi verilip “Aşağıdaki sınıfların hangisinde öğrenim görmek isterdiniz? Neden?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	6. Etkinlik: “Şiirdeki çocuğun yaşadıklarıyla kendi yaşamınız arasında ne gibi benzerlik ve farklılıklar görüyorsunuz?” sorusunun cevabının verilen kutucukların içine yazılması istenmiştir.
		7.7. Şiir ezberler, şiir dinletileri düzenler, ezberlediği şiirleri uygun ortamlarda okur.	7. Etkinlik: İlk yedi dizesi verilen “Dilek” adlı şiirin tamamlanması istenmiştir.
		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	8. Etkinlik: “Küçük Çocuk” söz grubuyla ilgili bir akrostiş çalışmasının yapılması istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Metinde geçen bazı kelimelerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi, bu kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi daha sonra bu tahminlerin sözlükten kontrol edilmesi istenmiştir. Bu kelimelerden üç tanesinin anlamına uygun olarak kullanıldığı birer cümle yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	
		3.5. Metindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	2. Etkinlik: “Ben Büyüküm” başlıklı metindeki olay, yer, zaman, şahıs ve varlık kadrosunun yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	3. Etkinlik: Okunan metnin konusunun ve ana düşüncesinin verilen kutucuklara yazılması istenmiştir.
		3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	4. Etkinlik: Okunan metne kelime ve kelime grubu biçiminde farklı başlıklar bulunup yazılması istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	5. Etkinlik: Metinde anlatılanlarla kendi hayatlarını karşılaştırmaları benzerlik ve farklılıkları verilen kutucuklara yazmaları istenmiştir.
		7.2. Yaşına ve seviyesine uygun edebî metinleri okur.	6. Etkinlik: Aziz Nesin'in "Şimdiki Çocuklar Harika", Christy Brown'un "Sol Ayağım", Rıfat Ilgaz'ın "Hababam Sınıfı" adlı kitaplarından okunanların işaretlenmesi, noktalı yerlere arkadaşlarının okumaları için önerecekleri kitap adlarını ve yazarlarını yazmaları istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	7. Etkinlik: "Çocuk düşe kalka büyür." sözünden anlaşılanların verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Cimri	-	1. Etkinlik: Harflerinin yerleri değiştirilmiş olarak verilen kelimelerin doğru yazılışlarının bulunup altlarına yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: 1. etkinlikte bulunan kelimelerin anlamlarının sözlükten öğrenilip verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
		-	3. Etkinlik: "Taş kalpli" ve "göz kulak olmak" kelime gruplarıyla anlatılmak istenenlerin resimlenmesi istenmiştir.
		-	4. Etkinlik: Verilen üç cümleden anlaşılanların yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.5. Metindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	5. Etkinlik: Metindeki olay, yer, zaman ve kişiler hakkında bilgi verilmesi istenmiştir.
		3.15. Metnin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	6. Etkinlik: Öğrencilerin kendisini metinde adı geçen kişilerden birinin yerine koyarak Harpagon'a cimriliğini eleştiren bir yazı yazması istenmiştir.
		-	7. Etkinlik: Verilen çerçevenin içine metindeki en komik anın resimlenmesi istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: Bir uzay aracı tasarlanarak verilen boşluğa resminin çizilmesi istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Dinlenen metinde geçen kelimelerden anlamı bilinmeyenlerin yazılması ve bu kelimelerin anlamlarının tartışılarak bulunması istenmiştir.
		3.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimelerin farkına varır.	3. Etkinlik: Dinlenen metindeki anahtar kelimelerin verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
		-	4. Etkinlik: Edison'un küçüklüğünden itibaren yaptıklarının sıralı olarak yazılması istenmiştir.
		4.4. Kendi düşünceleriyle dinledikleri/izledikleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyar.	5. Etkinlik: "Edison'un yaşadıklarıyla kendi yaşadıklarınız arasında, ne gibi benzerlik ve farklılıklar görüyorsunuz?" sorusunun cevabının verilen kutucuklara yazılması istenmiştir.
		6.4. Tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanıltmacaları ezberler/kullanır.	6. Etkinlik: Verilen iki tekerlemeden birinin seçilerek ezberlenmesi ve verilen boşluğa bir tekerleme daha yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	A.K. 1.1. Atatürk'ün hayatını konu alan bir parçayı okur. A.K. 2.1. Atatürk'ün fikir hayatını konu alan bir parçayı okur. 2.5. Noktalama işaretlerine uygun okur.	1. Etkinlik: "İstanbul ve Yeni Hayat" başlıklı metni okurken önemli görülen yerlerin verilen boşluğa not edilmesi istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metne ait kelimelerin yer aldığı bulmacanın açıklamalardan yola çıkılarak çözülmesi istenmiştir.
		—	3. Etkinlik: Verilen iki cümleyi kendi kelimeleriyle tekrar yazması istenmiştir.
		A.K. 1.2. Atatürk'ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunu açıklar.	4. Etkinlik: Atatürk'ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunun açıklanması istenmiştir.
		-	5. Etkinlik: Atatürk'te vatan sevgisinin gelişmesi ve olgunlaşmasında kimlerin ve hangi olayların etkili olduğunun yazılması istenmiştir.
		A.K. 2.3. Aklın ve bilimin Atatürk'ün fikir hayatındaki önemini açıklar.	6. Etkinlik: Atatürk'ün bilime ve akla verdiği önemi belirten sözlerden bilinenlerin yazılması istenmiştir.
		A.K. 2.2. Parçanın ana fikrini açıklar.	7. Etkinlik: "İstanbul ve Yeni Hayat" başlıklı metnin ana fikrinin yazılması istenmiştir.
		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	8. Etkinlik: 2. etkinlikteki bulmacada yer alan kelimelerden üçünün cümle içinde kullanılması istenmiştir.
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	2.5. Noktalama işaretlerine uygun okur. 2.6. Metindeki eğik, altı çizili ve koyu renkle yazılmış kısımlara dikkat ederek okur.	2. Etkinlik: Metni okurken önemli görülen yerlerin altının çizilip bu bölümlerin kendi cümleleriyle tekrar yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</p> <p>3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.</p>	<p>3. Etkinlik: Metinde geçen “devrim, sual, laiklik, kondüktör, furgon, amir, tebdili kıyafet, inkâr etmek, kompozitör” kelimelerinin anlamlarının önce tahmin edilmesi daha sonra tahminlerin sözlüğe bakılarak doğrulanması istenmiştir.</p>
		—	<p>4. Etkinlik: Verilen beş cümledeki boşlukların uygun şekilde tamamlanması istenmiştir.</p>
		—	<p>5. Etkinlik: “Türk kadını, seçme ve seçilme hakkına ne zaman ve nasıl kavuşmuştur?” sorusunun cevabının araştırılarak verilen boşluğa yazılması istenmiştir.</p>
		<p>5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.</p>	<p>6. Etkinlik: Verilen karikatürlerdeki vatandaşlık görevlerini yerine getirmeyen kişilere söylenmek istenenlerin karikatürlerin altlarına yazılması istenmiştir.</p>
		<p>4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.</p>	<p>7. Etkinlik: Verilen iki fotoğrafın incelenerek fotoğraflardaki giyim farklılıklarının açıklanması istenmiştir.</p>
		<p>8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.</p>	<p>8. Etkinlik: 3. etkinlikte verilen kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.</p>
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda	<p>3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</p>	<p>1. Etkinlik: “Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda” başlıklı şiirde geçen bazı kelimelerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi istenmiştir.</p>
		<p>3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.</p>	<p>2. Etkinlik: 1. etkinlikteki bulmacada bulunan sözcüklerden anlamı bilinmeyenlerin yazılıp önce anlamlarının tahmin edilmesi daha sonra tahminlerin sözlük kullanılarak doğrulanması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		7.6. Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.	3. Etkinlik: Şiirden sekiz dize verilip bu dizelerden anlaşılmanın kısaca yazılması istenmiştir.
		—	4. Etkinlik: “Atatürk, bugün hayatta olsaydı, ülkemiz için neler yapardı?” sorusuyla ilgili düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	5. Etkinlik: Şiirle birlikte verilen fotoğraf ve resimlerin incelenip bu fotoğraf ve resimlerle ilgili duyguların anlatıldığı bir dörtlük yazılması istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	6. Etkinlik: 1. etkinlikteki sözcükler kullanılarak Atatürk’le ilgili bir haber metni yazılması istenmiştir.
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: “Atatürk’ün Türk tarihiyle ilgili bir sözünü bulup yazınız.” ve “Atatürk’ün millî tarihimize ilgili olarak yaptığı bir çalışmayı yazınız.” konularıyla ilgili bir araştırma yapılması istenmiştir.
		A.K. 7.1. Türk tarihinin zenginliğini anlatan bir parçayı okur. A.K. 7.5. Atatürk’ün zengin Türk tarihinin araştırılmasına önem verdiğini örneklerle açıklar. 2.3. Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.	2. Etkinlik: Dinlenecek metinle ilgili olarak yarım bırakılmış “Atatürk’e göre tarih,” ve “Atatürk, Türk tarihinin araştırılması için” ifadelerinin tamamlanması ve “Türkler, tarihte hangi devletleri kurmuştur?” ve “Atatürk tarih çalışmalarına niçin önem vermiştir?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: İpucu olarak verilen harflerden ve bilgilerden yola çıkılarak bulmacanın çözülmesi istenmiştir.
		—	4. Etkinlik: 3. etkinlikte yer alan bulmacadaki sözcüklerin kullanılarak anlamlı bir metin oluşturulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.4. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	5. Etkinlik: Verilen cümlelerin neden-sonuç ve amaç-sonuç ilişkisine göre tamamlanması istenmiştir.
		A.K. 7.3. Türkler tarafından kurulmuş olan devletlerden parçada geçenlerin adını belirtir.	6. Etkinlik: Tarihteki on altı büyük Türk devletinin adlarının araştırılarak yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinde geçen “anons, metro, çiselemek, katalog, kompartıman, telaş” kelimeleri ve anlamları verilir bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
		-	4. Etkinlik: Verilen iki cümleyle aynı anlama gelecek cümleler yazılması istenmiştir.
		3.10. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	5. Etkinlik: Öğrencilerden kendilerini metindeki görme engelli kişinin yerine koyarak bir metin yazmaları istenmiştir.
		3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	6. Etkinlik: Okunan metne soru biçiminde, bir sözcükten oluşan ve sözcük grubundan oluşan başlıklar bulunarak verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	7. Etkinlik: İkişer kişilik gruplar oluşturularak metinle ilgili beş soru oluşturulması ve soruların cevaplarının tartışılması istenmiştir.
		5.3. Okuduklarını kendi hayatıyla ve günlük hayatla karşılaştırır.	8. Etkinlik: “Okuduğunuz bu metni kendi hayatınızla karşılaştırdığınızda, arada ne gibi benzerlik ve farklılıklar görüyorsunuz?” sorusunun cevabının verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	9. Etkinlik: Üçerli gruplar oluşturularak “anons, metro, telaş” sözcükleriyle on cümlelik anlamlı bir metin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: İnternet'te yapılan sanal gezi sırasında bulunan kütüphane sitelerinin adreslerinin örnekteki gibi yazılması istenmiştir.
		2.2. Cümlelerin anlamını dikkate alarak nefesini ayarlar. 2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.	2. Etkinlik: Metin okunduktan sonra her bölümün özetinin bir veya iki cümleyle yazılması, daha sonra bu cümlelerin birleştirilerek bir paragraf oluşturulması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinde geçen bazı sözcükler harfleri karışık şekilde verilip bu kelimelerin harflerinin düzenlenmesi ve kelimelerin anlamlarının TDK Türkçe Sözlük'ten araştırılarak yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	4. Etkinlik: "Kitap kurdu" ve "canı çıkmak" deyimlerinden anlaşılmanın kısaca yazılması istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	5. Etkinlik: Metnin konusunun ve ana düşüncesinin verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
		3.15. Metnin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	6. Etkinlik: Metnin kahramanları olan Süleyman ve arkadaşının bundan on yıl sonra nerede olabileceklerinin hayal edilerek yazılması istenmiştir.
		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	7. Etkinlik: "Hayalimdeki kitap," ifadesinin uygun bir şekilde tamamlanarak noktalı bölüme bu kitapla ilgili bir metin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Yayınevi, kitapçı veya kütüphaneye gitmeden önce “Gidilecek yeri seçme nedeniniz nedir?”, “Gidilecek yerle ilgili neler biliyorsunuz?”, “Bu yere nasıl ve ne zaman gideceksiniz?” sorularının cevaplanması istenmiştir. Röportaj yapılacak kişinin ve ona sorulacak soruların noktalı yerlere yazılması istenmiştir. Gezi sırasında, “Gezdiğiniz yerde dikkatinizi ilk olarak ne çekti?”, “Gezi sırasında neler hissettiniz?” sorularının cevaplarının noktalı yerlere yazılması istenmiştir. Gezi sonrasında gezilen yerin resminin yapılması ve röportaj sonuçlarının yazılması istenmiştir.
		1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlarından hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	2. Etkinlik: Verilen karikatürde anlatılanların yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinle ilgili sözcüklerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	4. Etkinlik: Okunan metinle ilgili bilgi, yorum ve değerlendirmeye yönelik ikişer soru hazırlanıp yazılması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	5. Etkinlik: 1975–2000 yılları arasındaki şehir nüfusundaki artış oranını gösteren grafiğin incelenmesi ve yıllara göre şehir nüfusunun nasıl bir gelişme gösterdiğinin yazılması istenmiştir. Basılan yayın sayısı ve yayın çeşidini gösteren grafiğin incelenmesi ve grafik ile ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.5. Sözlüklerden yararlanır.	6. Etkinlik: “Okul, okullar arası, okullaşma, okuma, okuma saati” kelimelerinin anlamlarının TDK Türkçe Sözlük’ten bulunması ve bu kelimelerin de kullanıldığı üç paragraflık bir metin yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: “Cahil” ve “Horoz”un davranışlarıyla ilgili olarak 5N1K soruları hazırlanıp verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır. 3.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimelerin farkına varır.	2. Etkinlik: Şiirin ana duygusunu oluşturan kelimelerin listelenmesi ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.20. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.	3. Etkinlik: Verilen dizelerin kurallı cümleler halinde yazılması istenmiştir.
		3.10. Konuyu, ana fikri/ana duyguyu belirler.	4. Etkinlik: Şiirin ana duygusunun yazılması istenmiştir.
		3.12. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki duygu ve düşüncelerle kendi duygu ve düşünceleri arasında ilgi kurar. 3.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki abartılı ifadeleri ayırt eder.	5. Etkinlik: Verilen dizelerden ne anladıklarını yazmaları ve bu düşüncelere katılıp katılmadıklarını nedenleriyle açıklamaları istenmiştir.
		3.18. Dinlediğinin/izlediğinin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	6. Etkinlik: Şiirde geçen “Horoz” ile “Cahil”in beş yıl sonrasının hayal edilerek resimlenmesi istenmiştir.
		5.1. Bilgi edinmek, zevk almak ve iletişim kurmak için dinler/izler.	7. Etkinlik: İzlenen bir tiyatro oyununun adının ve konusunun belirtilen yerlere yazılması ve oyunun hangi amaçla izlendiğinin verilen seçenekler arasından işaretlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.4. Kendi düşünceleriyle dinledikleri/izledikleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyar.	8. Etkinlik: Şiir okunurken hissedilenlerin birkaç cümleyle yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: “Sizce, dilin yaşantımızdaki yeri nedir? Son yıllarda dilimizin yabancı dillerden etkilenmesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce, dilimizi neden sevmeli ve korumalıyız? Sizce, dilimize nasıl sahip çıkabiliriz? Dilini bilmediğiniz bir ülkede kendinizi nasıl hissedersiniz?” sorularının seçilen bir kişiye sorularak dilin yaşantımızdaki yeriyle ilgili bir araştırma yapılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Metinde geçen kelimelerin yer aldığı kutucuklar verilip bu kelimelerin bulunması ve anlamlarının sözlükten bulunarak kelimelerin cümle içinde kullanılması istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın ve düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	3. Etkinlik: Metinde geçen bazı cümleler verilmiş ve bağlaçlardan sonra eksik bırakılan kısımların tamamlanması istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	4. Etkinlik: Okunan metnin konusunun, ana düşüncesinin ve yardımcı düşüncelerinin bulunup yazılması istenmiştir.
		3.11. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	5. Etkinlik: Türkçenin dünya dilleri arasında sanat ve kültür dili haline gelmesi için farklı çözümler üretilerek yazılması istenmiştir.
		3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	6. Etkinlik: Verilen iki cümlenin amaç-sonuç ilişkisine göre tamamlanması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	7. Etkinlik: Okunan metinle ilgili olarak bilgiye ve yoruma dayanan ikişer soru hazırlanıp yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.5. Reklâm, afiş, duyuru, ilan gibi araçlarla verilen iletileri algılar ve yorumlar.	8. Etkinlik: Dilin doğru kullanımı ve korunmasıyla ilgili bir broşür, afiş veya ilan tasarlanarak verilen boşluğa çizilmesi istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	9. Etkinlik: Karagöz ve Hacivat tiplmeleri kullanılarak dilin yanlış anlaşılmasından doğabilecek sorunları anlatan kısa bir diyalog yazılması istenmiştir.
	Sevgili Babam	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Verilen soy ağacına aile bireyleriyle ilgili bilgilerin yazılarak çerçevelerin içine fotoğrafların yapıştırılması istenmiştir. Aile bireylerinin birbirleriyle olan bağlarının oklarla gösterilmesi istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: “Dokunaklı, şefkat, veranda, stil, ipucu, çimdik, kursak, dürtü” kelimelerinin çağrıştırdıklarının kelimelerin altına yazılması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Verilen iki cümleden anlaşılmanın yazılması istenmiştir.
		—	4. Etkinlik: Metinde anlatılan babanın gençliğinin ve yaşlılığının karşılaştırılarak yazılması istenmiştir.
		3.4. Metindeki anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark eder.	5. Etkinlik: Metindeki anlatımın kim tarafından yapıldığının ve bu kişinin şimdiki halinin nasıl olabileceğinin yazılması istenmiştir.
		3.10. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	6. Etkinlik: Öğrenciden kendisini metindeki çocuğun yerine koyması ve onun ağzından babasına teşekkür mektubu yazması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	7. Etkinlik: “Dokunaklı, şefkat, veranda, stil, ipucu, çimdik, kursak, dürtü” kelimeleri kullanılarak kısa bir metin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Türkiye	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Şiirde geçen bazı sözcüklerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Şiirde geçen kelimelerden anlamı bilinmeyenlerin yazılarak bu kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi ve bu tahminlerin sözlük kullanılarak doğrulanması istenmiştir.
		—	3. Etkinlik: Verilen boşluğa şiirin son bölümünde yer alan dizelerle aynı anlama gelecek dizeler yazılması istenmiştir.
		1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlarından hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.	4. Etkinlik: “Şiirde vatanımızın hangi özelliklerine değinilmiştir?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		3.22. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.	5. Etkinlik: “Yurdumuzun şiirde belirtilen güzellikleri size neler hissettiriyor?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		5.4. Şiirde geçen duygu, düşünce ve hayallerle ilgili yorum yapar.	6. Etkinlik: Kendini tarihî bir mekânın veya doğal güzelliğe sahip bir yörenin yerine koyarak burayı ziyarete gelen kişilerin nasıl davranmalarını istediğini yazması istenmiştir.
		—	7. Etkinlik: Okunan şiirin sonuna eklemek için bir kıt’a yazılması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	8. Etkinlik: Verilen Türkiye haritasında noktayla gösterilen şehirlerin adlarının ve o yörenin önemli bir özelliğinin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. Metindeki kelimeleri, günlük hayattaki bağlamını dikkate alarak cümle içinde kullanır.	9. Etkinlik: “Türkiye, sevda, yurt, türkü, toprak” kelimelerini kullanarak cümleler yazması istenmiştir.
Sevgi	Bilge Dede’nin Kaşıkları (Dinleme metni)	1.1. Yer seçer, araç gereçlerini hazırlar. 2.5. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.	1. Etkinlik: Metni dinledikten sonra metinle ilgili dinleme kartının doldurulması istenmiştir.
		3.7. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.	2. Etkinlik: “Bilge, konuk, tas, öğüt” kelimelerinin açıklamalarıyla karşılaştırılarak doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazılması istenmiştir.
		—	3. Etkinlik: Verilen iki cümleyle aynı anlama gelecek farklı cümleler yazılması istenmiştir.
		—	4. Etkinlik: Dinlenen metindeki 1. ve 2. grubun yemek yerkenki durumlarının hayal edilerek resimlerinin çizilmesi istenmiştir.
		4.1. Dinlenenlerin/ izlenenlerin başlığı/adı ile içeriği arasındaki uyumu sorgular. 4.2. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını düzeltir. 4.4. Kendi düşünceleriyle dinledikleri/izledikleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyar.	5. Etkinlik: Metinle ilgili verilen üç sorunun cevaplanarak metnin değerlendirilmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	Okumaya hazırlık	1. Etkinlik: Kendilerini etkinliği yaptıkları anda nasıl hissettiklerini (sinirli, korkak, mutlu, mutsuz) resimlemeleri istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

	<p>1.1. Metin ve metinle ilgili unsurları bir bütün halinde görsel olarak algılar.</p> <p>1.2. Metnin ana ve alt başlığı ile görsel unsurlarından hareketle içeriği hakkında fikir yürütür.</p> <p>1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.</p>	<p>2. Etkinlik: Okunacak olan metnin konusunun metnin başlığından hareketle tahmin edilmesi ve metin okunduktan sonra tahminlerini metnin konusuyla karşılaştırmaları istenmiştir.</p>
	<p>2.8. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	<p>3. Etkinlik: Okunan metnin paragraflarının bir veya iki cümleyle özetlenmesi ve bu cümlelerin birleştirilerek bir paragraflık yazı yazılması istenmiştir.</p>
	<p>3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.</p>	<p>4. Etkinlik: “Kafdağı, masal, teşekkür” kelimelerindeki harfler kullanılarak yeni kelimeler oluşturulması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.</p>
	<p>3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.</p>	<p>5. Etkinlik: “Kafdağı, pazı, direnç, kovan, gurur, dil dökmek, dilini yutmak” kelime ve kelime gruplarının anlamlarının sözlükten bulunarak yazılması istenmiştir.</p>
	<p>—</p>	<p>6. Etkinlik: Metinde yer alan “Elleri kürek gibi geniş, gözleri otomobil farları gibiymiş.” ve “Pazıları çelik gibi kuvvetli, kafatası beton bir gülle gibi dirençliymiş.” cümlelerinin aynı anlama gelecek farklı cümlelerle ifade edilmesi istenmiştir.</p>
	<p>3.5. Metindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.</p>	<p>7. Etkinlik: Okunan masalın özellikleriyle ilgili bilgilerin yazılması için verilen boşlukların doldurulması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		3.17. Okuduklarını kendi cümleleriyle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	8. Etkinlik: Masalın akışı dikkate alınarak olayların sırayla yazılması istenmiştir.
		3.19. Metne ilişkin sorular oluşturur.	9. Etkinlik: Okunan masalla ilgili iki soru hazırlanıp yazılması ve bu soruların cevaplarının da soruların altına yazılması istenmiştir.
		4.2. Çok yönlü iletişim araçlarıyla (bilgisayar, televizyon, bilgi bankası...) ulaşan ileti ve verileri algılayıp yorumlar.	10. Etkinlik: Televizyonda doğa ya da hayvanlarla ilgili bir belgesel izlenerek verilen boşluğa belgeselle ilgili duyguların yazılması ve bu duyguların resimlenmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: Okunan metindeki duygu ve düşünce belirten sözcüklerin ayrı ayrı gruplanması ve bu sözcükler kullanılarak bir metin yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Okunan metinden üç deyim bulunup bu deyimlerin anlamlarıyla birlikte yazılması istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın ve düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	3. Etkinlik: Metindeki olayın yönünü değiştiren sözcük ve sözcük gruplarının “Bu konuşmadan sonra” örneğindeki gibi yazılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	4. Etkinlik: Okunan metinden söz sanatlarıyla ilgili birer örnek bulunup yazılması istenmiştir.
		3.17. Okuduklarını kendi cümleleriyle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.	5. Etkinlik: Elektrik direğinin duygularındaki değişimin sıraya konularak yazılması istenmiştir.
		3.6. Kurgulanmış olanla gerçeği ayırt eder.	6. Etkinlik: Okunan metindeki gerçek olaylar ile hayal ürünü olan olayların ilgili kutucuklara yazılması istenmiştir.
		3.7. Okuduğu metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.	7. Etkinlik: Okunan metnin ana fikrinin ve konusunun yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	8. Etkinlik: Verilen resimle ilgili duygu ve hayallerin yazılması istenmiştir.
		8.2. Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.	9. Etkinlik: Okunan metindeki bazı sözcüklerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi, bu kelimelerden uygun olanların yanına karşıt (zıt), sesteş (eş sesli) ve anlamdaş (eş anlamlı)larının yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1. Etkinlik: “Sözcük, tahmin, sözlük anlamı” bölümlerinden oluşan bir tablo verilip okunan metindeki anlamı bilinmeyen kelimelerin yazılması, anlamlarının tahmin edilmesi ve sözlük anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2. Etkinlik: Verilen dizelerdeki koyu yazılmış sözcüklerin yerine yazılabilecek farklı kelimelerin yan taraftaki boşluğa yazılması istenmiştir.
		3.15. Metnin öncesi ve sonrasına ait kurgular yapar.	3. Etkinlik: Okunan metnin devamının tahmin edilerek yazılması istenmiştir.
		3.13. Metindeki söz sanatlarının anlama olan katkısını fark eder.	4. Etkinlik: Metinde geçen mecaz, benzetme, kişileştirme ve konuşurma sanatlarına birer örnek yazılarak bu söz sanatlarının anlama olan katkısının açıklanması istenmiştir.
		3.20. Okuduğu metnin yazarı ve şairi hakkında bilgi edinir.	5. Etkinlik: Okunan metnin yazarı hakkında edinilen bilgilerin yazılması istenmiştir.
		4.5. Reklâm, afiş, duyuru, ilan gibi araçlarla verilen iletileri algılar ve yorumlar.	6. Etkinlik: Verilen afişin incelenerek afişte anlatılmak istenenlerin yazılması istenmiştir.
		8.1. Kelime listelerini kullanır.	7. Etkinlik: Yıl boyunca öğrenilen kelimelerden anımsananların alfabetik sıraya göre yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Oyun (Dinleme metni)	Dinlemeye hazırlık	1. Etkinlik: Verilen yuvarlağın içine “gülen, kurnaz, üzgün, sinirli, şaşkın, korkmuş” insan yüzlerinden birinin çizilerek bu yüz ifadesini anlatan beş cümlelik bir paragraf yazılması istenmiştir.
		—	2. Etkinlik: Dinlenen metinde geçen kahramanların, sorunun ve çözümün yazılması istenmiştir.
		4.6. Dinlenene/izlenene ilişkin bir sonuca varır.	3. Etkinlik: “Siz olsaydınız metinde yer alan soruna nasıl bir çözüm bulurdunuz?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		3.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	4. Etkinlik: “Ye, gın, tü, daş, gün, se, pay, ka, luk, mek, lu, la, lık, rev, şı, lüm, zün, can, lık, mı” hecelerinin birleştirilerek ilk hecesi verilen kelimelerin bulunması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.2. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki anahtar kelimelerin farkına varır.	5. Etkinlik: “Heyecan, hırs, samimiyet, kızgınlık, kin, kazanmak, kaybetmek” kelimelerinin verilen tanımlardan uygun olanların karşısına yazılması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.12. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki duygu ve düşüncelerle kendi duygu ve düşünceleri arasında ilgi kurar.	6. Etkinlik: Dinlenen metinde yer alan kişilerin ve bu kişilerin karakter özelliklerinin verilen tablodaki uygun yerlere yazılması, en sona da kendi yorumlarının eklenmesi istenmiştir.
		3.5. Dinlediklerinde/ izlediklerinde duygusallık içeren ifadeleri ayırt eder.	7. Etkinlik: Dinlenen metindeki duygu ve düşünce belirten kelimelerin yazılması istenmiştir.
		6.5. Şiir, türkü, şarkı, türlerinde metinler ezberler.	8. Etkinlik: Şiir, şarkı, türkü türlerinden ezberlenen bir metnin verilen boşluğa yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	2.8. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.	1. Etkinlik: “Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir” başlıklı metnin grup olarak okuma tekniğiyle okunması ve metinle ilgili kısa bir yazı yazılması, daha sonra yazılan bu metinle ilgili bir resim çizilmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	2. Etkinlik: Verilen kutucuklarda yer alan ipuçlarından yararlanarak metinde geçen kelimelerin bulunması ve bu kelimelerin anlamlarının sözlüğe bakılarak yazılması istenmiştir.
		—	3. Etkinlik: 2. etkinlikteki kelimeler kullanılarak anlamlı cümleler yazılması istenmiştir.
		1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.	4. Etkinlik: “Arkeoloji, müze, doğal güzellik, efsane sözcükleri size neyi çağrıştırıyor? Geçmiş ve günümüz açısından bunların ne önemi vardır?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
		3.10. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	5. Etkinlik: “Kendinizi, metinde adı geçen yerlerden birinde yaşayan bir kişinin yerine koyunuz. (Belkıs Sultan, Kara İsa Bey gibi.) Sizin yaptığınız ya da sizin için yapılan şeyler için neler söyleyebilirsiniz?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
		3.8. Metindeki olayın ve düşüncenin yönünü değiştiren kelime ve kelime kalıplarını fark eder.	6. Etkinlik: Metinde olayın yönünü değiştiren sözcük ve sözcük gruplarından iki tane bulunarak verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
		3.3. Okuduğu cümledeki örtülü anlamları bulur.	7. Etkinlik: Verilen altı cümledeki örtülü anlamların bulunup açıklanması istenmiştir.
		4.4. Grafik, kroki, tablo, harita ve çizelge gibi araçlarla aktarılan ileti ve verileri algılar ve yorumlar.	8. Etkinlik: Türkiye’nin bir bölümünü gösteren haritaya metinde adı geçen yerleşim yerlerinin işaretlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.2. Söz ve söz gruplarını anlam özelliklerine göre (eş anlam, zıt anlam, gerçek anlam vb.) farklı bağlamlarda kullanır.	9. Etkinlik: Verilen bulmacanın çözülmesi ve numaralı yerlerde gizlenen harflerden yola çıkılarak verilen mesajın bulunup yazılması istenmiştir.
		—	10. Etkinlik: 9. etkinlikle ilgili bir metin yazılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1.3. Algıladığı unsurların çağrıştırdığı söz varlığını harekete geçirir.	1. Etkinlik: “Kuş cenneti” sözcük grubunun çağrıştırdıklarıyla ilgili bir zihin haritası oluşturulması istenmiştir.
		7.6. Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.	2. Etkinlik: Metin okunurken hissedilenlerin, metinde ilgi çeken bölümlerin ve metinde anlaşılmayan bölümlerin yazılması istenmiştir.
		3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Verilen kutucuklardaki ipuçlarından yararlanılarak bulmacanın çözülmesi ve bulunan kelimelerin karşıt anlamlılarının altlarına yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	4. Etkinlik: Metinde geçen bazı sözcüklerin gizlendiği bulmacanın çözülmesi istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	5. Etkinlik: 4. etkinlikteki bulmacada yer alan kelimelerin önce anlamlarının tahmin edilmesi daha sonra anlamlarının sözlükten bulunarak yazılması istenmiştir.
		3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	6. Etkinlik: “Kısmeti kesilmek, soyu tükenmek, göz alıcı, göz yummak, güngörmüş, kastetmek” deyimlerinin anlamlarının deyimler sözlüğünden bulunarak verilen noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
		—	7. Etkinlik: Tarih ve doğanın bir arada olduğu bir gezi yapıldıysa; bu gezide hissedilenlerin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

	3.10. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri anlamaya çalışır ve yorumlar.	8. Etkinlik: Metindeki kişilerin ve kendilerinin Sultan Sazlığı ile ilgili duygularındaki benzerlik ve farklılıkları yazmaları istenmiştir.
	3.12. Sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark eder. 5.1. Metinde mantık bakımından tutarlılık olup olmadığını sorgular.	9. Etkinlik: Metinde geçen üç cümle verilip bunların neden-sonuç ilişkisine göre tamamlanması istenmiştir.
	3.16. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.	10. Etkinlik: Okunan metne farklı başlıklar bulunması istenmiştir.
	4.3. Günlük hayatta kullanılan simge, işaret ve kısaltmaları algılar ve yorumlar.	11. Etkinlik: Verilen trafik bilgi işaretlerinin anlamlarının yazılması istenmiştir.
	4.5. Reklâm, afiş, duyuru, ilan gibi araçlarla verilen iletileri algılar ve yorumlar.	12. Etkinlik: Yaşanılan yöreye ait bir turizm afişi hazırlanarak verilen boşluğa çizilmesi istenmiştir.
	6.2. Konuyla ilgili kaynaklar ve bu kaynakların yerlerini tespit eder. 6.5. Önemli yerleri açık ve anlaşılır bir biçimde not eder. 7.5. Kitaplık, kütüphane, kitap fuarı ve kitap evlerinden faydalanır.	13. Etkinlik: Bulunulan yörenin tarihinin araştırılıp yazılması istenmiştir.
	8.5. Sözlüklerden yararlanır.	14. Etkinlik: Sözlükten “yolcu, ağaç, kuş, sazlık, insan, gökyüzü, güz, göl” sözcüklerinden bir önceki ve bir sonraki kelimenin bulunup verilen noktalı yerlere yazılması ve bu kelimelerle bir paragraf oluşturulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Kızılırmak	3.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır. 3.2. Metinde ilk kez karşılaştığı kelime ve deyimleri sözlükten bulur.	1. Etkinlik: “İrak, zemheri, helak” kelimelerinin anlamlarının önce tahmin edilmesi daha sonra bu tahminlerin sözlük kullanılarak doğrulanması istenmiştir.
		—	2. Etkinlik: İki kutucuk içinde dörder dize verilip bu dizelerle aynı anlama gelecek dizeler yazılması istenmiştir.
		3.14. Metindeki ipuçlarından hareketle metnin başlangıcını, gelişimini ve sonucunu tahmin eder.	3. Etkinlik: Şiirdeki ipuçlarından hareketle şiirde anlatılan olayların başlangıcı, gelişimi ve sonucuyla ilgili hayal gücünü de kullanarak kısa bir metin yazılması istenmiştir.
		3.20. Okuduğu metnin yazarı ve şairi hakkında bilgi edinir.	4. Etkinlik: Aşık Veysel Şatıroğlu’yla ilgili bilgi toplanarak verilen boşluğa yazılması istenmiştir.
		4.1. Karikatür, resim gibi materyallerle verilen iletileri algılar ve yorumlar.	5. Etkinlik: Verilen resimlerin incelenerek halk kültürümüzü anlatanların işaretlenmesi istenmiştir.
		8.3. Terim, deyim, atasözü ve söz kalıplarını anlamlarına uygun olarak kullanır.	6. Etkinlik: “Terim, deyim, atasözü ve söz kalıbı uçan balondalar... Üçünün balondan atlaması gerekiyor. Biri ise balonda kalacak. Sizce balonda kalabilmeleri için neler söylemeleri gerekiyor?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu (Dinleme metni)	1.3. Dinleyeceği/izleyeceği kişi ve konu hakkında bilgi edinir.	1. Etkinlik: Çevre kirliliğiyle ilgili yazılı ve görsel basında rastlanan haberlerin yazılması istenmiştir.
		1.4. Dinleyeceği/izleyeceği konu ile ilgili sorular hazırlar.	2. Etkinlik: Dinlenecek metinle ilgili altı soru verilip iki soru daha hazırlanması ve dinleme etkinliğinden sonra bu soruların cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.1.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Okuma ve Dinleme/İzleme Becerisi ile İlgili Etkinlikler

	3.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	3. Etkinlik: Metinde anlamı bilinmeyen kelimelerin belirlenerek bu kelimelerle bir bulmaca hazırlanması istenmiştir.
	—	4. Etkinlik: “Günlük hayatın ayrılmaz bir parçası olmak, çevre doktorluğu, kimyasal çözücü” sözcük öbeklerinin, metindeki anlamlarının dikkate alınarak kısaca açıklanması istenmiştir.
	—	5. Etkinlik: “Bütün dünyada neden yaşanılır bir çevre isteği yükseliyor? İnsanlar, bu isteklerinde haklı mıdır?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
	—	6. Etkinlik: “Çağımızın kimyasal maddeler çağı olmasının nedenleri neler olabilir?” sorusuyla ilgili düşüncelerin yazılması istenmiştir.
	—	7. Etkinlik: “Son zamanlarda çevre sorunları konusunda ortaya çıkan kavramlar nelerdir? Bu kavramlar neyi ortaya koyuyor?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
	3.3. Dinlenenlerin/izlenenlerin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.	8. Etkinlik: Dinlenen metnin başlığı ile içeriğinde anlatılanlar arasındaki uyumun değerlendirilmesi istenmiştir.
	3.4. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ile amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.	9. Etkinlik: “Tüm dünyada yaşanılır bir çevre için” ve “İnsana, canlılara dost bir dünya için” ifadelerinin amaç-sonuç ilişkileri kurularak tamamlanması istenmiştir.
	4.3. Dinlediklerinde verilen örneklerin konuyla ilgisini sorgular.	10. Etkinlik: Dinlenen metne göre çevre sorunları konusunda insanların ne gibi ortak görüşlerinin olabileceğinin yazılması istenmiştir.
	6.2. Dinleme/izleme sonrası sözlük kullanır.	11. Etkinlik: Dinlenen metinlerde yeni öğrenilen sözcüklerden oluşan bir sözlük hazırlanması istenmiştir.

İncelediğimiz 3. ÇK’de okumaya hazırlıkla ilgili 16 etkinlik bulunmaktadır. “Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Emircan’ın Seçimi, Koca Dev ile Peri Kızı, Çevre Hastalıkları Doktorluğu” başlıklı metinlerle ilgili etkinliklerde okumaya hazırlığa yönelik ikişer, diğer metinlerle ilgili birer etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde bir uzay aracı tasarlama, Atatürk’ün sevdiği şarkılarla ilgili araştırma yapma, Atatürk’ün Türk tarihiyle ilgili bir sözünü bulma, internette kütüphane sitelerini ziyaret ederek bu sitelerin adlarını yazma, okunan kitapları tanıtmaya, metinle ilgili görselleri okuma, metinle ilgili olarak verilen soruları cevaplama, soy ağacı hazırlama, duygularını resimle ifade etme, metnin ana ve alt başlığından hareketle metnin içeriğini tahmin etme, yüz ifadesi çizerek bu ifadeyi anlatan bir paragraf yazma, konuyla ilgili verilen bir kelimenin çağrıştırdığı kelime ve kavramları yazma, konuyla ilgili basında rastladığı haberleri yazma etkinlikleri yer almaktadır.

Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili 185 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin etme, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, Atatürk ve Türk tarihiyle ilgili araştırma yapma, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Etkinliklerle kazanımlar uyumludur. Ancak bazı etkinlikler herhangi bir kazanıma yönelik olarak hazırlanmamıştır, ya da ÖKK’de bu etkinliklerin hangi kazanımlara yönelik olduğu belirtilmemiştir.

2.2.2. Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi

“Konuşma, dil aracılığıyla gözlemleri, düşünceleri, duyguları ve bilgileri anlatma işlemidir. Konuşma, evde, okulda ve sosyal ilişkilerde kullanılan temel bir beceridir. Bu beceriyle duygu ve düşünceler aktarılmakta, bilgi ve deneyimler paylaşılmaktadır.”⁹⁷ “Öğrencilerin, okuduklarına, dinlediklerine, gördüklerine cevap verme yollarından biri de konuşmadır. Öğrenciler, konuşma yoluyla yeni bilgileri yorumlamakta, sorular oluşturmakta, arkadaşlarının davranışlarını kontrol etmekte, sosyal ilişkilerini sürdürmekte, bilgi aktarmakta, kişisel tecrübe ve fikirlerini paylaşmaktadırlar.”⁹⁸

“Çocuklar, okula başlamadan önce Türkçe konuşmayı az çok öğrenmiş olurlar. Ancak bu konuşma, “kendi yaşlarının ve çevrelerinin” Türkçesidir. Genellikle gelişigüze, çoğu zaman ağız özellikleri taşır. Konuşmada kültür dilinin ulama, vurgu, tonlama gibi söyleyiş özelliklerinin, ölçünlü dilin ilkelerine uygun bir anlayışla kazandırılması öğretimin temel sorumluluğudur.”⁹⁹

“Konuşma alanında öğrencilere kazandırılacak temel becerilerin başında dilin doğru ve akıcı kullanımı gelmektedir. Planlı, doğru ve akıcı konuşma becerisinin temelinde etkin dinleme, doğru telaffuz etme ile vurgu ve tonlamalar vardır. Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla telaffuz, vurgu ve tonlama çalışmalarına gereken önem verilmelidir.

Konuşma alanında öğrencilere zihinsel hazırlık yaptırma ile zihinsel becerilerini geliştirme çalışmalarına da gereken ağırlık verilmelidir. Konuşma öncesi çeşitli sorular sorma ve örnekler verme yoluyla konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırlarını belirleme çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar öğrencinin konuşmaya zihinsel olarak hazırlanmasını sağlamaktadır. Ardından düşüncelerini mantıksal bütünlük içinde sunma, farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri kullanma, konuşmalarında karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflama, değerlendirme, özetleme yapma gibi anlama ve zihinsel becerilerini geliştirici çalışmalar üzerinde durulmalıdır. Bu çalışmalarda

⁹⁷ Prof. Dr. Feyzi ÖZ, Age, s. 194.

⁹⁸ Doç. Dr. Hayati AKYOL, “Konuşma Becerisi”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8 (Hzl.: Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN vd.)*, 2001, s. 73.

⁹⁹ Prof. Dr. Sedat SEVER vd., *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2006, s. 26.

öğrencilerin, zihinsel işlemleri yapmaları ve bilgiyi yapılandırmaları kontrol edilmelidir.”¹⁰⁰

“Türkçe Öğretim Programı’nda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir.

Türkçe Öğretim Programı’nda, konuşma becerisine yönelik olarak, “konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma, kendi konuşmasını değerlendirme” amaçlarına yönelik kazanımlara yer verilmiştir.

Konuşma becerisini değerlendirme aşamasında, öncelikle öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmeleri, hedeflenen kazanımların daha da kalıcı olmasını sağlayacak, öğrencilerin konuşmayla ilgili yeteneklerini geliştirecektir.”¹⁰¹

Program’da konuşma becerisiyle ilgili kazanımların etkinliklerle öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında konuşma ile ilgili etkinlikler ve bu etkinliklerle edindirilmeye çalışılan kazanımlar şu şekildedir:

¹⁰⁰ Prof. Dr. Feyzi ÖZ, Age, s. 195.

¹⁰¹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 6.

Tablo 2.2.2.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	7.4. Çevresindeki kaynaklardan derlediği sözlü kültür ürünlerini sınıfla paylaşır.	9. Etkinlik: Çevredeki kaynaklardan derlenen ve beğenilen bir tekerleme veya sayısmacanın yazılması ve arkadaşlara okunması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 1.5. Konuşma süresini belirler. 2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur. 2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır. 2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder. 4.2. Konuşmalarında hitap ifadelerini kullanır. 4.9. Dinleyicilerin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı konuşur. 4.27. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	6. Etkinlik: Verilen metnin okunup özetlenmesi istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	—	—
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	—	—
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki		—
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	—	—
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	—	—
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	1.5. Konuşma süresini belirler. 2.8. Dinleyici ile göz teması kurar. 3.3. Görsel unsurlardan hareketle konuşur. 4.14. Konuşmasında sebep-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kurar. 4.20. Konuşmalarını günlük hayatla ilişkilendirir.	5. Etkinlik: Televizyonda izlediği bir çizgi filmde gördüklerini gerçek sanarak polisi arayan bir çocuğun davranışlarını anlatan iki resmin incelenip yorumlanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	—	—
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	—	—
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	—	—
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisin Zirvesi: Mimar Sinan	1.1. Konuyu seçer ve sınırlar. 3.1. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır. 4.8. Konuşmasına uygun ve etkili ifadelerle başlar. 4.10. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır/verir. 4.22. Anlatımında uygun sıfatlara ve benzetmelere yer verir. 4.24. Konuşmasını çarpıcı ve etkili bir biçimde sona erdirir.	6. Etkinlik: Kutucuklarda verilen “İbn-i Sina, Fatih Sultan Mehmet, Hazerfen Ahmet Çelebi, Atatürk” isimleri ile bu isimlere ait verilen bilgilerin eşleştirilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Millî Kültürümüz	Kilim	—	—
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	—	—
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	2.5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar. 2.8. Dinleyiciyle göz teması kurar. 4.1. İletişime selamlaşmayla başlar. 4.2. Konuşmalarında hitap ifadeleri kullanır. 4.3. Standart Türkçe ile konuşur. 4.14. Konuşmasında sebep-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kurar. 4.15. Bulunduğu ortama (resmî, samimi) göre etkili bir konuşma tutumu (ikna edici, öğüt verici, nükteli) geliştirir. 4.19. Dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır. 4.27. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	8. Etkinlik: Teknolojideki son gelişmelerden biri olan hava motosikletinin anlatıldığı bir metin verilip bu metnin okunması ve metin hakkında düşüncelerin anlatılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	—	—
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	—	—
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	—	—
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	—	—
Sevgi	Türkiye’ m	—	—
Sevgi	İssız Ada	—	—
Sevgi	Eskici	—	—
Sevgi	Tuz	—	—
Sevgi	Türkçe Üzerine	—	—

1. ÇK’de “Uçurtma, Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı, Horoz Masalı, Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan, Aleksander Graham Bell” başlıklı metinlerle ilgili konuşma etkinlikleri bulunup diğer metinlerle ilgili konuşma etkinliği bulunmamaktadır. Bu etkinlikler sözlü kültür ürünlerini derleme, verilen metnin okunup

özetlenmesi, etkinlikteki görsellerin yorumlanması, tarihteki önemli kişiler ile özelliklerini eşleştirme, teknolojik araçlarla ilgili düşüncelerini belirtmeye yöneliktir.

Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Konuşma planı hazırlama.	5. Etkinlik: Örnek bir konuşma planı verilip “Siz anne, baba olsaydınız okumayı hiç sevmeyen çocuğunuza okuma alışkanlığını kazandırmak için neler yapardınız?” konulu konuşma için plan yapılması istenmiştir.
		Öz değerlendirme	6. Etkinlik: Konuşmayla ilgili altı ölçütün yer aldığı bir tablo verilip öğrencinin konuşmasını bu ölçütlere göre değerlendirmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	Öz değerlendirme	6. Etkinlik: Konuşmayla ilgili yedi ölçütün yer aldığı bir tablo verilip öğrencinin konuşmasını bu ölçütlere göre değerlendirmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	—	—
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	Kurallı cümle oluşturma.	6. Etkinlik: Bir örnek verilip diğer üç cümlenin de örnekteki gibi kurallı cümleler haline getirilmesi istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	—	—
Atatürk	Atatürk’ten Son Mektup (Dinleme metni)	5.2. Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini konuşarak ifade eder.	3. Etkinlik: “Atatürk hâlâ yaşıyor olsaydı ona bilim ve teknik alanındaki gelişmelerle ilgili neler söylediniz?” konulu bir konuşma yapılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk	Atatürk'ten Anılar	—	—
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	4.27. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	3. Etkinlik: Atatürk'ün sanatla ilgili sözleri karışık olarak verilip bu sözlerin anlamlı ve düzgün cümleler haline getirilmesi ve daha sonra bu sözlerden birinin seçilip konuşma yapılması istenmiştir.
		5.2. Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini konuşarak ifade eder.	4. Etkinlik: “Müzik olmasaydı günlük yaşamımızda ne tür değişiklikler olurdu?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	—	—
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	6.2. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanması açısından değerlendirir.	4. Etkinlik: Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanması ile ilgili iki soru sorulmuş ve bu soruları cevaplaması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	5.2. Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini konuşarak ifade eder.	2. Etkinlik: Gerçekleşmesi istenilen bir ideale ilgili, yönergelerin takip edilerek verilen boşlukların doldurulması istenmiştir. Yönergenin bölümleri: “İdealim, idealimin önündeki engeller, engelleri aşmak için bulduğum çözüm yolları, idealime ulaşmak için yapmam gerekenler, idealime ulaştıktan sonraki hayatım” dır.
Duygular ve Hayaller	Forsa	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	—	—
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	—	—
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	6.2. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanması açısından değerlendirir.	6. Etkinlik: Verilen üç ölçüte göre konuşmasını değerlendirmesi istenmiştir.
		Hikâye yazma.	7. Etkinlik: “Sevinme, gülme, mutlu olma” anlamına gelen deyimlerden birini veya birkaçını kullanarak istediği bir konuda hikâye yazması istenmiştir.
		Görsel tasarlama.	8. Etkinlik: 7. etkinlikte yazılan hikâyeye uygun bir resim yapılması istenmiştir.
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	Akran değerlendirme	5. Etkinlik: “Akran Değerlendirme Formu” verilip grupların konuşmasını değerlendirmesi istenmiştir.
Sevgi	Bayrak	3.2. Duyuların uyandırdığı çağrışımları ifade eder.	4. Etkinlik: Bayrakla ilgili dört resim verilip bayrağın kullanıldığı yerlerin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Eskici	4.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.	6. Etkinlik: Öğrencilerin canlandıracağı Hacivat-Karagöz oyununun izlenmesi ve oyun metninde koyu olarak verilen yabancı kelimelerin altına verilen Türkçe karşılıklardan uygun olanlarının yazılması ve “Aman Allah’ım ve ızgara” kelimelerinin cümlede kullanılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Zaman ve Mekân	Beypazarı	Öz değerlendirme	8. Etkinlik: “Öz Değerlendirme Formu” verilerek öğrencinin kendi konuşmasını değerlendirmesi istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	5.2. Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini konuşarak ifade eder. 7.1. Sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılır.	5. Etkinlik: Bingöl efsanesiyle ilgili on dokuz kelime ve bir labirent verilmiştir. Labirentte farklı yollarda farklı kelimeler yer almaktadır. Grupla birlikte seçilen yoldaki kelimeleri kullanarak bir Bingöl efsanesi oluşturulması ve oluşturulan efsanenin sınıfa sunulması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Anadolu’da Bahar	—	—
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Saat tanıma. Konuşma planı hazırlama.	1. Etkinlik: Dört farklı saat resmi verilip bu saatlerden birinin tanıtılması istenmiştir. 2. Etkinlik: “Zamanı değiştirebilseydiniz neler yapardınız?” ve “Bir zaman makineniz olsaydı hangi tarihe gitmek isterdiniz? Neden?” konularından birini seçip bir konuşma planı hazırlanması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	4.15. Bulunduğu ortama (resmî, samimi) göre etkili bir konuşma tutumu (ikna edici, öğüt verici, nükteli) geliştirir. 5.5. Sorunlarına konuşarak çözüm arar. 7.3. Sınıf ve grup içinde yapılan tartışma etkinliklerine katılır.	6. Etkinlik: Teknolojinin gelişiminin insanların yaşamını, duygularını ve doğal çevreyi nasıl etkilediğinin altı şapkalı düşünme tekniğine uygun olarak düşünülüp ifade edilmesi istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	—	—
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1.3. Konu ile ilgili araştırma yapar. 2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır. 3.1. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır. 4.13. Konuşmasını bütünlük ve tutarlılık içinde sürdürür. 4.14. Konuşmalarında sebep-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kurar.	4. Etkinlik: Bir tabloda konuşmayla ilgili dört ölçüt verilip öğrencinin konuşmasını bu ölçütlere göre değerlendirmesi istenmiştir.
		3.3 Görsel unsurlardan hareketle konuşur.	5. Etkinlik: Nasrettin Hoca'nın göle maya çalmasıyla ilgili fıkrasına ait altı resim verilip bu resimlerin olayların oluş sırasına uygun olarak numaralandırılması istenmiştir.

2. ÇK'de konuşmayla ilgili 22 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikler kendi konuşmasını ve arkadaşlarının konuşmasını değerlendirme, konuşma planı hazırlama, kelimeleri karışık olarak verilmiş cümleleri düzenleme, Atatürk'ün sanatla ilgili bir sözü üzerine konuşma, bir konudaki duygu ve düşüncelerini ifade etme, idealleriyle ilgili yönergeyi doldurma, bir hikâye yazıp hikâyesine uygun resim yapma, bayrağın kullanıldığı yerleri yazma, Karagöz-Hacivat oyunu izleyip oyundaki yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını bulma, efsane yazma, resim tanıtma, bir olayı anlatan resimleri sıraya koyma, altı şapkalı düşünme tekniğini uygulama vb.dir.

Tablo 2.2.2.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	—	—
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	—	—
Kişisel Gelişim	Cimri	—	—
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	—	—
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	—	—
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	—	—
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	—	—
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	—	—
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	1.3. Konu ile ilgili araştırma yapar.	1. Etkinlik: “Kitabın adı, yazarı, kitabı okuyanlar (ben, annem, babam) bölümlerinden oluşan bir tablo verilip bunun doldurulması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	—	—
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	—	—
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	2.6. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder. 4.25. Sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru yanıtlar verir. 5.5. Sorunlarına konuşarak çözüm arar. 7.3. Sınıf ve grup içinde yapılan tartışma etkinliklerine katılır.	9. Etkinlik: Verilen boşluklara kitap okumayla ilgili sorunların ve çözüm önerilerinin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	—	—
Sevgi	Sevgili Babam	—	—
Sevgi	Türkiye	—	—
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	2.1. Konuşurken nefesini ayarlar. 2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder. 3.2. Duyguların uyandırdığı çağrışımları ifade eder. 4.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar. 4.13. Konuşmasını bütünlük ve tutarlılık içinde sürdürür. 4.27. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.	11. Etkinlik: Duygu ve düşüncelerin en iyi şekilde ifade edilebildiği durumların belirlenerek bir konuşma metni yazılması ve bu metinden yararlanılarak tündengelem tekniğiyle bir konuşma yapılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	—	—
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	6.1. Konuşmasını hazırlık açısından değerlendirir. 6.2. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanması açısından değerlendirir. 6.4. Konuşmasındaki dil yanlışlarını belirler ve sorgular.	8. Etkinlik: Verilen üç sorunun cevaplanarak konuşma etkinliklerinin değerlendirilmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Oyun	—	—
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler Balıkesir	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.2.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Konuşma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1.1. Konuyu seçer ve sınırlar. 1.3. Konu ile ilgili araştırma yapar. 1.4. Konuşmanın amacını belirler. 2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur. 3.3. Görsel unsurlardan hareketle konuşur. 4.1. İletişime selamlaşmayla başlar. 4.3. Standart Türkçe ile konuşur. 4.15. Bulunduğu ortama göre etkili bir konuşma tutumu geliştirir. 4.23. Kelimeleri anlamına ve bağlamına uygun kullanır. 4.26. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle bitirir. 5.3. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.	15. Etkinlik: Geziye gidilecek yerle ilgili edinilen ön bilgilerin yazılması ve bu bilgiler kullanılarak bir arkadaşına rehberlik edilmesi istenmiştir.
		6.3. Konuşması sırasında görsel/işitsel materyallerden yeterince yararlanıp yararlanmadığını değerlendirir.	16. Etkinlik: Verilen soruları cevaplayarak konuşmalarını değerlendirmeleri istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kızılırmak	—	—
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	—	—

3. ÇK'de konuşmayla ilgili 6 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikler çocuğun ve anne babasının okumasıyla ilgili tablonun doldurulmasına, kitap okumayla ilgili sorunların ve çözüm önerilerinin yazılmasına, duygu ve düşüncelerin ifade edilmesine, kendi konuşmasını değerlendirmesine, geziye gidilecek yerle ilgili edindiği bilgilerle arkadaşına rehberlik etmesine yöneliktir.

2.2.3. Yazma Becerisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi

Yazma; duygu, düşünce, tasarı ve isteklerin beyinde yapılandırılarak yazıya dökülmesidir. “Türkçe öğretiminin önemli bir alanını oluşturan yazma, bilgiden çok becerileri gerektirmektedir. Bu beceriler ise uygulamayla kazanılır.”¹⁰² Yazma becerisiyle ilgili uygulamalara öğrenci çalışma kitaplarındaki yazma etkinliklerinde yer verilmektedir.

“Yazma becerisi ve alışkanlığı kazandırmak için öğrencilere gördükleriyle, yaşadıklarıyla ilgili yazı yazdırılmalı, becerilerini geliştirmek, alışkanlıklarını pekiştirmek amacıyla duygularını, düşüncelerini, isteklerini, yazıya dökmelerine olanak veren ortamlar hazırlanmalı, Türkçenin inceliklerini ve güzelliklerini uygulayarak kavramaları için sık sık cümle ve paragraf oluşturma, tamamlama alıştırmaları yaptırılmalıdır.”¹⁰³

“Yazma alanında öğretim sürecini iki ayrı aşamada düşünmek gerekir: kazanım ve geliştirme. Kazanım aşaması temel bilgilerin öğrenilmesi ve becerilerin kullanılabilir düzeyde elde edilmesiyle ilgilidir. Yazma açısından düşünürsek harflerin, hecelerin, kelimelerin ve cümlelerin ne olduğunun ve nasıl yazılacağına öğrenilmesi kazanım aşamasıyla ilgilidir. Diğer taraftan kazanılan becerilerin etkili bir yazılı anlatımda nasıl kullanılacağına öğrenilmesi gelişim aşamasıyla ilgilidir.”¹⁰⁴

“Türkçe Öğretim Programı’nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Yazma becerisinin bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınarak bu sürecin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve dil bilgisi etkinlikleriyle de desteklenmesi gerekmektedir. Hikâye, roman, şiir gibi türlerde ürün vermek, bireysel yetenek ve yaratıcılık gerektirse de öğrencilerin duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini

¹⁰² Prof. Dr. Feyzi ÖZ, *Age*, s. 251.

¹⁰³ Prof. Dr. Sedat SEVER vd., *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2006, s. 27.

¹⁰⁴ Doç. Dr. Hayati AKYOL, *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Kök Yayıncılık, 2006, s. 93.

doğru, açık, anlaşılır ve yazma kurallarına uygun şekilde anlatmaları yazma tekniğine uygun bilgi ve beceriler kazandırılarak sağlanabilir. Bu düşünceden hareketle programda yazmayla ilgili olarak yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türlerde metinler yazma, kendi yazdıklarını değerlendirme, kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma, yazım ve noktalama kurallarını kavrama ve uygulama ile ilgili amaçlara yönelik kazanımlar yer almaktadır.”¹⁰⁵

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf çalışma kitaplarında yazma ile ilgili kazanımlar ve etkinlikler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	2.5. Düz yazı ve şiir arasındaki biçim farklılıklarını dikkate alarak yazar.	10. Etkinlik: Bir düz yazı örneği ve dört dizeden oluşan bir şiir verilip bunlardan hangisinin şiir hangisinin düz yazı olduğu sorulmuştur.
		6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 1.7. Yazacaklarını taslak hâline getirir. 2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.	11. Etkinlik: “Söz” adlı bir şiir örneği verilmiştir. Bu şiir okunduktan sonra şiirin uyandırdığı çağrışımların bir yere not edilmesi ve bu çağrışımlardan sesleri birbiriyle uyumlu olanların bir araya getirilerek dizeler oluşturulmaya çalışılması sonra da şiirin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

¹⁰⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 7.

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	8.1. Büyük harflerin kullanımı ile ilgili kuralları kavrar/uygular.	12. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılan yazım yanlışlarının düzeltilerek cümlelerin yeniden yazılması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 5.1. Kurgulanmış olanla gerçeği ayırt ederek yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	4. Etkinlik: Verilen hikâye haritasındaki boşlukların doldurulması ve yan taraftaki sayfada boş bırakılan yere bir hikâye yazılması istenmiştir.
		8.2. Virgülün cümleler, eş görevli kelimeler ve hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular. 8.3. Virgülün uzun cümlelerde öznedenden sonra kullanımını kavrar.	5. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki uygun yerlere virgül işaretinin konulması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarımlarını anlatır. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 7.2. Yazılanlarla uyumlu görsel malzeme tasarlar.	7. Etkinlik: “A, K, M, S, T” harfleriyle ilgili aklı gelen ilk kelimelerin yazılması ve daha sonra bu kelimelerle ilgili çağrışımlardan hareketle duygu, düşünce ve hayallerin yazılarak anlatılması, yazılanların resmedilmesi istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Noktanın kullanımıyla ilgili kuralları kavratmak için balonlar içinde bazı örnekler verilip uygun yerlerde noktanın kullanılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	5.2. Yaşanmış veya yaşanması muhtemel bir olayı anlatır. 5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar. 1.7. Yazacaklarını taslak hâline getirir. 1.9. Yazma süresini belirler. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder. 5.7. Olayları, durumları kendi ifadeleriyle anlatır. 9.1. Yazdıklarının, kendi duygu ve düşüncelerini tam olarak yansıtmayı yansıtmadığını sorgular.	6. Etkinlik: “Kendine Hediye” başlıklı bir olay yazısı verilip bu olay yazısının şiir biçimine dönüştürülmesi istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Verilen altı cümledeki uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 1.9. Yazma süresini belirler. 6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır. 6.3. Şiirdeki anlam bütünlüğünü bozmadan ses akışını sağlar. 6.4. Seviyesine uygun mecazlardan ve söz sanatlarından yararlanır.	5. Etkinlik: “Körebe” kelimesiyle bir akrostiş çalışması yapılması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	6. Etkinlik: Verilen üç cümledeki uygun yerlere tırnak işaretinin konulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.	5. Etkinlik: Verilen metindeki altı çizili anahtar kelimeler kullanılarak yeni bir metin oluşturulması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	6. Etkinlik: Verilen dört cümledeki uygun yerlere iki nokta işaretinin konulması istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 1.9. Yazma süresini belirler. 1.6. Yazacaklarıyla ilgili sorular hazırlar. 2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.	7. Etkinlik: “Sanat” kelimesinin çağrıştırdıklarının verilen boşluklara yazılması ve bu çağrışımlardan hareketle bir metin oluşturulması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	8. Etkinlik: “Korku, acıma, sevinme, kızma” duygularına ilişkin cümleler yazılması istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır. 6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker. 6.3. Şiirdeki anlam bütünlüğünü bozmadan ses akışını sağlar. 6.4. Seviyesine uygun mecazlardan ve söz sanatlarından yararlanır. 2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	6. Etkinlik: “Atatürk” kelimesiyle bir akrostiş çalışması yapılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’), “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Uygun yerlerde konuşma çizgisinin kullanıldığı bir diyalog yazılması istenmiştir.
Atatürk’ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	<p>7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.</p> <p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>4.1. Düşüncelerini önem derecesine göre yazar.</p> <p>4.2. Konuya uygun etkileyici bir giriş yapar.</p> <p>4.3. Konuyu bütünlük ve tutarlılık içinde işler.</p> <p>4.4. Bir düşünceden diğerine doğal bir akışla geçer.</p> <p>4.5. Her paragrafta düşünce, duygu ve olayın bir yönünü ele alır.</p> <p>4.6. Duygu, düşünce ve hayallerini kendine özgü ifadelerle yazar.</p> <p>2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır.</p> <p>2.12. Cümlede kelime tekrarıdan kaçınır.</p> <p>2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.</p> <p>2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.</p> <p>2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.</p> <p>2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p>	5. Etkinlik: Verilen altı fotoğraftan yararlanılarak Atatürk’ün Türk toplumu için önemi hakkında bir yazı yazılması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’), “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	6. Etkinlik: Verilen paragrafta satır sonunda yanlış hecelemiş kelimelerin doğru biçimlerinin kısa çizgi kullanılarak yeniden yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (–)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)””, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Verilen dört cümledeki uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını anlatır. 1.1. Amacını belirler. 1.4. Konuyu sınırlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.13. Dilimize yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanır. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.	8. Etkinlik: “Fedakârlık” konusundaki duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		8.6. Soru edatı “mi”nin kullanım ve yazımını kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşluklara “mi” soru edatının kalınlık-incelik uyumuna dikkat edilerek yazılması istenmiştir.
	Kesik Kuyruklu Tilki	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.8. Standart Türkçeyle yazar.	6. Etkinlik: “Kendisiyle barışık olmayan insanlar, mutlu olamazlar.” sözünü açıklayan bir yazı yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.7. “Soru işareti (?)”nin soru cümlelerinden sonra kullanımını kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Verilen dört cümlenin soru işareti ve noktadan uygun olanla eşleştirilmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, İşiksiz ve Mektupsuz Kaldık	7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.	4. Etkinlik: Verilen iki resmin çağrıştırdığı duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		8.8. Ek olan “-de” ile bağlaç olan “da/de”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	5. Etkinlik: Verilen beş cümlenin“-de” eki veya “de” bağlacıyla tamamlanması ve “de”nin hangi görevde kullanıldığının altlarına yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	2.6. Formları yönergesine uygun olarak doldurur.	6. Etkinlik: Yaşanan yer ve oyun oynamayla ilgili olan formun doldurulması istenmiştir.
		3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarımlarını anlatır. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.	7. Etkinlik: “Oyun oynayabilecek alanların olmaması sorununu nasıl çözerdiniz?” sorusunun yazılı olarak cevaplanması istenmiştir.
		2.2. Bildirme yazılarında tarih ve adresi uygun yere yazar, imzayı gerekli yere atar.	8. Etkinlik: Verilen dilekçede boş bırakılan yerlerin uygun şekilde tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.9. Ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Verilen dört cümlenin “-ki” eki veya “ki” bağlacıyla tamamlanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	1.9. Yazma süresini belirler. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	6. Etkinlik: “Kırkayak” adlı bir metin verilip bu metinden hareketle bir masal yazılması istenmiştir.
		8.10. Sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Verilen beş cümledeki sayılara ve kısaltmalara uygun eklerin getirilerek cümlelerin tamamlanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 5.2. Yaşanmış veya yaşanması muhtemel bir olayı anlatır. 5.3. Serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirler. 5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder. 5.6. Gerektiğinde diyaloglara ve mizah unsurlarına yer verir. 5.7. Olayları, durumları kendi ifadeleriyle anlatır. 5.8. Kalıplaşmış sözler, tekerlemeler ve söz oyunlarından faydalanır.	4. Etkinlik: Metinde geçen 1. kişi ve 2. kişinin bazı özellikleri verilip bunlardan doğru olanların işaretlenmesi istenmiştir. Daha sonra bu kişiler hakkında bir hikâye yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.11. Yazımı karıştırılan kelimelerle (hiçbir, her şey, herhangi bir vb.) ilgili kuralları uygular.	5. Etkinlik: “Hiç, pek, herhangi, her; çok, bir, şey, bir” kelimelerinin doğru biçimde eşleştirilerek yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarıdan kaçınır. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.	5. Etkinlik: “Oyun oynarken ... öğrenirim.” cümlesinin verilen seçeneklerden en uygunuyla tamamlanması ve tamamlanan cümlenin ana fikir olarak kabul edilip bir yazı yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	—	—
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	4.1. Düşüncelerini önem derecesine göre yazar. 4.2. Konuya uygun etkileyici bir giriş yapar. 4.3. Konuyu bütünlük ve tutarlılık içinde işler. 4.4. Bir düşünceden diğerine doğal bir akışla geçer. 4.6. Duygu, düşünce ve hayallerini kendine özgü ifadelerle yazar. 5.3. Serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirler. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar. 2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.	7. Etkinlik: “Millî kültür” kelime grubunun çağrıştırdıklarının verilen boşluklara yazılması ve bu çağrışımlardan hareketle düşüncelerini anlatan bir yazı yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Millî Kültürümüz	Kilim	7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar. 1.8. Yararlanacağı malzemeyi hazırlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 10.6. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.	4. Etkinlik: Verilen boşluğa tasarlanan kilim deseninin çizilmesi ve desendeki figürlerin hangi anlamları taşıdığı yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	—	—
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarımlarını anlatır. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrardan kaçınır. 2.13. Dilimize yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanır.	9. Etkinlik: “Üç Liseliyi Cep Işığı Kurtardı” başlıklı haberin okunması ve bu haberle ilgili duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 3.1. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır. 6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. 10.7. Yazdıklarından arşiv oluşturur	5. Etkinlik: Verilen paragrafta ele alınan düşünce ve olayların geliştirilerek bir şiir yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	<p>3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını anlatır.</p> <p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>1.1. Amacını belirler.</p> <p>1.2. Birikimlerini gözden geçirir.</p> <p>2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar.</p> <p>2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.</p> <p>2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.</p> <p>2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.</p> <p>2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p>	7. Etkinlik: Yaşamı kolaylaştıran teknolojik araçlardan bir tanesinin seçilerek günlük hayatımızda ondan nasıl faydalandığımızı anlatan bir yazı yazılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	<p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>1.6. Yazacaklarıyla ilgili sorular hazırlar.</p> <p>2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.8. Standart Türkçeyle yazar.</p>	5. Etkinlik: Okunan metinden hareketle 2050 yılına dair hayalleri içeren bir yazı yazılması ve yazılan yazıyla ilgili görseller tasarlanması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	<p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>2.7. Gerekli yerlerde kısaltmaları kullanır.</p> <p>2.4. Sıralamalarda sayı sembol ve işaretlerden yararlanır.</p>	6. Etkinlik: Verilen formdaki boşlukların doldurularak seçilen TV kanalının bir günlük yayın akışının hazırlanması istenmiştir.
Sevgi	Türkiye’ m	<p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p> <p>6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker.</p> <p>6.4. Seviyesine uygun mecazlardan ve söz sanatlarından yararlanır.</p> <p>10.6. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.</p>	6. Etkinlik: “Memleket” kavramının çağrıştırdıklarının verilen resimdeki dondurma toplarının içine yazılması ve bu çağrışımlardan hareketle bir şiir yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Issız Ada	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 1.7. Yazacaklarını taslak hâline getirir. 1.9. Yazma süresini belirler. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar. 2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.	7. Etkinlik: İki nokta, virgöl, nokta, ünlem, noktalı virgöl, soru, üç nokta, kesme, tırnak işaretlerinden birinin seçilip hikâyesinin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Eskici	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 5.2. Yaşanmış veya yaşanması muhtemel bir olayı anlatır. 5.3. Serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirler. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder.	5. Etkinlik: Hikâye yazmak için verilen soruların cevaplanması ve oluşturulan taslaktan hareketle hikâyenin yazılması istenmiştir.
		2.6. Formları yönergesine uygun olarak doldurur.	6. Etkinlik: “Türkçeyi Sevenler Derneği Kayıt Formu” verilip formun doldurulması istenmiştir.
Sevgi	Tuz	2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	5. Etkinlik: Dinlenen müzikle ilgili duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Türkçe Üzerine	6.3. Şiirdeki anlam bütünlüğünü bozmadan ses akışını sağlar. 6.4. Seviyesine uygun mecazlardan ve söz sanatlarından yararlanır. 10.7. Yazdıklarından arşiv oluşturur.	6. Etkinlik: “Türkçem güzel dilim” kelime grubuyla bir akrostiş çalışması yapılması istenmiştir.

1. ÇK’de yazmayla ilgili 48 etkinlik bulunmaktadır. Etkinliklerde metin yazmadan önce konuyla ilgili beyin fırtınası yaptırılarak öğrenciler yazmaya hazırlanmaktadır. Beyin fırtınası sonunda ortaya çıkan kavram ve çağrışımlar kullanılarak metinlerin yazılması istenmektedir. 1. ÇK’de Şiir ile düz yazının farklarını belirleme, verilen şiiri düz yazıya veya düz yazıyı şiire dönüştürme gibi türler arasındaki farkları ve benzerlikleri kavratmaya yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Hikâye haritası hazırlayıp hikâye yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama, verilen görsellerden hareketle metin yazma, akrostiş çalışması yapma, verilen eksik cümleleri veya metinleri tamamlama, bir söz, durum veya haberle ilgili duygu ve düşüncelerini yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Yönergesine uygun olarak form doldurma, dilekçe yazma ile sayılara ve kısaltmalara ek getirme, “mi”yi soru edatı, “ki” ve “de”yi edat ve bağlaç olarak kullanmayla ilgili etkinlikler de bulunmaktadır. Bu etkinliklerin yanı sıra 1. ÇK’de noktalama işaretlerinin uygun yerlerde kullanımına yönelik etkinlikler de bulunmaktadır. Bu etkinliklerde verilen cümlelerde veya paragraflarda uygun noktalama işaretinin kullanılması istenmiştir.

“Helva Sohbeti” ve “Nasrettin Hoca” başlıklı metinlerle ilgili etkinlikler arasında herhangi bir yazma etkinliği bulunmamaktadır. Öğrencilerin daha fazla türde metin yazmasını sağlamak amacıyla “Helva Sohbeti” ve “Nasrettin Hoca” başlıklı metinlerle aynı türde metin yazma etkinliklerine yer verilmesi daha uygundur. Yazma etkinliklerinin bazılarındaki kazanımlar arasında “Düzgün, okunaklı ve işlek bitişik eğik yazıyla yazar.” ifadesi yer almaktadır. Oysaki öğrencinin yazdıklarının tümünü bu şekilde yazması gerekmektedir.

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	10.7. Yazdıklarından arşiv oluşturur.	7. Etkinlik: “Dede Korkut Hikâyeleri” adlı kitabın tanıtımı örnek olarak verilip öğrencinin seçtiği bir kitabı arkadaşlarına tanıtması istenmiştir. Kitap tanıtımı kitabın adı, yazarı, konusu bölümlerinden oluşmaktadır.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.1. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Büyük harflerin kullanımıyla ilgili örnek cümleler verilip bu cümlelerin incelenmesi ve büyük harflerin kullanımıyla ilgili üç sorunun cevaplanması istenmiştir. 9. Etkinlik: Büyük harflerin kullanımıyla ilgili bazı hataların yapıldığı bir metin verilip yapılan hataların bulunması ve örnekteki gibi düzeltilmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	2.8. Standart Türkçe ile yazar. 2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.14. Yazım kurallarına uygun olarak yazar.	7. Etkinlik: Seçilen bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerin yazılarak anlatılması istenmiştir.
		8.1. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Büyük harflerin kullanımıyla ilgili verilen yedi cümlenin incelenip soruların cevaplanması istenmiştir.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	4. Etkinlik: Gülseren ile dedesinin kitap evinde geçen diyalogu verilip diyalogdaki boş bırakılan yerlerin metnin içeriği göz önünde bulundurularak tamamlanması istenmiştir.
		8.1. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	5. Etkinlik: Büyük harflerin kullanımıyla ilgili dokuz tane cümle verilip bu cümlelerle ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek bitişik eğik yazıyla yazar. 2.14. İmlâ kurallarına uygun olarak yazar.	7. Etkinlik: “Kitap Kuşum Uçuverdi” başlıklı hikâyedeki bazı olayların oluş sırası yanlış olarak verilip olayların doğru sıraya konulması ve paragrafın yeniden yazılması istenmiştir. Daha sonra bu paragrafta anlatılan olayın resimlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.	8. Etkinlik: Bir olayı anlatan altı resim sırasıyla verilip resimlerin altındaki boşluğa bir hikâye yazılması istenmiştir.
		8.2. Virgülün cümleler, eş görevli kelimeler, hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular. 8.3. Virgülün uzun cümlelerde özneden sonra kullanımını kavrar.	9. Etkinlik: Virgülün kullanımıyla ilgili cümleler ve hitap sözleri verilmiştir. Bu örneklerdeki virgülün kullanımına yönelik soruların cevaplanması istenmiştir.
		8.2. Virgülün cümleler, eş görevli kelimeler, hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular.	10. Etkinlik: Virgülün kullanımıyla ilgili örnekler verilip bu örneklerde virgülün kullanıldığı yerlerin yazılması ve bunlara benzer yerlerde virgülün kullanılması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	3. Etkinlik: Atatürk'ü ve Kurtuluş Savaşı'nı anlatan bir şiir yazılması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Nokta işaretinin kullanımıyla ilgili örnek cümleler verilip bu cümlelerden hareketle nokta işaretinin nerelerde kullanıldığının yazılması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	8. 4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Kesme işaretinin kullanımıyla ilgili örnek cümleler verilip altı çizili kelimelerin yazılışındaki farklılığın sebebinin açıklanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8. 4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	5. Etkinlik: On tane cümle verilip bu cümlelerde kesme işaretinin kullanıldığı yerlerin işaretlenmesi ve işaretlenen kesme işaretlerinin kullanım yerlerinin gruplara (Kişi adı, eser adı, devlet adı, millet adı, yer adı, sayılara getirilen ekler, yay araç içinde verilen açıklamalar, saygı bildiren sözler, kısaltmalara gelen ekler) göre sınıflandırılması istenmiştir. 6. Etkinlik: Verilen üç cümledeki uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk’ten Anılar	2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.	3. Etkinlik: “Atatürk’ten Anılar” metninde anlatılan her bir anıya kısa ve dikkat çekici bir başlık bulunması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Tırnak işaretinin kullanımıyla ilgili olarak verilen paragrafın incelenip tırnak işaretinin her seferinde niçin kullanıldığının belirlenmesi ve bu işaretle ilgili verilen üç sorunun cevaplanması istenmiştir. 5. Etkinlik: Bir paragraf verilip bu paragrafta yuvarlak içinde verilen boşluklardan uygun olanına tırnak işaretinin konulması istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	5. Etkinlik: Öğretmenin okuduğu metinde önemli bulunan noktaların yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	6. Etkinlik: İki arkadaş arasında telefonda geçen bir konuşma örnek olarak verilip cümlelerin başındaki işaretin niçin kullanıldığının tahmin edilmesi istenmiştir. 7. Etkinlik: Cümleler verilip uygun yerlere konuşma çizgisinin konulması istenmiştir. 8. Etkinlik: Bir anı yazısı verilip konuşma cümlelerinin konuşma çizgisiyle belirtilerek deftere yazılması istenmiştir.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	1.3. Konuyla ilgili araştırma yapar ve bilgi toplar. A.K. 6.4. Vatandaşlık görevlerini isteyerek yapmanın neden gerekli olduğunu açıklar. A.K. 6.5. Atatürk’ün vatandaşlık görevlerine verdiği önemi açıklar. A.K. 6.6. Cumhuriyet yönetiminin vatandaşlık görevlerini yeniden düzenlediğini bilir.	4. Etkinlik: “Atatürk vatandaşlık görevlerine çok önem verirdi; çünkü ...”, “Vatandaşlık görevlerini isteyerek yapmalıyız; çünkü ...”, “Cumhuriyet yönetimi vatandaşlık görevlerini yeniden düzenlemeliydi; çünkü ...” cümlelerinin tamamlanarak paragraflar oluşturulması istenmiştir. 5. Etkinlik: Ünlem ifadeleri verilip uygun duyguyu belirten kelimelerle eşleştirilmesi istenmiştir. 6. Etkinlik: Ünlem işaretinin kullanımıyla ilgili üç cümle verilip bunların incelenmesi ve ünlem işaretinin örneklerdeki kullanımına uygun olarak yeni cümlelerde kullanılması istenmiştir. 7. Etkinlik: Verilen on iki cümledeki yay ayraçların içine uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	1.6. Yazacakları ile ilgili sorular hazırlar.	5. Etkinlik: Tarihimizi bilmenin ve araştırmanın önemi hakkında yazacakları düşünce yazısıyla ilgili iki soru hazırlayıp bu soruların cevaplarına yazılarında yer vermeleri istenmiştir.
		4.6. Duygu, düşünce ve hayallerini kendine özgü ifadelerle yazar.	6. Etkinlik: Tarihimizi bilmenin ve araştırmanın önemi ile ilgili bir düşünce yazısı yazılması istenmiştir.
		8.4. “Nokta(.)”, “kesme işareti(’)”, “tırnak işareti (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işaret (!)”, “iki nokta(:)”, “kısa çizgi (-)”nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	7. Etkinlik: “Bir Türk Dünyaya Bedeldir” başlıklı metinde yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar.	3. Etkinlik: Metnin bir paragrafına ait cümleler karışık olarak verilip bu cümlelerin anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde düzenlenmesi istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)”nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Verilen cümlelerde iki noktanın niçin kullanıldığının açıklanması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)”nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	5. Etkinlik: Verilen metindeki yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Forsa	5.3. Serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirler.	5. Etkinlik: Yazılan hikâyede olayın başladığı, geliştiği ve sonuçlandığı bölümlerin ilk cümlelerinin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		7.2. Yazılanlarla uyumlu görsel malzemeler tasarlar.	6. Etkinlik: Yazılan hikâyenin en çok beğenilen bölümünü anlatan bir resim yapılması istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)””, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Verilen parçada kısa çizginin kullanıldığı kelimelerin altına çizilmesi ve kısa çizginin kullanıldığı yerler arasındaki farklılıkların belirtilmesi istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)””, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Verilen cümlelerde yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.	2. Etkinlik: Yapılan resmi anlatan bir şiir yazılması istenmiştir.
		8.5. Özel isimlerin aldığı eklerin yazımıyla ilgili kuralları uygular.	3. Etkinlik: Verilen dört cümledeki özel isimlerin yazılışının incelenmesi ve özel isimlerin yazılışındaki farklılığın sebebinin tahmin edilmesi istenmiştir.
		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)””, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	4. Etkinlik: Verilen metindeki uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 5.8. Kalıplaşmış sözler, tekerlemeler ve söz oyunlarından yararlanır.	8. Etkinlik: Öğretmenle belirlenen listeden bir yer, şahıs ve varlık seçip bunları kullanarak bir masal yazması ve daha önceden bulunduğu tekerlemeleri masalın uygun yerlerinde kullanması istenmiştir.
		8.6. Soru edatı “mi”nin kullanımı ve yazımını kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Soru edatı “mi”nin kullanımı ile ilgili örnek cümleler verilip bu cümlelerle ilgili sorulara cevap verilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

			10. Etkinlik: Verilen metindeki yanlış yazılan “mi”lerin düzeltilip içinde geçtikleri cümleyle birlikte yazılması istenmiştir.
			11. Etkinlik: “Geyik ve Asma Yaprakları” başlıklı bir metin verilip soru edatı “mi”yi kullanarak bu metinle ilgili sorular hazırlanması istenmiştir.
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker.	9. Etkinlik: “Öğretmenlerinize duyduğunuz sevgi” konulu bir şiir yazılması istenmiştir.
		10.2. Seviyesine uygun metinler yazar.	
		8.7. “Soru işareti (?)”nin soru cümlelerinden sonra kullanımını kavrar/uygular.	10. Etkinlik: Birinci kutucuğun içinde üç, ikinci kutucuğun içinde dokuz cümle verilmiştir. İkinci kutucuktaki cümlelerden bazıları birinci kutucuktaki cümlelerle ilişkilidir. Birinci kutucukta boş bırakılan yerlere ilişkili olduğu cümlenin yazılması ve yay ayraç içine doğru noktalama işaretinin konulması istenmiştir.
			11. Etkinlik: “10. Etkinlikte yazdığımız cümlelerin sonunda hangi noktalama işaretini kullandınız? Kullanma sebebinizi doğru şekilde eşleştirerek bulunuz.” denilmiştir. Kullanılan işaret ve bu işaretin kullanılma sebebinin eşleştirilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 2.2. Bildirme yazılarında tarih ve adresi uygun yere yazar, imzayı gerekli yere atar.	6. Etkinlik: “Okul idaresi dilekçenizi kabul etti ve Çanakkale’ye gittiniz. Çanakkale şehir merkezine Pazar günü sabah ulaştınız. Şehitlikler karşı tarafta olduğu için Çanakkale Boğazı’nı feribotla geçmeniz gerekiyor. O sabah müthiş bir kalabalık var. Akşama kadar feribot sırası size gelmeyebilir. Ertesi gün de okula dönmeniz gerekiyor.” şeklinde bir sorun verilip sorunun çözümü istenmiştir.
		2.17. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık koyar. 4.6. Duygu, düşünce ve hayallerini kendine özgü ifadelerle yazar.	7. Etkinlik: Arif Nihat Asya’nın şiirinden bir dörtlük verilip bu dörtlükle ilgili duyguların dile getirildiği bir şiir yazılması istenmiştir.
		8.8. Ek olan “-de” ile bağlaç olan “da/de”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Ek olan “-de” ile bağlaç olan “da/de”nin yazımı ile ilgili cümleler verilip bu cümlelerin incelenmesi istenmiştir.
			9. Etkinlik: “Çok Gezseydi Bizim Eve de Uğradı” başlıklı fıkradaki yanlış yazılan “da, de”lerin yuvarlak içine alınması istenmiştir.
Sevgi	Bayrak	6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker.	5. Etkinlik: “Kalbim, ile sevgin, yıldızlı, sonsuza, dolu, aşkın, ay, tek, bayrağım, hürriyetim” kelimelerinin de kullanıldığı bayrak sevgisini anlatan bir şiir yazılması istenmiştir.
Sevgi	Eskici	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	7. Etkinlik: Dinlenen “Eskici” adlı hikâyenin özetlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		1.1. Amacını belirler.	8. Etkinlik: “Aşağıdaki paragrafı vurgulamak için yazacağım.” şeklinde amaç belirlemeye yönelik bir etkinlik verilmiştir.
		2.13. Dilimize yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanır.	9. Etkinlik: Yabancı dillerden dilimize geçmiş, henüz yerleşmemiş kelimeleri kullanmadan bir paragraf yazılması istenmiştir.
		8.9. Ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	10. Etkinlik: “Vehimli Hasta” başlıklı metinde kutucuk içinde verilen “ki”lere dikkat edilip cümleden çıkarıldığında anlatımı bozan “-ki” eklerinin kırmızıya, cümleden çıkarılıp yerine virgül konulduğunda anlatımı bozmayanların maviye boyanması istenmiştir.
			11. Etkinlik: “Ki”lerin kutucuklar içinde yazıldığı bir metin verilip yanlış yazılmış olanların kırmızıya doğru yazılmış olanların maviye boyanması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Beypazarı	7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.	9. Etkinlik: İşyeri adlarının birinde Türkçe diğerinde İngilizce olarak yazıldığı iki resim verilip bu resimlerle ilgili düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		8.9. Ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	10. Etkinlik: “Ki”nin farklı kullanımına üç örnek verilip bu kullanımları örnekleyen cümleler yazılması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	6. Etkinlik: “Şehitler Kayası” başlıklı efsanenin giriş bölümü verilip gelişme ve sonuç bölümlerinin tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.10. Sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Numaralandırılmış dört resim verilip resimlerle ilgili cümlelerdeki boşlukların doldurulması istenmiştir.
			8. Etkinlik: Sayılar ve sonuna getirilecek sıra bildiren ekler verilip doğru ekin seçilmesi ve sebebinin açıklanması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Bir kitap kapağı örneği verilip kapaktaki kısaltmalarla ilgili bilgilerin yan taraftaki boşluklara yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Soldaki kutucuklarda kısaltmalar sağdaki kutucuklarda ekler verilip bunları kullanarak cümleler oluşturulması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	1.6. Yazacakları ile ilgili sorular hazırlar.	4. Etkinlik: Yazılacak yazı ile ilgili iki soru hazırlanması istenmiştir.
		9.3. Metnin içeriği ile başlığı arasındaki uyumu değerlendirir.	5. Etkinlik: “Yazdığımız yazıyla, yazıya verdiğiniz başlığı uyumlu buluyor musunuz? Niçin?” diye sorularak yazı ile başlığı arasındaki uyumun değerlendirilmesi istenmiştir.
		3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.	6. Etkinlik: Yaşanılan yerin tanıtıldığı bir yazı yazılması istenmiştir.
		8.10 Sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Beş tane cümle verilip bu cümlelerdeki altı çizili sayıların ve kelimelerin yazımındaki farklılıkların açıklanması istenmiştir.
			8. Etkinlik: Sayıların ve kısaltmaların yazımında yanlışlıkların yapıldığı beş cümle verilip bu cümlelerdeki yanlışların düzeltilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar.	3. Etkinlik: Zamanı boşa harcayan ve zamanı iyi kullanan iki kişinin başından geçen olayların kurgulanıp yazılması istenmiştir.
		8.11. Yazımı karıştırılan kelimelerle (hiçbir, her şey, herhangi bir vb.) ilgili kuralları uygular.	4. Etkinlik: “Bir takım” ve “herhâlde” kelimelerinin bitişik ve ayrı yazıldığı cümleler verilip bu kelimelerin cümlelere kattığı anlamın düşünülerek cümlelerin incelenmesi istenmiştir.
			5. Etkinlik: “Hiçbir, birkaç, her şey, birtakım, birçok, biraz, her biri, hiç kimse, herhangi bir” kelimelerinin yazılışıyla ilgili örnek cümleler verilmiştir. Daha sonra “her şey, her bir, herhangi bir, hiç kimse” kelimelerinin her zaman ayrı yazıldığı belirtilmiştir.
			6. Etkinlik: Verilen paragraftaki yazım yanlışlarının düzeltilmesi istenmiştir.
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.	7. Etkinlik: Verilen doğa resminde görülenlerle ilgili metin yazılması istenmiştir.
		8.1. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	8. Etkinlik: On altı tane cümle verilip bu cümlelerde büyük harflerin doğru kullanıldığı cümlelerin bulunması ve doğru cümlelerin başındaki sayıların birleştirilerek gizli resmin tamamlanması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	6. Etkinlik: Gezilip görülen bir yer hakkındaki duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	7. Etkinlik: “Aklı Kesmek” deyiminin hikâyesinde yay ayraçların içine uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1.9. Yazma süresini belirler. 2. 8. Standart Türkçeyle yazar. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar. 2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.	7. Etkinlik: Ağaçlarla ilgili iki fotoğraf verilip bu fotoğraflar hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerin yazılması istenmiştir.
		8.8. Ek olan “-de” ile bağlaç olan “da/de”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Verilen beş cümledeki boş bırakılan yerlere “de”nin ek ve bağlaç olacak şekilde yerleştirilmesi istenmiştir. Daha sonra ek ve bağlaç olan “de” nin aynı cümlelerde kullanılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	2.10. Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır.	6. Etkinlik: “Okul temsilciliğine adaysınız. Yapılacak olan seçimde arkadaşlarınızın size oy vermesi için onları çevre konusunda çok duyarlı olduğunuza ikna etmeniz gerekiyor. Arkadaşlarınızı ikna etmek için neler yazardınız?” diye sorularak bu konudaki düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		8.9. Ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	7. Etkinlik: Her cümlesinde iki tane boşluğun yer aldığı bir metin verilip boşlukların ek olan “-ki” veya bağlaç olan “ki”den uygun olanla doldurulması istenmiştir.

2. ÇK’de yazmayla ilgili 81 etkinlik bulunmaktadır. Şiir, masal, gezi yazısı, hikâye ve ikna edici metin yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama veya verilen görsellerden hareketle metin yazma, akrostiş çalışması yapma, verilen eksik cümleleri,

diyalogları veya metinleri tamamlama, bir söz, durum veya haberle ilgili duygu ve düşüncelerini yazma, kitap tanıtma, karışık olarak verilen cümleleri olayların akışına göre sıralama, dinledikleriyle ilgili not alma, özet çıkarma, yabancı dillerden geçen kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanma, yazma amacı belirleme, yazacaklarıyla ilgili soru hazırlama, plan yapma etkinlikleri bulunmaktadır.

Büyük harflerin kullanımı, noktalama işaretleri, özel isimlere, sayılara ve kısaltmalara getirilen ekler, “mi” soru edatı ile “ki” ve “de”nin edat ve bağlaç olarak kullanımı ve bitişik yazılan birleşik kelimelerle ilgili etkinlikler de bulunmaktadır. Bu etkinliklerde önce verilen örneklerin incelenmesi, daha sonra örneklerle ilgili soruların cevaplanarak kurallara ulaşılması ve diğer etkinliklerde konuyla ilgili uygulamalar yapılarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	8.1. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Büyük harflerin kullanımıyla ilgili bazı yanlışlıkların yapıldığı bir metin verilip yanlış yazılan sözcüklerin bulunarak sözcüklerin doğrularının yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Büyük harflerin kullanıldığı yerlerin en son yayımlanan TDK Yazım Kılavuzu'ndan araştırılıp yazılması istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 1.4. Konuyu sınırlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	8. Etkinlik: “Büyük olmak” sözcük grubunun çağrıştırdıklarının verilen kutucukların içine yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır.</p> <p>2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p> <p>2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.</p>	<p>9. Etkinlik: 8. etkinlikteki beyin fırtınası sonucunda ortaya çıkan düşüncelerden hareketle bir metin yazılması istenmiştir.</p>
		<p>3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını anlatır.</p> <p>7.2. Yazılanlarla uyumlu görsel malzeme tasarlar.</p>	<p>10 Etkinlik: Verilen boşluğa 9. etkinlikte yazılan metinle ilgili bir resim yapılması istenmiştir.</p>
		<p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:):”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p>	<p>11. Etkinlik: Verilen “Kavak Ağacı ile Kabak” başlıklı metindeki uygun yerlere nokta konulması istenmiştir.</p>
Kişisel Gelişim	Cimri	<p>2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.</p> <p>2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.</p> <p>2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p>	<p>8. Etkinlik: Grup arkadaşlarıyla birlikte oluşturulan oyun metninin verilen boşluğa yazılması istenmiştir.</p>
		<p>8.2. “Virgül”ün cümleler, eş görevli kelimeler ve hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular.</p> <p>8.3. “Virgül”ün uzun cümlelerde öznenen sonra kullanımını kavrar.</p>	<p>9. Etkinlik: “Hayvan Deyince” başlıklı şiirdeki uygun yerlere virgül konulması istenmiştir. Virgül(,)ün kullanıldığı yerleri öğrenmek için TDK’nin en son yayımlanan Yazım Kılavuzu’na bakılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’), “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	10. Etkinlik: Verilen metinlerin okunarak “konuşma çizgisi (—)” ve “iki nokta (:)"nın kullanıldığı yerlerin söylenmesi ve bu noktalama işaretlerinin hangi amaçla kullanıldığının noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır.	7. Etkinlik: “Başkası Olma Kendin Ol” başlıklı metindeki boşlukların uygun kelimelerle tamamlanması istenmiştir.
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	9. Etkinlik: “Kırk Saattir Okuyor” başlıklı metindeki koyu yazılmış “dil, inceleme, tarih, sabah, kırk, okuyor, kütüphane, kitap, ısrar etti, gözler” kelimelerini kullanarak bir metin yazılması istenmiştir.
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	1.3. Konuyla ilgili araştırma yapar ve bilgi toplar. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.	1. Etkinlik: “Atatürk’ün sevdiği şarkıların, bu şarkıların bestecilerinin ve müziklerinin araştırılarak bulunan bilgilerin verilen boşluğa yazılması istenmiştir. 9. Etkinlik: Öğretmenin sınıfta dinlettiği Atatürk’ün sevdiği şarkıları dinlerken hissedilenlerin verilen boşluğa yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	<p>2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.</p> <p>2.5. Düz yazı ve şiir arasındaki biçim farklılıklarını dikkate alarak yazar.</p> <p>2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır.</p> <p>2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p> <p>6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır.</p> <p>6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker.</p> <p>6.3. Şiirdeki anlam bütünlüğünü bozmadan ses akışını sağlar.</p>	7. Etkinlik: Verilen boşluğa “Atatürk’ün kişiliği”ni anlatan bir şiir yazılması istenmiştir.
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	<p>1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar.</p> <p>1.9. Yazma süresini belirler.</p> <p>2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.</p> <p>2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır.</p> <p>2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.</p> <p>2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.</p> <p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	7. Etkinlik: Dinlenen “Yeni Tarih Anlayışı” adlı metnin özetlenerek yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	-	2. Etkinlik: En son okunan kitapla ilgili bilgilerin verilen boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>1.1. Amacını belirler. 1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar. 1.9. Yazma süresini belirler. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	<p>10. Etkinlik: “Kitaplar ve Dağa Tırmanmak” başlıklı metnin cümleleri karışık olarak verilmiş ve cümlelerin duygu, düşüncenin akışına göre sıralanarak metnin yeniden yazılması istenmiştir.</p>
		<p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p>	<p>11. Etkinlik: “Kitaplar ve Dağa Tırmanmak” başlıklı metinde geçen iki nokta (:) ve tırnak işareti (“”)nin niçin kullanıldığını araştırılıp yazılması istenmiştir. Verilen paragrafta uygun olan yerlere iki nokta (:) ve tırnak işareti (“”)nin konulması istenmiştir.</p>
Okuma Kültürü	Süleyman’ın Titizliği	<p>1.1. Amacını belirler. 1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 1.7. Yazacaklarını taslak haline getirir. 1.9. Yazma süresini belirler. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 10.1. Yazmayı, kendini ifade etmek ve iletişim kurmak için araç olarak kullanır. 10.2. Seviyesine uygun metinler yazar.</p>	<p>8. Etkinlik: “Kütüphane” konusuyla ilgili akıllarına ilk gelen sözcükleri listelemeleri, bu sözcüklerin birbiriyle ilişkili olanlarını eşleştirmeleri ve konuyla ilgili bir taslak hazırladıktan sonra düşüncelerini yazmaları istenmiştir.</p>
		<p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)”, “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p>	<p>9. Etkinlik: Verilen paragraftaki yay ayraçların içine uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	10. Etkinlik: Okunan metinde kesme işaretinin kullanıldığı yerlerin bulunması ve kesme işaretinin kullanım yerlerinin yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Emircan’ın Seçimi	2.8. Standart Türkçeye yazar. 2.10. Cümleleri açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.12. Cümlede kelime tekrarıdan kaçınır. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar. 2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	7. Etkinlik: “Kitapsız büyüyen çocuk, susuz yetişen ağaca benzer.” sözüyle ilgili düşüncelerin yazılması istenmiştir.
		8.6. Soru edatı “mi”nin kullanım ve yazımını kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Verilen altı cümlenin sonundaki yay ayraçların içine uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.
		8.7. “Soru işareti (?)”nin soru cümlelerinden sonra kullanımını kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Verilen dört cümlenin soru anlamı verecek şekilde tamamlanması istenmiştir.
		8.6. Soru edatı “mi”nin kullanım ve yazımını kavrar/uygular.	10. Etkinlik: “Mi” edatının verilen cümlelere kattığı anlamın yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	2.5. Düz yazı ve şiir arasındaki biçim farklılıklarını dikkate alarak yazar. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	10. Etkinlik: “Kitabım” başlıklı şiirdeki boşlukların şiirin anlam bütünlüğü dikkate alınarak doldurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	<p>1.1. Amacını belirler. 1.9. Yazma süresini belirler. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar. 4.3. Konuyu, bütünlük ve tutarlılık içinde işler. 7.2. Yazılanlarla uyumlu görsel malzeme tasarlar. 8.5. Özel isimlerin aldığı eklerin yazımıyla ilgili kuralları uygular.</p>	<p>10. Etkinlik: “Türk Olmak ve Türkiye” başlıklı metinde yanlış davranış ile doğru davranış karşılaştırılmış ve metnin doğru davranışa göre tamamlanması istenmiştir. 11. Etkinlik: Verilen cümlelerden kesme işaretinin doğru kullanıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış kullanıldığı cümlelerin başına “Y” yazılması istenmiştir.</p>
Sevgi	Sevgili Babam	<p>1.1. Amacını belirler. 1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 2.11. Kelimeleri yerinde ve doğru anlamda kullanır. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.</p>	<p>8. Etkinlik: Verilen çerçevenin içine aile fotoğraflarının yapıştırılması ve çerçevenin altına ailelerle ilgili duygu ve düşüncelerin yazılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		8.8. Ek olan “-de” ile bağlaç olan “da/de”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.	9. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “de”nin görevinin belirtilerek yanlış yazılan “de”lerin doğrusunun yazılması istenmiştir.
Sevgi	Türkiye	2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.5. Düz yazı ve şiir arasındaki biçim farklılıklarını dikkate alarak yazar. 2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır. 6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker. 6.3. Şiirdeki anlam bütünlüğünü bozmadan ses akışını sağlar.	10. Etkinlik: “Türkiye, ırmak, mutlu, vatan, yürek, bulut, sevgi, bayrak, ekin, yeşil, şehit, umut, özgür, mavi” kelimeleri kullanılarak şiir yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bilge Dede’nin Kaşıkları	1.4. Konuyu sınırlar. 2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 2.8. Standart Türkçeye yazar. 2.10. Cümleleri açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	6. Etkinlik: “Sevginin yalnızca sözünü edenlerle onu yaşayanlar arasında ne fark vardır?” sözünden anlaşılmanın yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>8.2. “Virgül”ün cümleler, eş görevli kelimeler ve hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular.</p> <p>8.3. “Virgül”ün uzun cümlelerde öznedenden sonra kullanımını kavrar.</p> <p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-)”nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p> <p>8.7. “Soru işareti (?)”nin soru cümlelerinden sonra kullanımını kavrar/uygular.</p>	<p>7. Etkinlik: “Nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti, uzun çizgi, tırnak işareti”nden birinin seçilerek bu işaretin başından geçebilecek olayların yazılması istenmiştir.</p>
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	<p>1.2. Birikimlerini gözden geçirir.</p> <p>2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	<p>12. Etkinlik: “İyilik” kavramının çağrıştırdıklarının balon resimlerinin içine yazılması istenmiştir.</p>
		<p>2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.5. Düz yazı ve şiir arasındaki biçim farklılıklarını dikkate alarak yazar.</p> <p>3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını anlatır.</p> <p>10.3. Şiir defteri tutar.</p>	<p>13. Etkinlik: “İyilik” kavramının uyandırdığı duygularla ilgili bir şiir yazılması istenmiştir.</p>
		<p>6.1. Şiirin düz yazıdan farklı bir yapıda olduğunu bilir, şiir yazarken bunu dikkate alır.</p> <p>6.2. Duygusal yoğunluğun çağrışımlarını dizelere döker.</p> <p>9.1. Yazdıklarının, kendi duygu ve düşüncelerini tam olarak yansıtmadığını sorgular.</p> <p>9.2. Yazıda vermek istediği ana fikre ulaşmış olmadığını değerlendirir.</p>	<p>14. Etkinlik: Yazılan şiirin değerlendirilmesi için beş soru sorulmuş ve soruların cevaplanmasında “evet”, “hayır”, “kısmen” şıklarından birinin işaretlenmesi istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	<p>1.1. Amacını belirler. 1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 1.4. Konuyu sınırlar. 2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.10. Cümleleri açık ve anlaşılır ifadelerle yazar. 2.13. Dilimize yerleşmemiş yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanır. 2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p>	<p>10. Etkinlik: “Talih ve Çocuk” başlıklı şiirin okunması ve bu şiirden yola çıkılarak farklı türde yeni bir metin yazılması istenmiştir.</p>
		<p>5.1. Kurgulanmış olanla gerçeği ayırt ederek yazar. 5.2. Yaşanmış veya yaşanması muhtemel bir olayı anlatır. 5.3. Serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirler. 5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder. 5.6. Gerektiğinde diyaloglara ve mizah unsurlarına yer verir. 5.7. Olayları, durumları kendi ifadeleriyle anlatır. 5.8. Kalıplaşmış sözler, tekerlemeler ve söz oyunlarından yararlanır. 7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.</p>	<p>11. Etkinlik: Kurbağaların yarışıyla ilgili altı resim verilip bu resimlerle ilgili bir öykü yazılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	<p>1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar.</p> <p>2.1. Kağıt ve sayfa düzenine dikkat eder.</p> <p>2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.</p> <p>2.4. Sıralamalarda sayı, sembol ve işaretlerden yararlanır.</p> <p>2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar.</p> <p>2.15. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.</p> <p>2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.</p> <p>2.17. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.</p>	<p>9. Etkinlik: Duyu organları kullanılarak yapılan çalışma sırasında hissedilenlerin yazılması istenmiştir.</p>
		<p>3.3. Yazılarında günlük hayattan ve kendi deneyimlerinden örnekler verir.</p> <p>7.2. Yazılanlarla uyumlu görsel malzeme tasarlar.</p>	<p>10. Etkinlik: Geçmişte kendilerini korkutan bir anıyla ilgili zihin haritası oluşturulması istenmiştir. Daha sonra anıyla ilgili resim çizilmesi ve resimlere uygun diyalogların konuşma baloncuklarına yerleştirilmesi istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Oyun	<p>1.4. Konuyu sınırlar. 2.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar. 2.8. Standart Türkçeyle yazar. 2.9. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır. 3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarılarını anlatır. 5.3. Serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirler. 5.4. Olayların yerini, zamanını, şahıs ve varlık kadrosunu belirler; bunlar arasında ilgi kurar. 5.5. Şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade eder. 5.6. Gerektiğinde diyaloglara ve mizah unsurlarına yer verir. 5.7. Olayları, durumları kendi ifadeleriyle anlatır. 5.8. Kalıplaşmış sözler, tekerlemeler ve söz oyunlarından yararlanır.</p>	<p>9. Etkinlik: Varlıklar: tavşan ve tazi, at ve tilki, fare ve kedi. Olaylar: yardımlaşma, kandırma, iyilik. Yerler: orman, köy, çiftlik. Varlıklar, olaylar, yerler bölümlerinden birer kelime seçilerek bu sözcüklerle ilgili bir masal yazılması istenmiştir.</p>
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	<p>1.2. Birikimlerini gözden geçirir. 1.5. Olayları, duygu ve düşüncelerini sıraya koyar. 2.12. Cümlede kelime tekrarından kaçınır. 2.14. İmla kurallarına uygun olarak yazar. 2.16. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.</p>	<p>11. Etkinlik: “Sarıköz Efsane”sinin kısa bir bölümü verilerek efsanenin öncesinin gelişiminin ve sonrasının yazılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>3.2. Herhangi bir konudaki duygu, düşünce, hayal ve tasarımlarını anlatır.</p> <p>7.1. Görsel unsurlardan hareketle metin yazar.</p>	<p>12. Etkinlik: Verilen resimle ilgili duygu, düşünce ve hayallerin yazılması istenmiştir.</p>
		<p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p>	<p>13. Etkinlik: Verilen cümlelerde yay ayrıçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması ve bu noktalama işaretlerinin kullanıldığı yerlerin araştırılarak örneklerle birlikte yazılması istenmiştir.</p>
		<p>8.9. Ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarını kavrar/uygular.</p>	<p>14. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “ki”nin hangi görevde kullanıldığının yazılması istenmiştir.</p>
		<p>8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-)” nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.</p>	<p>15. Etkinlik: “-Ki” ekinin kullanımıyla ilgili verilen cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazılması istenmiştir.</p>
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	<p>2.7. Gerekli yerlerde kısaltmaları kullanır.</p> <p>3.1. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.</p> <p>10.7. Yazdıklarından arşiv oluşturur.</p>	<p>17. Etkinlik: Yöreye özgü yemeklerden birinin seçilerek yemeğin hazırlanış ve pişme süresinin, zorluk-kolaylık derecesinin sembol ve işaretlerle belirtilmesi ve verilen kutucuğa yemeğin resminin çizilmesi istenmiştir.</p>
		<p>8.10. Sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımıyla ilgili kuralları kavrar/uygular.</p>	<p>18. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki sayıların ve kısaltmaların yazımıyla ilgili yanlışların bulunup doğrularının yanlarına yazılması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Yazma Becerisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Kızılırmak	1.1. Amacını belirler. 1.6. Yazacakları ile ilgili sorular hazırlar. 2.18. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.	7. Etkinlik: Dilekçe yazma amacının belirlenmesi ve dilekçeye yazılmak istenenlerle ilgili verilen örnekteki gibi sorular hazırlanması istenmiştir.
		2.1. Kağıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 2.2. Bildirme yazılarında tarih ve adresi uygun yere yazar, imzayı gerekli yere atar. 2.3. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.	8. Etkinlik: Sözlü kültürel ürünlerin korunması ve geliştirilmesiyle ilgili olarak okullarında bir uzmanın söyleşi yapması için Türk Dil Kurumu Başkanlığı’na bir dilekçe yazmaları istenmiştir.
		2.6. Formları yönergesine uygun olarak doldurur. 2.7. Gerekli yerlerde kısaltmaları kullanır.	9. Etkinlik: Kütüphane ve kitaplarla ilgili verilen formun yönergelere uygun olarak doldurulması istenmiştir.
		8.11. Yazımı karıştırılan kelimelerle (hiçbir, her şey, herhangi bir vb.) ilgili kuralları uygular.	10. Etkinlik: Verilen on dört kelimenin doğru yazımının TDK Yazım Kılavuzu’ndan kontrol edilerek doğru yazılanların başına “X” işareti konulması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	8.2. “Virgül”ün cümleler, eş görevli kelimeler ve hitaplardan sonra kullanımını kavrar/uygular. 8.3. “Virgül”ün uzun cümlelerde öznenen sonra kullanımını kavrar. 8.4. “Nokta (.)”, “kesme işareti (’)”, “tırnak (“ ”)”, “konuşma çizgisi (—)”, “ünlem işareti (!)”, “iki nokta (:)", “kısa çizgi (-) nin kullanımıyla ilgili bilgileri kavrar/uygular.	12. Etkinlik: Noktalama işaretleriyle ilgili “Kaybedilenler” adlı metinde anlatılmak istenenlerin boş bir kâğıda yazılması istenmiştir.

3. ÇK’de yazmayla ilgili 53 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikler arasında şiir, masal, anı, efsane, oyun, dilekçe gibi çeşitli türlerde metin yazma çalışmaları bulunmaktadır. Verilen konuyla ilgili beyin fırtınası yapılarak ortaya çıkan kelimelerle veya etkinlikte verilmiş olan kelimelerle çeşitli türlerde metinler yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama veya verilen görsellerden hareketle metin yazma, türleri birbirine dönüştürme, akrostiş çalışması yapma, verilen eksik cümleleri, diyalogları veya metinleri tamamlama, bir söz veya durumla ilgili duygu ve düşüncelerini yazma, sembol ve işaretleri kullanarak yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Kitap tanıtma, karışık olarak verilen cümleleri olayların akışına göre sıralama, not alma, özet çıkarma ve kendi yaşamından kesitler aktarmaya yönelik etkinlikler ile yazma amacı belirleme, yazdıklarını değerlendirme etkinlikleri de bulunmaktadır. Bunların yanı sıra büyük harflerin kullanımı, noktalama işaretleri, özel isimlere, sayılara ve kısaltmalara getirilen ekler, “mi” soru edatı ile “ki” ve “de”nin edat ve bağlaç olarak kullanımı ve bitişik yazılan birleşik kelimelerle ilgili önce etkinliklerin yapılması, daha sonra yapılanlardan yola çıkılarak kurallara ulaşılması ve diğer etkinliklerle de konuyla ilgili uygulamalar yapılarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi amaçlanmıştır.

2.2.4. Dil Bilgisiyle İlgili Etkinliklerin İncelenmesi

“Dil bilgisi; bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerilerini destekleyen kurallar bütünüdür. Öğrenci açısından Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır.”¹⁰⁶

“Dil bilgisi çalışmalarında temel anlayış bilgiyi öğretmek, kuralı belletmek ya da ezberletmek değil, gösterme ve uygulamalarla öğrencilere kuralı sezdirmek, onların kurala ulaşmaları için uygun eğitim ortamını sağlamak olmalıdır. Dil bilgisi öğretiminin başat amacı, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek olduğu için, Türkçe derslerinin bazı saatlerinin “Dil bilgisi” başlığı altında, öğretimin bütünlük ilkesine ters

¹⁰⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 7.

bir biçimde yürütülmesi doğru değildir. Dil bilgisi çalışmalarının anlama ve anlatma etkinlikleriyle birlikte yürütülmesi gerekir.”¹⁰⁷

“Anlama (okuma-dinleme) ve anlatma (konuşma-yazma) becerilerinin geliştirilmesi süreçlerinde, öğrencilerin dilsel becerilerini kullanabilmelerine olanak sağlayan eğitim ortamları yaratılmalı; etkinlikler birbirini bütünleyen bir anlayışla gerçekleştirilmeli, dil bilgisi çalışmaları bu etkinliklerde, yeri geldikçe kuramsal ve soyut aktarımlar yerine somut uygulamalara dönüştürülmelidir.”¹⁰⁸

“Dil bilgisi öğretilirken metinden yola çıkılmalı, okunan parçayla ilgili anlama, kavrama çalışmaları yapıldıktan sonra dille ilgili etkinliklere geçilmelidir. Kavramayı güçlendirmek için dil çalışmalarında her türlü dilsel ve görsel malzemeden yararlanılmalıdır. Dil bilgisi öğretiminde öğrenciye, metnin, sanatçının duygu ve düşüncelerini yansıtan bir araç olduğu gerçeğinden hareketle, bu aracın yapısını, özelliklerini, inceliklerini bilmenin onu iyi kullanmak için gerekli olduğu sezdirilmeli, dilin yapısı, özellikleri ve gücü bu anlayış içinde kavratılmalıdır.”¹⁰⁹

“Öğretimin temel gereci olan metinler; okuma, konuşma, dinleme, yazma becerilerinin kazandırılmasına yönelik etkinlikler ve uygulamalı dil bilgisi çalışmaları için birer araç olmalıdır.”¹¹⁰ Türkçe Öğretim Programı’nda da dil bilgisinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır.

“Programda, Türkçenin kurallarıyla ilgili kazanımlar, öğrencilerin düzeylerine uygun olarak ve aşamalı bir biçimde verilmiştir. Dil bilgisinde kolaydan zora ilerleyen bir sıra izlenmiş olup konuların birbiriyle olan ilişkileri gözetilmiştir.”¹¹¹ İlköğretim 6. sınıf için yer verilen amaç ve kazanımlar şunlardır:

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
 - a. Kök ve eki kavrar.
 - b. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder.

¹⁰⁷ Prof. Dr. Sedat SEVER vd., *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2006, s. 27.

¹⁰⁸ Prof. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 10.

¹⁰⁹ Prof. Dr. Sedat SEVER vd., *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2006, s. 27.

¹¹⁰ Prof. Dr. Sedat SEVER, *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000, s. 10.

¹¹¹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 8.

- c. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.
- d. Gövdeyi kavrar.
- e. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.
- f. Birleşik kelimeyi kavrar.
- g. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.

2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

- a. İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır.
- b. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.
- c. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar.
- d. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.
- e. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.
- f. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.
- g. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.
- h. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.
- i. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır.”¹¹²

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf çalışma kitaplarında dil bilgisi ile ilgili kazanımlar ve etkinlikler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.	13. Etkinlik: Verilen cümlelerde bazı kelimeler hecelerine yanlış ayrılmış olup bu cümlelerdeki yanlış ayrılmış kelimelerin bulunması ve doğru biçimlerinin yazılması istenmiştir.
		1.2. Kelimelere ek getirirken kalınlık-incelik uyumunu uygular.	14. Etkinlik: “Simit, masa, çocuk” kelimeleri ve bazı ekler verilmiştir. Bu kelimelere kalınlık-incelik uyumuna dikkat edilerek uygun eklerin getirilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

¹¹² Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 41, 42.

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	1.3. Yazarken ve konuşurken “ünsüz uyumu (benzeşmesi)” kuralını uygular.	6. Etkinlik: “Dolap, kitap, bit” kelimeleri ve bazı ekler verilip ünsüz benzeşmesi kuralına göre uygun eklerin getirilmesi istenmiştir.
		1.4. Yazarken ve konuşurken “ünsüz yumuşaması” kuralını uygular.	7. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin ek almamış biçimlerinin boşluklara yazılması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1.5. “Ünlü düşmesi”nin olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.	9. Etkinlik: “Nehir, göğüs, resim, ömür, ileri, sızı” kelimeleri ve bazı ekler verilmiştir. Kelimenin ek getirilen şeklinin ünlü düşmesi dikkate alınarak yazılması istenmiştir.
		1.6. “Ünlü daralması”nın olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.	10. Etkinlik: “Gözle-, başla-, bekle-, söyle-” fiillerine “-yor” ekinin getirilerek boşluklara yazılması istenmiştir. 11. Etkinlik: Verilen paragrafta ünlü daralması kuralına uyulmadığı için yanlış yazılan kelimelerin doğru şekilleriyle yazılması istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	1.7. “Yardımcı ünsüzler” ile “yardımcı ünlüler” in işlevlerini kavrar ve bunları doğru kullanır.	8. Etkinlik: Etkinlik: Verilen iki kutucuk içindeki paragraflarda yer alan yardımcı ünlü ve ünsüzlerin altlarının çizilmesi istenmiştir.
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	1.8. Konuşurken/ okurken uygun yerlerde “ulama” yapar.	7. Etkinlik: Verilen dört dizedeki ulama olan yerlerin işaretlenmesi istenmiştir.
Atatürk’ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.	7. Etkinlik: Verilen dört cümlede yan anlamlarıyla kullanılan altı çizili kelimelerin temel anlamlarıyla birer cümlede kullanılması istenmiştir.
			8. Etkinlik: Verilen dört cümledeki altı çizili kelimelerin temel anlamda mı yoksa yan anlamda mı kullanıldığının belirlenip işaretlenmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.	9. Etkinlik: Verilen altı cümledeki altı çizili kelimelerden mecaz anlamda kullanılanların başına “M”, temel anlamda kullanılanların başına “T” harfinin yazılarak belirtilmesi istenmiştir.
			10. Etkinlik: “Kostüm, kök, voleybol, sol anahtarı” terim anlamlı kelimelerinin verilen bilim ve sanat dallarından uygun olanlarla eşleştirilmesi istenmiştir.
			11. Etkinlik: “Gol, nota, sahne, coğrafya” terim anlamlı kelimeleri ve bu kelimelerle ilgili resimler verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	8. Etkinlik: Verilen üç atasözünün anlattığı durumun boşluğa yazılması istenmiştir.
			9. Etkinlik: “Gözleri yuvalarından fırlamak” ve “kulağına küpe olmak” deyimleri ve bunlarla ilgili iki resim verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	7. Etkinlik: Kelimelerinin yerleri karışık olarak verilen dört özdeyişin düzenlenmesi ve ana düşüncelerinin boşluklara yazılması istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum (Dinleme metni)	3.1. Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	5. Etkinlik: Verilen metindeki altı çizili kelimelerin yerine cümlelerin anlamını değiştirmeyecek farklı kelimelerin yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	10. Etkinlik: “Kış Ağacı” başlıklı şiirdeki altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarının kullanılarak yeni bir şiir yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

			11. Etkinlik: Zıt anlamlı kelimelerin bir arada yer aldığı üç cümle verilip bu kelimelerin altlarının çizilmesi istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	3.3. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam arasındaki farkı kavrar.	8. Etkinlik: Verilen iki cümledeki boşlukların olumlu, olumsuz ya da zıt anlamlı kelimelerle doldurulması istenmiştir. 9. Etkinlik: Verilen iki resmin zıt anlamlı kelimelerle tanıtılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	3.4. Kelimeler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	6. Etkinlik: Resimlerin altında yer alan kutucuklardaki “yaz, yazmak, düş, düşmek, kır, kırmak” eş sesli kelimelerinin cümlede kullanılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	3.5. Kelimeler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	10. Etkinlik: Tamamlanmamış cümleler ve bu cümlelerdeki boşluklara yazılması için üçer kelime verilmiştir. Verilen cümlelerdeki boşlukların uygun yakın anlamlı kelimelerle tamamlanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins ismi, topluluk ismi, isimlerde teklik çokluk vb.) kavrar/uygular.	8. Etkinlik: Verilen fıkradaki isimlerin altlarının çizilmesi ve bu isimlerin özelliklerine göre tablodaki uygun yere yazılması istenmiştir. 9. Etkinlik: Her tanesinde bir isim yazılı olan bir üzüm salkımı verilip salkımdaki isimlerin aynı türden olanlarının aynı renk kalemle boyanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar.	6. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşlukların kelimelere uygun ekler getirilerek doldurulması istenmiştir. 7. Etkinlik: Verilen cümlelerde kullanılan hâl eklerinin cümlelere kattığı anlamların boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar.	8. Etkinlik: Verilen günlük örneğinde hâl eki almış kelimelerin altına çizilmesi ve bu kelimelerle boş bırakılan yere yeni bir metin yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	6. Etkinlik: Verilen cümlelerde geçen “elbise, kalem, elmaları, çanta” kelimelerinin uygun eklerle tamamlanması istenmiştir.
			7. Etkinlik: Verilen paragraftaki iyelik eklerinin altına çizilmesi ve bulunan iyelik eklerinin hangi şahısları ifade ettiğinin yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	4.4. İyelik ekleriyle hâl eklerini ayırt eder.	3. Etkinlik: “Ağaç, dolap, defter, çiçek” kelimelerine uygun eklerin getirilerek cümlelerdeki boşlukların tamamlanması istenmiştir.
			4. Etkinlik: Verilen dört cümledeki altı çizili eklerin görevlerinin boşluklara yazılması istenmiştir.
			5. Etkinlik: Verilen üç cümlede kullanılan “-i” eklerinden hâl eki olanlarının kırmızı kalemle, iyelik eki olanlarının mavi kalemle çizilmesi istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleri ile (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	8. Etkinlik: Birinci çiçek resminin ortasında “pencere” kelimesi, resmin altında “kol, cam, çerçeve, ön, kenar” kelimeleri; ikinci çiçek resminin ortasında “trafik” kelimesi, resmin altında “lamba, ışık, kural, işaret, polis” kelimeleri verilip bunlarla belirtisiz isim tamlamaları yapılarak çiçeğin yapraklarına yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleri ile (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	9. Etkinlik: Tamlayan ve tamlanan olarak kullanılmak üzere beşer kelime verilip bu kelimelerin eşleştirilerek isim tamlamaları oluşturulması ve oluşturulan tamlamaların türünün yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Kilim	4.6. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	5. Etkinlik: Verilen paragraftaki zamirlerin yerine uygun isimler getirilerek paragrafın yeniden yazılması istenmiştir.
			6. Etkinlik: Verilen dört cümledeki zamirlerin altının çizilerek türlerinin yazılması istenmiştir.
			7. Etkinlik: Bir paragraf ve yay araç içinde zamirler verilip paragraftaki boşlukların uygun zamirlerle doldurulması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	4.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.	5. Etkinlik: “Küçük Mutluluklar” başlıklı bir metin verilip metindeki boşlukların uygun sıfatlarla tamamlanması istenmiştir. Daha sonra bu sıfatların hangi soruya cevap verdiği dikkat edilerek tablodaki boşluklara yazılması istenmiştir.
			6. Etkinlik: “Yaprak” başlıklı şiirdeki altı çizili sıfatların değiştirilerek şiirin yeniden yazılması istenmiştir.
			7. Etkinlik: Verilen mektup örneğindeki sıfatların altının çizilerek bu sıfatların mektubun altındaki tabloya türüne uygun olarak yazılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	4.8. Sıfatların pekiştirilmesi ve küçültülmesi ile ilgili yöntemleri kavrar, bunlara göre sıfatları pekiştirir/küçültür.	10. Etkinlik: Verilen sıfatların pekiştirilerek cümlelerdeki boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	4.9. Sıfat tamlaması ile isim tamlamasının farklarını kavrar.	6. Etkinlik: Verilen altı cümledeki sıfat tamlamaları ve isim tamlamalarının altlarının çizilmesi ve bu tamlamaların birer cümlede kullanılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	4.10. Sık kullanılan edat ve bağlaçlarla (ve, ama, ancak, gibi, kadar, beri, için, hakkında, göre, ya da, ayrıca, çünkü vb.) işlevlerine uygun cümleler kurar.	8. Etkinlik: Yay araç içinde edat ve bağlaçlar verilip cümlelerdeki boşlukların bunlardan uygun olanlarla tamamlanması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	4.11. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde (isim, sıfat, zarf vb.) kullanır.	6. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşlukların uygun kelimelerle tamamlanması ve bu kelimelerin türlerinin altlarındaki boşluklara yazılması istenmiştir. 7. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin türünün boşluklara yazılması istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	4.12. Fiil ve isim arasındaki temel farkları kavrar.	7. Etkinlik: Önce sol tarafta verilen görsellerin isimlerinin, sonra sağ tarafta bu görsellerle ilgili hangi fiillerin yapıldığının verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
Sevgi	Türkiye’ m	4.13. Haber kiplerinin, fiillerin zamanlarına yaptığı etkiyi ve cümleye kattığı anlamı kavrar ve cümlelerde uygun haber kiplerini kullanır.	7. Etkinlik: “Solmuş, bitirdim, soracaksın, süsleyeceğiz, çalışıyoruz” çekimlenmiş fiillerinin uygun cümlelerle eşleştirilmesi istenmiştir.
Sevgi	Issız Ada	4.14. Fiilleri dilek/istek kiplerinde (gereklik, şart, istek, emir) kazandığı anlam özelliklerini kavrar, cümlelerde uygun dilek/istek kiplerini kullanır.	8. Etkinlik: Verilen cümlelerin yanlarındaki fiillerle uygun dilek kiplerini kullanarak tamamlanması ve farklı kiplerle birer cümle kurulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Eskici	4.15. Şahıs eklerini, iyelik eklerinden ayırt eder ve doğru kullanır.	7. Etkinlik: Verilen paragraftaki iyelik eklerinin altının kırmızı, şahıs eklerinin altının mavi kalemle çizilmesi istenmiştir.
		4.16. Fiillerin olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimleriyle ilgili uygulamalar yapar.	8. Etkinlik: Verilen dört cümlenin olumluysa olumsuz, olumsuzsa olumlu ve soru biçimlerinin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Tuz	4.17. Zarfların cümlede kazandığı işlevleri fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.	6. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşlukların cümlelerin baş tarafında verilen fiillerin ve şahıs eklerinin kullanılarak uygun şekilde tamamlanması istenmiştir.
			7. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşlukların yanlarındaki “nasıl, nereye, ne zaman, ne kadar” sorularının cevaplanması istenmiştir.
Sevgi	Türkçe Üzerine	4.15. Şahıs eklerini, iyelik eklerinden ayırt eder ve doğru kullanır.	7. Etkinlik: Verilen cümlelerin uygun şahıs ve iyelik ekleriyle tamamlanması ve eklenen ekin iyelik mi, yoksa şahıs eki mi olduğunun karşılarına işaretlenmesi istenmiştir.
		4.13. Haber kiplerinin, fiillerin zamanlarına yaptığı etkiyi ve cümleye kattığı anlamı kavrar ve cümlelerde uygun haber kiplerini kullanır. 4.14. Fiilleri dilek/istek kiplerinde (gereklilik, şart, istek, emir) kazandığı anlam özelliklerini kavrar, cümlelerde uygun dilek/istek kiplerini kullanır. 4.16. Fiillerin olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimleriyle ilgili uygulamalar yapar.	8. Etkinlik: Verilen cümlelerin anlamlarına göre olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimlerine göre tamamlanması ve cümlelerin sonuna uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Türkçe Üzerine	4.17. Zarfların cümlede kazandığı işlevleri fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.	9. Etkinlik: Verilen paragraftaki zarfların altının çizilmesi istenmiştir.
-------	----------------	--	--

1. ÇK'de dil bilgisiyle ilgili 57 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yönelik olup açıklama, tanım vb. bilgilere yer verilmemiştir. Etkinliklerde örnek, alıştırma ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla bilgiyi öğrencinin yapılandırması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına yeteri kadar yer verilmeyip bütün dil bilgisi konuları bittikten sonra son konuların tekrarına yönelik etkinlikler bulunmaktadır.

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Ünlü ve ünsüzleri kavratmak.	10. Etkinlik: İki tane bulmaca verilmiştir. Birinci bulmacada tek başına söylenebilen sesler bulunup bu kutucukların renkli kalemle boyanması ve ortaya çıkan ipucu hecenin bulmacanın altındaki kutucuğa yazılması istenmiştir. İkinci bulmacada tek başına söylenemeyen sesler bulunup bu kutucukların renkli kalemle boyanması ve ortaya çıkan ipucu hecenin bulmacanın altındaki kutucuğa yazılması ve anahtar kelimenin bulunması istenmiştir.
		1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.	11. Etkinlik: Verilen eklerin verilen kelimelere eklenerek kalın ve ince ünlülerin belirlenmesi istenmiştir.
			12. Etkinlik: Öğretmenin metinden belirleyeceği bir cümlenin yazılması ve bu cümlede geçen kelimelerin hece türlerine göre ayrılması istenmiştir. Türkçedeki altı hece türünü gösteren bir tablo verilmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.	13. Etkinlik: Mor kutucuklar içinde kelimeler, sarı kutucuklar içinde ekler verilip bunlarla yeni kelimeler oluşturulması istenmiştir. Kelimelerin ve eklerin birer kez kullanılması gerekmektedir.
			14. Etkinlik: “ – mtrak, - ki, -yor, -ken, -leyin, - gil” eklerinin sırasıyla “ekşi, okulda, gel, okur, sabah, dayı” kelimelerine eklenip kalın ve ince ünlülerin belirlenmesi istenmiştir.
			15. Etkinlik: Verilen on cümledeki altı çizili kelimelerin kalınlık-incecik uyumuna göre uygun kutucuğa yazılması istenmiştir.
		1.3. Yazarken ve konuşurken “ünsüz uyumu (benzeşmesi)” kurallarını uygular.	9. Etkinlik: “Sınıf, dağ, bakkal, pınar, talaş, sokak, kitap, manav” kelimeleri verilip bu kelimelerin sonuna uygunluğuna göre “-da” ekinin eklenmesi istenmiştir.
			10. Etkinlik: Ünsüz benzeşmesi ile ilgili örneklerin incelenmesi ve verilen diğer kelimelere örneklerdeki gibi eklerin getirilmesi istenmiştir.
		1.4. Yazarken ve konuşurken “ünsüz yumuşaması” kuralını uygular.	11. Etkinlik: “Böcek, ayaz, merdiven, soğuk, duvar, tarım, yoğurt, ilaç, dolap, kardeş” kelimelerine “-e” ekinin getirilmesi ve ek getirildiğinde değişiklik olan kelimelerin kutucuklarının işaretlenmesi istenmiştir.
			12. Etkinlik: Ünsüz yumuşamasının meydana geldiği dört örnek kelime verilip bunların incelenmesi ve verilen diğer kelimelere örneklerdeki gibi eklerin getirilmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	1.5. Ünlü düşmesinin olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.	6. Etkinlik: “Sabır, gönül, omuz, fikir” kelimelerine sırasıyla “-ım, -ü, -un, -imiz” eklerinin getirilerek bu kelimelerin cümlede kullanılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		1.6. “Ünlü daralması”nın olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.	7. Etkinlik: Verilen iki cümlede ünlü daralması ile ilgili iki kelimenin altı çizilmiştir. Bu kelimelerdeki koyu yazılmış harfin yerine gelmesi gereken harfin kutudan seçilip yazılması istenmiştir. Daha sonra geniş ve dar ünlüleri kavratmak için verilen cümlelerin tamamlanması istenmiştir. Koyu yazılmış “a, e” ünlülerinden sonra gelen eklerin hangi sesle başladığı sorulmuştur.
			8. Etkinlik: Ünlü daralması ile ilgili verilen iki örneğin incelenmesi ve verilen kelime ve eklerin örnekteki gibi birleştirilerek cümlede kullanılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi (Dinleme metni)	1.7. “Yardımcı ünsüzler” ile “yardımcı ünlüler”in işlevlerini kavrar ve bunları doğru kullanır.	11. Etkinlik: Verilen cümlelerde altı çizili kelimelerdeki koyu yazılmış harflerin çıkarılarak bu kelimelerin okunmaya çalışılması ve yardımcı ünlülerle ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.
			12. Etkinlik: Yardımcı ünlülerle ilgili verilen üç örneğin incelenmesi ve verilen kelime ve eklerin örnekteki gibi birleştirilerek cümlede kullanılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Yardımcı ünsüzlerin işlevlerini kavratmaya yönelik olarak verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelere “-e, -a” eklerinin getirilmesi ve bunlarla ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.
			14. Etkinlik: Yardımcı ünsüzlerin kullanımıyla ilgili iki örnek verilip bunların incelenmesi ve verilen cümlelerde örnektekilere benzer kelimelerin bulunup yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımını kavrar.	<p>5. Etkinlik: Etkinliğin ilk bölümünde “burun” kelimesi verilip bu kelimenin akla gelen ilk anlamının yazılması istenmiştir. İkinci bölümünde burun kelimesinin geçtiği iki cümle verilip bu cümlelerden hangisinde aklımıza gelen ilk anlamıyla kullanıldığı sorulmuştur. Üçüncü bölümünde “2. cümledeki ‘burun’ kelimesi aklınıza gelen ilk anlamıyla mı kullanılmıştır?” diye sorulup bunun belirlenmesi istenmiştir. Son bölümünde “Aslında bir organ adı olan ‘burun’ kelimesi niçin ‘ayakkabının uç bölümü’ anlamında kullanılmış olabilir?” diye bir soru yöneltip kelimeleri niçin yan anlamıyla da kullandığımızın tahmin edilmesi istenmiştir.</p> <p>6. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin temel anlamda mı yoksa yan anlamda mı kullanıldığının belirlenmesi istenmiştir.</p> <p>7. Etkinlik: “Ayak” kelimesinin iki ayrı cümlede hem temel hem de yan anlamda kullanılması istenmiştir.</p>
Atatürk	Atatürk’ten Son Mektup	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımını kavrar.	<p>7. Etkinlik: “Boğaz” ve “sert” kelimelerinin temel ve mecaz anlamda kullanıldığı cümleler verilip bu cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığının açıklanması istenmiştir.</p> <p>8. Etkinlik: Verilen sekiz cümledeki altı çizili kelimelerden mecaz anlamda kullanılanların işaretlenmesi istenmiştir.</p> <p>9. Etkinlik: Terim anlamlı kelimelerle ilgili verilen altı resmin incelenip anahtar kelimelerle (oyun, perde, dil) ilgili cümleler kurulması istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımını kavrar.	10. Etkinlik: Verilen üç resmin hangi kavramı karşıladığının bulunup hangi alanda terim olabileceğinin belirtilmesi istenmiştir.
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	6. Etkinlik: Atasözlerini kavratmaya yönelik olarak verilen paragrafta anlatılanları en kısa ve etkili biçimde veren anlatımın işaretlenmesi istenmiştir.
			7. Etkinlik: Dört atasözü ve bu atasözlerinin açıklaması niteliğinde dört paragraf verilip atasözleriyle açıklamaların eşleştirilmesi istenmiştir.
			8. Etkinlik: Deyimlerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavratmak amacıyla verilen cümlelerde aynı anlama gelen kelime ve kelime gruplarından hangisinin anlatımı daha etkili hâle getirdiğinin belirlenip karşısına çarpı işaretinin konulması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Kutucukların üzerinde karışık şekilde verilen harflerin doğru sıralanarak kutulara yazılması ve deyimlerin bulunması, bulunan deyimlerin kutuların altında verilen cümlelerdeki boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir.
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi (Dinleme metni)	2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	9. Etkinlik: Verilen sekiz cümlelerin incelenmesi ve bu cümlelerde mecazlı bir anlatım olup olmadığının belirlenerek mecazlı anlatımların altının çizilmesi istenmiştir.
			10. Etkinlik: Kutucuk içinde ipucu kelimeleri verilmiştir. Dört cümlede de mecazlı ifadelerin altı çizilmiştir. Altı çizili kelimelerin yerine kullanılacak kelimelerin kutucuktan seçilerek altına yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımında kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	11. Etkinlik: Özdeyişleri sezdirmek için yedi tane söz verilir bu sözlerden Atatürk'e ait sözleri Atatürk yazan kutucukla, atasözü olanların atasözü kutucuğuyla eşleştirilmesi istenmiştir. 12. Etkinlik: Özdeyişlerle atasözlerinin ayırt edilebilmesi için üç atasözü ve iki özdeyiş verilir özdeyiş olanların kısaca açıklanması istenmiştir.
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	3.1. Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	8. Etkinlik: Verilen altı cümledeki altı çizili kelimelerin yerine cümlelerin anlamını değiştirmeyecek kelimelerin kutucuktan seçilip cümlenin yeniden yazılması istenmiştir. Daha sonra "Cümlelerin anlamında niçin bir değişiklik olmadı?" sorusunun cevaplanması istenmiştir. 9. Etkinlik: "Ak, okul, harp, millet" kelimelerinin eş anlamlılarının bulunup cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkisini kurar.	10. Etkinlik: "Genç, kalın, yaşlı, ince" kelimelerinin uygun resimlerin altına yazılması ve bu kelimelerden hangilerinin anlamca birbirinin tersi olduğunun belirtilmesi istenmiştir. 11. Etkinlik: Bir kutucuk içinde "doğru, eski, siyah, yanlış, beyaz, yüksek, yeni, güzel, alçak, şişman, çirkin, zayıf" kelimeleri verilir anlamca birbirine zıt olan kelimelerin bulunarak boşluklara yazılması istenmiştir.
		3.3. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam arasındaki farkı kavrar.	12. Etkinlik: Olumsuz anlam ile zıt anlam arasındaki farkı kavratmak için kelimelerin hem olumsuzu hem zıttı verilir kelimelerin zıt anlamlılarının olduğu kutucuğun boyanması istenmiştir. Daha sonra "Numaralı kelimelerle boyamadığınız kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?" sorusunun cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	3.4. Türkçe kelimeler arasındaki eşseslilik ilişkilerini kavrar ve eşsesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	8. Etkinlik: Kutucuklar içinde “dil, yaz, çay, kara” kelimeleri verilmiştir. Bu kelimelerin iki anlamı iki tarafta verilip ortadaki boşluklara uygun kelimelerin yazılması istenmiştir.
		3.5. Kelimeler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	9. Etkinlik: “Al, yüz, kır” eş sesli kelimeleri verilip bu kelimelerin iki farklı anlamıyla cümlede kullanılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin anlamlarının sözlükten bulunup anlam bakımından birbirine yakın olan kelimelerin aynı kutucuğa yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins ismi, topluluk ismi, isimlerde teklik, çokluk vb.) kavrar/uygular.	11. Etkinlik: “Atmak, küsmek, varmak, darılmak, ulaşmak, fırlatmak” kelimelerinden yakın anlamlı olanların birbiriyle eşleştirilmesi istenmiştir.
			6. Etkinlik: Verilen dört resmin incelenip boşlukların örnekteki gibi doldurulması istenmiştir. Örnekte fındık resmi verilip “Bir avuç fındık yerim.” cümlesi yer almaktadır.
			7. Etkinlik: Verilen dört resmin ve resimlerle ilgili cümlelerin incelenmesi istenmiştir. Daha sonra diğer resimlerin altında yer alan cümlelerdeki altı çizili “ağaç, ağaçlar, orman” isimleri arasında nasıl bir ilişki olduğunun yazılması istenmiştir.
			8. Etkinlik: Tabloda dikey olarak isimler, yatay olarak isimlerin özellikleri verilip tabloda yer alan isimlerin özelliklerinin örnekteki gibi işaretlenmesi istenmiştir.
			9. Etkinlik: “İsimler Sokağı” adlı bir etkinlik verilmiştir. Bu etkinlikte “yaprak, meclis, Handan, vazo, kaşıklar, silgi, sevgi” isimlerinin özelliklerine uygun olan eve gitmesine yardımcı olunması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Forsa	4.2. İsimlere getirilen hâl (durum) eklerinin işlevlerini kavrar.	9. Etkinlik: Verilen dört cümlede boş bırakılan yerlere ismin “-i, -e, -de, -den” hâl eklerinden birini almış kelimelerden uygun olanının getirilmesi istenmiştir. Boş bırakılan yere getirilen kelimedeki altı çizili ekin cümleye hangi anlamı kazandırdığının verilen seçenekler arasından bulunup işaretlenmesi istenmiştir.
		4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	10. Etkinlik: Verilen altı cümlede altı çizili ekin “bizim, benim, senin, onun, sizin, onların” kelimelerinden hangisiyle ilgili olduğunun belirlenip işaretlenmesi istenmiştir.
			11. Etkinlik: Verilen altı cümledeki boş bırakılan yerlere “-ımız, -n, -ınız, -i, -im, leri” eklerinden uygun olanın getirilmesi istenmiştir.
		4.4. İyelik ekleriyle hâl eklerini ayırt eder.	12. Etkinlik: Verilen altı cümledeki altı çizili eklerden hangisinin iyelik eki hangisinin hâl eki olduğunun bulunup yanına yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleriyle (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	5. Etkinlik: Verilen dört resimdeki varlıkların isimlendirilmesi istenmiştir. “Varlıkları isimlendirirken her bir varlık için kaç kelime kullandınız? Niçin?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.
			6. Etkinlik: “Türkçe dersi” ve “Yazım Kılavuzu” örnekleri verilip diğer cümlelerdeki isim tamlamalarının bulunması ve tamlayan ile tamlananlarının belirtilmesi istenmiştir.
			7. Etkinlik: Verilen iki cümledeki isim tamlamalarının bulunup altının çizilmesi ve bulunan iki tamlama arasındaki farkın belirtilmesi istenmiştir.
			8. Etkinlik: Verilen metindeki isim tamlamalarının bulunup türlerine göre tablodaki uygun yere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleriyle (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	9. Etkinlik: Bir şifre cümleinin yer aldığı harf bulmacası verilir. Bulmacadaki belirtili isim tamlamalarının maviye, belirtisiz isim tamlamalarının kırmızıya boyanması istenmiştir. Tamlamaları bulduktan sonra kalan harflerin kutucukların içine yazılarak şifre cümleinin bulunması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu (Dinleme metni)	4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins isim, topluluk ismi, isimlerde teklik çokluk vb.) kavrar/uygular.	12. Etkinlik: Verilen metinde geçen isimlerin türlerine göre tablodaki uygun yerlere yazılması istenmiştir.
		4.2. İsimlere getirilen hâl (durum) eklerinin işlevlerini kavrar.	13. Etkinlik: Verilen metindeki boşluklara ismin hâl eklerinden ve tamlama eklerinden uygun olanların yazılması istenmiştir.
		4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	14. Etkinlik: Verilen metindeki iyelik eki almış kelimelerin belirlenmesi ve kelimelere getirilen iyelik eklerinin çeşidinin tablodaki satırlara yazılması istenmiştir.
		4.4. İyelik ekleriyle hâl eklerini ayırt eder.	15. Etkinlik: İyelik ekleri ve hâl ekleri ile ilgili bulmacanın çözülmesi, numaralandırılmış harflerin verilmiş olan kutucuklara yazılarak şifrenin bulunması istenmiştir.
		4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleriyle (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	16. Etkinlik: Verilen metinde geçen isim tamlamalarının bulunup tamlamanın türüne göre tablodaki uygun yere yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	4.6. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	12. Etkinlik: Birinci cümlede isim ikinci cümlede isimlerin yerine zamir kullanılmıştır. Verilen cümlelerde altı çizili zamirlerin hangi isimlerin yerine kullanıldığının boş bırakılan yerlere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.6. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	13. Etkinlik: Verilen paragraftaki altı çizili kelimelerden zamir olanların altına “+” işareti konulması ve bu kelimelerin birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		4.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder/sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.	14. Etkinlik: Dört resim verilmiş ve sıfatları kavratmaya yönelik soruların cevaplanması istenmiştir. 15. Etkinlik: Verilen altı cümledeki altı çizili sıfatların incelenmesi, yay araç içinde verilen diğer sıfatların da cümle içinde kullanılması istenmiştir.
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	4.8. Sıfatların pekiştirilmesi ve küçültülmesiyle ilgili yöntemleri kavrar, bunlara göre sıfatları pekiştirir/küçültür.	10. Etkinlik: “Kıpkırmızı, kırmızı, kırmızımsı, büyük mü büyük, büyükçe, büyük” sıfatları verilip uygun resimlerin altına yazılması istenmiştir. “Sıfatları yazarken varlıkların neyine dikkat ettiniz?” sorusunun cevaplanması istenmiştir. 11. Etkinlik: Verilen paragraftaki pekiştirme ve küçültme sıfatlarının bulunup bu sıfatların altının çizilmesi istenmiştir. 12. Etkinlik: Pekiştirme ve küçültme sıfatlarını kullanarak evlerinin bir odasını tanıtmaları istenmiştir.
		4.9. Sıfat tamlaması ile isim tamlamasının farklarını kavrar.	13. Etkinlik: Verilen beş cümledeki altı çizili tamlamaların incelenip tamlamalardan birinci kelimesi isim olanların pembe kutuya, sıfat olanların turuncu kutuya yazılması istenmiştir. 14. Etkinlik: Verilen on bir tamlamanın türlerine göre ayrılıp işaretlenmesi istenmiştir. 15. Etkinlik: Kutucuk içinde verilen kelimelerin cümlelerdeki uygun boşluklara yazılarak tamlamalar oluşturulması, oluşan tamlamaların altının çizilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Bayrak	4.10. Sık kullanılan edat ve bağlaçlarla (ve, ama, ancak, gibi, kadar, beri, için, hakkında, göre, ya da, ayrıca, çünkü vb.) işlevlerine uygun cümleler kurar.	6. Etkinlik: Bir kutucuk içinde verilen edat ve bağlaçlardan tek başına anlamı olmayanların yuvarlak içine alınarak işaretlenmesi istenmiştir.
			7. Etkinlik: Verilen metinde boş bırakılan yerlere kutucuk içindeki edat ve bağlaçlardan uygun olanlarının seçilip yerleştirilmesi istenmiştir.
			8. Etkinlik: Verilen beş cümledeki altı çizili kelimelerin edat mı yoksa bağlaç mı olduğunun karşısındaki noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
			9. Etkinlik: “İle” ve “ancak” kelimelerinin verilen on cümlenin hangilerinde edat, hangilerinde bağlaç olarak kullanıldığının yanlarındaki kutucuklara yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: “Bayrak” başlıklı şiirde geçen edat ve bağlaçların bulunması ve tablodaki uygun yerlere yazılması istenmiştir.
			11. Etkinlik: “İçin” kelimesinin sebep ve amaç belirttiği örnek cümleler verilmiş ve diğer cümlelerde sebep mi yoksa amaç mı belirttiğinin cümlelerin karşısına yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: Numaralandırılmış kutucuklar içinde cümleler verilip kutucukların altında edat ve bağlaçla ilgili soruların kutucuk numaraları kullanılarak cevaplanması istenmiştir.
Sevgi	Eskici	4.11. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde (isim, sıfat, zarf vb.) kullanır.	12. Etkinlik: Verilen altı cümlede altı çizili aynı kelimelerin kullanım farklılıklarının tabloya yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Kutucuk içindeki altı çizili kelimelerin türünün belirlenmesi ve kelimelerin labirent içinde doğru yolu izleyerek ait olduğu türe ulaştırılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.11. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde (isim, sıfat, zarf vb.) kullanır.	14. Etkinlik: Verilen metinde altı çizili kelimelerin hangi türde kullanıldığının belirlenmesi ve tablo içinde türüne uygun sütuna yerleştirilmesi istenmiştir. Daha sonra her türden bir kelime seçilerek cümle içinde kullanılması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Beypazarı	4.12. Fiil ve isim arasındaki temel farkları kavrar.	11. Etkinlik: Verilen metindeki altı çizili kelimelerden hangilerinin isim olduğu hangilerinin olmadığı ve isim olmayanların olanlardan farkının ne olduğu sorulmuştur.
			12. Etkinlik: Verilen metindeki fiillerin bulunup altına çizilmesi ve birer cümlede kullanılması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	4.13. Haber kiplerinin, fiillerin zamanlarına yaptığı etkiyi ve cümleye kattığı anlamı kavrar ve cümlelerde uygun haber kiplerini kullanır.	11. Etkinlik: On tane resim verilip bazı resimlerin altında yer alan örnek cümlelerin incelenmesi ve diğer resimlerin altına örneklerdekine benzer, zaman anlamlı cümleler yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: Geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zamandan oluşan zaman çizelgesine istenen fotoğrafların yapıştırılması, “gelecekte ben” kutucuğuna ait resmin çizilmesi ve resimlerin yapıştırıldığı kutucukların altına uygun cümlelerin yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Verilen dokuz cümledeki fiillerin yan taraflarındaki eklerden uygun olanlarla tamamlanması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Anadolu’da Bahar	4.14. Fiillerin dilek/istek kiplerinde (gereklilik, şart, istek, emir) kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve cümlelerde uygun dilek/istek kiplerini kullanır.	9. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili ekin cümleye kattığı anlamın yandaki kutucuktan seçilip boşluklara yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.14. Fiillerin dilek/istek kiplerinde (gereklilik, şart, istek, emir) kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve cümlelerde uygun dilek/istek kiplerini kullanır.	10. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili eklerin cümlelere kazandırdığı anlamlara dikkat edilerek okunması, ardından bu ekler kullanılarak yay ayraç içinde verilen açıklamalara uygun cümleler kurulması istenmiştir.
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	4.15. Şahıs eklerini, iyelik eklerinden ayırt eder ve doğru kullanır.	7. Etkinlik: Birinci grupta verilen cümlelerdeki altı çizili şahıs eklerinin ve ikinci gruptaki altı çizili iyelik eklerinin kaçınıcı şahsa ait olduğunun yan taraflarındaki boşluklara yazılması istenmiştir. Daha sonra altı çizili eklerin kelimeye kattığı anlamın düşünülüp iki grupta da kullanılan eklerin benzer olmasına rağmen alınan cevapların ya da anlamların farklı olup olmadığı ile nedeni sorulmuştur.
			8. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin aldığı eklerin “şahıs eki” mi, “iyelik eki” mi olduğunun boşluklara yazılması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Verilen sekiz cümledeki boşluklara şahıs veya iyelik eklerinden uygun olanların yazılması istenmiştir.
		4.16. Fiillerin olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimleriyle ilgili uygulamalar yapar.	10. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki altı çizili kelimelerin cümlelere kattığı anlamın yazılması istenmiştir.
			11. Etkinlik: Verilen dokuz cümlenin anlamlarına göre yanlarındaki “olumlu, olumsuz, olumlu soru, olumsuz soru” kelimeleriyle eşleştirilmesi istenmiştir.
			12. Etkinlik: Verilen on cümledeki altı çizili her bir kelimenin cümleye kattığı anlamın kelimenin altına yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	4.17. Zarfların cümlede kazandığı işlevleri fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.	9. Etkinlik: Soru cümlelerinin okunarak cevap cümlelerinde boş bırakılan yerlere yay ayrıç içindeki kelimelerden birinin seçilip yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Verilen yedi cümledeki zarfların bulunup cümlelerin yanındaki boşluklara yazılması istenmiştir.
			11. Etkinlik: Verilen altı cümledeki boşluklara uygun zarfların yazılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımını kavrar.	8. Etkinlik: Verilen tablodaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin hangi anlamda kullanıldığının işaretlenmesi istenmiştir.
		3.1. Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	9. Etkinlik: Verilen eş anlamlı kelimelerin örnekteki gibi eşleştirilmesi istenmiştir.
		3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkilerini kavrar.	10. Etkinlik: Verilen paragraftaki altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarının yazılması istenmiştir.
		3.4. Türkçe kelimeler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	11. Etkinlik: Verilen beş cümledeki altı çizili kelimelerin eş seslilerinin cümlede kullanılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	Kelime türlerini uygulama.	9. Etkinlik: Cümleleri öğütüp kelimeleri türlerine göre ayıran bir kelime değirmeni verilmiştir. Verilen paragraftaki altı çizili kelimelerin türlerine göre değirmendeki uygun çuvallara yerleştirilmesi istenmiştir.
		4.9. Sıfat tamlaması ile isim tamlamasının farklarını kavrar.	10. Etkinlik: Verilen paragraftaki isim ve sıfat tamlamalarının bulunup tablolardaki uygun yerlere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.8. Sıfatların pekiştirilmesi ve küçültülmesiyle ilgili yöntemleri kavrar/bunlara göre sıfatları pekiştirir/küçültür.	11. Etkinlik: Verilen “sarı, ufak, temiz, uzun, büyük, yuvarlak, mavi, kısa” sıfatlarına uygun eklerin getirilerek küçültme ve pekiştirme sıfatlarının yapılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	4.13. Haber kiplerinin fiillerin zamanına yaptığı etkiyi ve cümleye kattığı anlamı kavrar ve cümlelerde uygun haber kiplerini kullanır.	8. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki boşlukların resimlerde anlatılan fiillere göre tamamlanması istenmiştir.
		4.17. Zarfların cümlede kazandığı işlevleri fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.	9. Etkinlik: Zarflarla ilgili sekiz soru verilip bu soruların cevabında boş bırakılan yerlere verilen seçeneklerden uygun olanların yazılması istenmiştir.

2. ÇK’de dil bilgisiyle ilgili 104 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yönelik olup açıklama, tanım vb. bilgilere yer verilmemiştir. Etkinliklerde örnek, bulmaca ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla bilgiyi öğrencinin yapılandırması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına yer verilmiştir.

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Temanın Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.	11. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki satır sonuna sığmayan sözcüklerin yazımında yapılan yanlışlıkların cümlelerin altında verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: Verilen ses ve hecelerden sözcükler oluşturularak bu sözcüklerin noktalı yerlere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.	13. Etkinlik: Mevlana Celalettin Rumi'den verilen dörtlükteki bitişik yazılan sözcüklerin ayrılarak hecelenmesi istenmiştir. 14. Etkinlik: “Ayak, abla, hava, tek, ilk, Türk” kelimelerinin hecelerine ayrılarak kelimelerin altındaki boşluklara yazılması ve bu hecelerın türlerinin söylenmesi istenmiştir.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	1.2. Kelimelere ek getirirken kalınlık-incelik uyumunu uygular.	12. Etkinlik: Verilen resimlere bakılarak ağız hareketlerinin hangi ünlüleri anlattığının noktalı yerlere yazılması istenmiştir. 13. Etkinlik: “Güneş, okul, kalem, dikkat, Türkiye, Atatürk, cumhuriyet, Ankara, İstanbul” kelimelerinde yer alan ünlülerin kalınlık-inceliklerine göre değerlendirilmesi istenmiştir. 14. Etkinlik: “Güneş, okul, kalem, kitap, ayakkabı, çanta” kelimelerine verilen eklerden uygun olanların getirilmesi istenmiştir.
		1.4. Yazarken ve konuşurken “ünsüz yumuşaması” kuralını uygular.	15. Etkinlik: “Ağaç, ekmek, renk, kitap, yurt, kâğıt, ot, dikkat, hukuk, dolap” kelimelerinin sonuna “a, ı, o, u” ünlülerinden uygun olanların getirilerek ünsüz yumuşamasına uğrayan kelimelerdeki harflerin yazılması istenmiştir.
		1.3. Yazarken ve konuşurken “ünsüz uyumu (benzeşmesi)” kuralını uygular.	16. Etkinlik: Ünsüz benzeşmesini kavratmak için on iki kelime ve ek verilerek kelimelerin sonuna eklerin doğru olarak eklenmesi ve ekte nasıl bir değişim olduğunun belirtilmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		<p>1.1. Türkçedeki hece türlerinden hareketle kelimeleri doğru heceler.</p> <p>1.2. Kelimelere ek getirirken kalınlık-incelik uyumunu uygular.</p> <p>1.3. Yazarken ve konuşurken “ünsüz uyumu (benzeşmesi)” kuralını uygular.</p> <p>1.4. Yazarken ve konuşurken “ünsüz yumuşaması” kuralını uygular.</p>	<p>17. Etkinlik: “Sineklerin Bakış Açısı” başlıklı metindeki yazım hatalarının düzeltilerek metnin yeniden yazılması istenmiştir.</p>
Kişisel Gelişim	Cimri	<p>1.5. “Ünlü düşmesi”nin olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.</p>	<p>11. Etkinlik: Bir şiir önce bazı kelimelerinde ünlü düşmesi meydana gelmiş şekilde verilmiş, daha sonra bu şiir ünlü düşmesi meydana gelmemiş şekilde verilmiştir. Bu iki şiirin okunarak şiirlerdeki koyu yazılmış sözcüklerin doğru ve yanlış yazılımları ile kelimeler arasındaki hece sayılarının karşılaştırılması istenmiştir.</p> <p>“Gönül, şehir, ömür, oğul” sözcüklerine “-a, -e, -lar, -ler” eklerinden uygun olanların getirilmesi ve hece sayılarında bir değişim olup olmadığının belirtilmesi istenmiştir.</p>
		<p>1.6. “Ünlü daralması”nın olduğu durumları fark eder ve bununla ilgili kuralları uygular.</p>	<p>12. Etkinlik: “Anla-, sula-, bekle-, de-, kokla-, söyle-” fiillerine “-yor” ekinin getirilerek “a, e” ünlülerindeki değişimin gösterilmesi istenmiştir.</p>

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1.7. “Yardımcı ünsüzler” ile “yardımcı ünlüler” in işlevlerini kavrar ve bunları doğru kullanır.	8. Etkinlik: “Kalemi, Ucu Yanmış Bir Değnekti” başlıklı metindeki kelimelerin yardımcı ünsüzlerinin yerine kutucuklar konulmuş ve bu kutucuklara uygun harflerin yazılması istenmiştir. Daha sonra “Kutucuklara yerleştirdiğiniz seslerin ortak özelliği sizce ne olabilir?” ve “Bunların dışında başka hangi sesi, aynı görev için kullanabilirsiniz?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “yakıt, görüşük, üçüz, umut” kelimelerinin ekleriyle nasıl birleştiğinin ve bunlara ne ad verildiğinin noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
		1.8. Konuşurken/ okurken uygun yerlerde “ulama” yapar.	10. Etkinlik: “Pozitif Olsun” başlıklı şiirin “ulama” olan kısımlarındaki kelimeler bitişik yazılmış olarak verilip bu şiirin okunması ve “Bitişik yazılmış sözcükler arasında duraklıyor musunuz? Ne gözlemliyorsunuz?” sorularının cevaplanması istenmiştir.
			11. Etkinlik: Verilen paragrafta “ulama” yapılabilen kelimelerin altının çizilmesi istenmiştir.
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.	10. Etkinlik: “Kaldırmak sözcüğünü ilk duyduğunuzda aklınıza kaç anlam geliyor?”, “Kaldırmak sözcüğünü cümleler içinde kullanınız. Bu cümlelerde sözcüğe hangi anlamları yüklediğinizi sözlüğe bakarak yazınız.”, “Kaldırmak sözcüğünün sözlükteki ilk anlamını yazınız.”, “Bir sözcüğün farklı anlamlarda kullanılmasının nedenini söyleyiniz.” denilmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.	11. Etkinlik: Verilen altı cümlede “kaldırmak” kelimesinin hangi anlamlarda kullanıldığının cümlelerin yan taraflarındaki boşluklara yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: “Göz, boğaz, ağız, kanat” kelimeleriyle ilgili ikişer resim verilip bu resimlerde kelimelerin hangi anlamlarda kullanıldığının yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Verilen on bir cümledeki koyu yazılan “taş, yara, kol, ağız, burun, can, tutmak, dik, bakmak, yakmak, geçmek” kelimelerinin hangi anlamlarda kullanıldığının cümlelerin yan tarafında verilen boşluklara yazılması istenmiştir.
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar.	10. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “açlık, bölüm, tepmek” kelimelerinin anlamının açıklanması ve bu kelimelerin sözlükteki ilk anlamıyla verilen cümlelerdeki anlamlarının karşılaştırılması ve aralarında nasıl bir fark olduğunun yazılması istenmiştir. Mecaz anlamla ilgili verilen tanım cümlesinin tamamlanması istenmiştir.
			11. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “özü, parlamak, söylemek, kestirmek, çekmek” kelimelerinin anlamına göre “gerçek anlamlı sözcükler” veya “mecaz anlamlı sözcükler” adlı yuvarlaklardan uygun olana yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: “Terim”in açıklaması yapılarak verilen cümlelerde terim olarak kullanılan sözcüklerin bulunması istenmiştir. Daha sonra terimle ilgili verilen tanım cümlesinin tamamlanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	8. Etkinlik: Dört özdeyişi oluşturan sözcükler karışık olarak verilmiş ve sözcüklerin düzenlenerek özdeyişlerin noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Verilen iki resimde anlatılan atasözlerinin bulunarak resimlerin altına yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Verilen resimlerden ve ipuçlarından yararlanılarak baş harfleri verilmiş olan atasözlerinin tamamlanması istenmiştir.
			11. Etkinlik: İki kutucuk içinde yedişer atasözü verilip bu atasözlerinden anlamca uygun olanların birbiriyle eşleştirilmesi istenmiştir.
			12. Etkinlik: Verilen beş atasözü ve deyimın gerçek anlamda mı yoksa mecaz anlamda mı kullanıldığının yanlarındaki noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: “Etekleri zil çalmak, can kulağıyla dinlemek, burnu büyümek, diş bilemek” deyimlerinin verilen kutucukların içine resimlenmesi istenmiştir.
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	2.1. Kelimelerin temel, yan, mecaz ve terim anlamlarıyla kullanımlarını kavrar. 2.2. Atasözü, deyim, özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar, bunları uygun durumlarda kullanır.	8. Etkinlik: Verilen iki cümlede mecaz anlamıyla kullanılan kelimelerin bulunarak bu kelimelerin temel ve yan anlamlarının araştırılıp noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
			9. Etkinlik: Verilen metinde geçen deyimlerin bulunarak bu deyimlerin anlamlarının metnin altındaki boşluğa yazılması istenmiştir.
			10. Etkinlik: Verilen dokuz kutucuğa terim anlamında kullanılan kelimelere örnekler yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

			11. Etkinlik: Beş atasözü ve bu atasözleriyle anlatılmak istenen davranışlar verilip bunların eşleştirilmesi istenmiştir.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	3.1. Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	12. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “kabiliyet, itina, ikaz, öğüt, düşünce, yıl, hasret, mektep, tabiat, öykü, şans” kelimelerinin yerine aynı anlama gelecek başka kelimelerin yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Verilen yirmi dört kelimenin eş anlamlılarının “hekim/doktor” örneğindeki gibi yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Süleyman’ın Titizliği	3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	11. Etkinlik: Verilen cümlelerde “sıcak-soğuk, durgun-hareketli, geçmiş-gelecek, küçük-büyük, genç-yaşlı” kelimeleri koyu yazılmış ve bu kelimeler arasında nasıl bir anlam ilişkisi olduğunun yazılması istenmiştir.
		3.3. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam arasındaki farkı kavrar.	12. Etkinlik: Verilen “gelmek, açmak, az, hatırlamak, yürümek, uyumak, bakmak, ağlamak, uzun” kelimelerinin olumsuz anlamlarıyla karşıt anlamlarının verilen boşluklara yazılması istenmiştir. Daha sonra karşıt anlam ve olumsuz anlamla ilgili verilen cümlelerdeki boşlukların doldurulması istenmiştir.
		3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	13. Etkinlik: Verilen on yedi kelimenin karşıt anlamlılarının “bayat/taze” örneğindeki gibi yazılması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Emircan’ın Seçimi	3.4. Kelimeler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	11. Etkinlik: “Yaz, gül, al, dal, kır, bin, eş” kelimeleri verilip bu kelimelerin “taş, taş-” örneğinde olduğu gibi her iki anlamıyla da cümlede kullanılması istenmiştir. Daha sonra “Bu sözcükler arasındaki anlam ilişkisi için ne dersiniz?” sorusunun cevaplanması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

			12. Etkinlik: Verilen iki manide geçen sesteseş kelimelerin bulunup birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		3.5. Kelimeler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	13. Etkinlik: “Bakmak-görmek, demek-söylemek, hısım-akraba, yalan-yanlış, eş-dost, şöyle-böyle” kelimeleri arasındaki anlam ilişkisinin açıklanması istenmiştir.
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	3.1. Kelimeler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	11. Etkinlik: İki sütun halinde kelimeler verilip bu sözcüklerden eş anlamlı olanlarının birbiriyle eşleştirilmesi istenmiştir.
			12. Etkinlik: Verilen paragraftaki “mühim, hadise, muhit, alakadar, husus” kelimelerinin yerine bugün kullandığımız kelimelerin yazılması istenmiştir.
		3.2. Kelimeler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	13. Etkinlik: Verilen on bir sözcüğün “güzel-çirkin” örneğindeki gibi zıt (karşıt) anlamlılarının yazılması istenmiştir.
		3.4. Kelimeler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	14. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “kita, kurum, tez” kelimelerinin eş seslileriyle (sesteseş) birer cümlede kullanılması istenmiştir. Daha sonra “Bana al bir elbise al.” Cümlesindeki al kelimelerinin ne çeşit kelimeler olduğunun yazılması istenmiştir.
		3.5. Kelimeler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	15. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki “iletmek, göndermek” kelimelerinin yerine yakın anlamlı kelimelerin yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins ismi, topluluk ismi, isimlerde teklik çokluk vb.) kavrar/uygular.	12. Etkinlik: “Çukurova” başlıklı bir metin verilip bu metindeki varlık adlarının altına çizilmesi ve bu kelimelere ne denildiğinin verilen tanım cümlesindeki boşluğa yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins ismi, topluluk ismi, isimlerde teklik çokluk vb.) kavrar/uygular.	13. Etkinlik: “Çukurova” başlıklı metinde geçen özel adların ve tür adlarının bulunup yazılması istenmiştir. 14. Etkinlik: “Çukurova” başlıklı metinde geçen somut adların bulunup yazılması istenmiştir. 15. Etkinlik: “Çukurova” başlıklı metinde geçen tekil ve çoğul adların bulunup yazılması istenmiştir. 16. Etkinlik: Tekil ad, çoğul ad, topluluk adı bölümlerinden oluşan tablodaki boşlukların uygun şekilde doldurulması istenmiştir.
Sevgi	Sevgili Babam	4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar.	10. Etkinlik: “Evin Hâlleri” başlıklı şiirin okunarak hâl (ad durum) eklerinin verilen kutucuğun içindeki boşluklara yazılması istenmiştir. 11. Etkinlik: Verilen beş cümledeki kelimelerin uygun hâl ekleriyle tamamlanması istenmiştir.
		4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	12. Etkinlik: “El” sözcüğüne kişilere göre uygun eklerin getirilmesi istenmiştir.
		4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar. 4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	13. Etkinlik: “Reşat Nuri Güntekin”in “Çalığışu” adlı eserinden bir bölüm verilip bazı kelimelerin sonundaki noktalı yerlere uygun eklerin getirilmesi istenmiştir.
		4.4. İyelik ekleriyle hâl eklerini ayırt eder.	14. Etkinlik: Verilen üç cümledeki koyu yazılmış eklerin çeşidinin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Sevgi	Türkiye	4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleri ile (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	11. Etkinlik: “Minik Tay” başlıklı bir metin verilip bu metindeki isimlerin başka bir isimle grup oluşturup oluşturmadığının bulunarak boş bırakılan yere yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: “Minik Tay” başlıklı metinde geçen isim tamlamalarındaki tamlayanın ve tamlananın bulunarak yazılması istenmiştir.
			13. Etkinlik: “Ev-duvar, dolap-anahtar, insan-söz, ışık-parıltı, saat-zil” kelime çiftlerini kullanarak isim tamlamaları yapılması ve isim tamlamalarını kullanarak kısa bir metin yazılması istenmiştir.
			14. Etkinlik: Verilen sözcük çiftleriyle belirtili, belirtisiz, zincirleme isim tamlamaları yapılması istenmiştir.
			15. Etkinlik: Verilen on cümledeki isim tamlamalarının bulunması ve tamlamanın çeşidine göre tablodaki uygun yere yazılması istenmiştir.
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	4.1. İsim ve isimle ilgili bilgileri (özel isim, cins ismi, topluluk ismi, isimlerde teklik çokluk vb.) kavrar/uygular.	8. Etkinlik: “Düşünce, dal, demet, sevgi, çiçekler, Ankara, ordu, Aslı, meclis” adlarının özelliklerinin (tür adı, özel ad, somut ad, soyut ad, tekil ad, çoğul ad, topluluk adı) tabloda işaretlenmesi istenmiştir.
		4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar.	9. Etkinlik: Verilen cümlelerdeki kelimelerin sonuna uygun isim hâl eklerinin yazılarak cümlelerin tamamlanması istenmiştir.
		4.5. İsim tamlamasının unsurları ve türleri ile ilgili bilgileri uygular.	10. Etkinlik: Verilen sekiz kelime çiftiyle farklı türlerde isim tamlamaları oluşturulması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

		4.5. İsim tamlamasının unsurları (tamlayan, tamlanan) ve türleri ile (belirtili, belirtisiz, zincirleme) ilgili bilgileri uygular.	11. Etkinlik: Verilen beş cümledeki isim tamlamalarının altının çizilip isim tamlamasının türünün cümlelerin yanındaki yay ayraçların içine yazılması istenmiştir.
		4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	12. Etkinlik: Verilen altı cümlede geçen iyelik eklerinin bulunup kaçınıcı kişiye ait olduğunun “-ımız/1. çoğul kişi” örneğindeki gibi yazılması istenmiştir.
		4.2. İsimlere getirilen hâl eklerinin işlevlerini kavrar.	13. Etkinlik: “Ben, sen, sınıf, çanta, kalem” kelimelerinin isim hâl ekleriyle çekimlenip yazılması istenmiştir.
		4.3. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.	14. Etkinlik: “Ev, çanta” kelimelerinin iyelik ekleriyle çekimlenip yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	4.6. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	15. Etkinlik: “Alışveriş” başlıklı fıkranın okunması ve fıkrada geçen zamirlerle ilgili soruların cevaplanması istenmiştir.
			16. Etkinlik: Verilen dört cümledeki koyu yazılmış isimlerin yerlerini tutacak zamirlerle değiştirilmesi istenmiştir.
			17. Etkinlik: Verilen on cümledeki zamirlerin uygun isim hâl ekleriyle tamamlanması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	4.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.	12. Etkinlik: Verilen altı cümlelerin uygun birer sayı sıfatıyla tamamlanması istenmiştir.
			13. Etkinlik: Verilen beş cümledeki boşlukların uygun belgisiz sıfatlarla tamamlanması istenmiştir.
			14. Etkinlik: Verilen beş sorunun cevaplanması ve cevaplardaki sıfatların çeşidinin yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	4.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.	15. Etkinlik: Verilen beş cümledeki koyu yazılmış kelimelerin sıfat mı, zamir mi olduğunun cümlelerin yanında verilen yay ayraçların içine yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	4.8. Sıfatların pekiştirilmesi ve küçültülmesi ile ilgili yöntemleri kavrar, bunlara göre sıfatları pekiştirir/küçültür.	11. Etkinlik: Sıfatların koyu yazıldığı bir paragraf verilir koyu yazılan kelimelerin “-cik, -ce, -(i)msi, -(i)mtrak” ekleriyle birleştirilmesi ve anlamda bir değişme meydana gelip gelmediğinin belirtilmesi istenmiştir. Daha sonra “m, p, r, s” ünsüzleri kullanılarak “yeni, temiz, sarı, mavi, kırmızı, beyaz, pembe” kelimelerinden “yeşil/ yemyeşil orman” örneğindeki gibi pekiştirme sıfatları yapılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: Verilen resimde hangi sıfatların anlatıldığının yazılması istenmiştir. “Uzun ağaç, büyük hayvan” gibi.
			13. Etkinlik: Verilen beş cümledeki sıfatların bulunup cümlelerin karşısına yazılması istenmiştir.
			14. Etkinlik: “Yorgun, bütün, altıncı, hasta, canlı, yanmış, üzgün, temiz, yırtık, sağlam” kelimeleriyle sıfat tamlamaları yapıp bu tamlamaların birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		4.9. Sıfat tamlaması ile isim tamlamasının farklarını kavrar.	15. Etkinlik: Verilen beş cümledeki sıfat ve isim tamlamalarının bulunup yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Duygular ve Hayaller	Oyun	4.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.	10. Etkinlik: “Büyük, geniş, güzel” kelimelerine “-cık/-ce/-cek” ekleri getirilerek kelimelerin birer cümlede kullanılması, “temiz, herhangi, beşinci” kelimelerinin sıfat olarak birer cümlede kullanılması ve “doğru, çalışkan, pahalı” kelimelerinin anlamlarının “daha/en” kelimeleriyle derecelendirilerek birer cümlede kullanılması istenmiştir.
		4.8. Sıfatların pekiştirilmesi ve küçültülmesi ile ilgili yöntemleri kavrar, bunlara göre sıfatları pekiştirir/küçültür.	
		4.9. Sıfat tamlaması ile isim tamlamasının farklarını kavrar.	
		4.6. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	11. Etkinlik: “Kuşlarla” başlıklı şiirde geçen zamirlerin bulunup çeşitleriyle birlikte yazılması istenmiştir.
			12. Etkinlik: “Evim” başlıklı şiirde bazı yerler noktalı olarak verilip bu yerlere “ondan, benim, onun, ben” zamirlerinden uygun olanının yazılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	4.10. Sık kullanılan edat ve bağlaçlarla (ve, ama, ancak, gibi, kadar, beri, için, hakkında, göre, ya da, ayrıca, çünkü vb.) işlevlerine uygun cümleler kurar.	16. Etkinlik: Verilen beş cümledeki boşlukların uygun edatlarla tamamlanması istenmiştir.
			17. Etkinlik: Verilen sekiz cümledeki boşlukların uygun bağlaçlarla tamamlanması istenmiştir.
			18. Etkinlik: Verilen on cümledeki koyu yazılmış kelimelerin edat mı, bağlaç mı olduğunun cümlelerin yan tarafındaki yay araçların içine yazılması istenmiştir.
		4.11. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde (isim, sıfat, zarf vb.) kullanır.	19. Etkinlik: Verilen beş cümledeki koyu yazılmış sıfatların “kimi insanlar/kimileri” örneğindeki gibi zamire dönüştürülmesi istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	4.11. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde (isim, sıfat, zarf vb.) kullanır.	20. Etkinlik: Verilen dokuz cümledeki koyu yazılmış kelimelerin hangi görevde kullanıldığının cümlelerin yan tarafındaki yay ayrıçların içine yazılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	4.12. Fiil ve isim arasındaki temel farkları kavrar.	19. Etkinlik: “Han Duvarları’ndan” başlıklı şiirde iş, oluş, durum bildiren ve yargı ifade eden kelimelerin altının çizilmesi istenmiştir.
		4.13. Haber kiplerinin, fiillerin zamanlarına yaptığı etkiyi ve cümleye kattığı anlamı kavrar ve cümlelerde uygun haber kiplerini kullanır.	20. Etkinlik: Verilen sekiz cümlenin, cümlelerin karşısında belirtilen kip ve kişilere göre tamamlanması istenmiştir.
		4.14. Fiilleri dilek/istek kiplerinde (gereklilik, şart, istek, emir) kazandığı anlam özelliklerini kavrar, cümlelerde uygun dilek/istek kiplerini kullanır.	21. Etkinlik: Verilen üç cümlede geçen çeşitli kipteki fiillerin, aynı kişi ve karşılarında verilen zamana çevrilerek yazılması istenmiştir.
		4.15. Şahıs eklerini, iyelik eklerinden ayırt eder ve doğru kullanır.	22. Etkinlik: “Yazıyoruz, açalım, geliriz, çalışsan, oturmuşlar, bak, bitirdim, yazsak, geliriz” kelimelerinin kip/zaman ve kişilerinin “okumalısın, gereklilik kipi (-malı), 2. tekil kişi” örneğindeki gibi noktalı yerlere yazılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Kızılırmak	4.16. Fiillerin olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimleriyle ilgili uygulamalar yapar.	11. Etkinlik: “Yaz” fiilinin tüm kiplerde olumlu, olumsuz, soru, olumsuz soru çekimlerinin yapılarak tablodaki uygun yerlere yazılması istenmiştir.

(Devamı arkada)

Tablo 2.2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Adı, Metin Adı, Kazanımlar, Dil Bilgisiyle İlgili Etkinlikler

Doğa ve Evren	Kızılırmak	4.17. Zarfların cümlede kazandığı işlevleri fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.	12. Etkinlik: “Hoca ile Kuzgun” başlıklı şiirin okunarak şiirdeki ve örnek cümlelerdeki zarflarla ilgili soruların cevaplanması istenmiştir. 13. Etkinlik: Verilen dört cümledeki zarfların altının çizilmesi istenmiştir. 14. Etkinlik: “Dışarı, akşamleyin, sonra, aşağı” zarflarının önüne sıfat, fiil ve ad soylu kelimeler getirilerek birer cümlede kullanılması istenmiştir.
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	4.10. Sık kullanılan edat ve bağlaçlarla (ve, ama, ancak, gibi, kadar, beri, için, hakkında, göre, ya da, ayrıca, çünkü vb.) işlevlerine uygun cümleler kurar.	13. Etkinlik: “Fakat, ne...ne, ancak, bile, karşı, da/de, ki, çünkü” edat ve bağlaçlarının birer cümlede kullanılması istenmiştir.

3. ÇK’de dil bilgisiyle ilgili 97 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yöneliktir. Terim anlam, zıt anlam ve isim kavramlarının dışında açıklama, tanım vb. bilgilere yer verilmemiştir. Etkinliklerde örnek, bulmaca ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla öğrendiklerini yazması, tanım cümlelerini tamamlaması ve böylelikle öğrencinin bilgiyi yapılandırması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına sık sık yer verilerek öğrenilenlerin kalıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır.

İncelediğimiz çalışma kitaplarındaki etkinlik sayıları karşılaştırıldığında ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Tablo 2.2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Etkinlik Sayılarının Karşılaştırılması

	1. Çalışma Kitabı	2. Çalışma Kitabı	3. Çalışma Kitabı
Okuma/Dinleme	138	92	201
Konuşma	5	22	6
Yazma	48	81	53
Dil bilgisi	57	104	97
Toplam	248	299	357

1. K'de 138 okuma/dinleme, 5 konuşma, 48 yazma, 57 dil bilgisi olmak üzere toplam 248 etkinlik bulunmaktadır. 2. K'de 92 okuma/dinleme, 22 konuşma, 81 yazma, 104 dil bilgisi olmak üzere toplam 299 etkinlik bulunmaktadır. 3. K'de 201 okuma/dinleme, 6 konuşma, 53 yazma, 97 dilbilgisi olmak üzere toplam 357 etkinlik bulunmaktadır.

2.3. TEMAYA HAZIRLIK BÖLÜMLERİNİN İNCELENMESİ

“Ders kitaplarında öğrencileri çalışmaya, araştırmaya, gözlem ve deney yapmaya ve düşünmeye özendirici, yönlendirici hazırlık soruları, araştırma konuları, deneyler ve işlemler yer almalıdır. Ayrıca gezi, gözlem, deney, araştırma ve ödevler arasında ilişki ve uygunluk sağlanmalıdır.”¹¹³ “Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına da dikkat edilmelidir.”¹¹⁴

Öğrencilerin tema süresince işleyecekleri metinlere zihinsel hazırlık yapmaları için çalışma kitaplarında “Temaya Hazırlık” bölümüne yer verilmiştir. Bu bölümde görseller ve sorular aracılığıyla öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirmek ve zihinsel hazırlık yapmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma kitaplarında her metin için ayrı ayrı hazırlık çalışması yer almamaktadır. Ancak öğretmen kılavuz kitaplarında metinlere hazırlık için konulmuş sorular ve çalışma kitaplarında metinlerle ilgili etkinlikler bulunmaktadır.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe çalışma kitaplarındaki temaya hazırlık bölümleri şöyledir:

¹¹³ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve yrd. Doç. Dr. Birol YIĞIT, Age, s. 75.

¹¹⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

Tablo 2.3.1. 1. Çalışma Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü

Tema Adı	Temaya Hazırlık
Kavramlar ve Çağrışımlar	Temadaki konularla ilgili dört resim verilip bu resimlerin neyi çağrıştırdığının resmin altında verilen boşluğa yazılması ve her resmin bir kelimeyle ifade edilmesi istenmiştir.
Atatürk'ün İzinde	Temadaki konularla ilgili dört fotoğraf verilip bu fotoğrafların Atatürk'ün hangi özelliklerini yansıttığının fotoğrafların altındaki boşluklara yazılması istenmiştir.
Duygular ve Hayaller	Temayla ilgili verilen dört fotoğrafın çağrıştırdıklarının fotoğrafların altına yazılması istenmiştir.
Millî Kültürümüz	Temayla ilgili verilen dört resmin altına “ünlü, komik, eşsiz, sanat, geleneksel, el sanatları, seyirlik oyun, Türk mimarisi, Türk büyüğü, tarih” kelimelerinden uygun olanların yazılması, boşluklara yeni kelimeler/kavramlar eklenmesi istenmiştir.
Bilim ve Teknoloji	Temayla ilgili dokuz resim verilip üç resim daha çizilmesi için boşluklar bırakılmış ve bu boşlukların önce ve sonra verilen resimlerden hareketle tamamlanması istenmiştir.
Sevgi	Temayla ilgili verilen beş fotoğrafın altına fotoğrafların uyandırdığı çağrışımların yazılması istenmiştir.

1. ÇK'de her tema için çeşitli görseller verilmiştir. Bu görsellerin incelenmesi ve istenen bilgilerin boşluklara yazılarak temaya hazırlık yapılması istenmiştir. Kitapta temalarla ilgili 30 görsel bulunmaktadır.

2. ÇK'de “Temaya Hazırlık” başlığı altında herhangi bir bölüm bulunmamaktadır. Temalarla ilgili hazırlık soruları 2. ÖKK'de yer almaktadır.

Tablo 2.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü

Tema Adı	Temaya Hazırlık
Okuma Kültürü	1. Bilgiye hangi yollarla ulaşabilirsiniz? 2. Çok okuyan biri ile hiç okumayan biri arasında ne gibi farklar vardır? 3. “Dünyayı kitaplar yönetir.” sözünden ne anlıyorsunuz? 4. Çok okumanın size neler kazandıracığını düşünüyorsunuz?
Atatürk	1. Atatürk'ün ülkemiz ve milletimiz için yaptığı çalışmalardan hangilerini biliyorsunuz? 2. Atatürk'ün bütün işlerinde başarılı olmasını sağlayan sebepler nelerdir? 3. Atatürk'ün sanata ve sanatçıya verdiği önemi anlatan bir sözünü söyleyiniz. 4. Vatandaşlık görevlerimiz deyince aklınıza neler geliyor?
Duygular ve Hayaller	1. En büyük idealiniz nedir? 2. Hiç memleketinizden ayrı kaldınız mı? Ayrı kaldıysanız neler hissettiniz? 3. Sizi en çok mutlu eden şey nedir? 4. Hangi durumlarda heyecanlanırsınız?

(Devamı arkada)

Tablo 2.3.2. 2.Öğretmen Kılavuz Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü

Sevgi	<ol style="list-style-type: none"> 1. “Sevgi” kelimesi size neleri çağrıştırıyor? 2. “Bülbülü altın kafese koymuşlar, ille de vatanım demiş.” sözünden ne anlıyorsunuz? 3. Bayrağımız niçin kutsaldır? 4. “Türk dili, Türk milletinin kalbidir, beynidir.” (M. Kemal ATATÜRK) sözünden ne anlıyorsunuz?
Zaman ve Mekân	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yaşadığınız çevreyi nasıl tanıtırınız? 2. En çok hangi şehri gezmek istersiniz? Neden? 3. Yaşadığınız şehri güzelleştirmek için size beş yıllık süre verilseydi neler yapardınız? 4. Zamanı planlamak insanlara neler kazandırır?
Doğa ve Evren	<ol style="list-style-type: none"> 1. Renkler olmasaydı hayatınız nasıl olurdu? 2. Çevrenizin kirletilmesi sizi rahatsız eder mi? Neden? 3. Canlılar için ormanların önemi nedir? 4. Ağaçsız bir dünya nasıl olurdu?

2. ÖKK’de temalara hazırlıkla ilgili 24 soru yer almaktadır. Bu sorular öğrencinin ön bilgilerini harekete geçirmek amacıyla sorulmuştur. Öğrenci sorularla ilk kez derste karşılaşacağı için öğrencinin düşüncelerini sözlü olarak ifade etmesi gerekmektedir.

Tablo 2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü

Tema Adı	Temaya Hazırlık
Kişisel Gelişim	<ol style="list-style-type: none"> 1. Üç yıl sonra kendinizi hangi okulda görmek istersiniz? Bu okulda okuyabilmek için neler yapmanız gerektiğini açıklayınız. 2. Çevrenizde herhangi bir engeli olup başarıya ulaşmış bir kişi var mı? Bu kişinin başarıya nasıl ulaştığını arkadaşlarınıza anlatınız. 3. Yakın çevrenizde kendinize örnek aldığımız kişiler kimlerdir? Bu kişilerin hangi yönlerini kendinize örnek aldınız?
Atatürkçülük	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atatürk’ün bizlere bıraktığı en büyük miras nedir? Bu mirasa sahip çıkmak için neler yapıyorsunuz? 2. 10 Kasım Atatürk’ü Anma törenlerinde hissettiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. 3. Atatürk’ün okul yıllarından itibaren mücadeleci, baş eğmeyen ve lider kişiliğinin özelliklerini, yaptığı hangi işlerde görüyorsunuz? 4. Sizce Atatürk Türk milletine, “Türk, övün, çalış, güven!” sözünü neden söylemiş olabilir? Tartışınız. 5. Tarih ve kültür denilince ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

(Devamı arkada)

Tablo 2.3.3. 3. Çalışma Kitabı Temaya Hazırlık Bölümü

Okuma Kültürü	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplu taşıma araçlarında kitap, dergi vb. okuyan insanları gördüğünüzde neler hissediyorsunuz? 2. Okumanın yaşamımıza ve kültürümüze ne gibi etkileri olduğunu düşünüyorsunuz? 3. Okul kütüphanesinden ne sıklıkla yararlanıyorsunuz? Anlatınız. 4. Bir ayda kaç kitap okuyorsunuz? Bu kitapları nereden alıyorsunuz? 5. Gazete ve dergilerde kitaplar ve kütüphanelerle ilgili hangi haberlere rastlıyoruz? Bu haberleri yeterli buluyor musunuz? Açıklayınız.
Sevgi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dil sevgisi denilince aklınıza ilk gelenler nelerdir? 2. Dilin insan yaşamındaki ve iletişimindeki önemi nedir? 3. Ülkemizin nerelerini gezdiniz? Gezdiğiniz yerlerle ilgili izlenimlerinizi anlatınız. 4. Arkadaşlarınızla ilişkilerinizde nelere dikkat ediyorsunuz? Aranızdaki sorunları nasıl çözümlüyorsunuz? Anlatınız. 5. Konuşma dili dışında hangi yollarla iletişim kurabiliriz?
Duygular ve Hayaller	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sizce masalarda anlatılanlar gerçek olabilir mi? Açıklayınız. 2. Elinizde sihirli bir değnek olsaydı, neleri değiştirmek isterdiniz? 3. Korktuğunuz herhangi bir şey var mı? Korkularınızı yenmek için neler yapıyorsunuz? Anlatınız. 4. Bir arkadaşınızın, bir işi sizden iyi yapması durumunda neler hissedersiniz? Açıklayınız.
Doğa ve Evren	<ol style="list-style-type: none"> 1. “Çevre” kavramının sizlerde neler çağrıştırdığını söyleyiniz. 2. Bildiğiniz bir efsaneyi anlatınız. 3. Gündüz ya da gece gökyüzünde neler gördüğünüzü anlatınız. 4. Ülkemizde son yıllarda yaşanan doğa olaylarıyla ilgili olarak neler düşünüyorsunuz?

Temalardaki konularla ilgili 31 soruya yer verilmiştir. Bu sorular öğrencileri duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşmaya yönlendirici ve onların ön bilgilerini harekete geçirici niteliktedir. Soruların cevaplarını yazmak için kitapta boşluklar bırakılmıştır. Böylece öğrenci düşündüklerini yazarak konuşmasını planlı ve düzenli bir biçimde yapma olanağı bulacaktır.

2.4. TEMA SONU DEĞERLENDİRME BÖLÜMLERİNİN İNCELENMESİ

“Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilir.”¹¹⁵

Türkçe derslerinde öğrenci başarılarını belirlemek ve öğrenme eksikliklerini tamamlamak için çeşitli ölçme değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Her tema sonunda yer alan “Tema Sonu Değerlendirme” tema süresince edinilmesi gereken kazanımların edinilip edinilmediğini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu bölümde yer alan sorular beş tipte ele alınacaktır.

1. Tip: Kısa Cevaplı Maddeler

“Öğrencilerin bir konuya ilişkin salt bilgi basamağındaki bilgilerini ölçmek için kullanılır. Öğrencilere “Kim?”, “Ne?”, “Ne zaman?”, “Neler?” gibi sorular bu amaçla sorularak cevaplar istenebilir. Bu cevaplar cümle tamamlama, tanımlama, kısa açıklamalar ya da tablo/grafik ile açıklamalar şeklinde olabilir. Bir sorunun doğrudan yöneltmesi cümle tamamlamadan daha etkili olacaktır.”¹¹⁶

“Kısa cevaplı testlerin cevabı; bir kelime, rakam veya en çok bir cümle ile verilebilecek türdendir. Kısa cevaplı bir test maddesi; direkt soru cümlesi olarak sorulabileceği gibi, eksik cümle (doldurmalı test) yapısında da sorulabilir.”¹¹⁷

2. Tip: Çoktan Seçmeli Maddeler

“Çoktan seçmeli maddeler, bir soru kökü ve bunu izleyen bir seri olası cevaplardan oluşur. Bu çeşit bir soruyu cevaplandırarak bir öğrenci, verilen açıklama ve soru köküne göre en uygun veya doğru cevabı seçer. Soru kök, genellikle soru şeklinde

¹¹⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

¹¹⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 227.

¹¹⁷ Yrd. Doç. Dr. Şeref TAN vd., *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2002, s. 325.

ifade edilir. Çoktan seçmeli testler, maddelerin birleşmesinden oluşur. Madde, bir testin puanlanabilen en küçük birimidir.”¹¹⁸

“Çoktan seçmeli testler bilgi, kavrama ve uygulama düzeyindeki davranışların ölçümünde kullanılabilir bir sınav türü olmakla birlikte, cevaplayıcının yaratıcılığını ölçmede kullanımı pek uygun değildir. Yine çoktan seçmeli testler, öğrencilerin düşüncelerini ortaya koyma yeteneklerini ölçmede veya sentez ve değerlendirme düzeyindeki davranışları ölçmede uygun bir sınav türü değildir.”¹¹⁹

3. Tip: Eşleştirme Maddeleri

“Eşleştirmeli testlerde birden çok madde kökü, bazı seçeneklerle eşleştirilir. Diğer bir ifadeyle, eşleştirmeli testlerde, iki kolonda verilen kelimeler, numaralar, semboller ve/ya cümleler eşleştirilir. Genelde, madde kökü için hangi seçenek doğru ise bu seçeneğin önündeki harf madde numarasını belirten kısma yazılır.

Eşleştirmeli testler genelde bilgi düzeyindeki davranışları veya çok alt düzeyde zihinsel davranışların ölçülmesinde kullanılır.”¹²⁰

“Kavramların, prensiplerin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığının ölçülmesinde etkilidir. Genellikle eşit olmayan sayıda madde ve seçenek oluşturulmalıdır. Aksi takdirde öğrenciler tahmin etme eğilimi göstermekte ve tüm maddelerle seçenekleri birbirleriyle eşleştirmeye çalışmaktadırlar.”¹²¹

4. Tip: Doğru/Yanlış Maddeleri

“Verilen bir cümlenin, mevcut bilgilere bağlı olarak doğru mu yanlış mı olduğunun belirlenmesinin istendiği madde türüdür. Bu tarz maddelerin nasıl yazılacağına ilişkin birçok öneri bulunmaktadır. Bu maddeler, çoğu zaman yanlış cevapların doğru cevaplardan daha güvenilir olması nedeniyle eleştirilere maruz

¹¹⁸ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 227.

¹¹⁹ Yrd. Doç. Dr. Şeref TAN vd., Age, s. 325.

¹²⁰ Yrd. Doç. Dr. Şeref TAN vd., Age, s. 344, 345.

¹²¹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 229.

kalmaktadır. Bu nedenle bu tarz maddeler önerilmemekle birlikte yeri ve zamanı geldiğinde ender de olsa kullanılabilir.”¹²²

5. Tip: Açık Uçlu Sorular

Öğrencilerin soruları cevaplarken kendi düşüncelerini kendi kelimeleriyle ifade edebildiği, yaratıcılığını ortaya çıkarabildiği bir türdür. Bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme basamaklarında zihinsel etkinlikleri ölçme olanağı sağlar.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe çalışma kitaplarının tema sonu değerlendirme bölümlerindeki soruların tiplere göre dağılımı şöyledir:

Tablo 2.4.1. 1. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı

Tema Adı	1. Tip Soru	2. Tip Soru	3. Tip Soru	4. Tip Soru	5. Tip Soru	Toplam Soru
Kavramlar ve Çağrışımlar	2	8	0	0	1	11
Atatürk'ün İzinde	5	5	1	0	1	12
Duygular ve Hayaller	7	5	0	0	1	13
Millî Kültürümüz	4	6	1	0	1	12
Bilim ve Teknoloji	1	9	1	0	2	13
Sevgi	5	5	0	0	2	12
Toplam	24	38	3	0	8	73

1. ÇK'de “Tema Sonu Değerlendirme” bölümünde 1. tip 24, 2. tip 38, 3. tip 3, 5. tip 8 olmak üzere toplam 73 soru yer almaktadır. 4. tip soru bulunmamaktadır.

¹²² Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 229.

Tablo 2.4.2. 2. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı

Tema Adı	1. Tip Soru	2. Tip Soru	3. Tip Soru	4. Tip Soru	5. Tip Soru	Toplam Soru
Okuma Kültürü	2	8	1	1	1	13
Atatürk	3	8	1	0	3	15
Duygular ve Hayaller	1	8	1	1	3	14
Sevgi	5	8	0	0	3	16
Zaman ve Mekân	3	8	0	1	3	15
Doğa ve Evren	3	8	1	0	3	15
Toplam	17	48	4	3	16	88

2. ÇK'de "Tema Sonu Değerlendirme" bölümünde 1. tip 17, 2. tip 48, 3. tip 4, 4. tip 3, 5. tip 16 olmak üzere toplam 88 soru yer almaktadır.

Tablo 2.4.3. 3. Çalışma Kitabı Tema Sonu Değerlendirme Bölümündeki Soruların Tiplere Göre Dağılımı

Tema Adı	1. Tip Soru	2. Tip Soru	3. Tip Soru	4. Tip Soru	5. Tip Soru	Toplam Soru
Kişisel Gelişim	10	5	5	5	5	30
Atatürkçülük	10	5	5	5	5	30
Okuma Kültürü	10	5	5	5	5	30
Sevgi	12	5	5	5	3	30
Duygular ve Hayaller	11	5	5	5	4	30
Doğa ve Evren	12	5	5	5	3	30
Toplam	65	30	30	30	25	180

3. ÇK'de "Tema Sonu Değerlendirme" bölümünde 1. tip 65, 2. tip 30, 3. tip 30, 4. tip 30, 5. tip 25 olmak üzere toplam 180 soru yer almaktadır.

Tablo 2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Tema Sonu Değerlendirme Sorularının Tiplere Göre Karşılaştırılması

	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	5. Tip	Toplam
1. ÇK	24	28	3	0	8	73
2. ÇK	17	48	4	3	16	88
3. ÇK	65	30	30	30	25	180

1. ÇK'de 24, 2. ÇK'de 17, 3. ÇK'de 65 kısa cevaplı madde; 1. ÇK'de 28, 2. ÇK'de 48, 3. ÇK'de 30 çoktan seçmeli soru; 1. ÇK'de 3, 2. ÇK'de 4, 3. ÇK'de 30 eşleştirme maddesi bulunmaktadır. 2. ÇK'de 3, 3. ÇK'de 30 doğru/yanlış maddesi bulunmakla birlikte 1. ÇK'de hiç doğru/yanlış maddesi bulunmamaktadır. 1. ÇK'de 8, 2. ÇK'de 16, 3. ÇK'de 25 açık uçlu soru bulunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÖRT TEMEL DİL BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR

“Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı”¹²³ olarak tanımlanan soru, eğitim öğretimde önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler ve öğrenciler hem anlama hem anlatmada sorulardan yararlanırlar. “Soruların eğitim ve öğretimde yoğun bir şekilde kullanılması onların önemi, niteliği, türü ve uygunluğu üzerinde çalışmamızı gerektirmektedir. Öğretim ortamında soruları aşağıda belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanabiliriz:

- Konuya ilgi ve merakı artırmak
- Belirli bir kavram veya konuya dikkati çekmek
- Öğrenciyi etkin hâle getirmek
- Öğrenciyi kendisine ve başkalarına soru sormaya teşvik etmek
- Çocukların düşüncelerini ifade etmelerine fırsat vermek
- Tartışmalar yoluyla öğrenmeyi sağlamak
- Öğrenciyi dersi takip ettirme ve takibin ödüllendirileceğini vurgulamak
- Farklı zihinsel süreçleri kullandırmak”¹²⁴

Sorular aracılığıyla, öğretim sürecinin başında girdiler, öğretim sürecinde öğretim ve öğrenme, sonuçta çıktılar değerlendirilebilir. “Öğretim etkinliklerinin özellikle ilköğretim düzeyinde ağırlıklı olarak ders kitaplarına dayandığı ülkemizde öğretmenler, soruları öğrencilerin ilerleme düzeylerini tespit etmek, performanslarını belirlemek ve not vermek amacıyla kullanmaktadırlar.”¹²⁵

Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarında sorular temel dil becerilerine yönelik olarak kullanılmıştır. Eski öğretim programına uygun olarak hazırlanan Türkçe ders

¹²³ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük (Hzl.: İsmail PARLATIR)*, Cilt: 2, Ankara, 1998, s. 2013.

¹²⁴ Doç. Dr. Hayati AKYOL, *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık, s. 187.

¹²⁵ Doç. Dr. Hayati AKYOL, *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık, s. 187.

kitaplarında yalnızca okuma metinleri yer aldığından sorular okuma metinlerine hazırlık ve okunan metni anlama ve çözümlmeye yönelik sorular bulunmaktaydı. Yeni öğretim programına uygun olarak hazırlanan kitaplarda hem okuma hem de dinleme metinlerinin yer almasıyla birlikte metinlerle ilgili sorular hem okuma hem de dinleme becerisiyle ilgilidir. Bunun yanı sıra kitaplarda konuşma ve yazma becerilerine ilişkin sorulara da yer verilmiştir. Öğretmen kılavuz kitaplarındaki bu sorular dersin işlenişi esnasında öğretmenlerden öğrencilere sormaları istenen sorulardır. Bu soruların gruplandırılmasında ve numaralandırılmasında sorulma zamanları esas alınmıştır. Metni okumadan önce sorulması istenilen sorular okumaya hazırlık soruları, metni okuduktan sonra sorulması istenilen sorular okuduğunu anlama ve çözümlleme soruları, metni dinlemeden önce sorulması istenilen sorular dinlemeye hazırlık soruları, metni dinledikten sonra sorulması istenilen sorular dinlediğini anlama ve çözümlleme soruları, konuşma etkinlikleriyle ilgili sorular konuşma becerisiyle ilgili sorular, yazma etkinlikleriyle ilgili sorular yazma becerisiyle ilgili sorular olarak gruplandırılmıştır.

3.1. OKUMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR

“Türkçe kitaplarında metinlere yönelik sorular hazırlanırken okuma öncesinde sorulacaklar okuma sonrasında sorulacaklar olarak gruplanması bu soruların düzeylerinin öğrencinin performansına göre düzenlenmesi ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Bu sorular dışında metni anlarken öğrencinin hangi stratejileri kullandığını ölçmek amacıyla Wittrock’un önerdiği işlem yönlendirimli sorular da uygulanmalıdır. Bu sorularda önemli olan öğrencinin okuduğundan ne anladığı değil, nasıl anladığını ölçmektir. Hazırlanan sorular öğrencinin metni anlarken, sonuç çıkarırken, ana fikri bulurken hangi stratejileri kullandığı hakkında bize bilgi verir. Böylece öğretmene kullandığı öğretim yönteminde gerekli düzeltmeleri yapması bakımından yol gösterir.”¹²⁶

“Metinden sonuç çıkarmaya dayalı sorular sorulardan biri de ana fikir sorularıdır. Cevabı metinde vardır ama öğrenci metinde bulunan birçok bilgiyi birleştirerek ana fikri bulur. Ne yazık ki ana fikir soruları metnin konusunu anlamayı amaçlayan sorularla karıştırılmaktadır. “Bu metin (öykü, masal vb.) ne hakkında? Bu

¹²⁶ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 32.

metin için en uygun başlık ne olmalıdır?” tipi sorular konuyla ilgili sorulardır. Ana fikir sorularına verilen cevaplar metnin konusu hakkında en genel noktayı temsil eden cümle şeklindedir. Konusuna verilen cevap ise metnin ne hakkında olduğunu tanımlayan bir ya da iki kelime şeklindedir. Öğrenciler genelde “Metnin konusu nedir?” sorusuna öyküdeki olayları anlatarak cevap vermektedirler. Bu nedenle metnin konusu ana fikri ve metinde olan olayları anlamaya yönelik soruların birbirinden ayrılması gerekmektedir. Bu nedenle ana fikir kavramıyla konu kavramının iyi belirlenmesi gerekir. Ana fikir soruları “Bu (öykünün, masalın, denemenin vb.) ana fikri nedir?” şeklinde olabilir. Metindeki olayı sırasıyla anlatmaya yönelik olarak sorulacak soru ise “Okuduğun parçada sırasıyla neler oluyor? Anlat.” şeklinde olmalıdır.

Soruların düzeyleri, tipleri önemli olduğu kadar soruların yazım ilke ve kurallarına uygun olması da önemlidir. Sorular yalın ve anlaşılır bir dille yazılmalı, dilbilgisi kurallarına uygun olmalı, tek bir davranışı ölçmelidir.”¹²⁷

3.1.1. Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki okumaya hazırlıkla ilgili sorular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1.1.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlık Soruları
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	1. Vatandaşlık görevlerimizle ilgili tartışma konusuna girişi sağlamak için önerilen sorular: a) Hangi vergileri ödüyoruz? b) Çöp vergisini niçin ödüyoruz? c) Emlak vergisini vermekteki amaç nedir? d) Vatandaş olarak herkes vergi vermek zorunda mıdır? Niçin? e) Her Türk vatandaşı isterse “muhtar, belediye başkanı, milletvekili, başbakan” olabilir mi? Bu bir vatandaşlık hakkı mıdır? f) Her Türk vatandaşı seçimlerde istediği kişiye oy verebilir mi? Bu da bir vatandaşlık hakkı mıdır?

(Devamı arkada)

¹²⁷ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 32.

Tablo 3.1.1.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	1. Hata yaptığınızda hatalarınızı düzeltmek için neler yaparsınız, kimlerden yardım alırsınız?
		2. Size bir fırsat verilseydi geçmişte yaptığınız hangi hatalarınızı düzeltmek isterdiniz?
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	1. Gelecekte teknolojik alanda olabilecek gelişmelerle ilgili neler hayal ediyorsunuz?

Tablo 3.1.1.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1. Okuduğunuz ilk kitabı hatırlıyor musunuz? Yazarı kimdi? Konusu neydi? Kitabı beğenmiş miydiniz? 2. Okuduğunuz kitaplardan en çok hangisini sevdiniz? Neden?
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	1. Bugüne kadar kaç kitap okudunuz? 2. Sizi en çok etkileyen kitap hangisidir? Niçin? 3. En son okuduğunuz kitabın adını söyleyiniz.
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	1. Niçin arkadaş ediniriz? Arkadaşlarımızdan neler bekleriz? 2. Kitaplar bizim arkadaşımız olabilir mi? Niçin? 3. Kitapların bir arkadaş olarak bize sağlayacağı yararlar nelerdir?
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1. Önemli insanların hayat hikâyelerini bilmek niçin önemlidir? 2. Atatürk, hayatı boyunca en çok ne için mücadele etmiştir? 3. Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza dek yaşatabilmek için neler yapmalıyız?
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	1. Atatürk'ün vatanını, milletini çok sevdiğini nereden anlıyorsunuz? 2. Atatürk'ün aklına koyduğu her işin üstesinden başarıyla gelebilmesi onun hangi özelliğini göstermektedir? 3. Sizce kararlılık nedir?
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	1. Sizden, ailelerinize ait askerlik fotoğraflarını getirmenizi neden istemiş olabilirim?
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	1. Geçmişte yaşadığımız ve ders aldığımız bir olayı anlatınız. 2. Tarihimizi öğrenmek niçin önemlidir? 3. Türklerin tarihte meydana getirdiği önemli eserlerden bildiklerinizi söyleyiniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.1.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	1. Hayal kurmayı seviyor musunuz? 2. Gerçekleşmesini çok istediğiniz bir hayaliniz var mı? Hayalinizi gerçekleştirmek için neler yapmak gerektiğini düşünüyorsunuz? Gerekli olanları yapabiliyor musunuz?
Duygular ve Hayaller	Forsa	1. Dağ başında yalnız ve küçük bir ağaç olduğunuzu düşününüz. Neler hissederdiniz? 2. Gerçekleşmesini istediğiniz bir şeyi rüyanızda gördünüz mü? Gördüyseniz anlatınız.
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	1. Şiiri dinlerken neler hissettiniz? (Öğretmenin okuduğu şiir) 2. Serçeler düğün yapar mı? Sular uyur mu? Ağaçlar düşünür mü? Dağ soluğunu tutar mı? (Kişileştirmeye ilgili, kitapta bunun için verilmiş ayrı bir şiir yer almaktadır.)
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	1. İlk öğretmeniniz kimdi? Onunla ilk karşılaştığınızda neler hissetmişsiniz?
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	1. Çanakkale Şehitliği'ni ziyaret ettiniz mi? Ziyaret ettiyseniz neler hissettiniz? 2. Kurtuluş Savaşı ile ilgili bir anı biliyor musunuz? 3. Resimlerden yola çıkarak bu metnin konusu hakkında neler söyleyebilirsiniz? 4. Metnin başlığı ile görselleri arasında bir ilgi var mı?
Sevgi	Bayrak	1. Bayrağımız neyin sembolüdür? 2. Bayrağımıza niçin saygı duyarız? 3. Bayrak törenleri ne zaman yapılır? 4. Bayrak nerelere ve ne zaman asılır?
Zaman ve Mekân	Beypazarı	1. Şehriniz hangi özellikleri ile tanınıyor? 2. Yaşadığınız yerde en çok yetiştirilen tarım ürünleri nelerdir? 3. Yörenize ait tanınmış ürünler nelerdir? 4. Yörenizin en bilinen yemekleri hangileridir? 5. Yaşadığınız yerde tarihî eserler var mı? Varsa nelerdir?
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	1. Türkiye'de en çok hangi şehri görmek isterdiniz? Sebebini açıklayınız. 2. Yaşadığınız yerde baharın gelmesiyle ne gibi değişiklikler oldu?
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	1. Zaman neden önemlidir? 2. Zaman planlaması yapıyor musunuz? Neden? 3. Zaman planlaması yaparken önceliklerinizi neye göre belirliyorsunuz?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.1.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	1. Renklerin anlamları var mıdır? Araştırınız. 2. Renklerin insan yaşamına etkileri nelerdir? Araştırınız. 3. Mavinin yoğun olarak kullanıldığı şarkı, türkü ve şiirleri araştırınız. 4. Yaşadığınız yerde çevreyi korumak ve güzelleştirmek amacıyla kurulmuş dernek ve vakıf var mı? Araştırınız. 5. En çok sevdiğiniz ve en sevmediğiniz hangileridir? Neden? 6. Renkler insanların ruh hâllerini nasıl etkiler? 7. Doğadaki renklerin insanların başarılı, mutlu ve verimli olmasında ne gibi etkileri olabilir?
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	---
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1. Hiç ağaç diktiniz mi? Nasıl? 2. Daha önce hiç kuraklık yaşadınız mı?

Tablo 3.1.1.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	1. Hangi ders ya da derslerde kendinizi daha başarılı buluyorsunuz? Neden? 2. Okuldaki başarınızı olumlu yönde etkileyen faktörler nelerdir?
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	---
Kişisel Gelişim	Cimri	1. Herhangi bir tiyatro oyununu seyrettiniz mi? Konusunu arkadaşlarınıza anlatınız. 2. Size göre tiyatro nedir? 3. Konuşma diyaloglarının olması bu metne nasıl bir farklılık katmıştır? Anlatınız. 4. Daha önce böyle bir metin okudunuz mu? Bu tür metinler nasıl adlandırılıyordu?
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	1. Konuyla ilgili kaynaklara nereden ulaşabilirsiniz? Bu kaynaklar yakın çevrenizde bulunuyor mu? 2. Kaynaklar nasıl taranır? Aradığınız bilginin kaynaktaki yerini nasıl tespit edersiniz? 3. Bilgileri bulduğunuzda hepsini getirirseniz mi doğru olur, yoksa aralarından bir seçme yapmanız gerekir mi? 4. Seçtiğiniz bu bilgileri nasıl sunmanız gerekir? 5. Atatürk'ün çocukluk dönemiyle ilgili neler biliyorsunuz? 6. Atatürk'ün askeri okula gitmesi sizce bir tesadüf müydü? Neden?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.1.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okumaya Hazırlıkla İlgili Sorular
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	1. Atatürk'ün en beğendiğiniz yönünü söyleyiniz. 2. Halk bilimi ne demektir? Açıklayınız. 3. Atatürk'le ilgili bildiğiniz bir anıyı sınıfta anlatınız. 4. Anı deyince aklınıza ne geliyor?
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	1. Atatürk'ün vatanını ve milletini çok sevdiğini, hangi çalışmalarından anlıyorsunuz?
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	—
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	—
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	1. Niçin az okuyan bir toplumuz? 2. Okuma alışkanlığı nasıl kazanılır?
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	—
Sevgi	Sevgili Babam	—
Sevgi	Türkiye	—
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	—
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	1. En büyük hayaliniz nedir? Bu hayalinizi gerçekleştirmek için neler yapmayı düşünüyorsunuz? 2. "Bir yerde yaşam varsa orada umut da vardır." sözünden anladıklarınızı kısaca açıklayınız.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	1. Sizce hayvanlar da korku duygusunu hissediyor mudur?
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	—
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1. İnsanlar, niçin yaşadığı yer dışındaki yerleri de görmek, tanımak ister?
Doğa ve Evren	Kızılırmak	1. Yaşadığınız yerde büyük bir doğa olayı yaşanmış mı? Bu doğa olayı hakkında büyüklerinizden bilgi alınız. 2. En sevdiğiniz türkü hangisidir? Türkünün ve türküyü söyleyen sanatçının adını söyleyiniz.

3.1.2. Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili sorular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sizce çocukların uçurtmalarının ipleri kopmasına rağmen sevinmelerinin nedeni ne olabilir? 2. Şiirdeki ipuçlarından hareketle bu dizeleri yazan kişinin yaşı hakkında neler söylersiniz? 3. Siz uçurtma uçururken hangi duyguları yaşıyorsunuz? 4. Siz olsaydınız bu şiire hangi başlığı verirdiniz? 5. Okuduğunuz metin ağırlıklı olarak bir olayı mı yoksa bir konudaki duygu ve hayalleri mi yansıtıyor? 6. Metni okurken kelimeler arasında bir uyum (ezgi, ses akışı) hissettiniz mi, metinden örnekler veriniz. 7. Okuduğunuz metindeki ikinci bölümü cümleler halinde tekrar ifade ediniz ve bu bölümde ne gibi değişikliklerin olduğunu açıklayınız. 8. Uçurtma uçururken uçurtmanızın ipi kopsaydı siz neler hissederdiniz?
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuduğunuz metin ağırlıklı olarak bir olayı mı yoksa duygu ve hayalleri mi anlatıyor? 2. Okuduğunuz metinde anlatılanları yaşayan kişiler ve varlıklar kimler/neler? 3. Metinde anlatılanlar nerede ve ne zaman yaşıyor? Metinden örneklerle açıklayınız. 4. Bu hikâyedeki olay ve durumların hangileri sizce gerçek olabilir? 5. Hikâyenin hangi cümlesinden sonra gerçek hayatta yaşanamayacak olaylar başlıyor? 6. Daha önce gerçek hayatta yaşanamayacak olayların yer aldığı başka metinler okudunuz mu? 7. Evde yalnızsınız ve canınız çok sıkılıyor. Neler yaparsınız?
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Siz bu metne hangi başlığı koyardınız? 2. Yazar, metinde mektupları neye benzetiyor? Sizin için mektup neleri ifade ediyor? 3. Yazar “iki büyük O harfi” ile neyi hatırlıyor? Siz bu çağrışıma katılıyor musunuz? Nedenini söyleyiniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metinde size abartılı gelen bölümleri gösteriniz ve niçin abartılı bulduğunuzu söyleyiniz. 2. Metindeki davranışlardan hareketle Altı'nın kişiliği hakkında nasıl bir sonuca ulaşıyorsunuz? 3. Metne göre sayılar arasındaki tartışmalar nasıl sonuçlanıyor? Siz bu çözüme katılıyor musunuz? 4. Metindeki olayları kim anlatıyor? 5. Yazar, bu olaylara tanık olmuş mu? 6. Yazar, bu olaylara tanık olsaydı nasıl anlatırdı? 7. Okuduğunuz metinde size mantıklı gelmeyen bölümler/olaylar var mı? Niçin?
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Millî Mücadele ilkelerinin kararlaştırıldığı ilk toplantı nerede yapılmıştır? Bu toplantılar daha sonra hangi illerde devam ettirilmiştir? 2. Atatürk'ün ve Türk milletinin verdiği mücadeleye niçin "Kurtuluş Savaşı" adı verilmiştir? 3. Ülkenin düşman işgalinden kurtuluşu en son hangi gelişmelerle gerçekleşmiştir? 4. Atatürk hangi olayın ardından cumhurbaşkanı seçilmiştir? 5. Metne göre Atatürk'ü büyük bir lider yapan özellikler nelerdir? 6. Siz Atatürk'ün hangi özelliklerini kendinize örnek alıyorsunuz? Bunu gerçekleştirmek için neler yapıyorsunuz? 7. Atatürk'ün yaptığı devrimlere bakarak onun nasıl bir Türkiye hayal ettiğini anlatınız. 8. Yurdumuzun kurtulmasından sonra Atatürk'ün gerçekleştirdiği yenilikler nelerdir? 9. Okuduğunuz metin Atatürk'ün hayatıyla ilgili bilgiler içeriyor mu? Metinden örnekler veriniz. 10. Metinde anlatılanların gerçek hayatla ilişkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metinde, Türkler tarafından kurulmuş olan hangi devletlerin adı geçiyor? 2. Türk milletinin insanlığa yaptığı hizmetlere bu metinden hareketle hangi örnekleri verebilirsiniz? 3. Atatürk'ün zengin Türk tarihinin araştırılmasına verdiği önemi hangi çalışmalarından anlıyorsunuz? Okuduğunuz metinden örnekler veriniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	<ol style="list-style-type: none"> 4. Okuduğunuz metinde yalnızca Türk toplumuna ait hangi unsurlar var? 5. Okuduğunuz metindeki evrensel unsurlar hangileridir? 6. Türk kültürüne ait unsurlardan hangileriyle günlük hayatınızda karşılaşıyorsunuz? 7. Millî ve evrensel kültüre ait değerler günlük hayatımızda bizi nasıl etkiliyor? Örnekler veriniz.
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Flora, nasıl bir çiçektir? Hangi özelliğinden dolayı sahibi Flora'yı diğer çiçeklerden üstün tutuyor? 2. Bahçedeki çiçeklerin Flora'ya karşı gösterdikleri davranışlar sizce doğru mu? Bu davranışların nedenleri neler olabilir? 3. Flora'nın çok sevdiği halde yavrusundan vazgeçmesini nasıl yorumluyorsunuz? Bu davranışı onun hangi özelliğini yansıtıyor?
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tilkinin düştüğü kötü durumdan kurtulmak için bulduğu çözüm sizce mantıklı mı? Niçin? 2. Diğer tilkilerin kesik kuyruklu tilkiye karşı olan tutumları sizce doğru mu? Cevabınızın gerekçelerini sıralayınız. 3. Kötü durumda kalanlara karşı nasıl davranmalıyız? 4. Okuduğunuz metinde olayları yaşayan varlıklar nelerdir? Bu varlıkların konuşması sizce gerçek hayatta rastlanabilecek bir durum mu? 5. Okuduğunuz bu metin bize bir konuda mesaj verme amacı taşıyor mu? 6. Okuduğunuz bu metni daha önce okuduğunuz hikâyelerden ayıran özellikler nelerdir?
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yazara göre "bir mektubun bazen en değerli şey" olduğu zamanlar hangileridir? 2. Metinde gelen mektubun insanı heyecanlandırışı nasıl anlatılmıştır? 3. Metne göre, gelen mektuplara cevap veriliyor mu? Bunu nereden anlıyorsunuz? 4. Yazar metinde neden yakınmaktadır? Sizce bu durumun haklı gerekçeleri var mı? 5. Metne göre mektupla birlikte hayatımızdan neler eksilmiştir? Örnekler veriniz. 6. Mektup yazma alışkanlığının kaybolmaması için sizce neler yapılmalıdır? 7. Okuduğunuz metinde bir olay anlatılıyor mu? Gerekçeleriyle açıklayınız. 8. Okuduğunuz metin yazarın kişisel düşüncelerini mi yansıtıyor? Metinden örnekler veriniz. 9. Bu metni okurken yazarın sizi söylediklerinin doğruluğuna inandırmaya çalıştığını hissettiniz mi?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiirde büyüklerin hangi davranışlarından yakınıyor? 2. Sizce büyükler çocukluk yıllarından uzaklaştıkça daha mı bencil oluyorlar? Bu konudaki olumlu ve olumsuz düşüncelerinizi örneklerle açıklayınız. 3. Sizin oyun oynayacak yerlerle ilgili sorunlarınız nelerdir? 4. Daha önce okuduğunuz metinlerde tekrar edilen cümleler var mıydı? Sizce bu şiirde niçin bazı dizeler tekrar edilmiştir?
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuduğunuz metin bir olayı mı yoksa duygu ve hayalleri mi anlatıyor? 2. Okuduğunuz metinde günlük hayatınızda yaşayabileceğiniz olaylar mı anlatılıyor? 3. Okuduğunuz bu metni daha önce okuduğunuz şiirlerden ayıran özellikler nelerdir? 4. Daha önce tekerleme ile başlayan metinler okudunuz mu? Bu başlangıç başka hangi sözlerle devam etsin isterdiniz? 5. Masaldaki kişilerden, varlıklardan hangisine kendinizi yakın hissediyorsunuz? Niçin? 6. Masaldaki varlığın yaptıklarını doğru buluyor musunuz? Nedenlerini sıralayınız. 7. Bir horoz, bu masalda anlatılan olayları yaşayabilir mi?
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metin nasıl başlamıştır? İlk paragrafta sayısmacaların önemini belirten önemli cümle sizce hangisidir? 2. Yazara göre seksek oyunu nasıl ortaya çıkmıştır? 3. Metne göre topaç kaç kıtada oynanan bir oyundur? Bu bizi hangi sonuca götürmektedir? 4. Metinden oyunların genel özellikleriyle ilgili hangi bilgilere ulaşıyorsunuz? 5. Oyunların kurallarına uymak niçin önemlidir? Sizce oyunlar belirli kurallara göre oynanmalı mı? 6. Metinde anlatılan oyunlardan hangisini oynamayı tercih ediyorsunuz? Niçin?
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Karagöz ve Hacivat ilk karşılaştıkları zaman birbirlerine ne söylüyorlar? 2. Hacivat Karagöz'den kendisi için ne yapmasını istiyor? 3. Karagöz Hacivat'ın teklifini hangi şartla kabul ediyor? 4. Karagöz ve Hacivat'ın diyaloglarından onların kişilik özellikleri hakkında hangi bilgilere ulaşıyorsunuz?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	<p>5. Okuduğunuz metinde güldüğünüz bölümler hangileridir? Bu bölümlere bakarak kelimelerin önemi hakkında neler söylersiniz?</p> <p>6. Bu metinde anlatılana benzer törenlere günlük hayatınızda siz de katılıyor musunuz? Örnekler veriniz.</p> <p>7. Okuduğunuz metni bir kişi mi anlatıyor yoksa bu metin diyaloglardan mı oluşuyor?</p> <p>8. Okuduğunuz metin insanların karşısında sahnelenebilir mi?</p>
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	<p>1. Mimar Sinan hangi padişahların döneminde yaşamıştır?</p> <p>2. Metinde yer alan bilgilere göre Mimar Sinan nasıl bir mimardır?</p> <p>3. Mimar Sinan'ın "ustalık eserim" dediği yapıtının adı nedir? Bu yapıtın özelliklerini kısaca anlatınız.</p> <p>4. Metne göre Mimar Sinan'ın nerelerde eserleri vardır?</p> <p>5. Siz hangi meslek dalında eserler ortaya koymak istersiniz? Bu amaçla neler yapmayı düşünüyorsunuz?</p> <p>6. Mimar Sinan'ın eserlerinin günümüze kadar hâlâ yaşıyor olmasının sebepleri nelerdir?</p>
Millî Kültürümüz	Kilim	<p>1. Öğrencilerin "kilim" in ağzından konuşmalarını sağlamak için;</p> <p>a) Özellikleriniz nelerdir?</p> <p>b) İnsanlar size hangi duygularını yansıtıyorlar?</p> <p>c) Geçmişinizde hangi ünlü kişileri tanıdınız?</p> <p>d) Zaman zaman kendinizi bir insan gibi düşündüğünüz oldu mu? Niçin?</p> <p>e) Ne tür hayaller kuruyorsunuz?</p>
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	<p>1. Metne göre iletişimin geçirdiği aşamalar hangileridir?</p> <p>2. Metinde sözü edilen bilim adamını araştırmaya teşvik eden durumlar nelerdir? Bu durumlar onun hangi özelliğini yansıtıyor?</p> <p>3. Aleksander Graham Bell (Aleksandır Graham Bel)'in telefondan başka hangi buluşları vardır?</p> <p>4. Aleksander Graham Bell'in buluşundan önce mesajlar en kısa şekilde nasıl iletiliyordu?</p> <p>5. Aleksander Graham Bell ile bir söyleşi yapsaydınız ona yönelteceğiniz en ilginç soru ne olurdu?</p> <p>6. Aleksander Graham Bell gibi bir mucit olsaydınız hangi buluşları gerçekleştirmek isterdiniz?</p> <p>7. Günümüzde iletişim ağının birden yok olduğunu düşününüz. Hangi sorunlarla karşılaştırdınız?</p>

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendinizi metinde anlatılan bilim adamının yerine koyunuz ve onun duyduğu heyecan ve sevinç kendi cümlelerinizle ifade ediniz. 2. Habere konu olan bilim adamının buluşu hayatımıza ne gibi yenilikler getirecektir? 3. Haber metninden söz konusu bilim adamının hangi çalışmaları hakkında bilgi sahibi oluyorsunuz? 4. Sizin de çevrenizdeki bir sorunun çözümüyle ilgili önerileriniz var mı? Anlatınız. 5. Okuduğunuz metin hangi kaynaktan alınmıştır? 6. Bu metni daha önce okuduğunuz metinlerle gerçek veya kurgulanmış olması yönlerinden karşılaştırınız. 7. Sizce metinde anlatılanlar arasında herhangi bir tutarsızlık var mı?
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ali daha sonra neler yapmış olabilir? 2. Ali televizyonu gördükten sonra neler yapmış olabilir? 3. Ali televizyon bağımlılığından kurtulunca neler yapmaya başlamıştır? 4. Ali, televizyon programlarında seçici olmak için hangi yolu izlemeye başlamıştır? 5. Bu metinde anlatılan olaydan çıkardığımız sonuç nedir?
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metinde, geleceğin okullarıyla ilgili ne gibi değişiklikler hayal edilmiştir? 2. Gelecekle ilgili yapılan tahminlerden hangileri gerçekçi değildir? Nedenlerini sıralayınız.
Sevgi	Türkiye'm	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şair "Türkiye'm" şiirinde ülkemizin nerelerinden ve hangi özelliklerinden bahsetmektedir? 2. Okuduğunuz şiirin ana duygusu nedir? 3. Vatanı sıradan bir toprak parçasından ayıran temel özellikleri nelerdir? 4. Bu şiiri siz yazmış olsaydınız hangi illerimizden bahsederdiniz? Nedenlerini sıralayınız.
Sevgi	İssız Ada	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ali, yolculuğa hazırlanırken yanına ilk olarak ne almayı düşünüyor? 2. Ali'nin ailesine ve dostlarına bağlılığını hangi ifadelerden anlıyorsunuz? 3. Ali yolculuğu ile ilgili hangi durumlarda sorun çıkacağını düşünüyor? 4. Canınız sıkıldığında ya da üzüldüğünüz durumlarda siz de Ali'nin yaptığı gibi bulunduğunuz ortamdan uzaklaşmak ister misiniz? Sizce bu bir çözüm müdür? 5. Okuduğunuz metinde size gerçekçi gelmeyen bölümler var mı? Nedenlerini söyleyiniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Sevgi	Eskici	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuduğunuz metnin üzerinde durduğu kavramlar ve duygular hangileridir? Kendinizi Hasan'ın yerine koyarak onun yaşadığı duyguları anlatınız. 2. Sizin de kendinizi Hasan gibi hissettiğiniz oldu mu? Böyle durumlarda neler yaparsınız.
Sevgi	Tuz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Padişahın kişilik özelliklerini söyleyiniz. 2. Padişahın davranış ve tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? 3. Padişahın küçük oğlu siz olsaydınız babanıza nasıl davranırdınız? 4. "Hayatımızda önemsiz veya küçük gördüğümüz şeyler bazen çok önemli olabilir." cümlesini metinde anlatılanlarla birlikte yorumlayınız.

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	<ol style="list-style-type: none"> 1. Don Kişot'un şikâyetçi olduğu durumlar nelerdir? 2. Don Kişot'un ikinci ve üçüncü sınıf olarak nitelendirdiği kitaplar ne tür kitaplar olabilir? 3. "Her insanın bir dev bir de cüce yanı vardır." sözüyle anlatılmak istenen nedir? 4. "Sıcaklık, güzellik kürklerimizde tüylerinde değil yüreklerimizdedir." Sözüyle anlatılmak istenen nedir? 5. Metinde neden Nasrettin Hoca ev sahibi konumunda görünmektedir? 6. Çocuğun odasında kimler konuşuyor? 7. Kitaplar arasındaki konuşma nerede geçiyor? 8. Kitaplar ne zaman konuşuyor? 9. Okuduğunuz bu hikâyede hangi olay anlatılıyor? 10. Metinde adı geçen eserler, evrensel değeri olan eserlerdir. Sizce bunları evrensel kılan nedir? 11. "Günlerden pazar olduğunu anımsadı. Bugün bir kitap okunurdu." ifadesinden sadece pazar günü kitap okunduğunu çıkarabilir miyiz? Siz hangi günler kitap okuyorsunuz? Ailenizle birlikte kitap okuma saatleri düzenleyecek olsaydınız bunu nasıl planlardınız? 12. Siz bir roman kahramanı olsaydınız hangisi olurdu? Neden? 13. Seçtiğiniz roman kahramanı Don Kişot ve arkadaşlarının karşısında kendisini nasıl tanıtır ve nasıl savunurdu?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yazara göre okumanın faydaları nelerdir? 2. Yazarın tecrübeyle yetişmiş kişiler hakkındaki düşünceleri nelerdir? 3. Yazar kabiliyetleri neye benzetiyor? 4. Kimler okumayı hor görür? 5. Yazar kitapları hangi yönleriyle karşılaştırıyor? 6. Yazar başkalarının yardımıyla okunan kitaplar için ne düşünüyor? 7. Yazarın katılmadığınız görüşleri var mı? Varsa bunlar nelerdir? 8. Okuduğunuz metnin konusu nedir? 9. Yazar, okuma alışkanlığı hakkında neler ileri sürüyor? 10. Yazar, ileri sürdüğü görüşleri kanıtlama gereği duyuyor mu? 11. Okuduğunuz denemenin konusu nedir?
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çocuklar dedelerini niçin çağırıyorlar? 2. Dede çocuklara arkadaşları olarak neleri tanıtıyor? 3. Dede, çocuklara niçin kitabın en iyi arkadaş olduğunu söylüyor? 4. Öğretmenleri niçin çocuklara bazı kitapları okumaları için izin vermiyor? 5. Çocuklar, dedelerine sordukları hangi soruların cevaplarını alabiliyorlar? 6. Dedenin çocuklara bu açıklamaları yapmadaki amacı nedir? 7. Metindeki olay gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz türden mi? 8. Metindeki anlatım kim tarafından yapılıyor? 9. Bu metnin şekil olarak diğer metinlerden nasıl bir farkı vardır? 10. Bu metin sahnede canlandırılmaya müsait mi? 11. Siz dedenin yerinde olsaydınız kitabın en iyi arkadaş olduğunu ve kitabın yararlarını torunlarınıza nasıl anlatırdınız? 12. Evinizde kitaplarınızın bulunduğu bir kitaplık, bir kütüphane var mı? Varsa kitaplığınızda ya da kütüphanenizde ne tür kitapları bulunduruyorsunuz?
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atatürk nerede ve ne zaman doğmuştur? Doğduğu şehrin o zamanki özellikleri nelerdir? 2. Atatürk'ün çocukluk yıllarına denk gelen dönemde Türk milletinin durumu nasıldır? 3. Atatürk'ün çocukluk yıllarında şair ve yazarlar eserlerinde özellikle neyi anlatıyordu? 4. Atatürk'ün öğrenim hayatı hangi olayla bir süreliğine kesintiye uğruyor?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	<p>5. Atatürk'ün hangi sözü Çanakkale Kara Savaşı'nın kazanılmasında önemli rol oynamıştır?</p> <p>6. Atatürk hangi konuda çok emindi? Niçin?</p> <p>7. Atatürk'ün vatanını ve milletini çok sevdiği, hangi paragraflarda ifade edilmiştir?</p> <p>8. Öğrencilerinizden metinde koyu yazılmış olan özdeyişlerin her birinin Atatürk'ün hangi özelliğini gösterdiğini söylemelerini isteyiniz.</p> <p>9. Metnin en çok beğendiğiniz bölümü neresidir? Niçin?</p> <p>10. Metnin son paragrafını (size sesleniş bölümünü) okurken neler hissettiniz?</p> <p>11. Okuduğunuz metinde kimden söz ediliyor?</p> <p>12. Atatürk'ün hangi kişisel özelliklerinden bahsediliyor?</p> <p>13. Atatürk'ü diğer insanlardan ayıran özellikler nelerdir?</p>
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	<p>1. Birinci anıda kadın topluluğu Atatürk'ten ne istiyor?</p> <p>2. İkinci anıda Atatürk ne zamana kadar bulunduğu yerden ayrılmayı düşünmüyor?</p> <p>3. İkinci anıda Atatürk'ün ayrılmak zorunda kaldığı toprakları düşmandan geri alması onun hangi özelliğini göstermektedir?</p> <p>4. İkinci anıda "alçakgönüllü Mehmetçik Anıtı" diyerek Türk milletinde gördüğü hangi özelliği belirtmektedir?</p> <p>5. Üçüncü anıda yazar Ayşe AFETİNAN savaş meydanını dolaşırken neden korkuyor?</p> <p>6. Üçüncü anıda Atatürk niçin Mehmetçik'in en büyük anıtı kurduğunu düşünüyor?</p> <p>7. Okuduğunuz anılarda yazar kendi hayatını mı yoksa yaşadığı dönemimi anlatmış?</p> <p>8. Bu anıda Atatürk'ün vatanını ve milletini çok sevdiğini hangi ifadelerden anlıyorsunuz?</p> <p>9. Okuduğunuz üç anı sizce içerik bakımından birbirine yakın mı, birbirini tamamlıyor mu? Açıklayınız.</p>
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	—
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	<p>1. Öğrenciler hangi konuda bir araştırma yapıyor? Metni kısaca özetleyiniz.</p> <p>2. Öğrenciler araştırmaları için ne tür kaynaklardan yararlanıyor?</p> <p>3. Türklerin hiçbir zaman devletsiz kalmamasının sebebi nedir?</p> <p>4. Türk milleti hangi alanlarda bütün insanlığa hizmet etmiştir?</p> <p>5. Türklerin kurduğu bütün devletlerin ortak özellikleri nelerdir?</p>

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	<p>6. Atatürk, Türk tarihinin araştırılması için ne zaman ve hangi kurumu kurmuştur?</p> <p>7. Metinde geçen çocukların yerinde siz olsaydınız araştıracağınız konu için hangi kaynaklara başvururdunuz? Araştırma yaptığınız konuyu nasıl sunardınız?</p>
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	<p>1. Metinde geçen şahıslar kimlerdir?</p> <p>2. Metinde geçen gök cisimleri nelerdir?</p> <p>3. Olaylar nerede ve ne zaman geçmektedir?</p> <p>4. Buluşundan sonra Kaoru'nun yaşamında ne gibi değişiklikler olmuştur?</p> <p>5. Kaoru'nun hayali nedir?</p> <p>6. Kaoru'nun hayalini gerçekleştirmesini engelleyen etmenler nelerdir?</p> <p>7. Kaoru engelleri nasıl aştı?</p> <p>8. Kaoru'yu hayaline ulaştıran ana etken nedir?</p> <p>9. Metinde Kaoru hayaline ulaşmak için belli aşamalardan geçmek zorunda kalmıştır. Metinden yola çıkarak bu aşamaları bulunuz.</p> <p>10. "Gökyüzü, şimdi Kaoru'nun önüne yıldızları, gezegenleri, düşen yıldızları, kuyruklu yıldızları ile açılmaya aştı." cümlesi ile anlatılmak istenen nedir? Bu cümlenin metindeki yerini bularak yazarın neden "şimdi" kelimesini kullandığını açıklayınız.</p> <p>11. Kaoru'nun hayalini gerçekleştirebileceğine dair inancını güçlendiren, örnek aldığı olay nedir?</p> <p>12. Metnin ana düşüncesi nedir?</p>
Duygular ve Hayaller	Forsa	<p>1. İhtiyar Forsa her gece hangi rüyayı görüyor?</p> <p>2. Forsa'nın şehit olması hâlinde oğlundan ve askerlerden istediği nedir?</p> <p>3. Çektiği bütün sıkıntılara rağmen Forsa'yı hayata bağlayanın ne olduğunu düşünüyorsunuz?</p> <p>4. Siz olsaydınız bu metne nasıl bir başlık yazardınız?</p> <p>5. Okuduğunuz bu hikâyenin gerçek hayatta da yaşanması mümkün müdür? Sebebini açıklayınız.</p>
Duygular ve Hayaller	Çocuk Resim ve Resim	<p>1. Çocuk resme başlamadan önce hangi hazırlıkları yapıyor?</p> <p>2. "Tutup ebemkuşağını sermiş önüne" dizesinden ne anlıyorsunuz?</p> <p>3. Şair, çocuktan resminin bir yerine kendisini de koymasını neden istiyor?</p> <p>4. Şiirdeki çocuk nasıl bir resim yapıyor?</p> <p>5. Siz olsaydınız şairi metnin resminde nereye koyardınız? Neden?</p> <p>6. Şiirin ana duygusu nedir?</p>

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	1. Metinde konuşan öğretmeni ve onun kalbini diri tutan sebep nedir? 2. Siz, her gün okula gelirken neler hissediyorsunuz?
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	1. Öğrenciler okulları için neler yaptılar? 2. Cepheye gitmek için kimler gönüllüydü? 3. Öğrenciler okulun kapı ve pencerelerini ne zaman siyaha boyadılar? 4. Hasan cepheye gitmeden önce okulları ne durumdaydı? 5. Cephedeki askerlerin durumu nasıldı? 6. Hasan'ın yerinde siz olsaydınız ne yapardınız? 7. Okuduğunuz metnin ana fikri nedir?
Sevgi	Bayrak	1. Şiiri okuduğunuzda zihninizde herhangi bir görüntü canlandı mı? 2. Şair şiirde bayrağı nelere benzetmiştir? 3. Şair şiirde kime seslenmektedir? 4. Şiirde insana ait hangi özellikler bayrağa yüklenmiştir? 5. Bayrağın dalgalanması neyi ifade etmektedir? 6. Bayrağın dalgalandığı yerde neden korku ve keder olmaz? Şair hangi dizelerde bu konuya değinmektedir? Şiirin ana duygusu nedir? 7. Ülkemizde yapılan bir bayrak töreninde aramızda yabancı ülkelere gelen insanların da olduğunu düşününüz. Onların da tören kurallarımıza uymalarını bekler misiniz? Neden? 8. Yabancı bir ülkede olduğunuzu düşününüz. Onların bayrak töreni sırasında, siz nasıl davranırsınız? Neden?
Zaman ve Mekân	Beypazarı	1. Yazar, Beypazarı'nı ne zaman dolaşmaya çıkıyor? 2. Yazar, kendisinin neden tuhaf görüldüğünü düşünüyor? 3. Kadınlar sokakta neden bekliyorlar? 4. Semer ustası niçin eskisi gibi işine erken gelmiyor? 5. Neden eskisi gibi semer satılmıyor? 6. Beypazarı'nda Ahilik geleneğinin devam ettiğini nereden anlıyorsunuz? 7. Kervan niçin Beypazarı'na uğramış olabilir? 8. Siz olsaydınız bu metne nasıl bir girişle başlardınız?
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	1. Baharda Aydın ili efelere neden dar geliyor olabilir? 2. Şiirin en beğendiğiniz dörtlüğünü söyleyip bu dörtlüğü açıklayınız. 3. "İki kıta bir boğazda aşına" dizesinde kastedilen "boğaz" hangisidir? 4. Şiirde, ülkemizde dört mevsimin aynı anda yaşandığını hangi dizelerden anlıyorsunuz? 5. Siz bu metne nasıl bir başlık koyardınız?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	<p>6. Anadolu'da Bahar şiiri ile "Güvercinle Karınca" metni arasında nasıl bir fark var?</p> <p>7. Hangi şiirde bir olay anlatılıyor?</p> <p>8. Adamın yalınayak dolaşması mantıklı mıdır?</p> <p>9. Karınca ile güvercin yardımlaşabilir mi?</p>
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	<p>1. Yazarın sözünü ettiği dostunun kaygısı nedir?</p> <p>2. Metinde yazarın insanların zamana bakış açısı ile ilgili genel olarak yakındığı durum nedir?</p> <p>3. Yazar, zamanla ilgili düşüncelerini desteklemek için hangi örnekleri gösteriyor?</p> <p>4. Yazar, gençlerin zamanı harcamasını neye benzetiyor? Siz zamanın harcanmasını neye benzetiyorsunuz?</p> <p>5. Yazara göre yaşamak nedir? Bunu yapabilmek için nasıl davranmak gerekir?</p> <p>6. Yazara göre en büyük şanssızlık nedir?</p> <p>7. "Köşe başında şapkamı elimde açık tutsam da, gelen geçen boş geçen zamanlarımın içine atsa." sözünü açıklayınız.</p> <p>8. Metne farklı bir başlık bulunuz.</p> <p>9. Yusuf'un yerinde siz olsaydınız, gecikme karşısında ne söylediniz? (paragraf sorusu)</p> <p>10. Yusuf'un "Ağaç gibi yeşerdim, sabahtandır seni bekliyordum." sözünü gerçekçi buluyor musunuz? Neden?</p>
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	<p>1. Yazar "hiç yaşamadan ölenler" ifadesiyle neyi kastediyor?</p> <p>2. Ümit, hayal ve özgürlüğün mavi ile ilişkisi nedir?</p> <p>3. Şehirler mavisini neden yitiriyor? Şehirlerin mavisini yitirmesi ne tür değişimlere neden oluyor?</p> <p>4. Rengi eksilmiş dünya ne demektir?</p> <p>5. Yazarın bizden istediği nedir? Neden?</p> <p>6. "Bir avuç mavilik, bir tutam renk, el kadar mavi" sözleriyle yazar ne anlatmak istiyor?</p> <p>7. Metinde öne çıkan duygular nelerdir? Bu duyguları ifade eden cümleler hangileridir?</p> <p>8. Metnin ana düşüncesi nedir?</p> <p>9. Sizce yazar bu metne neden "Mavisini Yitirmiş Yaşamak" başlığını koymuştur?</p> <p>10. Siz olsaydınız metne nasıl bir başlık koyardınız.</p> <p>11. Yazarın metinde kullanmak üzere bu şiiri seçmesinin nedeni ne olabilir?</p>
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	<p>1. Hacıkadın Deresi'nde neler bulunuyor?</p> <p>2. Meşe palamutları Hacıkadın Deresi'nde nasıl ortaya çıkmış? Bu ağaçları kim dikmiştir?</p> <p>3. Yazar Hacıkadın Deresi'ni gezmeye çıktığı gün hava nasıldı?</p> <p>4. Yazar, tepeye tırmanırken hangi çiçekleri görüyor?</p>

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabı Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	5. Yazar, fırtınanın yaklaştığını nereden anlıyor? 6. Yazara göre kırkikindi yağmurlarının bozkır için önemi nedir? 7. Sizce metnin başlığı içeriğine uygun mu? Siz olsaydınız bu metne nasıl bir başlık koyardınız?
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1. Göllerimizi bekleyen tehlike nedir? 2. Meke krater gölünün kurumaya başlamasının sebepleri nelerdir? 3. Meke krater gölünü kurtarmak için nasıl bir çalışma yapılmıştır? 4. Göller bölgesinde hangi göller vardır? 5. Akşehir Gölü'nün kuruması nelere yol açmıştır?

Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Temanın Adı	Metnin Adı	Okumayla İlgili Sorular
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	1. Küçük çocuk, eski okulunda kendini nasıl hissetmiş olabilir? 2. Küçük çocuk eski okulunda kalsaydı, bu onun geleceğini nasıl etkilerdi? 3. Şiirde anlatılmak istenen ana duyguyu söyleyiniz.
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	1. Okuduğunuz metindeki anlatım kim tarafından yapılmaktadır? Olayla ilişkisi nedir? 2. Sizin de metindeki çocuk gibi düşündüğünüz zamanlar oldu mu? Kendinizi çocuğun yerine koyarak onun duygu, düşünce ve hayallerini anlatınız. 3. Okuduğunuz metni kendi cümlelerinizle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz. 4. Birbirimizden farklı fiziksel özelliklere ve kişiliklere sahip olmamızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.
Kişisel Gelişim	Cimri	1. Cimri adlı metindeki kişilerden en çok hangisini ilginç buluyorsunuz? Neden? Söyleyiniz. 2. Günlük yaşamınızda Harpagon'un kişilik özelliklerini taşıyan insanlara rastlıyor musunuz? Böyle kişilik özelliği olan insanlar hakkında neler düşünüyorsunuz? Belirtiniz. 3. Metinde adı geçen kişilerin özelliklerini söyleyiniz. 4. Sizce okuduğunuz metindeki en önemli sorun nedir? Siz olsaydınız bu sorunu nasıl çözerdiniz? 5. Sizce Harpagon gibi insanlar, kendilerine ve çevrelerine ne gibi zararlar veriyorlar? 6. Metinden çıkardığınız sonucu söyleyiniz. 7. Size göre bir toplumun kültür ölçüsü nedir?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde nelerin etkili olduğunu anlatınız. 2. Atatürk'te kitap okuma tutkusu nasıl başlamıştır? Bu tutku onun gelecekte yapacaklarını ne şekilde etkilemiştir? 3. Siz olsaydınız metne nasıl bir başlık koyardınız?
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vatandaşlık görevi denildiğinde ne anlıyorsunuz, açıklayınız. 2. Okuduğunuz anıda geçen olayı ve düşünceleri anlatınız. 3. Trendeki kondüktörün davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu davranış hangi vatandaşlık görevine girer? 4. Hazırlık bölümünde yaptığınız araştırma sonuçlarından yararlanarak vatandaşlık görevlerinin hangi dönemde düzenlendiğini söyleyiniz. 5. Atatürk'ün kondüktörü ödüllendirerek hangi davranışı vurgulamak istediğini açıklayınız. 6. Atatürk'ün vatandaşlık görevlerinin belirlenmesine ve uygulanmasına niçin önem verdiğini söyleyiniz. 7. Atatürk'ün müziğe bakış açısını değerlendirip anlatınız.
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiirin bütününden yola çıkarak Atatürk'ün kişilik özelliklerini açıklayınız. 2. Şiiri okuduğunuzda neler hissettiğinizi anlatınız. 3. Şiirde, Atatürk'ün vatanını ve ulusunu çok sevdiğini anlatan dizeleri bulup açıklayınız. 4. Şiire göre Türk ulusunun özelliklerini açıklayınız. 5. Şiirin ana duygusunu söyleyiniz.
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	Metinle ilgili soru bulunmamaktadır.
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuduğunuz metinde hangi karakteri, niçin beğendiniz? 2. Kendinizi Süleyman'ın yerine koyarak Süleyman'ı arkadaşlarınıza tanıtınız. 3. Metindeki karakterlerin ortak noktası nedir? 4. Metindeki anlatım kimin ağzından yapılmıştır? Anlatıcının konuyla ilgisi nedir? 5. Yakın çevrenizde kitapçı ya da kütüphane var mı? Buradan aldığımız kitapları nasıl kullanmanız gerekiyor?
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuduğunuz metnin konusunu ve ana düşüncesini söyleyiniz. 2. Okuduğunuz metni kendi cümlelerinizle ve belli bir sıra içinde özetleyiniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	3. Okuduğunuz metne sözcük, sözcük grubu ve soru biçiminde başlıklar bulunuz. 4. Metindeki kahramanın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	1. Okuduğunuz metne sözcük, sözcük grubu ve soru biçiminde başlıklar bulunuz. 2. Metni kendi cümlelerinizle ve metindeki sırayı bozmadan özetleyiniz.
Sevgi	Sevgili Babam	1. Sizce, üniversitedeki öğrenciler babalarına sarılmaktan neden çekiniyorlar? 2. Metinde anlatılan babanın özelliklerini açıklayınız. 3. Çocuğun babasıyla gurur duyduğunu hangi cümlelerden anlıyorsunuz? 4. Metindeki ağabey, babasıyla ilgili olarak kardeşinden neden farklı düşünüyor olabilir? 5. Okuduklarınızdan yola çıkarak kendi ailelerinize karşı hissettiklerinizi kısaca söyleyiniz. 6. Metnin son cümlesinden ne anlıyorsunuz? 7. Metnin ana düşüncesini bulunuz.
Sevgi	Türkiye	1. Şiirde değinilen özelliklerin dışında, yurdumuza ait başka hangi özellikleri biliyorsunuz? 2. Şairin vatanını çok sevdiğini hangi dizelerden anlıyorsunuz? 3. Şiirin ana duygusunu söyleyiniz.
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	1. Metindeki anlatım kimin ağzından yapılıyor? 2. Okunan masaldaki kişi ve varlıkların özelliklerinden yola çıkarak metnin konusunu, ana fikrini söyleyiniz. 3. Okunan masaldaki abartılı ifadeleri bulunuz. 4. Masaldaki “dev, çiçek, arı, kuş”un yerine kendinizi koyarak hissettiklerinizi onların ağzından ifade ediniz. 5. Hayvanlara ve bitkilere nasıl davranıyorsunuz? Bir hayvana kötü davranıldığını ya da bir orman yangınına gördüğünüzde neler hissedersiniz?
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	1. Elektrik direğini üzen olay nedir? 2. Elektrik direğinin hayali nedir? 3. Elektrik direği kendini ne zaman önemli hissetmeye başlıyor? 4. “Karanlık sevilmiyordu, ışık ise ne güzeldi, yararlıydı.” cümlesinden anladıklarınızı açıklayınız. 5. Metindeki çocuk, elektrik direğiyle ilgili olarak neler hissediyor olabilir? Ona gerçekten ihtiyaç duyuyor mu? 6. Siz kendinizi hangi durumlarda özel ve önemli hissediyorsunuz?

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	7. Siz olsaydınız bu metne hangi başlığı koyardınız? 8. Okuduğunuz metinde mantıksal açıdan tutarlılık olup olmadığını açıklayınız.
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	1. Okuduğunuz metnin karakterleri kimlerdir? 2. Hayvanlar, bitkiler ya da eşyalar günlük yaşamda konuşabilir mi? 3. Metni okuduktan sonra bir ders çıkarıyor musunuz? 4. Metni kendi cümlelerinizle kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz. 5. Okuduğunuz metindeki olay nedir? 6. Sizce bu metin düz yazı mı, şiir midir? Niçin? Açıklayınız. 7. Tavşan nasıl bir kişiliğe sahiptir? Tavşan gibi düşünen, onun gibi hisseden insanlar var mıdır? Açıklayınız. 8. Tavşan ile kurbağalar arasındaki ortak noktayı söyleyiniz. 9. Tavşanın düşüncelerinin değişmesini sağlayan olay nedir? Tavşan bu olayı yaşamasaydı kendini nasıl hissedecekti? Açıklayınız. 10. Okuduğunuz metindeki tavşanın yerine kendinizi koyunuz. Tavşanla benzerlik ve farklılıklarınız nelerdir? 11. Okuduğunuz metinden nasıl bir sonuç çıkartıyorsunuz?
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	1. Okuduğunuz metinde zaman kavramı yönünden bir tutarlılık var mı, söyleyiniz. 2. Metinde, Balıkesir ve çevresine ait hangi efsanelerden söz edilmektedir? Bu efsanelerden hangisini ya da hangilerini inandırıcı buluyorsunuz? Niçin? 3. Sizce, metinde anlatılan efsanelerden hangileri gerçek, hangileri hayal ürünü olabilir? Neden? 4. Balıkesir ve çevresine ait doğa güzelliklerinden hangileri örneklenmiştir? Bu doğal güzelliklerden gördüklerinizi arkadaşlarınıza anlatınız. 5. Ayvalık yöresine ait zenginliklere yurdumuzun başka hangi yörelerinde rastlayabilirsiniz? Bu yörede Türkiye'nin en iyi zeytinlerinin yetişmesini neye bağlıyorsunuz? 6. Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini söyleyiniz. 7. Okuduğunuz metindeki abartılı ifadelerle örnekler veriniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metinde ilginizi çeken noktalar nelerdir? 2. Bu metinde sizi en çok etkileyen özellikler nelerdir? 3. Metindeki anlatım kimin ağzından yapılıyor? Anlatıcının özelliğini ve konuyla ilişkisini açıklayınız. 4. Metnin konusunu söyleyiniz. 5. Yazar, Sultansazlığı'nı ilk gördüğünde neler hissediyor? Yazara göre Sultansazlığı niçin önemlidir? 6. Yazar Sultansazlığı ile ilgili hangi ayrıntılara değiniyor? 7. Sultansazlığı'nda yaşayan kuş türleriyle ilgili hangi bilgiler veriliyor? 8. Sultansazlığı'na benzeyen bir yer gördünüz mü? Duygularınızı arkadaşlarınızla paylaşınız. 9. Sultansazlığı'nın bahar ve kış aylarındaki görüntüsü arasında nasıl bir fark vardır? 10. Size göre ülkemizdeki doğal güzellikler ve tarihî eserler yeterince korunuyor mu? Belirtiniz. 11. Siz yetkili olsaydınız, ülkemizdeki doğal güzelliklere ve tarihî eserlere verilen zararları nasıl önlerdiniz?
Doğa ve Evren	Kızılırmak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Âşık Veysel'in, Kızılırmak'a karşı öfkesinin nedeni nedir? Sizce şair, bu öfkesinde haklı mıdır? Neden? 2. Şiirde anlatılan doğa olayı insanları nasıl etkilemiştir? 3. Okuduğunuz şiir sizde hangi duyguları uyandırdı? Şiirle ilgili duygu ve düşüncelerinizi söyleyiniz. 4. Okunan şiirin ana duygusunu söyleyiniz. 5. Şiirde kullanılan dil hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bu şiiri düz yazıdan ayıran özellikleri nelerdir?

Metnin türünü buldurmaya yönelik sorular da okuduğunu anlama ve çözümleme soruları başlığı altında ele alınmıştır.

Okuma metinleriyle ilgili önerilen sorular bu çalışmamızda iki bölümde incelenecektir: amaçlarına göre sorular, cevap kaynaklarına göre sorular.

3.1.3. Amaçlarına Göre Sorular

Amaçlarına göre soruları Akyol on dört başlık altında ele almıştır. Bunlar kimlik (ne, nasıl, kim vb.), listeleme, fikir belirtme, değerlendirme, neden-sonuç; tanımlama, karakterize etme, örneklendirme, karşılaştırma-kıyaslama, ana fikir, özetleme, ödev, uygulama ve sonucu tahmin etmedir. Bunlara kendini metindeki kişi ve varlıkların yerine koyma başlığını da biz ekledik.

Kişi ve varlıkların yerine koyma türü sorularda okuyucunun kendisini metinde geçen kişinin, varlığın veya metni yazan kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlatması istenmektedir.

“Kimlik türü sorular basit seviyeli düşünme becerilerini (tanıma ve hazırlama) kullanmayı gerektiren sorulardır. Bu sorularla işi yapanın kim olduğu, ne iş yaptığı, nasıl yaptığı, nerede yaşadığı, olayın nerede, hangi tarihte veya hangi tarihlerde olduğu vb. hususlarda bilgi edinilmeye çalışılmaktadır.

Listeleme türü sorular yine basit seviyeli düşünme becerilerini kullanmayı gerektiren sorulardır. Bu sorular bazen bir olayın aşamalarını dikkate almadan sıralanmasını, bazen de olayın aşamalarına dikkat ederek sıralamayı gerektiren sorulardır.

Fikir belirtme türü sorular okuyucunun yorum gücünü metne dayalı olarak kullanmasını gerektiren sorulardır.

Değerlendirme soruları yüksek seviyeli bilişsel süreçleri (analiz, sentez vb.) kullanmayı gerektiren sorulardır. Burada okuyucunun ön bilgilerini ve metindeki ipuçlarını kullanarak bir yargıya ulaşması gerekmektedir.

Neden-sonuç soruları bir olayın nedenini veya sonucunu veya her ikisini birlikte ortaya koymayı amaçlayan sorulardır.

Tanımlama soruları, olayı parçada geçtiği şekilde anlatmayı amaçlamaktadır.

Karakterize etme soruları olayı veya kişileri, duyguları ve hareketleri açısından tanımlamayı ve bir sonuca ulaşmayı amaçlamaktadır.

Örneklendirme türü sorular öğretilen veya anlatılan bir olayın daha iyi anlaşılması için sorulan sorulardır.

Karşılaştırma ve kıyaslama soruları nesnelerin veya olayların benzeyen veya benzemeyen yönlerini ortaya koymayı amaçlayan sorulardır.

Ana fikir soruları metnin vermek istediği mesajı, yargıyı ortaya koymayı amaçlayan sorulardır.

Özetleme soruları, yazarın anlattıklarının okuyucunun kelimeleriyle metnin özünü bozmadan kısaltılarak tekrar anlatılmasını amaçlayan sorulardır.

Ödev soruları bir konunun ders dışında araştırılarak hazırlanmasını amaçlayan sorulardır.

Uygulama soruları metinde anlatılanların hangi bölümde ve hangi mısralarda anlatıldığını buldurmayı amaçlayan veya bir işin yapılmasını isteyen sorulardır.

Sonucu tahmin etmeye dayalı sorular ise, paragrafta veya metinde verilen bilgilerden, açıklamalardan yola çıkarak gelecekte ne olabileceğini tahmin ettirmeyi amaçlayan sorulardır.”¹²⁸

3.1.3.1. Okumaya hazırlıkla ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki okumaya hazırlıkla ilgili sorular amaçlarına göre şöyledir:

¹²⁸ Doç. Dr. Hayati AKYOL, *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık, s. 191, 192.

Tablo 3.1.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize	Örnekleştirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	1				X											
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	1		X													
		2				X											
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	1				X											
Toplam		4	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1. ÖKK'de okumaya hazırlık soruları sadece “Atatürk ve Köylü, Kesik Kuyruklu Tilki, 1999–2000 Hayalleri” başlıklı metinlerde bulunmaktadır. Metinlerle ilgili 1 kimlik, 3 fikir belirtme sorusu olmak üzere toplam 4 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.1.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin	
OKUMA KÜLTÜRÜ	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1				X												
		2				X												
	Okuma Üstüne	1		X														
		2				X												
		3		X														
	En İyi Arkadaş	1				X												
		2				X												
		3			X													
	ATATÜRK	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1				X											
2				X														
3						X												
Atatürk'ten Anılar		1				X												
		2					X											
		3				X												
Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması		1				X												
Atatürk ve Tarihimiz		1															X	
		2					X											
	3		X															
DUYGULAR VE HAYALLER	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	1				X												
		2				X												
	Forsa	1	X															
		2															X	
	Çocuk ve Resim	1				X												
		2				X												
SEVGİ	Bir Öğretmenin Kalbinden	1				X												
		1				X												
	İstanbul Liseli Küçük Hasan	2				X												
		3				X												
		4				X												
		1		X														
	Bayrak	2					X											
		3		X														
		4		X														
		1		X														

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
ZAMAN VE MEKÂN	Beypazarı	1			X													
		2		X														
		3		X														
		4		X														
		5		X														
	Anadolu'da Bahar	1				X												
		2										X						
	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	1				X												
		2				X												
		3				X												
DOĞA VE EVREN	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	1													X			
		2												X				
		3												X				
		4												X				
		5				X												
		6				X												
		7				X												
	Kırkikindiler	--																
	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1		X														
		2		X														
TOPLAM		52	1	1	2	2	3	0	0	0	0	1	0	0	4	2	0	

2. ÖKK'de 1 kişi ve varlıkların yerine koyma, 13 kimlik, 2 listeleme, 26 fikir belirtme, 3 değerlendirme, 1 karşılaştırma, 4 ödev, 2 uygulama sorusu olmak üzere toplam 52 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. Neden-sonuç, tanımlama, karakterize etme, örneklendirme, ana fikir özetleme, sonucu tahmin etme amaçlarına yönelik soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.1.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kisi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme		
KİŞİSEL GEİ İSİM	Küçük Çocuk	1				X													
		2				X													
	Ben Büyüküm	Cimri	---											X					
			1				X												
			2				X												
			3									X							
ATATÜRKÇÜLÜK	İstanbul ve Yeni Hayat	1														X			
		2														X			
		3														X			
		4														X			
		5				X													
		6					X												
	Anıların Işığında Atatürk	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	1				X												
			2							X									
			3														X		
			4								X								
	OKUMA KİMLİĞİ	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	---																
			Süleyman'ın Titizliği	---															
Emircan'ın Seçimi				1				X											
	SEVGİ	Bir Yaz Günü Rüyası	---																
Sevgili Babam			---																
			Türkiye	---															
DUYGULAR VE HAYALLER	Koca Dev ile Peri Kızı	1																	
		Ben Bir Elektrik Direğiyim	1				X												
	Tavşanla Kurbağalar		1				X												

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
DOĞA VE EVREN	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	—															
	Sazlar, Kuşlar Size Emanet	1				X											
	Kızılırmak	1													X		
		2		X													
TOPLAM		25	0	2	1	1	0	0	2	0	1	1	1	0	5	1	0

3. ÖKK’de 2 kimlik, 1 listeleme, 11 fikir belirtme, 2 tanımlama, 1 örneklendirme, 1 karşılaştırma, 1 ana fikir, 5 ödev, 1 uygulama sorusu olmak üzere toplam 25 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. Kişi ve varlıkların yerine koyma, değerlendirme, neden-sonuç, karakterize etme, özetleme, sonucu tahmin etme amaçlarına yönelik soru bulunmamaktadır.

3.1.3.2. Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili sorular amaçlarına göre şöyledir:

Tablo 3.1.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı		ATATÜRK'ÜN İZİNDE										DUYGULAR VE HAYALLER											
Metin Adı	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	Atatürk ve Köylü	Atatürk ve Tarihimiz							Kaybolan Koku			Kesik Kuyruklu Tilki			Sevgisiz, İşsiz ve Mektupsuz Kaldık						
Soru Numarası	8	--	--	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Kişi ve Varlıkların	X			X							X						X						
Kimlik																							
Listeleme								X	X			X											
Fikir Belirleme								X	X					X									X
Değerlendirme																							
Neden-Sonuç																							
Tanımlama																							
Karakterize Etme									X														
Örnekleme	X									X													
Karşılaştırma																							
Ana fikir																							
Özetleme																							
Ödev																							
Uygulama																							
Sonucu tahmin etme																							

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı		BİLİM VE TEKNOLOJİ															
Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlıkların	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
Aleksander Graham Bell	1			X													
	2			X													
	3		X														
	4		X														
	5					X											
	6	X															
	7															X	
Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	1	X															
	2			X													
	3			X													
	4					X											
	5		X														
	6									X							
	7						X										
Televizyoncu Ali	1			X													
	2		X														
	3										X						
1999–2000 Hayalleri	1			X													
	2					X											
Türkiye'm	1			X													
	2											X					
	3										X						
	4	X															
Issız Ada	1		X														
	2														X		
	3			X													
	4	X															
	5					X											
Eskici	1	X															
	2									X							

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlıkların	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
SEVGİ	Tuz	1								X							
		2				X											
		3	X														
		4				X											
	TOPLAM	12 9	1 7	20	1 4	27	1 6	2	4	6	8	7	2	1	0	4	1

1. ÖKK'de 17 kişi ve varlıkların yerine koyma, 20 kimlik, 14 listeleme, 27 fikir belirtme, 16 değerlendirme, 2 neden-sonuç, 4 tanımlama, 6 karakterize etme, 8 örneklendirme, 7 karşılaştırma, 2 ana fikir, 1 özet, 4 uygulama, 1 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 129 soru bulunmaktadır. Herhangi bir ödev sorusu bulunmamaktadır.

Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
OKUMA KÜLTÜRÜ	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1			X												
		2				X											
		3					X										
		4					X										
		5						X									
		6		X													
		7		X													
		8		X													
		9												X			
		10						X									
		11					X										
		12	X														
		13	X														

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
																		OKUMA KÜLTÜRÜ
	Okuma Üstüne	1			X													
		2			X													
		3								X								
		4		X														
		5			X													
		6								X								
		7						X										
		8												X				
		9								X								
		10					X											
	En İyi Arkadaş	1							X									
		2		X														
		3							X									
		4							X									
		5			X													
		6							X									
		7					X											
		8		X														
		9											X					
		10					X											
Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1			X														
	2									X								
	3			X														
	4			X														
	5								X									
	6			X														
	7															X		
	8						X											
	9						X											
	10	X																
	11	X																
	12									X								
	13											X						

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı		ATATÜRK																		
Metin Adı		Atatürk'ten Anılar									Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması					Atatürk ve Tarihimiz				
Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme					
1		X																		
2		X																		
3				X																
4							X													
5		X																		
6							X													
7					X															
8														X						
9										X										

1												X								
2		X																		
3						X														
4		X																		
5									X											
6		X																		
7	X																			
1		X																		
2		X																		
3		X																		
4									X											
5							X													
6			X																	
7			X																	
8					X															
9			X																	
10				X																
11							X													
12										X										
1		X																		
2		X																		
3				X																
4				X																
5				X																

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

ZAMAN VE MEKÂN	SEVGİ									DUYGULAR						Tema Adı					
	Beypazarı	Bayrak			İstanbul Liseli Küçük Hasan			Bir Öğretmenin Kalbinden			Çocuk ve Resim						Metin Adı				
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	Soru Numarası
	1																				Kişi ve Varlık
	2																				Kimlik
	3																				Listeleme
	4																				Fikir Belirtme
	5																				Değerlendirme
	6																				Neden-Sonuç
	7																				Tanımlama
	8																				Karakterize Etme
																					Örneklendirme
																					Karşılaştırma
																					Ana fikir
																					Özetleme
																					Ödev
																					Uygulama
																					Sonucu tahmin etme

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
ZAMAN VE MEKÂN	Anadolu'da Bahar	1				X												
		2										X						
		3					X											
		4															X	
		5					X											
		6											X					
		7											X					
		8					X											
		9					X											
	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	1								X								
		2								X								
		3				X												
		4								X								
		5								X								
		6								X								
		7					X											
8						X												
DOĞA VE EVREN	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	1		X														
		2				X												
		3						X										
		4							X									
		5		X														
		6				X												
		7															X	
		8											X					
		9					X											
		10					X											
		11					X											
	Kırkikindiler	1		X														
		2		X														
		3		X														
		4		X														
		5								X								
6									X									
7							X											
Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1		X															
	2						X											
	3							X										
	4		X															
	5						X											
TOPLAM	153	10	35	13	29	8	14	19	3	0	8	6	2	0	6	0		

2. ÖKK’de 10 kişi ve varlıkların yerine koyma, 35 kimlik, 13 listeleme, 29 fikir belirtme, 8 değerlendirme, 14 neden-sonuç, 19 tanımlama, 3 karakterize etme, 8 karşılaştırma, 6 ana fikir, 2 özetleme, 6 uygulama sorusu olmak üzere toplam 153 okuduğunu anlama ve çözümlenme sorusu bulunmaktadır. Örneklendirme, ödev ve sonucu tahmin etmeyle ilgili soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.1.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlenmeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
KİŞİSEL GELİŞİM	Küçük Çocuk	1				X												
		2															X	
		3											X					
	Ben Büyüktüm	1			X													
		2	X															
		3												X				
		4					X											
	Cimri	1					X											
		2					X											
		3								X								
		4						X										
		5						X										
		6											X					
		7						X										
ATATÜRKÇÜLÜK	İstanbul ve Yeni Hayat	1			X													
		2						X										
		3					X											
	Anıların Işığında Atatürk	1					X											
		2												X				
		3						X										
		4		X														
		5					X											
		6						X										
		7						X										

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örnekleme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin	
																		ATATÜRKÇÜL
Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuya-bilmek	1								X								
		2				X												
		3														X		
		4								X								
		5											X					
Süleyman'ın Tütizliği	Emircan'ın Seçimi	1				X												
		2	X															
		3										X						
		4		X														
		5					X											
		1											X					
		2												X				
		3					X											
		4	X															
		1					X											
		2												X				
		Sevgili Babam	Türkiye	1				X										
2										X								
3															X			
4								X										
5	X																	
6							X											
7													X					
Türkiye	Koca Dev ile Peri Kızı	1				X												
		2										X						
		3										X				X		
Koca Dev ile Peri Kızı		1		X														
		2											X					
		3									X							
		4	X															
		5	X									X						

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı		Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
Metin Adı																		
DUYGULAR VE HAYALLER	Ben Bir Elektrik Direğiym	1							X									
		2							X									
		3					X											
		4					X											
		5					X											
		6	X															
		7					X											
		8						X										
	Tavşanla Kurbagalar	1			X													
		2					X											
		3												X				
DOĞA VE EVREN	Şehirler ve Efsaneler	4			X													
		5				X												
		6											X					
		7									X							
		1										X						
		2										X						
		3		X														
	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	4												X				
		5							X									
		6				X												
		7				X												
											X							
											X							
						X												
	X																	

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
	Kızılırmak	1				X												
		2						X										
		3					X											
		4												X				
		5										X						
TOPLAM		97	9	6	5	24	12	2	4	4	2	7	12	5	0	3	2	

3. ÖKK'de 9 kişi ve varlıkların yerine koyma, 6 kimlik, 5 listeleme, 24 fikir belirtme, 12 değerlendirme, 2 neden-sonuç, 4 tanımlama, 4 karakterize etme, 2 örneklendirme, 7 karşılaştırma, 12 ana fikir, 5 özetleme, 3 uygulama, 2 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 97 okuduğunu anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. Herhangi bir ödev sorusu bulunmamaktadır.

3.1.4. Cevap Kaynaklarına Göre Sorular

Akyol, cevap kaynaklarına göre soruları üç başlık altında ele almıştır: cevabı metin içerisinde olanlar, metin dışında olanlar ve cevabı metinler arası olanlar.

“Cevabı metin içerisinde olan sorular tanıma ve hatırlamaya dayalı sorulardır. Cevabı metin dışında olan sorular ön bilgileri kullanarak, metni okumadan da cevaplandırılabilir sorulardır. Cevabı metinler arasında olan sorular ise okuyucuyu amaçlı olarak birden fazla kaynağa yönelterek cevabı bulmasını gerektiren sorulardır.”¹²⁹

“Anlamayı ölçmek amacıyla Sorell dört tip soru grubu belirlemiştir. Birinci tip cevabı metinde olan sorular. İkinci tip yine cevabı metinde olan sorulardır. Fakat okuyucu soruyu cevaplamak için metnin birkaç yerine bakarak bilgileri birleştirerek cevap vermek durumundadır. Üçüncü tip öğrencinin metinle önceki bilgisi arasında

¹²⁹ Doç. Dr. Hayati AKYOL, *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık, s. 192.

ilişki kurması sonucunda sonuç çıkarmaya yönelik sorulardır. Dördüncü tip ise cevabı metinde bulunmayan sadece öğrencinin konuyla ilgili yorumlar yapmasını sağlayan sorulardır.

Birinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi hatırlamaya yönelik sorulardır. İkinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi kavramaya yönelik sorulardır. Üçüncü ve dördüncü tip sorular uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel becerileri gerektirir.”¹³⁰

Sorell’in belirlediği 4 soru tipine göre öğretmen kılavuz kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili soruların tipleri aşağıdaki gibidir:

3.1.4.1. Okumaya hazırlıkla ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi

Tablo 3.1.5.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Atatürk’ün İzinde	Atatürk ve Köylü					X
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	1				X
		2				X
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	1				X
TOPLAM		3	0	0	0	4

1. ÖKK’de “Atatürk ve Köylü, Kesik Kuyruklu Tilki, 1999–2000 Hayalleri” başlıklı metinlere ait 4. tip 4 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. Diğer metinlerle ilgili okumaya hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

¹³⁰ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 32.

Tablo 3.1.5.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
OKUMA KÜLTÜRÜ	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1				X
		2				X
	Okuma Üstüne	1				X
		2				X
		3				X
	En İyi Arkadaş	1				X
		2				X
3					X	
ATATÜRK	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1				X
		2				X
		3				X
	Atatürk'ten Anılar	1				X
		2				X
		3				X
	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	1				X
	Atatürk ve Tarihimiz	1				X
		2				X
3					X	
DUYGULAR VE HAYALLER	Adımı Göklere Yazdıran Çocuk	1				X
		2				X
	Forsa	1				X
		2				X
	Çocuk ve Resim	1			X	
2				X		
SEVGİ	Bir Öğretmenin Kalbinden	1				X
	İstanbul Liseli Küçük Hasan	1				X
		2				X
		3			X	
		4			X	
	Bayrak	1				X
		2				X
		3				X
4					X	
ZAMAN VE MEKÂN	Beypazarı	1				X
		2				X
		3				X
		4				X
		5				X
	Anadolu'da Bahar	1				X
		2				X

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.5.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
ZAMAN VE MEKÂN	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	1				X
		2				X
		3				X
DOĞA VE EVREN	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	1				X
		2				X
		3				X
		4				X
		5				X
		6				X
		7				X
	Kırkikindiler	---				
	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1				X
		2				X
TOPLAM		52	0	0	4	48

2. ÖKK'de 3. tip 4, 4. tip 48 olmak üzere toplam 52 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. 1. ve 2. tip soru ile "Kırkikindiler" başlıklı metne ait okumaya hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

Tablo 3.1.5.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1.Tip	2.Tip	3.Tip	4.Tip
KİŞİSEL GELİŞİM	Küçük Çocuk	1				X
		2				X
	Ben Büyüküm	---				
	Cimri	1				X
		2				X
		3			X	
4				X		
ATATÜRKÇÜLÜK	İstanbul ve Yeni Hayat	1				X
		2				X
		3				X
		4				X
		5				X
		6				X
	Anıların Işığında Atatürk	1				X
		2				X
		3				X
		4				X

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.5.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okumaya Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1.Tip	2.Tip	3.Tip	4.Tip
ATATÜRK-ÇÜLÜK	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	1				X
OKUMA KÜLTÜRÜ	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	---				
	Süleyman'ın Titizliği	---				
	Emircan'ın Seçimi	1 2				X X
SEVGİ	Bir Yaz Günü Rüyası	---				
	Sevgili Babam	---				
	Türkiye	---				
DUYGULAR VE HAYALLER	Koca Dev ile Peri Kızı	---				
	Ben Bir Elektrik Direğiyim	1 2				X X
	Tavşanla Kurbağalar	1				X
DOĞA VE EVREN	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	---				
	Sazlar, Kuşlar Size Emanet	1				X
	Kızılırmak	1 2				X X
TOPLAM		25	0	0	2	23

3. ÖKK'de 3. tip 2, 4. tip 23 olmak üzere toplam 25 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. "Ben Büyüküm, Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Süleyman'ın Titizliği, Bir Yaz Günü Rüyası, Sevgili Babam, Türkiye, Koca Dev ile Peri Kızı, Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir" başlıklı metinlerle ilgili okumaya hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

3.1.4.2. Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi

Tablo 3.1.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip		
KAVRAMLAR VE ÇAĞRIŞIMLAR	Uçurtma	1				X		
		2			X			
		3				X		
		4			X			
		5			X			
		6			X			
		7			X			
		8					X	
KAVRAMLAR VE ÇAĞRIŞIMLAR	Şakacı Bulut	1			X			
		2	X					
		3	X					
		4			X			
		5			X			
		6				X		
		7				X		
	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1					X	
		2	X					
		3	X					
		Sayıların Macerası	1				X	
			2				X	
			3				X	
			4	X				
5			X					
6					X			
7					X			
ATATÜRK'ÜN İZİNDE	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	1	X					
		2			X			
		3	X					
		4	X					
		5	X					
		6				X		
		7			X			
		8	X					
		9		X				
		10					X	
	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	---						
Atatürk ve Köylü	---							

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
ATATÜRK'ÜN İZİNDE	Atatürk ve Tarihimiz	1	X				
		2	X				
		3		X			
		4	X				
		5		X			
		6			X		
		7					X
DUYGULAR VE HAYALLER	Kaybolan Koku	1		X			
		2			X		
		3					X
	Kesik Kuyruklu Tilki	1				X	
		2				X	
		3					X
		4				X	
		5			X		
		6				X	
	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4				X	
		5			X		
		6					X
		7			X		
		8				X	
		9				X	
	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	1			X		
		2					X
		3					X
		4				X	
	Horoz Masalı	1				X	
		2				X	
		3				X	
		4					X
		5					X
6					X		
7					X		
MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	Oyun Dünyamız	1	X				
		2	X				
		3				X	
		4			X		
		5				X	
		6					X

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	Helva Sohbeti	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4			X		
		5			X		
		6			X		
		7			X		
		8			X		
MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	1	X				
		2		X			
		3	X				
		4		X			
		5				X	
	6		X				
	Kilim	1a		X			
		1b			X		
1c		X					
		1d				X	
BİLİM VE TEKNOLOJİ	Aleksander Graham Bell	1		X			
		2			X		
		3		X			
		4	X				
		5				X	
		6				X	
		7				X	
	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	1					X
		2	X				
		3		X			
		4					X
		5	X				
		6			X		
		7			X		
	Televizyoncu Ali	1	X				
		2	X				
		3				X	
	1999–2000 Hayalleri	1	X				
		2				X	
SEVGİ	Türkiye'm	1		X			
		2		X			
		3			X		
		4				X	

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
SEVGİ	İssız Ada	1	X			
		2	X			
		3		X		
		4				X
		5			X	
	Eskici	1		X		
		2			X	
	Tuz	1	X			
		2			X	
		3			X	
		4			X	
	TOPLAM	129	33	21	49	26

1. ÖKK'de 1. tip 33, 2. tip 21, 3. tip 49, 4. tip 26 olmak üzere toplam 129 okuduğunu anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır.

Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
OKUMA KÜLTÜRÜ	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1	X			
		2			X	
		3			X	
		4			X	
		5		X		
		6	X			
		7	X			
		8	X			
		9		X		
		10				X
		11				X
		12				X
		13				X
	Okuma Üstüne	1	X			
		2	X			
		3	X			
		4	X			
		5	X			
		6	X			
		7			X	
8		X				

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
OKUMA KÜLTÜRÜ	Okuma Üstüne	9	X				
		10		X			
		11		X			
	En İyi Arkadaş	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5			X		
		6				X	
		7				X	
		8			X		
		9				X	
		10				X	
		11					X
12					X		
ATATÜRK	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5	X				
		6	X				
		7			X		
		8				X	
		9				X	
		10				X	
		11	X				
		12	X				
		13			X		
	Atatürk'ten Anılar	1	X				
		2	X				
		3				X	
		4				X	
		5	X				
		6	X				
		7			X		
8			X				
9			X				
	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	---					

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
ATATÜRK	Atatürk ve Tarihimiz	1		X			
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5	X				
		6	X				
		7					X
DUYGULAR VE HAYALLER	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	1		X			
		2	X				
		3		X			
		4		X			
		5	X				
		6		X			
		7		X			
		8			X		
		9		X			
		10			X		
		11	X				
		12		X			
	Forsa		1	X			
			2	X			
			3			X	
			4			X	
			5			X	
	Çocuk ve Resim		1	X			
			2			X	
			3			X	
			4		X		
			5				X
			6		X		
	SEVGİ	Bir Öğretmenin Kalbinden	1		X		
2						X	
İstanbul Liseli Küçük Hasan			1	X			
			2	X			
			3	X			
			4	X			
			5	X			
			6			X	
			7		X		

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
SEVGİ	Bayrak	1			X		
		2		X			
		3		X			
		4		X			
		5				X	
		6			X		
		7		X			
		8				X	
		9				X	
ZAMAN VE MEKÂN	Beypazarı	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5	X				
		6	X				
		7			X		
		8			X		
	Anadolu'da Bahar	1					X
		2				X	
		3				X	
		4			X		
		5			X		
		6				X	
		7				X	
		8				X	
	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	1		X			
		2		X			
		3			X		
		4				X	
		5		X			
		6		X			
		7					X
		8			X		

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
DOĞA VE EVREN	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	1	X				
		2	X				
		3				X	
		4			X		
		5				X	
		6			X		
		7			X		
		8			X		
		9					X
		10				X	
		11					X
	Kırkikindiler	1			X		
		2		X			
		3			X		
		4		X			
		5		X			
		6		X			
		7					X
	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	1			X		
		2		X			
		3		X			
		4		X			
		5		X			
	TOPLAM		153	63	40	35	15

2. ÖKK’de 1. tip 63, 2. tip 40, 3. tip 35, 4. tip 15 olmak üzere toplam 153 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.1.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
KİŞİSEL GELİŞİM	Küçük Çocuk	1			X		
		2			X		
		3		X			
	Ben Büyüküm	1			X		
		2				X	
		3			X		
		4					X
	Cimri	1				X	
		2				X	
		3			X		
		4				X	
		5				X	
		6			X		
		7					X
	ATATÜRKÇÜLÜK	İstanbul ve Yeni Hayat	1		X		
2			X				
3				X			
Anıların Işığında Atatürk		1					X
		2			X		
		3				X	
		4					X
		5				X	
		6				X	
		7				X	
Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda		1			X		
		2				X	
		3			X		
		4			X		
		5			X		
OKUMA KÜLTÜRÜ	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	---					
	Süleyman'ın Titizliği	1				X	
		2				X	
		3			X		
		4			X		
		5					X
	Emircan'ın Seçimi	1			X		
		2			X		
		3			X		
		4				X	
	Bir Yaz Günü Rüyası	1			X		
2				X			

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip		
SEVGİ	Sevgili Babam	1				X		
		2		X				
		3	X					
		4			X			
		5				X		
		6			X			
		7		X				
	Türkiye	1					X	
		2			X			
		3			X			
	DUYGULAR VE HAYALLER	Koca Dev ile Peri Kızı	1		X			
			2		X			
			3				X	
			4				X	
5							X	
Ben Bir Elektrik Direğiyim		1	X					
		2	X					
		3	X					
		4				X		
		5				X		
		6					X	
		7		X				
		8				X		
Tavşanla Kurbağalar		1			X			
		2					X	
		3				X		
		4					X	
		5					X	
		6				X		
		7	X					
		8			X			
		9				X		
		10				X		
		11			X			
DOĞA VE EVREN		Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	1		X			
			2		X			
			3				X	
	4				X			
	5					X		
	6				X			
	7					X		
	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1				X		
		2				X		

(Devamı arkada)

Tablo 3.1.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Okuduğunu Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
DOĞA VE EVREN	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	3		X		
		4		X		
		5	X			
		6		X		
		7	X			
		8			X	
		9		X		
		10				X
		11				X
	Kızılırmak	1		X		
		2		X		
		3			X	
		4		X		
		5			X	
	TOPLAM	97	8	40	34	15

3. ÖKK'de 1. tip 8, 2. tip 40, 3. tip 34, 4. tip 15 olmak üzere toplam 97 soru bulunmaktadır.

3.2. DİNLEME/İZLEME BECERİSİYLE İLGİLİ SORULAR

Dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular dinlemeye hazırlık soruları ve dinlediğini anlama ve çözümleme soruları olarak iki grupta incelenecektir. Okuma becerisiyle ilgili sorularda olduğu gibi dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular da amaçlarına ve cevap kaynaklarına göre incelenecektir.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular şöyledir:

3.2.1. Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular

1. ÖKK'de dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili herhangi bir soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.1.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	1. Kitap okumakla hayal dünyamızın gelişmesi arasında nasıl bir ilgi vardır? 2. Kitap okumak niçin önemlidir? 3. Başkalarını dinlediğinizi beden dilinizle nasıl belli edersiniz?
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	1. İnsanın yalnız kendisi için değil, kendisinden sonra gelenler için de çalışmasının önemi nedir? 2. Atatürk, kurduğu cumhuriyetin sağlam temellere dayanması ve gelişmesi için nelere önem vermiştir?
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	1. Müzik dinlemeyi seviyor musunuz? Neden? 2. Ne tür müzikler dinliyorsunuz? Hangi sanatçıları daha çok seviyorsunuz? 3. Müzik aleti çalıyor musunuz, çalmıyorsanız hangi müzik aletini çalmak isterdiniz?
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	1. Hangi masalları okudunuz? 2. Okuduğunuz masallarda gerçek dışı unsurlar var mıydı? Varsa nelerdi?
Sevgi	Eskici	1. Çocuklar konuşmayı kimlerden ve nasıl öğrenirler? 2. İnsanlarla niçin konuşuruz? 3. Türkçeyi niçin severiz?
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	—
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1. Orman denince aklınıza neler geliyor? 2. Ormanlar olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? 3. Neden ülkemizde her yıl orman yangınları oluyor?

Tablo 3.2.1.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Sorular
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1. Kedi ile köpek arasındaki kavgayı nasıl önlersiniz? 2. İnsan bedeninde fiziksel değişiklikler yapmak isteseydiniz neler yapardınız?
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	—
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1. Ne okuyoruz? 2. Nasıl okuyoruz? 3. Okuma bize ne kazandırıyor?
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	—
Duygular ve Hayaller	Oyun	1. Oyun oynarken nasıl davranıyorsunuz? 2. Oyunda yenildiğinizde neler hissediyorsunuz?
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	—

3.2.2. Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tablo 3.2.2.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	—
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediğiniz bu metin şiire mi, düz yazıya mı benziyor? Niçin? 2. Şiirde kullanılan kelimeler birbiriyle uyumlu mu? 3. Şiiri dinlerken bir ses akışı (ses benzerlikleri) hissediyor musunuz? 4. Bu metnin sözlerinin bir şiir olduğunu söyleyebilir misiniz? Niçin? 5. Cumhuriyetimizin kuruluşuyla ilgili neler biliyorsunuz? 6. Birikimlerinize bu şiirin anlattıkları arasındaki benzerlik veya farklılıklar nelerdir?
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	—
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nasrettin Hoca yalnızca Türk toplumu tarafından mı tanınmaktadır? 2. Onun birçok ülkede tanınmasının sebepleri nelerdir? 3. Onunla ilgili bugün Türk toplumunda yaşayan neler var? Örnekler veriniz. 4. Nasrettin Hoca'dan günlük konuşmalarınızda veya yazılarınızda söz ediyor musunuz? 5. Günlük hayatınızda Hoca'nın fıkralarını veya sözlerini hangi amaçlarla anlatıyorsunuz?
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sizce bu hikâyede anlatılan olayların hangisi gerçek hayatta yaşanamaz? Niçin?
Sevgi	Türkçe Üzerine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiirde hangi durumdan yakınıyor? 2. Şiirde verilen örneklerden hangi sonuçlara ulaşabilirsiniz? 3. Siz bu şiiri yazan kişinin görüşlerine katılıyor musunuz? Günlük hayatınızdan örneklerle açıklayınız.

Tablo 3.2.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çocuk evden, nereye gitmek için ayrılıyor? 2. Çocuk ne zaman şarkı söylüyor? 3. Yeni bir kitabı çıktığında çocuğu sabırsızlıkla bekleyen kimdir? 4. Yazar teyzenin çocuğa verdiği kitabın başına ne geliyor? 5. Kuş kitabı niçin getiriyor? 6. Dinlediğiniz bu hikâyenin gerçek hayatta da yaşanması mümkün olabilecek bölümlerini söyleyiniz. 7. Sizce bu hikâyede anlatılan olayın tamamı gerçekten yaşanmış olabilir mi? Sebebini açıklayınız.
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiirde Atatürk bizi hangi konularda eleştiriyor ve bizden neler istiyor? 2. Şiirde öne çıkan duygu nedir? 3. Dinlediğiniz şiirde şair, hangi duygu ve düşünceleri paylaşıyor? 4. Şiirde sık sık tekrar edilen bölümlerin ve dize sonlarındaki ses benzerliklerinin şiire nasıl katkısı olmuştur? 5. Dinlediğiniz şiirde ses ahengini sağlayan kelimeler hangileridir?
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atatürk neden en zor devrimin müzik devrimi olduğunu düşünmektedir? Kendi cümlelerinizle açıklayınız. 2. Atatürk, bu devrimi neden gerekli görmektedir? 3. Atatürk, bu devrimin nasıl gerçekleşeceğine inanıyor? 4. Atatürk'ün Rumeli türkülerini dinlerken farklı duygular yaşamasının nedeni nedir? 5. Atatürk'ü Türk müziği ile ilgili en çok rahatsız eden durum nedir? 6. Atatürk'ün Türk müziğinin ulaşmasını istediği durum nedir? 7. Size günümüzde bir müzik devrimi olacak dense ne gibi değişikliklerle bir devrim yapmak isterdiniz? 8. Atatürk'ün belirttiği Türk'ün öz müziği olan halk türkülerinin bayramlar ve düğünlerdeki önemi nedir? 9. Evinizde müzik ya da film CD'si- kaseti var mı? CD, kaset arşivi oluşturuyor musunuz? Neden?
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediğiniz metinde duygusallık içeren ifadeler nelerdir? 2. Bey, kızıyla evlenebilmeleri için delikanlılardan ne istedi? 3. Delikanlılar gurbetten dönerken neler satın aldılar? 4. Delikanlılar aynı amaç uğruna gurbete çıktıklarını nasıl anladılar? 5. Delikanlılar Bey'in kızının hasta olduğunu nasıl öğrendiler?

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.2.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	6. Siz delikanlıların yerinde olsaydınız yüz altına bir ayna, bir halı veya bir limon alır mıydınız? 7. Size göre Bey, kızını kiminle evlendirmeli? Niçin? 8. Delikanlılardan birisi parasıyla bir şey almamış olsaydı masal nasıl sonuçlanırdı? 9. Dinlediğiniz metinde neleri abartılı buldunuz? Niçin? 10. Metinde yaşanması mümkün olmayan olaylar var mıdır? 11. Metnin girişi daha önce okuduğunuz metinlerden hangi yönleriyle farklıdır?
Sevgi	Eskici	1. Metne niçin 'Eskici' başlığı verilmiş olabilir? 2. Çevrenizde Türkçe'yi güzel konuşanlar var mı? Bunlar kimlerdir? 3. Türkçe'yi güzel konuşmak ile hayatta başarılı olmak arasında nasıl bir ilişki vardır? 4. Herhangi bir sebeple yabancı bir ülkeye gittiğinizi düşününüz. Oranın dilini öğrenene kadar insanlarla anlaşmayı ne şekilde sağlırsınız?
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	—
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1. Dinlediğiniz bu metnin anahtar kelimeleri neler olabilir? 2. Orman bize neden küsmüştür? 3. İnsanlarımız doğanın tahrip edilmesine duyarlı mıdır? Bunu nerden anlıyorsunuz? 4. Yazar toprağın kaybedilmesinin sebebi olarak neyi görüyor? 5. Yazar ormanın yok olması ile ilgili hangi örnekleri veriyor? Bu örneklerin konu ile ilgisi var mı? 6. Metne göre ormanın yararları nelerdir? 7. Yurdumuzda ormanlar niçin yok oluyor? 8. Ormanların azalması doğada nelere yol açıyor? 9. Bu yazının ana fikri nedir?

Tablo 3.2.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1. Sizce Edison'un yaşamındaki en ilginç olay nedir? Söyleyiniz. 2. Edison'un kişilik özelliklerini söyleyiniz. 3. Dinlediğiniz metindeki olayı, olayın geçtiği yeri ve zamanı, olayın içindeki kişileri söyleyiniz. 4. Sizce Edison'un yaşamındaki olayların ne kadar rastlantı sonucu oluşmuştur? 5. Dinlediğiniz metinde anlatılanlar kurgulanmış mı, yoksa gerçek midir? Söyleyiniz.

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.2.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Sorular

Tema Adı	Metin Adı	Dinlemeyle İlgili Sorular
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	1. Türk milletinin insanlığa yaptığı hizmetlere dinlediğiniz metinden örnekler veriniz. 2. Türk tarihinin araştırılması için çalışmalara ne zaman başlanmıştır? 3. Sizce tarihimizi neden öğrenmeliyiz? 4. Dinlediğiniz metnin ana fikri nedir? Açıklayınız.
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1. Kitap ile hangi kavram arasında bağ kurulmuştur? Niçin? 2. Şiirdeki cahil karşınızda olsa ona ne söylemek isterdiniz?
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	1. Bilge Dede nasıl bir kişiliğe sahiptir? Açıklayınız. 2. Bilge Dede'ye sorulan soru size sorulsaydı nasıl bir yanıt verirdiniz? 3. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.
Duygular ve Hayaller	Oyun	—
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	1. Dinleme metninin ilk cümlesinde "Bilmiyordum." denilerek ne anlatılmak isteniyor? 2. Metnin konusunu ve ana düşüncesini söyleyiniz. 3. Dinlediğiniz metinde konuyu açıklamak için hangi örneklerle yer verilmiştir? Bu örneklerin konuyla ilgisini açıklayınız. 4. Dinleme etkinliği sırasında görsel ya da işitsel unsurlar dikkatinizi çekti mi? Bu unsurlara neden yer verilmiş olabilir? 5. Dinlediğiniz metindeki anlatılanların gelişimi nasıl olabilir? Çevre sorunlarıyla ilgili hangi konulara değinilebilir ve bu konularla ilgili nasıl bir sonuç önerilebilir?

3.2.3. Amaçlarına Göre Sorular

Dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular okuma becerisiyle ilgili sorular gibi amaçlarına göre on beş başlık altında ele alınmıştır. Bunlar kendini metindeki kişi ve varlıkların yerine koyma, kimlik (ne, nasıl, kim vb.), listeleme, fikir belirtme, değerlendirme, neden-sonuç; tanımlama, karakterize etme, örneklendirme, karşılaştırma-kıyaslama, ana fikir, özetleme, ödev, uygulama ve sonucu tahmin etmedir.

3.2.3.1. Dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi

1. ÖKK’de dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili herhangi bir soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.3.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Ad	Metin Adı	Soru Numarası	Kisi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	1				X												
		2					X											
		3					X											
Atatürk	Atatürk’ten Son Mektup	1				X												
		2			X													
	Atatürk ve Müzik Devrimi	1					X											
		2		X														
		3					X											
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	1		X														
		2					X											
Sevgi	Eskici	1		X														
		2					X											
		3						X										
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	-																
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1				X												
		2																X
		3						X										
TOPLAM		16	0	3	1	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

2. ÖKK’de dinleme/izleme metinleriyle ilgili 3 kimlik, 1 listeleme, 8 fikir belirtme, 3 değerlendirme, 1 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 16 dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmaktadır. “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı dinleme metniyle ilgili dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.3.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1				X											
		2				X											
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	-															
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1		X													
		2		X													
		3				X											
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	-															
Duygular ve Hayaller	Oyun	1		X													
		2				X											
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	-															
TOPLAM		7	0	3	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

3. ÖKK'de dinleme/izleme metinleriyle ilgili 3 kimlik, 4 fikir belirtme sorusu olmak üzere 7 dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmaktadır. “Yeni Tarih Anlayışı, Bilge Dede'nin Kaşıkları, Çevre Hastalıkları Doktorluğu” başlıklı dinleme/izleme metinleriyle ilgili dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

3.2.3.2. Dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların amaçlarına göre incelenmesi

Tablo 3.2.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlıklar	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	-															
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	1				X											
		2				X											
		3				X											
		4				X											
		5			X												
		6											X				
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	-- -															
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	1				X											
		2						X									
		3									X						
		4					X										
		5					X										
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	1				X											
Sevgi	Türkçe Üzerine	1		X													
		2					X										
		3					X										
TOPLAM		15	0	1	1	9	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0

1. ÖKK'de dinleme/izleme metinleriyle ilgili 1 kimlik, 1 listeleme, 9 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 1 örneklendirme, 1 karşılaştırma sorusu olmak üzere dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili toplam 15 soru bulunmaktadır. Kişi ve varlıkların yerine koyma, tanımlama, karakterize etme, ana fikir, özet, ödev, uygulama, sonucu tahmin etme türünde sorular bulunmamaktadır. “Körebe, Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin” başlıklı metinlerle ilgili soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Ad	Metin Adı	Soru Numarası	Kisi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme	
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	1		X														
		2		X														
		3		X														
		4			X													
		5						X										
		6															X	
		7					X											
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	1			X													
		2										X						
		3			X													
		4					X											
		5															X	
	Atatürk ve Müzik Devrimi	1													X			
		2		X														
		3								X								
		4						X										
		5								X								
		6								X								
		7	X															
		8						X										
		9					X											
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	1															X	
		2							X									
		3			X													
		4								X								
		5								X								
		6	X															
		7				X												
		8																X
		9					X											
		10					X											
		11											X					
Sevgi	Eskici	1				X												
		2		X														
		3					X											
		4	X															

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Ad	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	-															
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1				X											
		2					X										
		3				X											
		4							X								
		5				X											
		6			X												
		7						X									
		8			X												
		9											X				
TOPLAM		45	3	5	6	8	4	4	7	0	0	1	2	1	0	3	1

2. ÖKK'de 3 kişi ve varlıkların yerine koyma, 5 kimlik, 6 listeleme, 8 fikir belirtme, 4 değerlendirme, 4 neden-sonuç, 7 tanımlama, 1 karşılaştırma, 2 ana fikir, 1 özetleme, 3 uygulama, 1 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 45 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. Karakterize etme, örneklendirme, ödev türü sorular ile "Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?" başlıklı metinle ilgili herhangi bir soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1				X											
		2							X								
		3		X													

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Amaçlarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	Kişi ve Varlık	Kimlik	Listeleme	Fikir Belirtme	Değerlendirme	Neden-Sonuç	Tanımlama	Karakterize Etme	Örneklendirme	Karşılaştırma	Ana fikir	Özetleme	Ödev	Uygulama	Sonucu tahmin etme
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	4					X										
		5				X											
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	1									X						
		2		X													
		3				X											
		4											X				
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1					X										
		2				X											
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	1								X							
		2	X														
		3											X				
Duygular ve Hayaller	Oyun	-															
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	1				X											
		2											X				
		3			X												
		4				X											
		5															
TOPLAM		19	1	2	1	6	1	1	0	2	1	0	3	0	0	0	1

3. ÖKK'de 1 kişi ve varlıkların yerine koyma, 2 kimlik, 1 listeleme, 6 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 2 karakterize etme, 1 örneklendirme, 3 ana fikir, 1 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 19 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. "Oyun" başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

3.2.4. Cevap Kaynaklarına Göre Sorular

Dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular cevap kaynaklarına göre okuma becerisiyle ilgili sorularda olduğu gibi Sorell'in belirlediği dört tipe göre incelenmiştir.

3.2.4.1. Dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi

1. ÖKK’de dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.5.1. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Ad	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	1				X
		2				X
		3				X
Atatürk	Atatürk’ten Son Mektup	1				X
		2				X
	Atatürk ve Müzik Devrimi	1				X
		2				X
		3				X
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	1				X
		2				X
Sevgi	Eskici	1				X
		2				X
		3				X
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	-				
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1				X
		2				X
		3				X
TOPLAM		16				

2. ÖKK’de yer alan dinlemeye/izlemeye hazırlık sorularının tamamı dördüncü tip olup cevabı metinde bulunmayan sadece öğrencinin konuyla ilgili ön bilgilerini aktif hale getirerek öğrenciyi konuya hazırlamayı amaçlayan sorulardır. “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı metinle ilgili dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.5.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1				X
		2				X
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	-				
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1				X
		2				X
		3				X

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.5.2. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlemeye/İzlemeye Hazırlıkla İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	-				
Duygular ve Hayaller	Oyun	1				X
		2				X
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	-				

3. ÖKK'de yer alan dinlemeye/izlemeye hazırlık sorularının tamamı dördüncü tip olup cevabı metinde bulunmayan sadece öğrencinin konuyla ilgili ön bilgilerini aktif hale getirerek öğrenciyi konuya hazırlamayı amaçlayan sorulardır. “Yeni Tarih Anlayışı, Bilge Dede'nin Kaşıkları, Çevre Hastalıkları Doktorluğu” başlıklı metinlerle ilgili dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmamaktadır.

3.2.4.2. Dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili soruların cevap kaynaklarına göre incelenmesi

Tablo 3.2.6.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	—				
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	1			X	
		2		X		
		3		X		
		4			X	
		5				X
		6				X
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	—				
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	1	X			
		2	X			
		3				X
		4				X
		5				X
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	1			X	
Sevgi	Türkçe Üzerine	1		X		
		2			X	
		3			X	
TOPLAM		15	2	3	6	4

1. ÖKK’de 1. tip 2, 2. tip 3, 3. tip 6, 4. tip 4 olmak üzere toplam 15 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Körece, Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin” başlıklı metinlerle ilgili dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Ad	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçurdu	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4		X			
		5	X				
		6		X			
		7				X	
Atatürk	Atatürk’ten Son Mektup	1		X			
		2		X			
		3		X			
		4			X		
		5		X			
	Atatürk ve Müzik Devrimi	1	X				
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5	X				
		6	X				
		7					X
		8					X
		9					X
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	1		X			
		2	X				
		3		X			
		4	X				
		5	X				
		6			X		
		7			X		
		8			X		
		9			X		
		10		X			
		11			X		
Sevgi	Eskici	1		X			
		2				X	
		3				X	
		4				X	

(Devamı arkada)

Tablo 3.2.6.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	—					
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	1		X			
		2	X				
		3	X				
		4	X				
		5		X			
		6		X			
		7					X
		8					X
		9				X	
TOPLAM		45	16	13	8	8	

2. ÖKK’de 1. tip 16, 2. tip 13, 3. tip 8, 4. tip 8 olmak üzere toplam 45 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

Tablo 3.2.6.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Çözümlemeyle İlgili Soruların Cevap Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Tema Adı	Metin Adı	Soru Numarası	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	1			X	
		2		X		
		3		X		
		4			X	
		5			X	
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	1	X			
		2	X			
		3				X
		4		X		
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1	X			
		2			X	
Sevgi	Bilge Dede’nin Kaşıkları	1		X		
		2			X	
		3		X		
Duygular ve Hayaller	Oyun	---				
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	1			X	
		2		X		
		3	X			
		4			X	
		5			X	
TOPLAM		19	4	6	8	1

3. ÖKK’de 1. tip 4, 2. tip 6, 3. tip 8, 4. tip 1 olmak üzere toplam 19 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Oyun” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

3.3. KONUŞMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULARIN İNCELENMESİ

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki konuşma becerisiyle ilgili sorular ve bu soruların soruluş amaçları şöyledir:

Tablo 3.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	1. Siz uçurtma uçururken neler hissediyorsunuz?	Konuşma konusu
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1. Bir an, hayatımızda harflerin ve sayıların olmadığını düşününüz. Bu durumda neler olurdu?	Konuşma konusu
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	1. Konuşmanız sırasında sesinizi herkesin duyabileceği ve konuya uygun bir biçimde kullandınız mı?	Öz değerlendirme
		2. Konuşmanızı konunun gerektirdiği jest ve mimiklerle desteklediniz mi?	Öz değerlendirme
		3. Konuşmanızda sesinizin ve beden dilinizin birbiriyle uyumuna özen gösterdiniz mi?	Öz değerlendirme
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	—	—
Atatürk’ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu	—	—
Atatürk’ün İzinde	Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	1. “Vatandaşlık görevlerini isteyerek yapmak neden gereklidir?” konulu tartışma için önerilen sorular: a) Vergi vermezsek hangi durumlar ortaya çıkar? b) Oy kullanmazsak hangi durumlar ortaya çıkar? c) Hiç kimse askerlik yapmazsa hangi durumlar ortaya çıkar? d) Kanunlara uymazsak hangi durumlar ortaya çıkar?	Konuşma konusu
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	1. Konuşma öncesinde nasıl bir hazırlık yaptınız?	Öz değerlendirme
		2. Konuşmanız için yaptığınız bu hazırlığın konuşmanız için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Yeni konuşmalarınızda hazırlık açısından ne gibi değişiklikler yapmayı düşünüyorsunuz?	Öz değerlendirme
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	1. Çevrenizde veya kitle iletişim araçlarında konuşmasını beğendiğiniz kişiler var mı?	Örnek almaya yönlendirme
		2. Bu kişilerin konuşmalarını hangi yönlerden beğeniyorsunuz?	Örnek almaya yönlendirme
		3. Bu kişilerin konuşma özellikleri sizin konuşmalarınıza yansıyor mu?	Örnek almaya yönlendirme
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	1. Konuşmanız sırasında herhangi bir dil yanlışı yaptınız mı? Bu yanlıştın/yanlışıların nedenleri sizce neler olabilir?	Öz değerlendirme
		2. Sonraki konuşma etkinliklerinde bu yanlışıları gidermek için ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?	Öz değerlendirme
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	—	—
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	—	—
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	1. Resimdeki çocuk niçin böyle davranıyor, siz olsaydınız böyle davranır mıydınız?	Konuşma konusu
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	—	—
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	—	—
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	—	—
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	1. Tarihimizde büyük işler başarmış tıp, mimarlık, siyaset ve denizcilik gibi alanlarda tanınmış kimleri tanıyorsunuz?	Konuşma konusu
		2. Konuşma öncesinde konuşmanızı destekleyecek hangi görsel/işitsel materyalleri hazırlamıştınız? Bunların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Öz değerlendirme
		3. Konuşmanız sırasında bu materyalleri uygun yerlerde kullandığınızı düşünüyor musunuz?	Öz değerlendirme
		4. Sonraki konuşmalarınızda bu açıdan hangi değişiklikleri veya hazırlıkları yapmayı düşünüyorsunuz?	Öz değerlendirme
Millî Kültürümüz	Kilim	—	—
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	—	—
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	—	—
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	—	—
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	—	—
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	—	—
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	—	—
Sevgi	Türkiye'm	1. Atalarımız bu vatani korurken hangi fedakârlıklarda bulunmuşlardır, nelerden vazgeçmek zorunda kalmışlardır?	Konuşma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Sevgi	Türkiye'm	1. Atalarımız bu vatani korurken hangi fedakârlıklarda bulunmuşlardır, nelerden vazgeçmek zorunda kalmışlardır?	Konuşma konusu
		2. Atalarımızın yaptıkları bu fedakârlıkların sizce sebepleri nelerdir? Bu sebepler bu fedakârlıklara değer mi?	Konuşma konusu
		3. Siz onların yerinde olsaydınız, hangi fedakârlıklarda bulunurdunuz?	Konuşma konusu
		4. Bugün vatanımıza sahip çıkmak ve vatanımızı kalkındırmak için üzerimize düşen görevler nelerdir? Günlük yaşamımızda bu görevlerin ne kadarını uygulayabiliyoruz?	Konuşma konusu
Sevgi	Issız Ada	---	
Sevgi	Eskici	1. Dilimizin bugün içinde bulunduğu problemler nelerdir? Bu problemleri ortadan kaldırmak için neler önerirsiniz?	Konuşma konusu
Sevgi	Tuz	---	
Sevgi	Türkçe Üzerine	---	

1. ÖKK'de "Uçurtma, Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki, Sayıların Macerası, Atatürk ve Köylü, Atatürk ve Tarihimiz, Mustafa Kemal'i Düşünüyorum, Kaybolan Koku, Horoz Masalı, Türk Mimarisin Zirvesi: Mimar Sinan, Türkiye'm, Eskici" başlıklı metinlerin işlenişi sırasında konuşma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilen soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. 10 konuşma konusuyla, 10 öz değerlendirmeyle, 3 güzel ve etkili konuşan kişileri örnek almaya yönlendirmeye ilgili olmak üzere konuşma becerisiyle ilgili toplam 23 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1. A ve B rolünü üstlendiğinizde neler hissettiniz?	Doğaçlama çalışmasını değerlendirme
		2. Karşınızdaki kişi ile aranızdaki çatışmayı çözümlerebildiniz mi?	
		3. Karşınızdaki kişinin sözleri düşüncelerinizi değiştirebildi mi?	

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	4. A kişisi olarak karşı çıktığınız bir düşünceyi, B kişisi olunca kabul edip savundunuz. Buna benzer çatışmaları, günlük hayatınızda, arkadaşlarınızla iletişiminizde yaşıyor musunuz?	Doğaçlama çalışmasını değerlendirme
		5. Sizce doğaçlama sürecinize kitap okuma alışkanlığınızın ne gibi etkileri olabilir?	Öz değerlendirme
		6. Yaşadığınız yerde hangi kütüphaneler var?	Konuşma konusu
		7. Siz, anne ve baba olsaydınız okumayı hiç sevmeyen çocuğunuza okuma alışkanlığını kazandırmak için neler yapardınız?	Konuşma konusu
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	—	—
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	1. Kendi çevrenizdeki olumsuz durumları da düşünerek hangi değişiklikler meydana geldiğinde dünyanın güzelleşeceğine inanıyorsunuz?	Konuşma konusu
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	1. Konuşurken birikimlerinizden, bugüne kadar edindiğiniz bilgi ve tecrübelerden yeterince yararlanabildiniz mi?	Öz değerlendirme
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	1. Arkadaşınız konuşurken uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yaptı mı?	Akran değerlendirme
		2. Arkadaşınız konuşmasına uygun ve etkili bir ifadeyle başladı mı?	Akran değerlendirme
		3. Arkadaşınız konuşmasını çarpıcı ve etkili bir biçimde sona erdirdi mi?	Akran değerlendirme
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	1. Atatürk hâlâ yaşıyor olsaydı ona bilim ve teknik alanındaki gelişmelerle ilgili neler söylerdiniz?	Konuşma konusu
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	1. Konuşmamı yaparken tahtadaki hatalardan hangisini yaptım?	Öz değerlendirme

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	1. Müzik olmasaydı günlük yaşamımız nasıl olurdu?	Konuşma konusu
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	1. Vatandaşlık görevleri denince aklınıza neler geliyor?	Konuşma konusu
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	—	—
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	1. İnsanların hayallerini gerçekleştirmeleri, ideallerine ulaşmaları ya da bir buluş yapmaları rastlantıların mı yoksa uzun süren çalışmaların mı sonucudur?	Konuşma konusu
Duygular ve Hayaller	Forsa	1. Siz ihtiyar Forsa gibi kırk yıllık bir esir hayatı yaşasaydınız ve kırk yıl vatanınızdan ayrı kalsaydınız neler hissederdiniz?	Konuşma konusu
		2. Okuduğunuz hikâyenin kahramanı olan Forsa'nın hayatta en çok istediği şey Türk gemilerinin gelip kendisini kurtarmasıdır. Peki sizin hayatınızda gerçekleşmesini en çok istediğiniz şey nedir?	Konuşma konusu
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	—	—
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	—	—
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	1. Öğretmen olsaydınız nasıl bir öğretmen olmak isterdiniz?	Konuşma konusu
		2. Sevgi kavramı ile öğretmenlik mesleği arasında nasıl bir ilgi vardır?	Konuşma konusu
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	—	—
Sevgi	Bayrak	—	—
Sevgi	Eskici	1. Ana dilimiz Türkçe'yle konuşmanın millî birliğimize katkısı nelerdir?	Konuşma konusu
		2. Hasan neden Arapça'yı konuşmamakta inat ediyor olabilir?	Konuşma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Sevgi	Eskici	3. Sınıf kuralları belirlenirken sizin de düşüncelerinizi ifade edebilmemenizin sizin açınızdan ve sınıf açısından önemi nedir?	Konuşma konusu
		4. Duygu ve düşüncelerinizi hangi yollarla açıklarsınız?	Konuşma konusu
Zaman ve Mekân	Beypazarı	—	—
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	1. Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşarak çalıştı mı?	Grup çalışmasını değerlendirme
		2. Grup üyelerinin hepsi çalışmaya katkıda bulundu mu?	Grup çalışmasını değerlendirme
		3. Grup üyeleri arasında uzlaşma sağlandı mı?	Grup çalışmasını değerlendirme
		4. Grup sözcüsü, oluşan efsaneyi sesini, beden dilini doğru kullanarak etkili bir dille sundu mu?	Grup çalışmasını değerlendirme
		5. Grup çalışması yapmaktan hoşlandılar mı?	Grup çalışmasını değerlendirme
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	1. Bu geziyle ilgili duygu, düşünce, hayal ve deneyimlerinizi ifade ederken nelerden yararlandınız?	Öz değerlendirme
		2. Duygularınızı açık ve rahat bir şekilde açıklayabilmemenizin önemi nedir?	Konuşma konusu
		3. Ülkemizin daha iyi tanıtılabilmesi için neler önerirsiniz?	Konuşma konusu
		4. Çevrenizde zarar görmüş veya görmekte olan tarihî ve kültürel değeri bulunan bir yer olduğunu düşünün. Bu yerin zarar görmesini nasıl engellersiniz? Eski hâline gelmesi için neler yaparsınız?	Konuşma konusu
		5. Anadolu'nun tarihî, turistik ve doğal güzellik değeri olan yerler bakımından zengin olması, birçok sebze, meyve ve ağacın yetişiyor olmasının önemi nedir? Bu özelliklere sahip Anadolu'da yaşıyor olmak size neler hissettiriyor?	Konuşma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	—	—
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	—	—
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	—	—
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	—	—
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	—	—

2. ÖKK’de “Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması, En İyi Arkadaş, Kitap Kuşum Uçuverdi, Atatürk ve Onun Büyük Eseri, Atatürk’ten Son Mektup, Atatürk’ten Anılar, Atatürk ve Müzik Devrimi, Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması, Adını Göklere Yazdıran Çocuk, Forsa, Bir Öğretmenin Kalbinden, Eskici, Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?, Anadolu’da Bahar” başlıklı metinlerin işleniş sırasında konuşma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilecek soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. 4 doğaçlama çalışmasını değerlendirme, 19 konuşma konusu, 4 öz değerlendirme, 3 akran değerlendirme, 5 grup çalışmasını değerlendirme olmak üzere konuşma becerisiyle ilgili toplam 35 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	1. Konuşurken nelere dikkat etmeliyiz?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		2. Konuşurken nereye bakmalıyız?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	1. Aileniz, bebekken nasıl bir çocuk olduğunuzu söylüyor?	Konuşma konusu
		2. Çocukken yaramaz mıydınız?	Konuşma konusu
		3. Oyuncaklarınızla oynamaktan hoşlanırdınız mıydınız?	Konuşma konusu
		4. Bir an önce büyümek ister miydiniz?	Konuşma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Kişisel Gelişim	Cimri	1. Konuşurken nefesimizi nasıl ayarlamalıyız?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		2. Konuşurken arkadaşlarımızın bizi duyabilmesi neden önemlidir?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		3. Konuşurken sözcükleri nasıl söylemeliyiz?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		4. Konuşurken hangi sesleri çıkarırsak dinleyicileri rahatsız ederiz?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		5. Başkalarını taklit ederek konuşmak niçin sakıncalıdır?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	—	—
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	1. Kavram havuzu için kavram önerileriniz nelerdir?	Konuşma konusu
		2. Etkinlik sırasında hangi grupta yer almak istiyorsunuz?	Konuşma konusu
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	1. Vatandaşlık görevlerimizin neler olduğunu hatırlayınız.	Konuşma konusu
		2. Vatandaşlık görevlerini yapmayan birini gördüğünüzde neler hissediyorsunuz? Açıklayınız.	Konuşma konusu
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	1. Atatürk'ün Onuncu Yıl Nutku'nu kendi sesinden dinlediniz mi? Sesini duyduğunuzda kendinizi nasıl hissettiniz? Açıklayınız.	Konuşma konusu
		2. Sizce Atatürk Türk ulusuna güvenmeseydi, şu anki hayatımız nasıl olurdu?	Konuşma konusu
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	—	—
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	1. Yakın çevrenizde kitap okumanın gereksiz olduğunu düşünen kişiler var mı?	Konuşma konusu
		2. Bu kişilere neler söylemeniz gerekiyor?	Konuşma konusu
		3. En sevdiğiniz kitabı ve onu neden sevdiğinizi açıklayınız mı?	Konuşma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	1. Gazete okuyor musunuz? Türkiye'deki insanların gazete okuma alışkanlıkları hakkında ne düşünüyorsunuz?	Konuşma konusu
		2. Gazete, dergi gibi yayınları okuduktan sonra bunları nerede biriktiriyorsunuz ya da ne yapıyorsunuz?	Konuşma konusu
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	1. Etkinliği yaparken hangi ses tonuyla konuşmamız gerekiyor?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		2. Sözcükleri nasıl söylememiz gerekiyor?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		3. Bir düşünceden diğerine nasıl geçmemiz gerekiyor?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	1. Niçin az okuyoruz?	Konuşma konusu
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	—	—
Sevgi	Sevgili Babam	—	—
Sevgi	Türkiye	1. Vatanınızdan hiç ayrı kaldınız mı? Ayrı kaldığımızda kendinizi nasıl hissettiniz? Anlatınız.	Konuşma konusu
		2. Biraz sonra yapacağınız konuşma etkinliği sırasındaki davranışlarımız nasıl olmalıdır? Açıklayınız.	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		3. Vatanımızı niçin sevmeliyiz?	Konuşma konusu
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	—	—
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	1. Duygu ve düşüncelerinizi en iyi hangi durumlarda ifade edebilirsiniz?	Konuşma konusu
		2. Duygu ve düşüncelerinizi ifade etmekte zorlandığınızda ne yapıyorsunuz?	Konuşma konusu
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiym	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 3.3.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Konuşma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Konuşmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	1. Duygularınızı mı yoksa düşüncelerinizi mi daha kolay ifade ediyorsunuz?	Konuşma konusu
		2. Doğaçlama yaparken nelere dikkat etmeniz gerekiyor?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
Duygular ve Hayaller	Oyun	—	—
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	1. Canlandırma yaparken nelere dikkat etmeliyiz?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		2. Ses tonumuzu nasıl ayarlamalıyız?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		3. Yüz ifademiz ve mimiklerimiz canlandırmada nasıl bir önem taşır?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
		4. Yüz ifadelerimiz ve beden dilimiz arasında nasıl bir uyum olmalıdır?	Konuşma kurallarını hatırlatmak
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	—	—
Doğa ve Evren	Kızılırmak	—	—
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	—	—

3. ÖKK’de “Küçük Çocuk, Ben Büyüküm, Cimri, İstanbul ve Yeni Hayat, Anıların Işığında Atatürk, Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda, Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Süleyman’ın Titizliği, Emircan’ın Seçimi, Türkiye, Koca Dev ile Peri Kızı, Tavşanla Kurbağalar, Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir” başlıklı metinlerin işlenişi sırasında konuşma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilecek 37 soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. Bu 37 sorunun 21’i konuşma konusuna, 16’sı konuşma kurallarını hatırlatmaya yöneliktir.

3.4. YAZMA BECERİSİYLE İLGİLİ SORULARIN İNCELENMESİ

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki yazma becerisiyle ilgili sorular ve bu soruların soruluş amaçları şöyledir:

Tablo 3.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Kavramlar ve Çağrışımlar	Uçurtma	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Şakacı Bulut	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki	1. Sizce çizimleriniz yazdıklarınızı yansıtıyor mu?	Öz değerlendirme
		2. Yazdıklarınızı daha iyi yansıtan nasıl bir görsel çizmek isterdiniz?	Öz değerlendirme
Kavramlar ve Çağrışımlar	Sayıların Macerası	—	—
Kavramlar ve Çağrışımlar	Körebe	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Köylü	—	—
Atatürk'ün İzinde	Atatürk ve Tarihimiz	—	—
Atatürk'ün İzinde	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	1. Yazıya başlamadan önce konuyla ilgili ne düşünüyordunuz?	Öz değerlendirme
		2. Yazdıklarınız sizin düşündüklerinizi tam olarak yansıtıyor mu?	Öz değerlendirme
Duygular ve Hayaller	Kaybolan Koku	—	—
Duygular ve Hayaller	Kesik Kuyruklu Tilki	—	—
Duygular ve Hayaller	Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık	1. Yazdığımız metin ile o metne koyduğunuz başlık uyumlu mu? Bu uyumu sağlamak için nasıl bir yol izlediniz?	Öz değerlendirme
		2. Sonraki yazma çalışmalarınızda bu açıdan ne gibi düzeltmeler yapmayı veya nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz?	Öz değerlendirme
Duygular ve Hayaller	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster	1. Siz çocukların oyun oynayacak alanlarının olmaması sorununu nasıl çözerdiniz?	Yazma konusu

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Duygular ve Hayaller	Horoz Masalı	—	—
Duygular ve Hayaller	Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin	—	—
Millî Kültürümüz	Oyun Dünyamız	1. Yazdıklarınız dil bilgisi, imla ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden yanlışlar içeriyor mu? Bu yanlışların nedenleri sizce neler olabilir?	Öz değerlendirme
		2. Bundan sonraki yazma çalışmaları için bu açıdan hangi çalışmaları yapmayı düşünüyorsunuz?	Öz değerlendirme
Millî Kültürümüz	Helva Sohbeti	1. Bir tiyatro metninde hangi özellikler olmalıdır?	Araştırma
Millî Kültürümüz	Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan	—	—
Millî Kültürümüz	Kilim	1. Yazdıklarınızı kimlerle paylaşıyorsunuz?	Öz değerlendirme
		2. Metinlerinizi okuyan kişilerin değerlendirmelerini dikkate alıyor musunuz?	Öz değerlendirme
		3. Metinlerinizi okuyan kişilerin değerlendirmeleri sizin sonraki yazma çalışmalarınızı nasıl etkiliyor?	Öz değerlendirme
Millî Kültürümüz	Nasrettin Hoca	1. Yazdıklarınız düz yazıya mı, şiire mi yakın?	Öz değerlendirme
		2. Yazdıklarınız daha önce dinlediğiniz/anlattığınız fıkralar gibi kısa mı?	Öz değerlendirme
		3. Fıkralarınızda mizahi unsurlar ve diyaloglar var mı?	Öz değerlendirme
		4. Fıkralarınız kısa ve etkileyici cümlelerle mi bitiyor?	Öz değerlendirme
Bilim ve Teknoloji	Aleksander Graham Bell	—	—
Bilim ve Teknoloji	Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır	—	—
Bilim ve Teknoloji	Televizyoncu Ali	—	—
Bilim ve Teknoloji	1999–2000 Hayalleri	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.1. 1. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Bilim ve Teknoloji	Televizyonları Bozulan Şehir	—	—
Sevgi	Türkiye'm	—	—
Sevgi	İssiz Ada	—	—
Sevgi	Eskici	—	—
Sevgi	Tuz	—	—
Sevgi	Türkçe Üzerine	—	—

1. ÖKK'de “Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki, Mustafa Kemal’i Düşünüyorum, Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık, Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster, Oyun Dünyamız, Helva Sohbeti, Kilim, Nasrettin Hoca” başlıklı metinlerin işlenişi sırasında yazma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilecek sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 1 yazma konusuyla, 1 araştırmayla, 15 öz değerlendirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 17 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Okuma Kültürü	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1. Bir kitap kahramanı olsaydınız hangisi olurdu? Neden?	Yazmaya hazırlık
Okuma Kültürü	Okuma Üstüne	—	—
Okuma Kültürü	En İyi Arkadaş	—	—
Okuma Kültürü	Kitap Kuşum Uçuverdi	—	—
Atatürk	Atatürk ve Onun Büyük Eseri	—	—
Atatürk	Atatürk'ten Son Mektup	1. Siz Atatürk'ün yerinde olsaydınız şiirde söylenenlerin dışında Türk ulusuna başka neler söylemek isterdiniz?	Yazma konusu
		2. Şiir defteri tutuyor musunuz, hangi şairleri tercih ediyorsunuz, ne tür şiirlerden hoşlanıyorsunuz?	Şiir defteri tutmaya yönlendirme

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Atatürk	Atatürk'ten Anılar	1. Arkadaşınız anıları iyice anlayıp özetleyebilmiş mi?	Akran değerlendirme
		2. Özetinde anıdaki ana fikre değinmiş mi?	Akran değerlendirme
		3. Arkadaşınız çıkardığı özette kendi duygu ve düşüncelerini yansıtmamayı başarabilmiş mi?	Akran değerlendirme
		4. Anılarınızı yazar mısınız, günlük tutar mısınız, sizce anı yazmanın ve günlük tutmanın ne gibi faydaları olabilir?	Günlük tutmaya yönlendirme
Atatürk	Atatürk ve Müzik Devrimi	1. Bugüne kadar halk oyunları izlediniz mi? Hangi yörenin halk oyunlarını izlediniz? Bunları beğendiniz mi? En çok hangi yörenin oyununu beğendiniz?	Yazma konusu
Atatürk	Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması	1. Yazdığınız metnin ana fikri nedir?	Ana fikri bulma
Atatürk	Atatürk ve Tarihimiz	—	—
Duygular ve Hayaller	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	—	—
Duygular ve Hayaller	Forsa	—	—
Duygular ve Hayaller	Çocuk ve Resim	—	—
Duygular ve Hayaller	Bir Masal Ülkesinde Anadolu	—	—
Sevgi	Bir Öğretmenin Kalbinden	1. Yazdığımız metnin şekil (biçim) açısından düz yazıdan farkı nedir?	Öz değerlendirme
		2. Şiirin başlığı ile içeriği uyumlu mu?	Öz değerlendirme
Sevgi	İstanbul Liseli Küçük Hasan	—	—
Sevgi	Bayrak	—	—

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.2. 2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Sevgi	Eskici	1. Yabancı bir ülkede bulunan bir kişi ana dilini özlemenin dışında başka nelere özlem duyabilir?	Yazma konusu
		2. Konuşmanız esnasında sizi dinlemeyen bir arkadaşınız olursa onun bu davranışı hakkında neler düşünüyorsunuz?	Yazma konusu
		3. Sizi dinlemesini nasıl sağlarsınız?	Yazma konusu
Zaman ve Mekân	Beypazarı	—	—
Zaman ve Mekân	Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?	—	—
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	—	—
Zaman ve Mekân	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	—	—
Doğa ve Evren	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	—	—
Doğa ve Evren	Kırkikindiler	—	—
Doğa ve Evren	Orman Küstü Bize	—	—
Doğa ve Evren	Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor	—	—

2. ÖKK'de “Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması, Atatürk'ten Son Mektup, Atatürk'ten Anılar, Atatürk ve Müzik Devrimi, Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması, Bir Öğretmenin Kalbinden, Eskici” başlıklı metinlerin işlenişi sırasında yazma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilecek sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 5 yazma konusuyla, 1 şiir defteri tutmaya yönlendirmeyle, 1 günlük tutmaya yönlendirmeyle, 1 yazdığı metnin ana fikrini bulmayla, 3 akran değerlendirmeyle, 2 öz değerlendirmeyle, 1 konuyla ilgili ön bilgilerini harekete geçirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 14 soru bulunmaktadır.

Tablo 3.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Kişisel Gelişim	Küçük Çocuk	1. Daha önce çizgisiz kâğıda yazı yazdınız mı?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Çizgisiz kâğıda yazı yazarken nelere dikkat etmeliyiz?	Yazma etkinliğine hazırlık
Kişisel Gelişim	Ben Büyüküm	—	—
Kişisel Gelişim	Cimri	—	—
Kişisel Gelişim	Thomas Alva Edison	—	—
Atatürkçülük	İstanbul ve Yeni Hayat	1. “Kırk Saattir Okuyor” başlıklı metinde en çok nereyi beğendiniz?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Metindeki koyu yazılmış sözcüklerin anlamlarını söyleyiniz.	Yazma etkinliğine hazırlık
Atatürkçülük	Anıların Işığında Atatürk	1. Atatürk’ün sevdiği şarkılardan öncelikle hangilerini dinlemek istersiniz?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Sınıfta bir etkinliği yaparken müzik dinlediğinizde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Yazma etkinliğine hazırlık
Atatürkçülük	Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda	1. Atatürk’ün kişilik özellikleri nelerdir? Söyleyiniz.	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Şiir yazarken nelere dikkat etmeliyiz (Örneğin, düz yazı ile şiir arasındaki farklılıkların ne kadarını dikkate almalıyız?)?	Yazma etkinliğine hazırlık
Atatürkçülük	Yeni Tarih Anlayışı	—	—
Okuma Kültürü	Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek	1. Biraz sonra cümleleri karıştırılmış bir metni düzenli hâle getirmeniz gerekiyor. Bunu yaparken nelere dikkat edersiniz?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Türkçedeki dil bilgisi kurallarına uygun cümlelerin özellikleri nelerdir?	Yazma etkinliğine hazırlık
Okuma Kültürü	Süleyman’ın Titizliği	1. Daha önce kütüphaneye gittiniz mi? Kütüphaneden içeriye girdiğinizde dikkatinizi ilk olarak ne çekti?	Yazma etkinliğine hazırlık

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Okuma Kültürü	Süleyman'ın Titizliği	2. Kütüphanedeki davranışlarımız nasıl olmalıdır? Açıklayınız.	Yazma etkinliğine hazırlık
Okuma Kültürü	Emircan'ın Seçimi	1. Kitapla ilgili hangi atasözlerini ya da özdeyişleri biliyorsunuz?	Yazma etkinliğine hazırlık
Okuma Kültürü	Cahil ile Kitap	—	—
Sevgi	Bir Yaz Günü Rüyası	—	—
Sevgi	Sevgili Babam	—	—
Sevgi	Türkiye	1. Daha önce vatan sevgisini anlatan hangi şiirleri okudunuz? Bu şiirlerden ezberledikleriniz varsa arkadaşlarınıza okuyunuz.	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Şiir yazarken dikkat etmemiz gereken unsurları söyleyiniz.	Yazma etkinliğine hazırlık
Sevgi	Bilge Dede'nin Kaşıkları	—	—
Duygular ve Hayaller	Koca Dev ile Peri Kızı	1. Kâğıt ve sayfa düzenine nasıl dikkat ediyorsunuz?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Satır ve sözcükler arasındaki uyumu sağlamak için ne yapıyorsunuz? Kendinizce bulduğunuz pratik yöntemler var mı?	Yazma etkinliğine hazırlık
Duygular ve Hayaller	Ben Bir Elektrik Direğiyim	1. Hangi türlerde yazmayı seviyorsunuz? Şiir mi yoksa düz bir yazı mı yazmayı tercih edersiniz?	Yazma etkinliğine hazırlık
Duygular ve Hayaller	Tavşanla Kurbağalar	1. İlgi ve yetenekleriniz nelerdir?	Yazma etkinliğine hazırlık
Duygular ve Hayaller	Oyun	—	—
Doğa ve Evren	Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir	—	—
Doğa ve Evren	Sazlar, Kuşlar Size Emanet!	1. En çok hangi yemeği seviyorsunuz?	Yazma etkinliğine hazırlık
		2. Bu yemek herkes tarafından biliniyor mu? Yoksa yöresel bir yemek mi?	Yazma etkinliğine hazırlık

(Devamı arkada)

Tablo 3.4.3. 3. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yazma Becerisiyle İlgili Sorular ve Soruluş Amaçları

Temanın Adı	Metnin Adı	Yazmayla İlgili Sorular	Soruluş Amacı
Doğa ve Evren	Kızılırmak	1. Daha önce dilekçe yazdınız mı? Dilekçe yazarken nelere dikkat ettiniz?	Yazma etkinliğine hazırlık
Doğa ve Evren	Çevre Hastalıkları Doktorluğu	—	—

3. ÖKK’de “Küçük Çocuk, İstanbul ve Yeni Hayat, Anıların Işığında Atatürk, Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda, Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Süleyman’ın Titizliği, Emircan’ın Seçimi, Türkiye, Koca Dev ile Peri Kızı, Ben Bir Elektrik Direğiyim, Tavşanla Kurbağalar, Sazlar, Kuşlar Size Emanet!, Kızılırmak” başlıklı metinlerin işleniş sırasında yazma becerisiyle ilgili öğrenciye yöneltilecek sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 3. ÖKK’de bulunan 22 sorunun tamamı yazma etkinliklerine hazırlık amacıyla sorulması istenen sorulardır. Bunlar yazı yazarken dikkat edilmesi gereken noktaları hatırlatmak, konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini belirtmek, verilen kelimelerin anlamlarını söylemek, konuyla ilgili ön bilgilerini hatırlatmak amacıyla hazırlanmış sorulardır. Öz değerlendirmeye ve akran değerlendirmesine yönelik soru bulunmamaktadır.

“Süreç içerisinde yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla öğretim sürecine ilişkin geri bildirimler alınır ve varsa öğrenme eksiklikleri tamamlanır. Ayrıca bu uygulamalar, öğrencilerin daha iyi öğrenmelerine ve ne öğrendiklerinin farkına varmalarına da yardımcı olmaktadır.”¹³¹

Konuşma ve yazma becerileriyle ilgili yukarıda ele alınan soruların bir bölümü de öğrencinin değerlendirmeleriyle ilgilidir. Öğrenci kendini veya arkadaşlarını değerlendirmektedir. Öğrencinin kendi çalışmaları hakkında karar vermesini gerektiren sorular öz değerlendirme soruları, öğrencinin arkadaşlarının çalışmaları hakkında karar vermesini sağlayan sorular da akran değerlendirme soruları olarak ele alınmıştır. Bu değerlendirme soruları öğrencilere eleştiri yapma becerisi kazandırmada etkilidir.

¹³¹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 231.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada 2006–2007 öğretim yılında İlköğretim kurumlarının 6. sınıflarında kullanılan Türkçe ders ve çalışma kitapları biçim ve içerik açısından, öğretmen kılavuz kitaplarında önerilen sorular nitelik açısından incelenmiştir. İncelemede Talim ve Terbiye Kurulunun “Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”i, Ekim 2006 tarih ve 2589 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, TSE’nin ders kitaplarında bulunması gereken standartları, İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu esas alınmıştır.

Eski öğretim programına uygun olarak hazırlanan kitaplar set halinde olmayıp tek kitaptı. Tek kitap olması eğitimle uğraşan kişilerce eleştirilmekteydi. Ataman bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

“Mevcut Türkçe kitapları, ana hatlarıyla programlara ve şartnameye uygun olarak yazılmış olan kitaplar olarak değerlendirilmiştir. Ana dili öğreten kitaplar, tüm gelişmiş ülkelerde belli yaklaşımlar dikkate alınarak düzenlenmektedir. Ana dili etkin olarak kullanma, okuma, yazma ve kendini ifade etme becerilerini en üst düzeyde geliştirmek için, hem yeni öğretim yöntemlerine hem de yeni ders kitaplarına ve öğretmen el kitaplarına gereksinim duyulmaktadır. Yukarıda belirtilen becerileri en iyi geliştirecek yaklaşımın TEMATİK yaklaşım olduğu benimsenmektedir.”¹³²

Yeni programa uygun olarak hazırlanan kitaplar set şeklinde hazırlanmış olup ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabından oluşmaktadır. Ders kitabında, okuma metinleri ve bu metinlerle ilgili görseller; öğrenci çalışma kitabında

¹³² Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1–8 (Hzl.: Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN vd.)*, Ankara: Nobel Yay. Dağ., 2001, Ön söz.

temaya hazırlık ve tema sonu değerlendirme çalışmaları, okuma ve dinleme metinleriyle ilgili etkinlikler, değerlendirme formları; öğretmen kılavuz kitabında dinleme metinleri ve öğretmenin dersi işlerken konuyla ilgili izlemesi gereken adımlar yer almaktadır.

Ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları önce biçim açısından değerlendirilmiştir. Kitapların kapak düzeni seviyeye uygundur. Ancak kitapların ön kapağında yazar adları bulunmamaktadır. 1. DK'nin ön kapağında yayınevinin adı veya amblemi de bulunmamaktadır. 1. DK ve ÇK'nin ön kapağı üzerinde kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kitabın içeriğiyle ilgili altı resim ve bu resimlerin ortasındaki dairede sınıf seviyesini belirten "6" rakamı bulunmaktadır. 2. DK ve ÇK'nin ön kapağı üzerinde kitabın adı, kullanılacağı okul türü, sınıf seviyesi, MEB amblemi bulunmaktadır. 3. DK ve ÇK'nin ön kapağı üzerinde kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, sınıf seviyesi, kitaptaki konularla ilgili altı resim ve yayınevinin adı bulunmaktadır.

1. ve 2. DK ile ÇK'nin sırtında kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, sınıf seviyesi bulunmakta; yayınevinin adı, kısaltılmış adı veya amblemi ile kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır. 3. DK ve ÇK'nin sırtında kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, sınıf seviyesi, yayınevinin adı bulunmakta; kitabın basıldığı yıl bulunmamaktadır.

Yönerge'nin "Arka kapakta sınıf seviyesi dikkate alınarak sağlık, beslenme trafik ve çevre ile ilgili yazılı ve görsel tasarımlar yer alır." maddesine uygun olarak kitapların arka kapağında doğa ve sağlıkla ilgili karikatürler bulunmaktadır. "Eğitime % 100 Destek" ve "haydi kızlar okula" kampanyalarının logoları, "BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR. PARA İLE SATILMAZ." ve "Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir." ibareleri ile ISBN numarası ve barkot üç ders ve çalışma kitabının arkasında da yer almaktadır. 1. ve 2. DK ile ÇK'nin arka kapağında basımevi veya firmanın adı bulunmamaktadır. 3. DK ve ÇK'nin arka kapağında yayınevinin adı ve adresine yer verilmiştir. Kitabın basıldığı yıl, baskı adedi, kitapların standart işaret ve numarası (TS 10220) ise hiçbir kitapta bulunmamaktadır.

Üç ders ve çalışma kitabının da iç kapak ön yüzünde kitabın kullanılacağı okul türü, kitabın adı, kullanılacağı sınıf, yazarların adı ve soyadı bulunmaktadır. 1. ve 3. kitapların iç kapak ön yüzünde kitabın uygun bulunduğu Kurul Kararının tarih ve sayısı, yayın evinin adı bulunmaktadır. 1. DK ve ÇK’de yayınevinin amblemi ve sayfa numarası bulunmasına karşın kitabın basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi bulunmamaktadır. 2. DK ve ÇK iç kapak ön yüzünde MEB amblemi, yayın evinin adı, baskı sayısı, basıldığı yer ve yıl bulunmaktadır. Kitabın uygun bulunduğu Kurul Kararının tarih ve sayısı iç kapak arka yüzünde bulunmaktadır. 3. DK ve ÇK iç kapak ön yüzünde yayın evinin adresi, arka yüzünde kitabın basıldığı yıl ve yer hakkında bilgi bulunmaktadır.

1. DK ve ÇK iç kapak arka yüzünde yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, sayfa numarası bulunmaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır. 2. DK ve ÇK iç kapak arka yüzünde genel yayın seri ve dizi numaraları, telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, baskı onayı, baskı sayısı, baskı adedi bulunmaktadır. 3. DK ve ÇK iç kapak arka yüzünde telif hakkı, yazar dışında katkısı bulunanların adı ve soyadı, ISBN, basım yeri ve yılı, yayın evinin adı ve adresi bulunmaktadır. Genel yayın seri ve dizi numaraları, baskı sayısı, baskı adedi bulunmamaktadır. Baskı kararı iç kapak ön yüzünde yer almaktadır.

Kitaplarda öğrenciye hitap eden bir ön söz bulunmamaktadır. Kitaplarda ikinci yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı (on kıt’a), arka yüzünde “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi” bulunmaktadır. 3. DK ve ÇK’de dalgalanan bir Türk bayrağı resmi kullanılmıştır. 1. DK ve ÇK’nin ikinci yaprak arka yüzündeki gri fon üçüncü yaprağın ön yüzüne de geçmiştir. Kitaplarda üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin altında “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısı bulunmaktadır. 1. ve 3. DK ile ÇK’de yaprağın arka yüzünde tema adının, tema içindeki metin adlarının, metinlerin sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü yer almaktadır. 2. DK ve ÇK’de ise arka yüz boş bırakılmıştır. 1. DK ve ÇK’de dördüncü yaprağın ön ve arka yüzünde “ORGANİZASYON ŞEMASI” yer almaktadır. 2. DK ve ÇK’de dördüncü yaprağın ön yüzünde farklı renklere sahip dikdörtgen çerçeveler içinde tema ve temadaki metinlerin adlarının, metinlerin bulunduğu sayfa numaralarının yer aldığı “İÇİNDEKİLER” bölümü, yaprağın arka yüzünde “TANITIM ŞEMASI”

bulunmaktadır. Kitaplar biçim olarak Talim ve Terbiye Kurulunun “Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”i ile “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”de belirtilen özelliklerden bazılarının uyum sağlamamaktadır. Kitaplarda biçim açısından birliğin sağlanması için bu özellikler konusunda daha titiz davranılması gerekir.

Üç ders ve çalışma kitabının da baskısı açık ve net, yazı anlaşılır ve estetikdir. Metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar vb. hariç) kullanılan yazı büyüklüğü 1. ve 2. ÇK’de 10, 1. DK’de 11, 2. ve 3. DK ile 3. ÇK’de 12 punto olup Yönerge’de belirtilen ölçülere uygundur. Metinlerin aralarında paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm’lik kısmında 1. DK’de 22, 2. DK’de 19, 3. DK’de 20 satır bulunmakta olup belirlenen ölçülere uymaktadır.

Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitapların köşeleri 90° ve düzgün kesilmiştir. Baskıları renkli olup orijinal resimlerin bazılarının üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Resimlerden bazıları nitelik açısından zayıf olup bazılarının da sayfaya yerleştirilişi uygun değildir. Kitaplar düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitapların kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir.

“Bir ders kitabının düzenli, tertipli ve görünüş açısından iyi olması, hem uzun süre korunmasını, hem de öğrencinin istekle okumasını sağlayacaktır. Ciltlemeye ilişkin standartlardan bir tanesi şöyledir:

- Kitap kapağı, kitap yapraklarının tamamını örtecek ve aynı boyutta olacak şekilde kesilmiş olmalıdır.”¹³³

1. ve 2. DK’nin kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. 3. DK’nin kapağı kitabın sayfalarını tam olarak örtecek şekilde kesilmemiştir. 3 çalışma kitabının kapağı da kitabın sayfalarını tam olarak örtecek şekilde kesilmiştir.

“En dayanıklı ve kullanışlı ciltleme tekniği sırttan tutkal yapıştırılarak yapılan ciltleme tekniğidir. Buna Amerikan ciltleme adı verilir. Ciltleme işi otomatik makinelerde yapılır. Ciltleme işlemi yapılırken şunlara dikkat edilmelidir:

¹³³ Doç. Dr. Temel ÇALIK, Age, s. 3.

Ciltleme sürecinde çok fazla tutkal kullanılmamalı

Sayfa içlerinden tutkal parçaları çıkmamalı.”¹³⁴

İncelediğimiz kitaplarda sayfalar yapıştırılarak bir araya getirilmiştir. 1. ve 2. setlerdeki kitapların cildi sağlamken 3. setteki kitapların cildi sağlam değildir. Kitapların içinden tutkal parçaları çıkmamaktadır.

1. DK'nin sayfalarında koyu ve mat renkler kullanılmıştır. Metinlerin yer aldığı tüm sayfalar, resimlerin devamı olarak düşünülmüş ve resimdeki rengin daha açık bir tonuyla renklendirilmiş, bazı sayfalarda yazılar resimlerin üstüne gelecek şekilde düzenlenmiştir. 1. DK'de kullanılan renkler dikkat çekici ve birbiriyle uyumlu değildir. Koyu renkli resimlerin üzerine açık renkli yazı yerleştirilerek okuma zorlaştırılmıştır. 1. DK'nin basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur. Kitap 96 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Sayfa numaraları sağ alt köşede turuncu renkli daireler içine yazılmış olup “İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTABI – 6” yazısıyla aynı hizadadır. Sayfa numaralarının altında kalan boşluklar eşit değildir. 1. DK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10 mm ile 31 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere -Sayfa kenarında 20 mm'lik boşluk olmalıdır.- uymamaktadır. Sayfa kenarındaki boşluklar dikkatin yazıya odaklanmasına yardımcı olacak nitelikte düzenlenmelidir. Metin ve başlığı arasındaki boşluk da metinler arasında farklılık göstermektedir. Kitabın ebatları 27,3 cm x 19,5 cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır.

1. DK'de “Horoz Masalı” başlıklı metinde geçen “şipit” kelimesinin üzerinde “*” işaretiyle dipnot olduğu belirtilmiş; fakat dipnot 1. ÖKK'de verilmiştir. Oysaki öğrencinin dipnotla tanışması, dipnottan bilgi edinmeyi öğrenebilmesi için dipnot işaretinin bulunduğu sayfanın altında veya metnin sonunda gerekli açıklamaya yer verilmesi gerekir. Yönerge'de “Dipnotlar bölüm veya ünite sonlarında verilir.” ibaresi yer almaktadır. Fakat uygulama bu ibareyle örtüşmemektedir.

2. DK'nin baskısı koyu ve renklidir. Kitabın sayfaları beyaz veya açık renklerle renklendirilmiştir. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmındadır. Kitabın kapak

¹³⁴ Doç. Dr. Temel ÇALIK, Age, s. 3.

kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilir. Kitap 102 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. 2. DK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 14 mm ile 88 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur. Metin ve başlığı arasındaki boşluk tüm metinlerde aynıdır. Kitabın ebatları 27,3cm x 19,2cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 2. DK'de dipnot bulunmamaktadır.

3. DK'nin baskısı koyu ve renklidir. Kitabın sayfaları ve kapağı beyazdır. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmında küçük renkli dikdörtgenler içinde verilmiştir. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilir. Kitap 96 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. 3. DK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 18 mm ile 24 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur. Metin ve başlığı arasındaki boşluk 0,4 mm olup tüm metinlerde aynıdır. Kitabın ebatları 27,5cm x 19,5cm olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. 3. DK'de dipnot bulunmamaktadır.

1. ÇK'nin baskısı renkli olup resimler orijinal değildir. Kitabın sayfalarında koyu ve mat renkler kullanılmıştır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur. Kitap 176 sayfadan oluşmuştur. Sayfalar yapıştırılarak bir araya getirilmiş ve kitaba sırt verilmiştir. Sayfa numaraları yaprağın ön yüzünde sağ alt köşede, arka yüzünde sol alt köşede turuncu renkli daireler içine yazılmış olup "İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTABI – 6" yazısıyla aynı hizadadır. Sayfa numaralarının altında kalan boşluklar eşittir. 1.ÇK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 12 mm ile 26 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın ebatları 27,3 cm x 19,4 cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 1.ÇK'de dipnot bulunmamaktadır.

1.ÇK'de altı temaya hazırlık, temadaki metinlere ait etkinlikler, tema sonu değerlendirme çalışmaları ve tema sonu öz değerlendirme formları bulunmaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş ve seçilen renkle sayfalar renklendirilmiştir. Her temanın başlangıcında tema adının, numarasının ve temayla ilgili resimlerin bulunduğu

bir sayfa yer almaktadır. Sayfa 42, 88 ve 114'te "Notlarım" başlıklı bir bölüm yer almaktadır.

2. ÇK'nin baskısı koyu ve renklidir. Kitap düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kitabın sayfaları beyaz olup sayfa kenarları her tema için farklı renklerle bir şerit halinde renklendirilmiştir. Sayfa numaraları sayfanın alt orta kısmındadır. Kitabın kapak kartonu sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilir. Kitap 187 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. 2. ÇK'de sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10 mm ile 43 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur. Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Kitabın ebatları 27,3 cm x 19,2 cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 2. ÇK'de dipnot bulunmamaktadır.

2. ÇK'de altı temaya yer verilmiştir. Temadaki metinlere ait etkinlikler, tema değerlendirme soruları, tema öz değerlendirme formları bulunmaktadır. 2. ÇK'de "Temaya Hazırlık" başlığı altında herhangi bir bölüm bulunmayıp bu bölüm 2. ÖKK'de yer almaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş ve seçilen renklerle sayfaların uzun kenarları renklendirilmiştir. Her temanın başlangıcında tema adının, numarasının, temayla ilgili resimlerin, tema içindeki metinlerin adlarının bulunduğu bir sayfa yer almaktadır. Metin adları dikdörtgen çerçeve içinde kırmızı renk ve büyük puntuyla yazılmıştır. Okuma bölümü etkinliklerinin başında kitap logosu, dinleme bölümü etkinliklerinin başında kulaklık logosu, konuşma bölümü etkinliklerinin başında mikrofon logosu, yazma bölümü etkinliklerinin başında kalem ve defterden oluşan bir logo, dil bilgisi bölümü etkinliklerinin başında ters çevrilmiş ve içinden harflerin aktığı bir kitap logosu bulunmaktadır. Etkinlik numarası ve etkinlik yazısı yeşil renkle yazılmıştır.

3. ÇK'nin baskısı koyu ve renklidir. Kitabın sayfaları ve kapağı beyazdır. Sayfa numaraları yaprağın ön yüzünde sayfanın sağ alt köşesinde, arka yüzünde sol alt köşesinde yer almaktadır. Kitap 192 sayfadan oluşmuş ve kitaba sırt verilmiştir. Sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst, sağ ve sol yanlarındaki boşluklar sayfalar arasında farklılık göstermekte ve 10 mm ile 24 mm arasında değişmekte olup belirlenen ölçülere uymamaktadır. Kitabın basımında kullanılan kâğıt ve karton I. hamurdur.

Kitabın kapağı kitabın sayfalarını örtecek şekilde kesilmiştir. Kitabın ebatları 27,3 cm x 19,4 cm olup belirlenen ölçülere tam olarak uymamaktadır. 3. ÇK’de dipnot bulunmamaktadır.

3. ÇK’de altı temaya yer verilmiştir. Temaya hazırlık, temadaki metinlere ait etkinlikler, tema değerlendirme soruları bulunmaktadır. İlk temanın sonunda, sayfa 39’da, Türkçe Dersi Öz Değerlendirme Ölçeği ve sayfa 153’te 1. Grup Münazara Değerlendirme Formu (Jüri) yer almaktadır. Her tema için farklı bir renk seçilmiş, seçilen renklerle sayfaların uzun kenarları renklendirilmiş ve seçilen rengin bir ton koyusuyla sayfanın üst tarafında dikdörtgen bir çerçeve oluşturularak beyaz renk ve büyük puntıyla konu başlıkları yazılmıştır. Etkinlik numarası beyaz ve etkinlik yazısı tema için seçilen renklerle aynıdır. Etkinliklerde kullanılan resimler siyah beyazdır.

1. DK’nin son yaprağının ön yüzünde sarı fon üzerinde yararlanılan eserleri gösterir “Kaynakça”, arka yüzünde “TÜRK DÜNYASI HARİTASI” bulunmaktadır.

2. DK’nin sondan ikinci yaprağının arka yüzünde yararlanılan eserleri gösterir “Kaynakça”, son yaprağının ön yüzünde “TÜRK DÜNYASI HARİTASI” bulunmakta olup yaprağın arka yüzü boştur.

3. DK’nin son yaprağın ön yüzünde ve bir önceki yaprakta yararlanılan eserleri gösterir “KAYNAKÇA”, arka yüzünde “TÜRK DÜNYASI HARİTASI” bulunmaktadır.

1. ÇK’nin son bölümünde, sayfa 162’de ekler listesi, on iki tane değerlendirme formundan oluşan ekler, son yaprağın ön yüzünde yararlanılan eserleri gösterir “KAYNAKÇA”, arka yüzünde “TÜRK DÜNYASI HARİTASI” bulunmaktadır.

2. ÇK’nin son yaprağının ön yüzünde “TÜRK DÜNYASI HARİTASI”, sondan bir önceki yaprağın ön yüzünde yararlanılan eserleri gösterir “KAYNAKÇA” bulunmaktadır.

3. ÇK’nin tema sonu değerlendirmeye bitmektedir. Yönergeye göre Türkçe ders kitaplarının son bölümünde yer alan yapraklarda “Kaynakça” ve “Türk Dünyası

Haritası”nın bulunması gerekmektedir. Bu nedenle bu kitabın tema sonu değerlendirmeye bitmesi uygun değildir. Eski programa uygun olarak hazırlanan Türkçe ders kitaplarının son yapraklarında “Sözlük” bölümü de yer almaktaydı. Yeni kitaplarda ise öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak ve farklı sözlüklere yönlendirmek amacıyla bu bölüme yer verilmemiştir.

1. DK’de yer alan resim ve fotoğraflar, metinlerde anlatılanları destekler niteliktedir. Ancak sayfa 11’deki “Şakacı Bulut” başlıklı metinde anlatılanlarla resimler birbiriyle tam olarak uyumlu değildir. Metnin ikinci sayfasında anlatılan “dede”nin resmi ilk sayfada yer almaktadır. Sayfa 45’teki “Horoz Masalı” başlıklı metnin ilk sayfasında anlatılanlarla resim uyumlu olmayıp resim diğer sayfada anlatılanları yansıtmakta; metnin ikinci sayfasında “Horoz kavalı almış, bir ağacın tepesine çıkmış.” ifadesi yer almasına rağmen resimde horoz ağacın altında kaval çalarken görülmektedir. Sayfa 48’deki “Oyun Dünyamız” başlıklı metinde anlatılan oyunlar ile metinle aynı sayfadaki resimde anlatılan oyunlar birbiriyle uyumlu değildir.

Resimler sayfanın altında veya üstünde yer almakta ve resimde kullanılan renklerden biri sayfanın geri kalan kısmını kaplayarak fon oluşturmaktadır. Açık renkler fon olarak kullanıldığında okumaya olumsuz bir etki söz konusu değilken, koyu renkler fon olarak kullanıldığında okuma zorlaşmaktadır. Sayfa 92’deki “Tuz” başlıklı metin koyu gri fon üzerine yerleştirildiği için okunması zorlaşmıştır. Koyu renkler üzerindeki yazılar öğrencinin ilgisini azaltıp dikkatini dağıtacak niteliktedir. Bazı metinlerle resimler ise iç içe yerleştirilmiştir. Sayfa 10’daki “Uçurtma”, 38’deki “Kesik Kuyruklu Tilki”, 65’teki “Kilim” bu şekildedir.

1. DK’nin basımında kullanılan kâğıt orta kalite olup birçok resimde kullanılan renkler birbiriyle uyumlu değildir. Bu da resimlerin ilgi çekiciliğini azaltmaktadır.

“Atatürk’ün İzinde” adlı temadaki resim ve fotoğraflarda kullanılan renkler mat, birbirine karışmış ve ilgi çekicilikten uzaktır. Resim ve fotoğraflardaki yüzler net olarak seçilememektedir. Bu temadaki görseller nitelik açısından zayıftır. Yeni programla birlikte görsel okuma ve görsel sunuya önemli bir yer verilmiştir. Bu nedenle metinlerle birlikte kullanılan görseller öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olmalı ve metinde anlatılanları desteklemelidir. Görsellerde kullanılan renkler birbiriyle uyumlu olmalıdır.

Mat renkler yerine canlı renkler tercih edilmelidir. Kullanılan fotoğrafların orijinalleri üzerinde gerçeği yansıtmayan değişiklikler yapılmamalıdır.

2. DK'de yer alan resimler çocuğun seviyesine, yer aldığı sayfadaki metne uygun ve ilgi çekicidir. Resimler metinleri destekler nitelikte olup orijinaldir. Aynı metne ait resimler birbiriyle uyumludur; fakat birbiri arkasına sıralanan metinlerle ilgili resimler birbiriyle uyumlu değildir. Karikatürize resimlerden gerçeğe, gerçek resimlerden soyut resimlere, soyut resimlerden öğrenci çalışmalarını andıran resimsel örneklere geçilmiştir. Resimlerin renklendirilmesi uygun olup canlı ve birbiriyle uyumlu renkler kullanılmıştır. Sayfa altına yerleştirilen resimlerin bazılarında yarım bırakılmış nesnelere, sayfa 34 ve 40'teki tekerlek resimleri gibi, okuyucuyu da resme dâhil etmekte ve soyut düşünceyi geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Bunun yanında sayfa kenarında üstte 3–4 cm boşluk bırakılmışken altta resimden sonra boşluk olmaması sayfa düzenini bozmaktadır. Resimlerin altında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Resimler metinlerin altında, üstünde veya yanında yer almaktadır. 52–57. sayfalar arasındaki “Forsa”, 58 ve 59. sayfadaki “Çocuk ve Resim”, 72 ve 73. sayfadaki “Bayrak”, 80 ve 81. sayfadaki “Anadolu’da Bahar”, 87. sayfadaki “Mavisini Yitirmiş Yaşamak” başlıklı metinler resimler ile iç içe yerleştirilmiştir.

Resimlerin yerleştirilmesinde bazı olumsuzluklar göze çarpmaktadır. 18–21. sayfalarda yer alan “Okuma Üstüne” başlıklı metne ait fotoğraflardan biri 18. ve 19. sayfanın birleştiği orta kısma, bir diğeri 20 ve 21. sayfanın birleştiği orta kısma yerleştirildiği ve fotoğrafların bir kısmı arada kaldığı için bu kısımlar net olarak görülememektedir. 76–79. sayfalardaki “Beypazarı” başlıklı metindeki fotoğrafların biri 76. ve 77. sayfaların birleştiği orta kısma, bir diğeri 78. ve 79. sayfanın birleştiği orta kısma yerleştirildiği ve fotoğrafların bir kısmı arada kaldığı için bu kısımlar net olarak görülememektedir.

3. DK'de yer alan resimler basit çizgilerle çizilmiş olup seviyenin altındadır. Bu resimler ilgiyi azaltmaktadır. Resimlerde kullanılan renkler canlı ve birbiriyle uyumludur. Resimler metinleri destekler niteliktedir. Aynı metne ait resimler birbiriyle uyumludur. “Atatürkçülük” temasında sayfa 26, 33 ve 35'teki resimler Atatürk'ü tam

olarak yansıtmamakta ve sayfa 29'daki "Anıların Işığında Atatürk" metnine ait olan fotoğrafta yüzler net olarak seçilememektedir. Resimlerin altında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Resimlerin, özellikle fotoğrafların altında açıklamalara mutlaka yer verilmelidir. Aksi takdirde öğrenci resme göz atmakla yetinecek onu anlamaya çalışmayacaktır. Bu konudaki düşüncelerini Çalık şöyle dile getirmiştir: "Görsel unsurlar ders kitabında kullanılırken, görsel unsur referansı ile aynı sayfada verilmesi gerekir. Her görsel unsurdan sonra mutlaka bir açıklama yazısı bulunmalıdır. Özellikle aynı sayfada ya da peş peşe verilen görsel unsurlarda belirli bir bütünlüğün olup olmadığına dikkat edilmesi gerekir."¹³⁵

Resimler metinlerin altında, üstünde veya yanında yer almaktadır. Genel olarak sayfaya yerleştirilişleri uygundur. Resimlerle yazılar ayrı alanları kaplamaktadır. Sayfa 12'deki "Küçük Çocuk" başlıklı şiir ve sayfa 73'teki "Ben Bir Elektrik Direğiyim" başlıklı metin resimle iç içe olup yazının okunmasını kolaylaştırmak için koyu renklerin olduğu kısımlar beyazlatılmıştır. Sayfa 32'deki "Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda", sayfa 43 ve 45'teki "Süleyman'ın Titizliği", sayfa 64 ve 65'teki "Türkiye", sayfa 76 ve 77'deki "Tavşanla Kurbağalar", sayfa 91 ve 92'deki "Kızılırmak" başlıklı metinler resimler ile iç içe yerleştirilmiştir. Bu metinlerin diğerlerine göre okunması daha zordur.

Gelişen teknolojiyle birlikte resim ve fotoğraflarda, özellikle Atatürk'e ait fotoğraflarda, orijinalinin üzerinde photoshop tekniğiyle değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler fotoğrafların yapısında bazı bozulmalara neden olmuştur. Kitaplara da alınan Atatürk'e ait tablolardan bazıları yabancı ressam tarafından çizilmiş olup bu resimlerdeki Atatürk'ün resmi gerçeklikten uzaktır. Bunların yerine fotoğrafların siyah beyaz orijinalinin kullanılması veya o dönemde yaşamış, Atatürk'ü yakından tanıyan sanatçıların tablolarının kullanılması daha uygundur.

1. ÇK'deki "Temaya Hazırlık" bölümlerinde tema içerisinde yer alan konulara hazırlayıcı resimlere yer verilmiştir. 2. "Temaya Hazırlık" bölümündeki siyah-beyaz fotoğraflar fazla koyu renkli olup fotoğraftaki ayrıntılar net olarak seçilememektedir. Çeşitli etkinliklerde kullanılmak üzere konulmuş olan resimler canlı renklere sahip olup etkinliğin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen

¹³⁵ Doç. Dr. Temel ÇALIK, Age, s. 9.

bilgilerin yazılması için konulmuş ve dikkat çekici niteliktedir. Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş olan tablolar numaralandırılmamıştır. Tabloların başlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuş olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tablolar renkli hazırlanmış olup tablo çizgilerinin kalınlığı yazıyla aynı karakterdedir. Tablolardaki renkler uygundur; fakat sayfa 78'deki mor renk yazıların okunmasını zorlaştırmıştır. Tabloların ebatları uygun olup tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir.

2. ÇK'de etkinliklerde kullanılması için verilmiş olan resimlerin sayfaya yerleştirilişi, renk uyumu, büyüklüğü uygundur. Resimler etkinliklerin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş ve dikkat çekici niteliktedir. Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş olan tablolar numaralandırılmamıştır. Tabloların başlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuş olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tabloların bazıları renksiz, bazıları renkli hazırlanmıştır. Tablolarda kullanılan renkler birbiriyle uyumludur. Tablo çizgilerinin kalınlığı yazıyla aynı karakterdedir. Tabloların ebatları uygundur. Tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir. Resim ve tabloların sayfaya yerleştirilişi uygundur.

3. ÇK'de etkinliklerde kullanılması için verilmiş olan resimlerin sayfaya yerleştirilişi ve büyüklüğü uygundur. Resimler genellikle siyah beyazdır. Sayfa 24, 49, 139, 165 ve 179'daki resimler ise renkli olarak hazırlanmıştır. Resimler etkinliklerin amacına uygundur. Farklı renkteki fonlara sahip kutucuklar etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş ve dikkat çekici niteliktedir. Etkinlikte istenen bilgilerin yazılması için konulmuş olan tablolar numaralandırılmamıştır. Tabloların başlıkları ile içerikleri uyumludur. Tablolar uygun yerlere konulmuş olup seviyeye uygundur. Tablolarda okumayı bozan puntolar yoktur. Tablolar renkli olarak hazırlanmış olup sayfa 108'deki mor renk yazıların okunmasını zorlaştırmıştır. Tablo çizgileri beyaz renkli olup tablodaki her bir bölüm ayrı ayrı kutucuklar gibi görünmektedir. Tabloların ebatları uygundur. Tablolar açık ve anlaşılır niteliktedir. Resim ve tabloların sayfaya yerleştirilişi uygundur.

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yalnızca okuma metinleri ve bu metinlerle ilgili görseller bulunmaktadır. Türkçe öğretim programında Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin türleri hakkındaki bilgi şöyledir:

“6. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup türlerinde metinlere mutlaka yer verilecektir. Bu türler dışındaki türlerde de metinlere yer verilerek öğrencilerin farklı türden metinlerle karşılaşması sağlanmalıdır.”¹³⁶

İncelediğimiz kitaplardaki metin türlerinin dağılımı ise şöyledir:

1. DK’de 4 hikâye, 4 şiir, 6 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 3 biyografi, 1 fabl, 3 masal, 1 makale, 1 haber olmak üzere toplam 10 tür yer almaktadır. Bu metinlerin 23’ü (4 hikâye, 4 şiir, 6 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 3 biyografi, 1 fabl, 3 masal) kurgusal yazınsal tür; 2’si (1 makale, 1 haber) bilgi veren yazınsal türdür. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 1’i hikâye, 3’ü şiir, 2’si deneme türündedir.

2. DK’de 3 hikâye, 3 şiir, 5 deneme, 2 tiyatro, 1 anı, 2 gezi yazısı, 2 biyografi, 1 haber olmak üzere 8 tür yer almaktadır. Bu metinlerin 18’i (3 hikâye, 3 şiir, 5 deneme, 2 tiyatro, 1 anı, 2 gezi yazısı, 2 biyografi) kurgusal yazınsal tür; 1’i (1 haber) bilgi veren yazınsal türdür. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 2’si hikâye, 1’i şiir, 2’si deneme, 1’i masal, 1’i efsanedir.

3. DK’de, 7 hikâye, 3 şiir, 1 deneme, 1 tiyatro, 1 anı, 1 gezi yazısı, 1 biyografi, 1 fabl, 1 efsane, 1 masal olmak üzere toplam 10 tür metin yer almaktadır. Bu metinlerin tümü kurgusal yazınsal türdür. Ayrıca ders kitabında yer almayan; fakat yıl boyunca incelenecek metinler arasında yer alan dinleme metinlerinin 1’i hikâye, 1’i şiir, 1’i biyografi, 1’i günlük, 1’i makaledir.

¹³⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 57.

Kitaplardaki tür dağılımları karşılaştırıldığı zaman ortaya aşağıdaki gibi bir tablo çıkmaktadır:

Tablo 2.1.1.4. Ders Kitaplarındaki Metin Türlerinin Dağılımının Karşılaştırılması

Ders Kitabı	Kurgusal Yazınsal Türler							
	Şiir	Hikâye	Anı	Masal	Fabl	Deneme	Tiyatro	Mektup
1. DK	4	4	1	3	1	6	1	—
2. DK	3	3	1	—	—	5	2	—
3. DK	3	7	1	1	1	1	1	—
Ders Kitabı	Kurgusal Yazınsal Türler				Bilgi Veren Yazınsal Türler			
	Biyografi	Gezi Yazısı	Efsane	Makale	Haber			
1. DK	3	—	—	1	1			
2. DK	2	2	—	—	1			
3. DK	1	1	1	—	—			

1. DK’de 10, 2. DK’de 8, 3. DK’de 10 farklı türde metin yer almaktadır. 1. DK’de yer alan metinlerin 23’ü, 2. DK’de yer alan metinlerin 18’i, 3. DK’de yer alan metnin tamamı kurgusal yazınsal tür; 1. DK’de yer alan metinlerin 2’si, 2. DK’de yer alan metinlerin 1’i bilgi veren yazınsal türdür. 3 ders kitabında da şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, biyografi türleri ortaktır. Masal ve fabl türü sadece 1. ve 3. DK’de; gezi yazısı türü sadece 2. ve 3. DK’de yer almaktadır. Efsane türü sadece 3. DK’de; makale türü sadece 1. DK’de yer almaktadır. Haber türü ise 1. ve 2. DK’nin ortak türü olarak kullanılmıştır. Mektup türü İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunması gereken zorunlu türlerden olmasına rağmen incelediğimiz kitapların hiçbirinde bu türe yer verilmemiştir. İncelediğimiz Türkçe ders kitaplarındaki türler üzerine Çeçen ve Çiftçi bir inceleme yapmışlar ve şu sonuçlara ulaşmışlardır:

“Kitaplardan herhangi birini okuyan öğrenciler bir türde hiç metin okumayacakken bir türde dört ya da altı metin okuyacaktır. Yine kitaplardan birini okuyan öğrenciler, söz gelimi yıl boyunca üç kez masalla karşılaşacakken başka bir kitabı okuyanlar bu türle hiç karşılaşmayacak, belki bu türü yeterince tanıyamayacaktır. Dikkati çeken bir nokta da Programın 6. sınıf için yer vermediği makale türünde metne yer vermiş olmasıdır. Ayrıca Kitap 3’teki şiir kategorisinde ele alın metinlerden biri manzum hikâye şeklindedir.

Mutlaka yer verilmesi gereken türlerin kitaplarda büyük oranda yer aldığı görülmektedir.”¹³⁷

“İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıflarda ünlü yazarlardan seçilmiş metin örneklerine de yer verilmelidir. Metin örnekleri klasiklerden olduğu kadar çağdaş edebiyattan da olmalıdır. Ödüllü yazarların çalışmalarına örnekler verilmelidir. Çağdaş ve klasiklerden seçilmiş metin örnekleri dengeli sayıda Türkçe kitaplarında yer almalıdır. Ayrıca metin yazarları hakkında, olayın geçtiği zaman ve yer hakkında da bilgiler yer almalıdır.”¹³⁸

İncelenen kitaplarda daha çok çağdaş yazarlara yer verildiği görülmüştür. “Mehmet Güler, La Fontaine, Ali Çolak, Refik Halit Karay, Mehmet Önder” ise kitaplardaki ortak yazar adlarıdır.

Ders kitaplarına alınacak metinlerin ana konusu tema olarak adlandırılmaktadır. Eski öğretim programında tek tek metinler üzerinde çalışan öğretmen ve öğrenciler, yeni öğretim programıyla birlikte birkaç metni içinde barındıran temalar üzerinde çalışmaktadır. Öğrenciler bir tema içinde birkaç farklı metinle karşılaştıkları için konuyu farklı yönleriyle tanıyıp öğrenebilmektedir. Türkçe ders kitaplarında şu temalara yer verilebilir: “Atatürkçülük, Sevgi, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Alışkanlıklar, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Güzel Sanatlar, Kavramlar ve Çağrışımlar”¹³⁹

Türkçe ders kitaplarında yer verilen temalarda şu hususlara dikkat edilmelidir:

1. Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
2. Seçilen konu veya temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinler işlenir.
3. Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
4. Her sınıfta biri zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere 6 ana tema ele alınır.
5. 6. sınıfta “Sevgi”, 7. sınıfta “Millî Kültür”, 8. sınıfta “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır. Zorunlu temalar diğer sınıflarda da işlenebilir.

¹³⁷ Mehmet Akif ÇEÇEN ve Ömer ÇİFTÇİ, Age, s. 43, 44.

¹³⁸ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 20, 21.

¹³⁹ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 58-60.

6. Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.¹⁴⁰

İncelediğimiz İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının üçünde de tüm sınıflar için zorunlu olan “Atatürkçülük” teması, 6. sınıflar için zorunlu olan “Sevgi” teması ile “Duygular ve Hayaller” teması ortak tema olarak kullanılmıştır. 2. ve 3. DK’de “Okuma Kültürü”, “Doğa ve Evren” temaları ortaktır. “Toplum Hayatı, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Alışkanlıklar, Güzel Sanatlar” temalarına üç kitapta da yer verilmemiş olup diğer temalar birer kez kullanılmıştır.

Ders kitaplarında yer alan metinlerin konusu ilgili olduğu temalarla uyumlu olup alt tema özelliği göstermektedir.

Kitaplarda yer alan metinler uzunlukları açısından değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

1. DK’de 14916, 2. DK’de 14222, 3. DK’de 14353 kelime; 1. DK’de 1757, 2. DK’de 1573, 3. DK’de 1855 cümle bulunmaktadır. 1. DK’de 267 paragraf, 53 satır; 2. DK’de 212 paragraf, 264 satır; 3. DK’de 334 paragraf, 226 satır bulunmaktadır.

1. DK’de metin başına düşen ortalama kelime sayısı 574, 2. DK’de 459, 3. DK’de 598’dir. Metin başına düşen ortalama cümle sayısı ise 1. DK’de 68, 2. DK’de 51, 3. DK’de 77’dir.

Kitaplardaki metin ve cümle sayısı birbirinden oldukça farklı olmasına rağmen kelime sayıları birbirine yakındır. Paragraf sayılarına bakıldığında metin sayısı en az olmasına rağmen en fazla paragraf 3. DK’dedir. 2. ve 3. DK’ndeki satır sayısı birbirine yakın olup 1. DK’den oldukça fazladır.

Ortalama kelime sayısı en az olan 2. DK’dır. 1. ve 3. DK’nin kelime sayıları birbirine yakındır. Ortalama cümle sayısı en yüksek olan yine 3. DK’dır. Bir metne düşen ortalama kelime ve cümle sayısından hareketle 3. DK’deki metinlerin oldukça

¹⁴⁰ Millî Eğitim Bakanlığı, *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara, 2006, s. 60.

uzun olduğu söylenebilir. Cümle uzunluklarıyla ilgili düşüncelerini Ceyhan ve Yiğit şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Tümcelerdeki sözcük sayısı, ilköğretimin birinci döneminde en çok 6, 2. döneminde en çok 10 olmalıdır.”¹⁴¹

1. ve 2. DK’de bir cümlede ortalama 9, 3. DK’de 8 kelime yer almaktadır. 10 kelimedenden az olup verilen ölçüye uymaktadır. Fakat yalnızca bir cümledeki kelime sayısının az olması o metnin kolay okunup anlaşılabilceği anlamına gelmez. Kitaplardaki aralıklar geniştir. Örneğin bir cümledeki kelime sayısının ortalaması bir metinde 4 iken diğerk metinde 15’tir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler dört bölümde ele alınmıştır: okuma ve dinleme/izleme ile ilgili etkinlikler, konuşma ile ilgili etkinlikler, yazma ile ilgili etkinlikler ve dil bilgisi ile ilgili etkinlikler. Okuma ve dinleme/izleme etkinlikleri benzer özelliklere sahip olduğu için ortak başlık altında değerlendirilmiştir.

Okumayla/dinlemeyle ilgili etkinlikler okumaya/dinlemeye hazırlık ile ilgili etkinlikler ve okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümleme ile ilgili etkinlikler olarak iki grupta incelenmiştir.

İncelediğimiz 1. ÇK’de okumaya/dinlemeye hazırlıkla ilgili 23 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metinle ilgili görselleri okuma, metnin ana ve alt başlığından hareketle metnin içeriğini tahmin etme, konuyla ilgili araştırma yapma, metinle ilgili soruları cevaplama, verilen bir kelimenin çağrıştırdığı kelime ve kavramları yazma, TV’de izlenen programları ve programlarla ilgili düşünceleri yazma, okunacak/dinlenecek metinle ilgili verilen eksilteli cümleleri tamamlama, verilen kelimelerle döviz oluşturma etkinlikleri yer almaktadır.

Okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili 1. ÇK’de 115 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime

¹⁴¹ Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, Age, s. 94.

gruplarının anlamlarını tahmin etme, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla/dinlemeyle ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

2. ÇK'de okumaya/dinlemeye hazırlıkla ilgili herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır. “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” başlıklı metinde ise okumayla ilgili herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir. Kitapta okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümlenmeye ilgili 92 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin etme, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla/dinlemeyle ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

3. ÇK'de okumaya/dinlemeye hazırlıkla ilgili 16 etkinlik bulunmaktadır. “Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Emircan'ın Seçimi, Koca Dev ile Peri Kızı, Çevre Hastalıkları Doktorluğu” başlıklı metinlerde ikişer, diğer metinlerde birer okumaya

hazırlık etkinliği bulunmaktadır. Bu bölümde bir uzay aracı tasarlama, Atatürk'ün sevdiği şarkılarla ilgili araştırma yapma, Atatürk'ün Türk tarihiyle ilgili bir sözünü bulma, internette kütüphane sitelerini ziyaret ederek bu sitelerin adlarını yazma, okunan kitapları tanıtmaya, metinle ilgili görselleri okuma, metinle ilgili olarak verilen soruları cevaplama, soy ağacı hazırlama, duygularını resimle ifade etme, metnin ana ve alt başlığından hareketle içeriğini tahmin etme, yüz ifadesi çizerek bu ifadeyi anlatan beş cümlelik paragraf yazma, konuyla ilgili verilen bir kelimenin çağrıştırdığı kelime ve kavramları yazma, konuyla ilgili basında rastladığı haberleri yazma etkinlikleri yer almaktadır.

3. ÇK'de okuduğunu/dinlediğini anlama ve çözümlemeyle ilgili 185 etkinlik bulunmaktadır. Bu bölümde metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin etme, bunları anlam özelliklerine göre farklı bağlamlarda kullanma, kelime ve deyimlerin anlamlarını sözlükten bulma, kelime oyunları oynama, Atatürk ve Türk tarihiyle ilgili araştırma yapma, metindeki örtülü anlamları bulma, söz sanatlarının anlama olan etkisini fark etme, metnin konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirleme, metne farklı başlıklar bulma, çeşitli görsel araçlarla verilen iletileri algılayıp yorumlama, metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme, metinle ilgili sorular hazırlama, araştırma yapma, okuduğunu/dinlediğini özetleme, kendini metindeki şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu ve düşünceleri algılayıp yorumlama, anlatımın kimin ağzından yapıldığını fark etme, millî ve evrensel kültür değerlerini fark etme, kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etme, sebep-sonuç ve amaç-sonuç ilişkilerini fark etme, okuduğu metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinme vb. okumayla ilgili kazanımlara yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Okumayla/dinlemeyle ilgili etkinlikler incelendiğinde etkinliklerin daha çok metni anlama ve çözümlemeye yönelik olduğu görülmektedir. Programda okuma ve dinleme becerisine %45 oranında yer ayrıldığı göz önünde tutulursa kitap yazarlarının bu konuya özen gösterdiği söylenebilir. İncelememizde etkinliklerle kazanımlar birlikte ele alınmıştır. Bazı etkinliklere ait kazanımlara yer verilmediği görülmüştür. Türkçe eğitiminin amaçlarını gerçekleştirebilmek için her etkinliğin belli kazanımları gerçekleştirmeye yönelik olması gerekmektedir. Aksi takdirde etkinliği yapmak zaman kaybına neden olacak ve bir öğretim yılı için planlanan çalışmaların tümüne zaman ayıramayacaktır.

Konuşma becerisiyle ilgili çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler incelendiğinde bazı metinlerle ilgili etkinler arasında konuşma etkinliğine de yer verildiği görülmektedir. 1. ÇK'de "Uçurtma, Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı, Horoz Masalı, Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan, Aleksander Graham Bell" başlıklı metinlerle ilgili konuşma etkinliklerine yer verilmiş, diğer metinlerle ilgili konuşma etkinliklerine yer verilmemiştir. 1. ÇK'deki bu etkinlikler sözlü kültür ürünlerinin derlenmesi, verilen metnin okunup özetlenmesi, etkinlikteki görsellerin yorumlanması, tarihteki önemli kişiler ile özelliklerinin eşleştirilmesi, teknolojik araçlarla ilgili düşüncelerin belirtilmesine yöneliktir.

2. ÇK'de konuşma becerisiyle ilgili 22 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikler kendisinin ve arkadaşlarının konuşmasını değerlendirme, konuşma planı hazırlama, kelimeleri karışık olarak verilmiş cümleleri düzenleme, Atatürk'ün sanatla ilgili bir sözü üzerine konuşma, bir konudaki duygu ve düşüncelerini ifade etme, idealleriyle ilgili yönergeyi doldurma, bir hikâyeye yazıp hikâyesine uygun resim yapma, bayrağın kullanıldığı yerleri yazma, Karagöz-Hacivat oyunu izleyip oyundaki yabancı kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını bulma, grubuyla efsane yazma, resim tanıma, bir olayı anlatan resimleri sıraya koyma, altı şapkalı düşünme tekniğini uygulama vb. ne yöneliktir.

3. ÇK'de konuşma becerisiyle ilgili 6 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikler çocuğun ve anne babasının okumasıyla ilgili tablonun doldurulması, kitap okumayla ilgili sorunları ve çözüm önerilerini yazma, bir konudaki duygu ve düşüncelerini ifade etme, kendi konuşmasını değerlendirme ve geziye gidilecek yerle ilgili edindiği bilgilerle arkadaşlarına rehberlik etmeye yöneliktir. 3 kitapta da konuşma becerisini geliştirmeye yönelik yeterli sayıda etkinliğe yer verilmediği görülmektedir. Konuşma konularına hazırlık yapma, konuşmasını planlama ve değerlendirme hususlarında öğrenciyi yönlendirecek etkinliklere yer verilmesi, öğrencinin kendine güvenini kazanmasında oldukça önemlidir.

Çalışma kitaplarındaki yazma becerisiyle ilgili etkinlikleri incelediğimizde ulaştığımız bilgiler şunlardır:

1. ÇK’de yazmayla ilgili 48 etkinlik bulunmaktadır. “Helva Sohbeti, Nasrettin Hoca” başlıklı metinlerle ilgili etkinlikler arasında herhangi bir yazma etkinliği bulunmamaktadır. Yazma becerisiyle ilgili etkinliklerin çoğu noktalama işaretlerinin uygun yerlerde kullanımına yöneliktir. Kitapta şiir ile düz yazının farklarını belirleme, verilen şiiri düz yazıya veya düz yazıyı şiire dönüştürme gibi türler arasındaki farkları ve benzerlikleri kavratmaya yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Hikâye haritası hazırlayıp hikâye yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama, verilen görsellerden hareketle metin yazma, akrostiş çalışması yapma, verilen eksiltili cümleleri veya metinleri tamamlama, bir söz, durum veya haberle ilgili duygu ve düşüncelerini yazma, yönergesine uygun olarak form doldurma, dilekçe yazma ile sayılara ve kısaltmalara ek getirme, “mi”yi soru edatı “ki” ve “de”yi edat ve bağlaç olarak kullanmayla ilgili etkinlikler de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra metin yazmadan önce konuyla ilgili beyin fırtınası yaptırılarak öğrencileri yazmaya hazırlama amaçlanmaktadır.

2. ÇK’de yazmayla ilgili 81 etkinlik bulunmaktadır. Büyük harflerin kullanımı, noktalama işaretleri, özel isimlere, sayılara ve kısaltmalara getirilen ekler, “mi” soru edatı ile “ki” ve “de”nin edat ve bağlaç olarak kullanımı ve bitişik yazılan birleşik kelimelerle ilgili etkinliklerde verilen örneklerin incelenerek örneklerle ilgili kurallara ulaşılması ve diğer etkinliklerde konuyla ilgili uygulamalar yapılarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır. Şiir, masal, gezi yazısı, hikâye ve ikna edici metin yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama veya verilen görsellerden hareketle metin yazma, akrostiş çalışması yapma, verilen eksiltili cümleleri, diyalogları veya metinleri tamamlama, bir söz, durum veya haberle ilgili duygu ve düşüncelerini yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Kitap tanıtmaya, karışık olarak verilen cümleleri olayların akışına göre sıralama, dinledikleriyle ilgili not alma, özet çıkarma, yabancı dillerden geçen kelimelerin yerine Türkçe karşılıklarını kullanma, yazma amacı belirleme, yazacaklarıyla ilgili soru hazırlama, plan yapma vb. etkinlikler de bulunmaktadır.

3. ÇK’de yazmayla ilgili 53 etkinlik bulunmaktadır. Büyük harflerin kullanımı, noktalama işaretleri, özel isimlere, sayılara ve kısaltmalara getirilen ekler, “mi” soru edatı ile “ki” ve “de”nin edat ve bağlaç olarak kullanımı ve bitişik yazılan birleşik kelimelerle ilgili etkinliklerin yapılarak konuyla ilgili kurallara ulaşılması ve diğer etkinliklerle de öğrenilenlerin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır. Şiir, masal, anı, efsane, oyun, dilekçe gibi çeşitli türlerde metin yazma çalışmaları bulunmaktadır. Verilen

konuyla ilgili beyin fırtınası yapılarak ortaya çıkan kelimelerle veya etkinlikte verilmiş olan kelimelerle çeşitli türlerde metinler yazma, yazılanlarla ilgili görseller hazırlama veya verilen görsellerden hareketle metin yazma, türleri birbirine dönüştürme, akrostiş çalışması yapma, verilen eksilteli cümleleri, diyalogları veya metinleri tamamlama, bir söz veya durumla ilgili duygu ve düşüncelerini yazma, sembol ve işaretleri kullanarak yazma etkinlikleri ile kitap tanıtma, karışık olarak verilen cümleleri olayların akışına göre sıralama, not alma, özet çıkarma ve kendi yaşamından kesitler aktarmaya yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Yazma amacı belirleme, yazdıklarını değerlendirme etkinliklerine de yer verilmiştir.

Etkinlik sayıları bakımından çalışma kitapları arasında önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Yazmayla ilgili 1. ÇK'de 48, 3. ÇK'de 53 etkinlik bulunurken 2. ÇK'de 81 etkinlik bulunmaktadır. Yazma etkinlikleri genel olarak değerlendirildiğinde amaca uygun ve öğrenciyi yazmaya yönlendirecek niteliktedir. Öğrenci noktalama işaretlerini, edat ve bağlaçları cümleler üzerinde uygulayarak öğrenebilmektedir. Bazı etkinliklerden sonra örneklerden yola çıkarak kuralı öğrencinin bulması amaçlanmıştır. Önceki ders kitaplarında yazmayla ilgili bölümde kurallar ezberletilmeye çalışılmaktaydı. Bu ise öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemekteydi. Oysa önemli olan öğrencinin bilgiyi uygulayarak içselleştirmesidir. Uygulamaya yer vermesi açısından incelediğimiz kitaplar öğrenmeye olumlu katkı sağlayacak niteliktedir.

Çalışma kitaplarında 6. sınıflar için programda belirtilmiş olan “ Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama” ve “Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama” amaçlarına yönelik dil bilgisi etkinliklerine yer verilmiştir.

1. ÇK'de dil bilgisiyle ilgili 57 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yönelik olup açıklama, tanım vb. bilgilere yer verilmemiştir. Etkinliklerde örnek, alıştırma ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla bilgiyi öğrencinin yapılandırılması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına yeteri kadar yer verilmeyip bütün dil bilgisi konuları bittikten sonra yalnızca son konuların tekrarına yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

2. ÇK’de dil bilgisiyle ilgili 104 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yönelik olup açıklama, tanım vb. bilgilere yer verilmemiştir. Etkinliklerde örnek, bulmaca ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla bilgiyi öğrencinin yapılandırılması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına yer verilmiştir.

3. ÇK’de dil bilgisiyle ilgili 97 etkinlik bulunmaktadır. Etkinlikler uygulamaya yönelik olup sayfa 52’de “terim”in, 78’de “zıt anlam”ın, 102’de “isim”in tanımı konuyla ilgili etkinliklerin sonunda verilmiş ve tanım cümlesinde bu kelimelerin yeri boş bırakılarak cümleleri öğrencinin tamamlaması istenmiştir. Böylece örneklerden yola çıkarak kuralı öğrencinin bulması amaçlanmıştır. Etkinliklerde örnek, bulmaca ve resimlerden yararlanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla öğrendiklerini yazması, tanım cümlelerini tamamlaması ve böylelikle öğrencinin bilgiyi yapılandırması beklenmektedir. Dil bilgisi konuları birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmaktadır. Geçmiş konuların tekrarına sık sık yer verilerek öğrenilenlerin kalıcılığı artırılmaya çalışılmıştır. Tekrar etme öğrenmede önemli bir unsurdur. Aynı konunun farklı örneklerle ve farklı zamanlarda öğrenciye hatırlatılması 2. ve 3. ÇK için önemli bir artıdır.

Çalışma kitaplarındaki dil bilgisiyle ilgili etkinlik sayıları birbirinden oldukça farklıdır. 1. ÇK’de 57 etkinlik bulunurken, 2. ÇK’de 104, 3. ÇK’de 97 etkinlik bulunmaktadır. Eski programda dil bilgine % 25 oranında yer verilirken yeni programda bu oran % 15’e düşürülmüştür. Etkinlik sayılarının oranlarına bakıldığında ise dil bilgisine 1. ÇK’de % 23, 2. ÇK’de % 35, 3. ÇK’de % 27’lik bir yer ayrıldığı görülmektedir. Bu rakamlar Program’da belirtilen oranların üzerindedir. Çalışma kitaplarındaki etkinlik sayıları ve oranlarını karşılaştıracak olursak karşımıza şöyle bir tablo çıkar:

Tablo 2.2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Etkinlik Sayılarının Karşılaştırılması

	1. Çalışma Kitabı	2. Çalışma Kitabı	3. Çalışma Kitabı
Okuma/Dinleme	138 (%56)	92 (%31)	201 (%56)
Konuşma	5 (%2)	22 (%7)	6 (%2)
Yazma	48 (%19)	81 (%27)	53 (%15)
Dil bilgisi	57 (%23)	104 (%35)	97 (%27)
Toplam	248	299	357

1. ÇK'de 138 okuma/dinleme, 5 konuşma, 48 yazma, 57 dil bilgisi olmak üzere toplam 248 etkinlik bulunmaktadır. 2. ÇK'de 92 okuma/dinleme, 22 konuşma, 81 yazma, 104 dil bilgisi olmak üzere toplam 299 etkinlik bulunmaktadır. 3. ÇK'de 201 okuma/dinleme, 6 konuşma, 53 yazma, 97 dil bilgisi olmak üzere toplam 357 etkinlik bulunmaktadır.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda temel dil becerileri ve dil bilgisi oranları şöyledir: Okuma %30, dinleme/izleme %15, konuşma %20, yazma %20, dil bilgisi %15'tir. Okuma ve dinleme/izleme etkinlikleri benzer nitelikte olduğu ve metinlerle ilgili olduğu için beraber ele alınmıştır. Bu nedenle % 45 üzerinden değerlendirilmiştir.

1. ÇK'deki etkinliklerin %56'sı okuma ve dinleme/izleme becerilerine, %2'si konuşma, %19'u yazma becerisine ve %22'si dil bilgisine ayrılmıştır.

2. ÇK'deki etkinliklerin %31'i okuma ve dinleme/izleme becerilerine, %27'si yazma, %7'si konuşma becerilerine, %35'i dil bilgisine ayrılmıştır.

3. ÇK'deki etkinliklerin % 56'sı okuma ve dinleme/izleme becerilerine, % 2'si konuşma, %15'i yazma, % 27'si dil bilgisine ayrılmıştır.

Okuma/dinleme becerisine 1. ve 3. ÇK'de %56'lık oran ile programda belirtildiğinden fazla, 2. ÇK'de %30 ile az yer ayrıldığı göze çarpmaktadır.

Oranlardan da anlaşılacağı gibi üç çalışma kitabında da konuşma becerisine gereği kadar yer verilmemiştir. 1. ve 3. ÇK'de %2'lik, 2. ÇK'de %7'lik bir bölüm bu etkinlikler için ayrılmıştır.

Yazma becerisiyle ilgili etkinliklerin oranına bakıldığında 2. ÇK'de %27 ile fazla, 3. ÇK'de %15 ile az yer verildiği görülmektedir.

Öğrencilerin tema süresince işleyecekleri metinlere zihinsel hazırlık yapmaları amacıyla çalışma kitaplarında "Temaya Hazırlık" bölümüne yer verilmiş, her metin için

ayrı ayrı hazırlık çalışmasına yer verilmemiştir. Bu bölümde görseller ve sorular aracılığıyla öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirmek ve zihinsel hazırlık yapmalarını sağlamak amaçlanmıştır.

“Ön hazırlık çalışmasından amaç, öğrencilerin okuyacakları metne ilgilerini uyandırmaktır. Metni incelemeye geçmeden, metin hiç okunmadan öğrencilere ilginç sorular sorarak konuya olan ilginin artırılması gerekir. Öğretmen, ön hazırlık olarak öğrencileri üzerinde beş dakikayı aşmayan bir süre düşündürmeli, ardından da bu sorulara çözüm getiren ya da ipuçları veren metin incelenmelidir.”¹⁴²

1. ÇK’de her tema için çeşitli görseller verilmiştir. Bu görsellerin incelenmesi ve istenen bilgilerin boşluklara yazılarak temaya hazırlık yapılması amaçlanmıştır. Kitapta 6 temayla ilgili 30 görsel bulunmaktadır.

2. ÇK’de “Temaya Hazırlık” başlığı altında herhangi bir bölüm bulunmamaktadır. Bu bölüme 2. ÖKK’de yer verilmiştir. 6 temayla ilgili 24 soru bulunmaktadır.

3. ÇK’de temalardaki konularla ilgili 31 soru bulunmaktadır. Bu sorular öğrencileri duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşmaya yönlendirici ve onların ön bilgilerini harekete geçirici niteliktedir.

Her temanın sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan “Tema Sonu Değerlendirme” sorularına yer verilmiştir. Bu bölüm 1. ÇK’de “Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları”, 2. ÇK’de “Tema Değerlendirme Soruları”, 3. ÇK’de “Tema Sonu Değerlendirme” başlığıyla yer almıştır. Bu bölümde yer alan sorular beş tipte ele alınmıştır. Bu tipler şöyledir:

1. Tip: Kısa Cevaplı Maddeler
2. Tip: Çoktan Seçmeli Maddeler
3. Tip: Eşleştirme Maddeleri
4. Tip: Doğru/Yanlış Maddeleri
5. Tip: Açık Uçlu Sorular

¹⁴² Prof. Dr. Erdal CEYHAN ve Yrd. Doç. Dr. Birol YİĞİT, Age, s. 156.

1. ÇK’de “Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları” bölümünde 1. tip 24, 2. tip 38, 3. tip 3, 5. tip 8 olmak üzere toplam 73 soru yer almaktadır. 4. tipte herhangi bir soru yer almamaktadır.

2. ÇK’de “Tema Değerlendirme Soruları” bölümünde 1. tip 17, 2. tip 48, 3. tip 4, 4. tip 3, 5. tip 16 olmak üzere toplam 88 soru yer almaktadır.

3. ÇK’de “Tema Sonu Değerlendirme” bölümünde 1. tip 65, 2. tip 30, 3. tip 30, 4. tip 30, 5. tip 25 olmak üzere toplam 180 soru yer almaktadır. Çalışma kitaplarındaki soru tipleri karşılaştırıldığında ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Tablo 2.4.4. Çalışma Kitaplarındaki Tema Sonu Değerlendirme Sorularının Tiplere Göre Karşılaştırılması

	1. Tip	2. Tip	3. Tip	4. Tip	5. Tip	Toplam
1. ÇK	24	28	3	0	8	73
2. ÇK	17	48	4	3	16	88
3. ÇK	65	30	30	30	25	180

1. ÇK’de 24, 2. ÇK’de 17, 3. ÇK’de 65 kısa cevaplı madde; 1. ÇK’de 28, 2. ÇK’de 48, 3. ÇK’de 30 çoktan seçmeli madde; 1. ÇK’de 3, 2. ÇK’de 4, 3. ÇK’de 30 eşleştirme maddesi bulunmaktadır. 2. ÇK’de 3, 3. ÇK’de 30 doğru/yanlış maddesi bulunmakla birlikte 1. ÇK’de doğru/yanlış maddesi bulunmamaktadır. 1. ÇK’de 8, 2. ÇK’de 16, 3. ÇK’de 25 açık uçlu soru bulunmaktadır.

Kitaplarda soruların yanı sıra “Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırmaya, işlenen konular ve ünitelerle ilgili internet adresleri ve okuma kaynaklarına yer verilmesi”¹⁴³ gerekmektedir.

Temalarla ilgili internet adresleri ve okuma kaynaklarına 1. ve 3. kitap setinde yer verilmemiştir. 2. kitap setinin öğretmen kılavuz kitabında ise tema süresince okunması için bazı kitaplar önerilmiştir.

Öğretmen kılavuz kitaplarının ekinde dinleme metinlerinin seslendirildiği materyallere yer verilmesi gerektiği şu maddeyle belirlenmiştir:

¹⁴³ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

“Türkçe dersinin dinleme/izleme öğrenme alanına yönelik kazanımları gerçekleştirmek üzere öğretmen kılavuz kitabında yer alan dinleme metnlerinin doğru, güzel ve etkili Türkçe ile seslendirildiği kaset, CD, VCD gibi materyaller öğretmen kılavuz kitabı ekinde verilir.”¹⁴⁴

İncelenen 3 kitap setinin içinde de kaset, CD, VCD gibi materyallerin hiçbirine yer verilmemiştir.

Türkçe Öğretim Programı’ndaki 30.06.2005 tarihinde yapılan değişiklikten önce kullanılan ders kitaplarında metnin kavranması ve çözümlenmesine yönelik metin altı sorularına yer verilmekteyken bu tarihten sonra hazırlanan ders kitaplarında metin altı sorularına yer verilmemiştir. Bu soruların yerine temel dil becerileriyle ilgili sorulara öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilmiştir. Çalışmamızda dört temel dil becerisiyle ilgili olan bu sorular, okumaya hazırlık, okuduğunu anlama ve çözümleme, dinlemeye/izlemeye hazırlık, dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme, konuşma becerisiyle ilgili sorular ve yazma becerisiyle ilgili sorular başlıkları altında ele alınmıştır. Okuma ve dinleme becerisiyle ilgili sorular amaçları ve cevap kaynakları bakımından; konuşma ve yazma becerisiyle ilgili sorular soruluş amaçları bakımından incelenmiştir.

1. ÖKK’de okumaya hazırlıkla ilgili sorulara yalnızca üç metnin işlenişinde yer verilmiş olup diğer metinlerle ilgili herhangi bir hazırlık sorusuna yer verilmemiştir. 1. ÖKK’de okumaya hazırlıkla ilgili yer verilen dört sorunun 3’ü fikir belirtme, 1’i kimlik belirleme amacına yöneliktir. Oysaki öğrencinin okuyacağı metne zihinsel olarak hazırlanması öğretimde önemli bir yere sahiptir. Tüm metinlerle ilgili hazırlık sorusuna yer verilmesi öğretimde verimi arttırmak için gereklidir.

2. ÖKK’de 19 okuma metniyle ilgili toplam 52 okumaya hazırlık sorusu bulunmaktadır. Amaçlarına göre bunlardan 13’ü kimlik, 2’si listeleme, 26’sı fikir belirtme, 3’ü değerlendirme, 1’i karşılaştırma, 4’ü ödev, 2’si uygulama sorusudur. “Kırkikindiler” başlıklı metinle ilgili herhangi bir hazırlık sorusuna yer verilmemiştir.

¹⁴⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, 2006.

3. ÖKK'de 18 okuma metninden 7'sine ait okumaya hazırlık sorusu bulunmamaktadır. Okumaya hazırlıkla ilgili toplam 25 soru bulunmaktadır. Amaçlarına göre bu sorulardan 2'si kimlik, 1'i listeleme, 11'i fikir belirtme, 2'si tanımlama, 1'i örneklendirme, 1'i karşılaştırma, 1'i ana fikir, 5'i ödev 1'i uygulama sorusudur. Okumaya hazırlık soruları daha çok öğrencinin bir konudaki fikirlerini ortaya koymaya yöneliktir. Bu sorular aracılığıyla öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirilmektedir.

1. ÖKK'de okuduğunu anlama ve çözümlmeye yönelik 129 soru bulunmaktadır. Bunlardan 17'si kişi ve varlıkların yerine koyma, 20'si kimlik, 14'ü listeleme, 27'si fikir belirtme, 16'sı değerlendirme, 2'si neden sonuç, 4'ü tanımlama, 6'sı karakterize etme, 8'i örneklendirme, 7'si karşılaştırma, 2'si ana fikir, 1'i özetleme, 4'ü uygulama, 1'i sonucu tahmin etmeye yönelik olup herhangi bir ödev sorusu bulunmamaktadır. "Atatürk'ün İzinde" temasındaki iki metinle ilgili okuduğunu anlama ve çözümlleme sorusu bulunmamaktadır.

2. ÖKK'de okuduğunu anlama ve çözümlmeye yönelik 153 soru bulunmaktadır. Bunlardan 10'u kişi ve varlıkların yerine koyma, 35'i kimlik, 13'ü listeleme, 29'u fikir belirtme, 8'i değerlendirme, 14'ü neden-sonuç, 19'u tanımlama, 3'ü karakterize etme, 8'i karşılaştırma, 6'sı ana fikir, 2'si özetleme ve 6'sı uygulamaya yöneliktir. Örneklendirme, ödev ve sonucu tahmin etmeyle ilgili ise herhangi bir soru bulunmamaktadır. "Atatürkçülük" temasında yer alan 1 okuma metniyle ilgili okuduğunu anlama ve çözümlmeye yönelik herhangi bir soru bulunmamaktadır.

3. ÖKK'de okuduğunu anlama ve çözümlmeye yönelik 97 soru bulunmaktadır. Bunlardan 9'u kişi ve varlıkların yerine koyma, 6'sı kimlik, 5'i listeleme, 24'ü fikir belirtme, 12'si değerlendirme, 2'si neden-sonuç, 4'ü tanımlama, 4'ü karakterize etme, 2'si örneklendirme, 7'si karşılaştırma, 12'si ana fikir, 5'i özetleme, 3'ü uygulama, 2'si sonucu tahmin etmeye yöneliktir. Herhangi bir ödev sorusuna yer verilmemiştir. "Okuma Kültürü" temasındaki bir metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

Kişi ve varlıkların yerine koyma soruları öğrencide empati yapma yeteneğini geliştirmekte; öğrencinin çevresine karşı duyarlı olmasını sağlamakta; ona, duygu ve düşüncelerini bir başkası olarak ifade etme imkanı vermektedir. 1. ÖKK'de bu türde 17 soru bulunurken 2. ÖKK'de 10, 3. ÖKK'de 9 soru bulunmaktadır. 2. ve 3. ÖKK'de bu

türdeki soru sayısı birbirine yakınken, 1. ÖKK'de diğerlerinden daha fazladır. Öğrencinin gelişimine katkı sağlamak için kitaplarda bu türde daha fazla soruya yer verilebilir.

Kimlik türü sorular öğrencilerin olayın ayrıntılarını kavramasına yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 20, 2. ÖKK'de 35, 3. ÖKK'de 6 soru bulunmaktadır. Bu türdeki sorular 3 kitapta birbirinden oldukça uzak sayılarda yer almaktadır. 3. ÖKK'deki bu tür soruların sayısının yeterli olmadığı göze çarpmaktadır.

Listeleme türü sorular öğrencilerin olayları veya düşünceleri sıralamasına, metni kendine göre yapılandırmasına yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 14, 2. ÖKK'de 13, 3. ÖKK'de 5 soru bulunmaktadır. 1. ve 2. ÖKK'deki soru sayısı birbirine yakınken, 3. ÖKK'de bu sayı diğer kitaplardaki sayının yarısının da altında olup yeterli değildir.

Fikir belirtme soruları öğrencinin çeşitli konulardaki fikirlerini ortaya koyabilmesine böylece kendini ifade etmesine yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 27, 2. ÖKK'de 29, 3. ÖKK'de 24 soru bulunmaktadır. 3 kitapta da bu tür sorulara hem hazırlığa hem de anlama ve çözümlenmeye yönelik olarak oldukça fazla yer verilmiştir. Öğrencinin kendi fikirlerini ortaya koyabilmesi, sınıfta çoklu bakış açısının oluşturulabilmesi için oldukça önemlidir.

Değerlendirme soruları yüksek bilişsel becerileri geliştirmede etkilidir. Bu türde 1. ÖKK'de 16, 2. ÖKK'de 8, 3. ÖKK'de 12 soru bulunmaktadır. Bu türde daha fazla soruya yer verilmesi öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmek için faydalı olacaktır.

Neden-sonuç soruları öğrencinin bir konu veya olaydaki nedenleri ve sonuçları fark etmesine yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ve 3. ÖKK'de 2'ser, 2. ÖKK'de 14 soru bulunmaktadır. 1. ve 3. ÖKK'de neden-sonuç ilişkilerini ortaya koymaya yönelik olan soruların sayısı yetersizdir. Öğrencinin hayatında karşılaştığı durum ve olayların nedenlerini doğru algılayıp sorgulayabilmesi için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Tanımlama sorularında çeşitli kavramları, olayları vb. öğrencinin anlatılanlara uygun olarak ortaya koyabilmesini sağlamaktadır. Bu türde 1. ve 3. ÖKK'de 4'er soru, 2. ÖKK'de 19 soru bulunmaktadır. Bu da tanımlama sorularının sayısında kitaplar arasında bir dengesizlik olduğunu ortaya koymaktadır.

Karakterize etme soruları olayları veya kişileri belirgin özellikleriyle ortaya koyma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bu türde 1. ÖKK'de 6, 2. ÖKK'de 3, 3. ÖKK'de 4 soru bulunmaktadır.

Örneklendirme soruları konunun somutlaştırılmasında ve öğrenmenin kalıcılığının arttırılmasında oldukça etkilidir. Bu türde 1. ÖKK'de 8, 3. ÖKK'de 2 soru bulunmakta; fakat 2. ÖKK'de herhangi bir soru bulunmamaktadır. 2. ÖKK'de bu tür sorulara yer verilmemesi önemli bir eksikliklerdir. 3. ÖKK'deki soru sayısı da yeterli düzeyde değildir. Bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Karşılaştırma tipi sorularda olay, durum veya kişilerin benzer ya da farklı özelliklerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu türde 1. ve 3. ÖKK'de 7'şer, 2. ÖKK'de 8 soru bulunmaktadır. Çalışma kitaplarındaki etkinliklerde de bu tür soruların bulunduğu göz önüne alındığında bu tip sorulara yeterli sayıda yer verildiği düşünülebilir.

Ana fikri bulmaya yönelik sorular öğrencilerin metnin tamamından genel bir yargıya ulaşmasını sağlamaktadır. Kitaplarda metnin ana fikri veya konusunu ayrı ayrı soran ya da ikisini birlikte soran sorular bulunmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 2, 2. ÖKK'de 6, 3. ÖKK'de 12 soru bulunmaktadır. 1. ve 2. ÖKK'deki soru sayısının yeterli olmadığı söylenebilir. Öğrencinin okuduklarından ve dinlediklerinden genel bir yargıya ulaşabilmesi, ders çıkarabilmesi için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir. Ayrıca konuyu, ana fikri ve metinde anlatılan olayları soran sorular birbirinden ayrılmalıdır. Bu konuda kitaplar arasında tutarlılık da sağlanmalıdır.

Özetleme soruları metinde anlatılanları sırayla aktarmayı gerektirdiği için bilginin zihinde yapılandırılmasında etkilidir. Bu türde 1. ÖKK'de 1, 2. ÖKK'de 2, 3. ÖKK'de 5 soru bulunmaktadır. Bu türdeki sorular yeterli sayıda değildir. Listeleme türü

sorularla benzer özelliklere sahip olduğu düşünülürse 1. ve 2. ÖKK'deki bu tür soru sayısının azlığının önemli bir eksiklik olmadığı söylenebilir.

Ödev soruları öğrencinin ders dışında da çalışmasını, araştırmasını gerektiren sorulardır. Bu türde incelediğimiz 3 kitapta da herhangi bir soru bulunmamaktadır. Öğrencinin ders dışındaki zamanda da araştırıp öğrenmesine yönelik olan ödev sorularına kitaplarda yer verilmeli, öğrenme okulla sınırlandırılmamalıdır.

Uygulama soruları anlatılanların hayata geçirilmesinde veya bilginin kalıcılığının sağlanmasında oldukça etkilidir. Bu türde 1. ÖKK'de 4, 2. ÖKK'de 6, 3. ÖKK'de 3 soru bulunmaktadır. Uygulama sorularından özellikle şiir türündeki metinlerin özelliklerinin kavratılmasında ve metinlerin plan özelliklerinin öğretilmesinde yararlanılabilir. Kitaplarda bu tür sorulara yeteri kadar yer verilmediği görülmektedir.

Sonucu tahmin etmeye yönelik sorularda öğrencinin hayal gücünü kullanması gerektiği için soyut düşünme becerisi gelişmektedir. Bu türde 1. ÖKK'de 1, 3. ÖKK'de 2 soru bulunmakta, 2. ÖKK'de herhangi bir soru bulunmamaktadır. Kitaplarda yer alan bu tür sorular yeterli olmayıp soyut düşünme becerisini geliştirmek için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Kitaplardaki sorular cevap kaynaklarına göre incelenirken Sorell'in tasnifi esas alınmıştır. Sorell, anlamayı ölçmek amacıyla dört tip soru grubu belirlemiştir:

“Birinci tip cevabı metinde olan sorular. İkinci tip yine cevabı metinde olan sorulardır. Fakat okuyucu soruyu cevaplamak için metnin birkaç yerine bakarak bilgileri birleştirerek cevap vermek durumundadır. Üçüncü tip öğrencinin metinle önceki bilgisi arasında ilişki kurması sonucunda sonuç çıkarmaya yönelik sorulardır. Dördüncü tip ise cevabı metinde bulunmayan sadece öğrencinin konuyla ilgili yorumlar yapmasını sağlayan sorulardır.

Birinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi hatırlamaya yönelik sorulardır. İkinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi kavramaya yönelik sorulardır. Üçüncü ve dördüncü

tip sorular uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel becerileri gerektirir.”¹⁴⁵

1. ÖKK’de okumaya hazırlıkla ilgili 4 soruda 4. tiptir. 2. ÖKK’de okumaya hazırlıkla ilgili 3. tip 4, 4. tip 48 soru bulunmaktadır. 3. ÖKK’de 3. tip 2, 4. tip 23 soru bulunmaktadır. 3. tip sorular metinle ilgili görseller ve metnin başlığını da dikkate alarak yorum yapmayı gerektirmektedir. 4. tip sorular konuyla ilgili ön bilgilerden hareketle öğrencinin düşüncelerini ifade etmesini sağlamaktadır. 1. ve 2. tip sorular metnin içeriğini de bilmeyi gerektirdiği için okumaya hazırlık amacıyla bu tip sorulara yer verilmemiştir.

1. ÖKK’de okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili olan 129 sorudan 33’ü 1. tip, 21’i 2. tip, 49’u 3. tip, 26’sı 4. tiptir. Tüm düzeylerde soruya yer verilmiş olup soru dağılımının dengeli olduğu söylenebilir.

2. ÖKK’de okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili olan 153 sorudan 63’ü 1. tip, 40’ı 2. tip, 35’i, 3. tip, 15’i 4. tiptir. Kitaptaki soruların 2/3’ünün hatırlama ve kavramaya, 1/3’ünün uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel becerileri geliştirmeye yöneliktir.

3. ÖKK’de okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili olan 97 sorudan 8’i 1. tip, 40’ı 2. tip, 34’ü 3. tip, 15’i 4. tiptir. Kitaptaki soru tipleri arasında sayısal denge bulunmamasına karşın kavrama ve hatırlamaya yönelik sorularla, yüksek bilişsel becerileri geliştirmeye yönelik sorular arasında denge sağlanmıştır.

İncelediğimiz 3 öğretmen kılavuz kitabında da okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili 4 soru tipine de yer verilmiştir.

Dinleme/izleme becerisiyle ilgili sorular da okuma becerisiyle ilgili sorularda olduğu gibi dinlemeye/izlemeye hazırlık ve dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme soruları başlıkları altında ele alınmıştır.

¹⁴⁵ Dr. Rüya Güzel ÖZMEN, Age, s. 32.

1. ÖKK'de dinlemeye/izlemeye hazırlıkla ilgili herhangi bir soru bulunmamaktadır. Dinleme metinlerinin hepsine ait dinlemeye hazırlık etkinliğinin bulunması öğrenciyi derse hazırlamada yeterli olabileceği için dinlemeye hazırlıkla ilgili soru bulunmaması eksiklik olarak değerlendirilmemektedir.

2. ÖKK'de yer alan 7 dinleme metninden 6'sında dinlemeye hazırlık sorusuna yer verilmiştir. 2. ÖKK'de amaçlarına göre 3 kimlik, 1 listeleme, 8 fikir belirtme, 3 değerlendirme, 1 sonucu tahmin etme sorusu olmak üzere toplam 16 soruya yer verilmiştir. Bu soruları cevaplayabilmesi için öğrencilerin ön bilgilerini kullanması ve konuyla ilgili tahminlerde bulunması gerekmektedir.

3. ÖKK'de yer alan 6 dinleme metninin 3'ünde dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusuna yer verilmiştir. 3. ÖKK'de amaçlarına göre 3 kimlik, 4 fikir belirtme sorusu olmak üzere toplam 7 dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusuna yer verilmiştir. Dinleme metinlerine hazırlık amacıyla çalışma kitaplarına konulan etkinlikler bu konudaki eksikliği gidermektedir. Önemli olan öğrenciyi hazır ve istekli hale getirebilmektir.

1. ÖKK'de yer alan 6 dinleme/izleme metninin 3'üne ait dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmiştir. 1. ÖKK'de amaçlarına göre 1 kimlik, 1 listeleme, 9 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 1 örneklendirme, 1 karşılaştırma olmak üzere toplam 15 soru bulunmaktadır. Kişi ve varlıkların yerine koyma, tanımlama, karakterize etme, ana fikir, özetleme, ödev, uygulama, sonucu tahmin etme türü sorulara yer verilmemiştir.

2. ÖKK'de yer alan "Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?" başlıklı metne ait dinlemeye/izlemeye hazırlık sorusu bulunmadığı gibi dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu da bulunmamaktadır. 2. ÖKK'de diğer dinleme metinlerine ait 45 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmiştir. Amaçlarına göre bu sorulardan 3'ü kişi ve varlıkların yerine koyma, 5'i kimlik, 7'si listeleme, 8'i fikir belirtme, 5'i değerlendirme, 4'ü neden-sonuç, 5'i tanımlama, 1'i karşılaştırma, 2'si ana fikir, 1'i özetleme, 3'ü uygulama, 1'i sonucu tahmin etmeyle ilgilidir. Karakterize etme, örneklendirme ve ödev türünde sorulara yer verilmemiştir.

3. ÖKK’de 1 kişi ve varlıkların yerine koyma, 2 kimlik, 1 listeleme, 6 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 2 karakterize etme, 1 örneklendirme, 3 ana fikir, 1 sonucu tahmin etme olmak üzere toplam 19 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Oyun” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

Cevap kaynakları açısından 1. ÖKK’deki 15 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusundan 2’si 1. tip, 3’ü 2. tip, 6’sı 3. tip, 4’ü 4. tiptir. “Körebe” ve “Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin” başlıklı metinlerle ilgili dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmamaktadır.

2. ÖKK’de 1. tip 16, 2. tip 13, 3. tip 8, 4. tip 8 olmak üzere toplam 45 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

3. ÖKK’de yer alan 6 dinleme metninden 5’ine ait 19 dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusunun 4’ü 1. tip, 6’sı 2. tip, 8’i 3. tip, 1’i 4. tiptir. “Oyun” başlıklı metinle ilgili dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmamaktadır.

1. ÖKK’deki dinleme metinlerinin yarısına ait dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmezken 2. ve 3. ÖKK’de 1’er metne ait soruya yer verilmemiştir. Dinleme metinlerine ait etkinliklerin ve soruların az olması bu metinlere okuma metinlerine olduğu kadar önem verilmediğini düşündürmektedir. Dinleme önemli bir anlama, öğrenme yöntemi olduğu için bu becerinin geliştirilmesine daha fazla önem verilerek etkinlik ve soru sayılarının artırılması yerinde olacaktır.

1. ÖKK’de “Uçurtma, Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki, Sayıların Macerası, Atatürk ve Köylü, Atatürk ve Tarihimiz, Mustafa Kemal’i Düşünüyorum, Kaybolan Koku, Horoz Masalı, Türk Mimarisin Zirvesi: Mimar Sinan, Türkiye’de, Eskiçi” başlıklı metinlerin işlenişinde konuşma becerisiyle ilgili soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. Kitapta, 10 konuşma konusuyla, 10 öz değerlendirmeyle, 3 güzel ve etkili konuşan kişileri örnek almaya yönlendirmeyle ilgili olmak üzere konuşma becerisiyle ilgili toplam 23 soru bulunmaktadır.

2. ÖKK'de “Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması, En İyi Arkadaş, Kitap Kuşum Uçuverdi, Atatürk ve Onun Büyük Eseri, Atatürk'ten Son Mektup, Atatürk'ten Anılar, Atatürk ve Müzik Devrimi, Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması, Adını Göklere Yazdıran Çocuk, Forsa, Bir Öğretmenin Kalbinden, Eskici, Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?, Anadolu'da Bahar” başlıklı metinlerin işlenişinde konuşma becerisiyle ilgili soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. Kitapta, 4 doğaçlama çalışmasını değerlendirme, 19 konuşma konusu, 4 öz değerlendirme, 3 akran değerlendirme, 5 grup çalışmasını değerlendirme olmak üzere konuşma becerisiyle ilgili toplam 35 soru bulunmaktadır.

3. ÖKK'de “Küçük Çocuk, Ben Büyüküm, Cimri, İstanbul ve Yeni Hayat, Anıların Işığında Atatürk, Atatürk Kurtuluş Savaşında, Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Süleyman'ın Titizliği, Emircan'ın Seçimi, Türkiye, Koca Dev ile Peri Kızı, Tavşanla Kurbağalar, Şehirler ve Efsaneler: Balıkesir” metinlerinin işlenişinde konuşma becerisiyle ilgili 37 soru bulunmakta diğer metinlerde bulunmamaktadır. Konuşma becerisiyle ilgili sorular konuşmaya hazırlık amaçlıdır. Bu sorulardan 21'i konuşma konusuna yönelik olup 16'sı konuşma kurallarını hatırlatmak amaçlıdır.

Türkçe Öğretim Programı'nda konuşma becerisine de önemli oranda yer verilmesine karşın hem öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde hem de öğretmen kılavuz kitaplarındaki bu beceriyle ilgili sorularda beceriyi geliştirmeye gereken önemin verilmediği görülmektedir. Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan konuşma becerisi ile ilgili sorular nicelik ve nitelik olarak yeterli değildir. Sorular öğretim yılının başından sonuna kadar planlı bir şekilde ve tüm metinlerle ilişkilendirilerek kitaplara alınmalıdır. Konuşma konusuyla, konuşmaya hazırlıkla ve konuşmayı değerlendirmeye ilgili sorulara yer verilmelidir. Öğrencinin ilgisini çekecek ve yöresel söyleyişi ortadan kaldırmaya yardımcı olacak çeşitli etkinliklere ve bu etkinlikler yapıldıktan sonra öğrencinin kendisini ve akranlarını değerlendirebileceği sorulara daha fazla yer verilmelidir. Ayrıca kitaplarda öğrencinin kendi konuşmasındaki değişimi ve gelişimi gözleyip düzenli olarak not alabileceği formlara da yer verilebilir. Bunların yanında söyleyiş kusurlarını ortadan kaldırmak için telaffuz çalışmalarına da yer verilmesi iyi olacaktır.

1. ÖKK’de “Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki, Mustafa Kemal’i Düşünüyorum, Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık, Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster, Oyun Dünyamız, Helva Sohbeti, Kilim, Nasrettin Hoca” başlıklı metinlerin işlenişinde yazma becerisiyle ilgili sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 1. ÖKK’de 1 yazma konusuyla, 1 araştırmayla, 15 öz değerlendirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 17 soru bulunmaktadır. 1. ÖKK’de yer alan yazmayla ilgili soruların tamamına yakını öz değerlendirmeye yöneliktir. Öğrencinin yazdıklarını eleştirmesi, yazdıkları hakkında yorum yapması, böylece daha sonraki yazma çalışmalarında aynı hataları yapmaması veya yazmak istedikleriyle yazdıklarını karşılaştırması beklenmektedir.

2. ÖKK’de “Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması, Atatürk’ten Son Mektup, Atatürk’ten Anılar, Atatürk ve Müzik Devrimi, Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması, Bir Öğretmenin Kalbinden, Eskici” başlıklı metinlerin işlenişinde yazma becerisiyle ilgili sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 2. ÖKK’de 5 yazma konusuyla, 1 şiir defteri tutmaya yönlendirmeyle, 1 günlük tutmaya yönlendirmeyle, 1 yazdığı metnin ana fikrini bulmayla, 3 akran değerlendirmeyle, 2 öz değerlendirmeyle, 1 konuyla ilgili ön bilgilerini harekete geçirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 14 soru bulunmaktadır.

3. ÖKK’de “Küçük Çocuk, İstanbul ve Yeni Hayat, Anıların Işığında Atatürk, Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda, Dört Dakika İçin Bile Olsa Okuyabilmek, Süleyman’ın Titizliği, Emircan’ın Seçimi, Türkiye, Koca Dev ile Peri Kızı, Ben Bir Elektrik Direğiyim, Tavşanla Kurbağalar, Sazlar, Kuşlar Size Emanet!, Kızılırmak” başlıklı metinlerin işlenişinde yazma becerisiyle ilgili sorular bulunmakta diğer metinlerin işlenişinde bulunmamaktadır. 3. ÖKK’de bulunan 22 sorunun tamamı yazma etkinliklerine hazırlık amacıyla sorulması istenen sorulardır. Bunlar yazı yazarken dikkat edilmesi gereken noktaları hatırlatmak, konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini belirtmek, verilen kelimelerin anlamlarını söylemek ve konuyla ilgili ön bilgilerini harekete geçirmek amacıyla hazırlanmış sorulardır. Kitapta öz değerlendirmeye ve akran değerlendirmesine yönelik soru bulunmamaktadır. Oysaki bu sorular öğrencinin eleştiri yapma becerisini geliştirmekte oldukça etkili olup bu tür sorulara mutlaka yer verilmelidir.

Kitaplarda yazma becerisiyle ilgili olarak yer verilen sorular hem sayı hem de nitelik bakımından yeterli değildir. 1. ÖKK’de öz değerlendirmeyle, 3. ÖKK’de yazma kurallarını hatırlatmayla ilgili sorular yoğunluktadır. 2. ÖKK’deki yazma soruları farklı amaçlara yönelik olmakla birlikte sayı olarak yeterli değildir. Yazma becerisiyle ilgili farklı amaçlara yönelik daha fazla soruya yer verilmesi bu becerinin gelişimi ve öğrencinin değerlendirilmesini sağlaması açısından daha olumlu sonuçlar ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır.

3 kitapta da bazı metinlerin işlenişinde yazma becerisiyle ilgili sorulara yer verilmemiştir. Kitaplarda yazma becerisiyle ilgili daha çok soruya yer verilmelidir. Özellikle yapılan yazma etkinliklerinden sonra akran değerlendirmesine ve öz değerlendirmeye yönelik sorular bulunmalıdır. Ayrıca sorular aracılığıyla yazılacak metnin sınırları belirlenmelidir. Şiir defteri veya günlük tutmaya yönlendirmeyle ilgili sorulardan sonra ilerleyen zamanlarda bunların ne derece hayata geçirildiğinin değerlendirilmesi ve takibinin sağlanması için bunlarla ilgili sorulara tekrar yer verilmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 2006–2007 öğretim yılında İlköğretim kurumlarının 6. sınıflarında kullanılan Türkçe ders ve çalışma kitapları biçim ve içerik açısından, öğretmen kılavuz kitaplarındaki dört temel dil becerisiyle ilgili sorular nitelik açısından incelenmiştir. İncelemede Talim ve Terbiye Kurulunun “Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”i, Ekim 2006 tarih ve 2589 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, TSE’nin ders kitaplarında bulunması gereken standartları, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu esas alınmıştır.

İncelenen kitapların ön kapak düzeni seviyeye uygundur. Kitapların biçim özellikleri genel olarak değerlendirildiğinde kitapların ön ve arka kapağında, sırtında, iç kapağın ön ve arka yüzünde bulunması gereken bilgilerden bazılarının eksik olduğu görülmüştür. Kitaplarda, ikinci yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı, arka yüzünde “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi” yer almaktadır. Diğer kitaplardan farklı olarak 3. DK ve ÇK’de dalgalanan bir Türk Bayrağı resmi kullanılmıştır. Ayrıca 1. DK ve ÇK’nin ikinci yaprak arka yüzündeki gri fon üçüncü yaprağın ön yüzüne de geçmiştir. Kitaplarda üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve “Mustafa Kemal ATATÜRK” yazısına yer verilmiş olup devam eden sayfalarda “İçindekiler”, “Organizasyon Şeması” ve “Tanıtım Şeması” bölümleri bulunmaktadır. Kitaplarda öğrenciye hitap eden bir ön söze yer verilmemiştir. Kitaplarda öğrenciye hitap eden bir ön söze yer verilmeli ve kitapların biçim özellikleri konusunda belirtilen kurallara uyulmalıdır.

Kitapların baskısı açık ve net, yazısı anlaşılır ve estetikdir. 1. DK’de 11, 2. ve 3. DK’de 12, 1. ve 2. ÇK’de 10, 3. ÇK’de 12 punto büyüklüğünde harfler kullanılmış olup seviyeye uygundur.

Sayfalarda leke, delik, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görüş kusurları ile baskı hataları bulunmamaktadır. Kitaplar düz bir zeminde destek sağlanmadan durabilmektedir. Kapak kartonları sert olmayıp kolaylıkla kıvrılabilmektedir.

Kitapların baskısı koyu ve renklidir. 1. DK'nin sayfalarında koyu ve mat renkler kullanılmıştır. 2. ve 3. DK'de kullanılan renkler canlı ve ilgi çekicidir. Ders kitaplarında canlı ve birbiriyle uyumlu renkler kullanılmalıdır.

Kitaplarda sayfalar yapıştırılarak bir araya getirilmiş ve kitaplara sırt verilmiştir. 1. ve 2. setteki kitapların cildi sağlam olmakla beraber 3. setteki kitapların cildi sağlam değildir. Zamanla sayfalar kopmakta ve kitaplar dağılmaktadır. Kitapların 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edildiği düşünülürse ciltlemenin önemi ortaya çıkacaktır. Bu nedenle kitaplar formalar halinde, sırttan dikişli ve cildi sağlam olmalıdır.

Kitaplarda sayfaların yazı alanı dışında kalan boşlukları sayfalar arasında farklılık göstermekte ve belirlenen ölçülere (20 mm) uymamaktadır. Kenar boşluğu sayfanın birinde 10 mm diğerinde 88 mm olabilmektedir. Kenar boşlukları dikkatin metne yoğunlaşmasına yardımcı olacak nitelikte olmalı ve belirlenen ölçülere uymalıdır.

1. DK'de "Horoz Masalı" başlıklı metinde geçen "şipit" kelimesinin üzerinde "*" işaretiyle dipnot olduğu belirtilmiş; fakat dipnot 1. ÖKK'de verilmiştir. Kitaplarda dipnot kullanılacaksa işaret ve açıklama aynı sayfada veya açıklama metnin sonunda yer almalıdır.

3. DK'nin kapağı kitabın sayfalarını tamamen örtecek şekilde kesilmemiştir. Kitap kapakları kitabın sayfalarını tamamen örtecek şekilde kesilmelidir.

Kitapların son yapraklarında "Kaynakça" ve "Türk Dünyası Haritası" bulunmaktadır. Yalnız 3. ÇK "Tema Sonu Değerlendirme"yle bitmektedir. Yönerge'de Türkçe ders kitaplarının son yapraklarında "Kaynakça" ve "Türk Dünyası Haritası"na yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bütün kitapların belirlenen ölçülere uygun olması

gerekir. Kitapların son yapraklarında Yönerge'ye uygun olarak “Sözlük” bölümüne yer verilmemiştir. Öğrencinin araştırıp öğrenmesi, sözlük kullanma alışkanlığı kazanması amacıyla böyle bir uygulamaya gidilmiştir. Kitap setlerinin içine, her sınıfta en az bir “TDK Türkçe Sözlük” olacak şekilde, sözlükler dâhil edilmelidir.

1. DK'deki bazı metinlerde anlatılanlarla metne ait görseller uyumlu değildir. 3. DK'deki bazı görseller seviyenin altındadır. Kitaplardaki “Atatürkçülük” temalarında kullanılan fotoğraflardan bazıları nitelik olarak iyi olmasına rağmen bazılarında yapılan değişiklikler fotoğrafların gerçekçiliğini ve ilgi çekiciliğini azaltmıştır. Ayrıca görsellerle birlikte açıklamalara yer verilmemiştir. 2. DK'deki bazı görsellerin sayfaya yerleştirilişi uygun değildir. Ders kitaplarındaki metinlerle görseller birbiriyle uyumlu ve öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır. Atatürk'e ait fotoğrafların ya orijinalleri kullanılmalı ya da o dönemde yaşamış, onu tanıyan ressamın tabloları kullanılmalıdır. Özellikle fotoğrafların altında tanıtıcı ve açıklayıcı bilgilere mutlaka yer verilmelidir. Görsellerin sayfaya yerleştirilişi de uygun olmalıdır.

Ders kitaplarında daha çok kurgusal yazınsal türlere yer verilmiştir. Kurgusal ve bilgi veren yazınsal türler arasında denge sağlanmalıdır. Aynı edebi türden birçok metin örneği verilmesi yerine farklı edebi türlere ait metin örneklerine yer verilmelidir.

Tüm sınıflar için zorunlu olan “Atatürkçülük” teması, 6. sınıflar için zorunlu olan “Sevgi” teması ile “Duygular ve Hayaller” teması üç kitapta ortak tema olarak kullanılmıştır. 2. ve 3. DK'de “Okuma Kültürü”, “Doğa ve Evren” temaları ortaktır. “Toplum Hayatı, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Alışkanlıklar, Güzel Sanatlar” temalarına üç kitapta da yer verilmemiş olup diğer temalar birer kez kullanılmıştır. Ders kitaplarında yer alan metinlerin konusu ilgili olduğu temalarla uyumlu olup alt tema özelliği göstermektedir. Her sınıf için ayrı ayrı belirlenmiş zorunlu ana tema sayısı artırılmalı; 6, 7 ve 8. sınıflara ait kitaplarda yer alan temaların birbirinin tekrarı olmasından çok birbirini tamamlar nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Ders kitaplarında yer alan metinlerden bazıları 8–10 sayfa uzunluğundadır. Sayfa sayısı arttıkça öğrencinin ilgisi azalacak, dikkati dağılacaktır. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarına alınan metinler için sayfa sınırlaması getirilmelidir. Bunun yanı sıra

metinlerin uzunlukları, metinlerdeki cümlelerin ve kelimelerin uzunluğu öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır.

3. ÖKK'deki dinleme metinlerinde öğrencinin anlamını bilmediği çok fazla kelime bulunmaktadır. Özellikle dinleme metinlerinde, anlamayı zorlaştıracığı için öğrencinin anlamını bilemeyeceği çok sayıda sözcüğe yer verilmemelidir.

Kitaplarda okuma becerisine ait çok sayıda etkinliğe yer verilmiştir. Bu nedenle diğer becerilere ait etkinliklerin sayısında azalma meydana gelmiştir. Okuma becerisiyle ilgili daha az sayıda etkinlikle daha çok amacı gerçekleştirmek hedeflenmelidir. Böylece temel dil becerileriyle ilgili etkinlikler arasında denge sağlanabilir.

Okuma becerisiyle ilgili etkinliklerin sadece birkaçı metnin yazarını/şairini tanımaya yöneliktir. Metinlerin yazarları veya şairleri hakkında öğrencinin bilgi edinmesini sağlayacak, onları araştırmaya yönlendirecek daha fazla etkinliğe yer verilmelidir.

Çalışma kitaplarında metinlerin tür özellikleri hakkında bilgi edinmeyi sağlayacak etkinliklere yer verilmemiştir. Bunun yanı sıra tür özelliklerini kavratıcı sorular da yeterli değildir. Edebi türlerin özelliklerini kavratıcı etkinlik ve sorulara daha fazla yer verilmelidir.

Yeni programla birlikte görsel okuma ve görsel sunuya önem vermeye başlanmıştır. Bununla ilgili birkaç etkinliğe de yer verilmiştir. Görsel sunuya yönelik etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.

Dinleme metinleriyle ilgili etkinliklere ve sorulara bazı metinlerde ya hiç yer verilmemiş ya da çok az yer verilmiştir. Dinleme metinleriyle ilgili etkinliklere ve sorulara daha fazla yer verilmelidir.

Konuşma becerisiyle ilgili etkinliklere 1. ve 3. ÇK'de çok az yer verilmiştir. Konuşma becerisiyle ilgili etkinliklere daha fazla yer verilmelidir. Etkinliklerde çeşitli eğitsel oyunlara ve telaffuz çalışmalarına yer verilmelidir.

Yazma becerisiyle ilgili etkinliklerde noktalama işaretleri ve yazım kuralları ile ilgili uygulamalar ve çeşitli konularda yazma çalışmaları yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında yazma etkinliklerinin yeterli olduğu söylenebilir. Yazma etkinliklerinde görsellerden hareketle metin yazmaya daha fazla yer verilmelidir. Yazılacak metinlerin türleri yazma konusuyla birlikte belirtilebilir. Öğrenciden tüm yazdıklarını bitişik eğik el yazısıyla yazması beklenmektedir. Karmaşa oluşturmaması için kullanılan ders kitaplarında da yazı tipi olarak bitişik eğik el yazısı kullanılmalıdır.

Yeni Program'da 6. sınıflar için yer verilmesi gereken dil bilgisi konuları “Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama”, “Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama” amaçlarıyla sınırlandırılmıştır. Bu amaçlara ulaşmak için çalışma kitaplarında dil bilgisiyle ilgili uygulamaya yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Dil bilgisiyle ilgili etkinliklerin sonunda öğrencinin o etkinliği yaparak dile ait hangi kuralı öğrendiğinin farkına varması sağlanmalıdır.

1. ve 3. ÇK'de “Temaya Hazırlık” başlığı altında bir bölüme yer verilmiştir. 2. ÇK'de bu başlık altında bir bölüm bulunmayıp temaya hazırlıkla ilgili sorular 2. ÖKK'de yer almaktadır. 1. ÇK'de hazırlık amacıyla görsellerden, 2. ve 3. ÇK'de sorulardan yararlanılmıştır. Bu bölümde görsellerin, soruların ve araştırma konularının birlikte yer alması daha etkili olacaktır. Ayrıca “Temaya Hazırlık” bölümünün çalışma kitaplarında bulunması öğrenciye düşündüklerini yazma olanağı vereceğinden öğrencinin kendisine olan güvenini arttıracak temayla ilgili düşüncelerini daha planlı ve akıcı bir şekilde aktarmasına yardımcı olacaktır.

“Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları” bölümlerinde tema süresince işlenen konularla ilgili sorulara yer verilmiştir. 3 kitap da büyük oranda kısa cevaplı ve çoktan seçmeli maddelere yer vermiştir. Eşleştirme maddeleriyle ilgili 1. ÇK'de 3, 2. ÇK'de 4, 3. ÇK'de 30 soru bulunmaktadır. Doğru yanlış maddelerine 1. ÇK'de yer verilmezken 2. ÇK'de bu türde 3, 3. ÇK'de 30 soru bulunmaktadır. 1. ÇK'de 8, 2. ÇK'de 16, 3. ÇK'de 25 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Bu bölümde doğru/yanlış ve eşleştirme maddelerine daha fazla yer verilmelidir. Eşleştirme maddelerinde eşleştirilecek gruplarda eşit sayıda maddeye yer verilmemelidir.

Kitaplardaki bazı metinlere ait hazırlık sorusuna yer verilirken bazı metinlere ait hazırlık sorusuna yer verilmemiştir. Öğrencinin öğrenmeye hazır hale getirilmesi için etkinlikler ve sorular öğretmene yardımcı olacaktır. Tüm metinlerle ilgili hazırlık sorularına veya etkinliklerine yer verilmelidir.

Öğretmen kılavuz kitaplarındaki okuma ve dinleme becerisiyle ilgili sorular amaçlarına ve cevap kaynaklarına göre incelenmiştir. Amaçlarına göre sorular on beş başlık altında ele alınmıştır. İnceleme sonucunda ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Kendini kişi ve varlıkların yerine koymaya yönelik 1. ÖKK'de 17, 2. ÖKK'de 10, 3. ÖKK'de 9 soru bulunmaktadır.

Kimlik türü sorular öğrencilerin olayın ayrıntılarını kavramasına yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 20, 2. ÖKK'de 35, 3. ÖKK'de 6 soru bulunmaktadır. 3. ÖKK'deki sorular yeterli olmayıp bu tür sorulara daha fazla yer verilmelidir.

Listeleme türü sorular öğrencilerin olayları veya düşünceleri sıralayabilmesine, metni kendine göre yapılandırabilmesine yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 14, 2. ÖKK'de 13, 3. ÖKK'de 5 soru bulunmaktadır.

Fikir belirtme soruları öğrencinin çeşitli konulardaki fikirlerini ortaya koyabilmesine böylece kendini ifade edebilmesine yardımcı olmaktadır. Bu türde 1. ÖKK'de 27, 2. ÖKK'de 29, 3. ÖKK'de 24 soru bulunmaktadır. 3 kitapta da bu tür sorulara hem hazırlığa hem de anlama ve çözümlenmeye yönelik olarak oldukça fazla yer verilmiştir.

Yüksek bilişsel becerileri geliştirmede etkili olan değerlendirme türünde 1. ÖKK'de 16, 2. ÖKK'de 8, 3. ÖKK'de 12 soru bulunmaktadır. Öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmek için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Öğrencinin bir konu veya olaydaki nedenleri ve sonuçları fark etmesine yardımcı olan neden-sonuç türünde 1. ve 3. ÖKK'de 2'ser, 2. ÖKK'de 14 soru bulunmaktadır. Öğrencinin hayatında karşılaştığı durum ve olayların nedenlerini doğru algılayıp sorgulayabilmesi için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Tanımlama türünde 1. ve 3. ÖKK'de 4'er soru, 2. ÖKK'de 19 soru bulunmaktadır.

Karakterize etme türünde 1. ÖKK'de 6, 2. ÖKK'de 3, 3. ÖKK'de 4 soru bulunmaktadır.

Karşılaştırma türünde 1. ve 3. ÖKK'de 7'şer, 2. ÖKK'de 8 soru bulunmaktadır.

Ana fikri bulmaya yönelik sorular öğrencilerin metnin tamamından genel bir yargıya ulaşmasını sağlamaktadır. Kitaplarda metnin ana fikri veya konusunu ayrı ayrı soran ya da ikisini birlikte soran sorular bulunmaktadır. Bu sorular ana fikir soruları başlığı altında ele alınmıştır. Bu türde 1. ÖKK'de 2, 2. ÖKK'de 6, 3. ÖKK'de 12 soru bulunmaktadır. 1. ve 2. ÖKK'deki soru sayısının yeterli olmadığı söylenebilir. Öğrencinin okuduklarından ve dinlediklerinden genel bir yargıya ulaşabilmesi, ders çıkarabilmesi için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir. Ayrıca konuyu, ana fikri ve metinde anlatılan olayları soran sorular birbirinden ayrılmalıdır. Bu konuda kitaplar arasında tutarlılık da sağlanmalıdır.

Özetleme türünde 1. ÖKK'de 1, 2. ÖKK'de 2, 3. ÖKK'de 5 soru bulunmaktadır.

Ödev soruları öğrencinin ders dışında da çalışmasını, araştırmasını gerektiren sorulardır. Bu türde incelediğimiz 3 kitapta da herhangi bir soru bulunmamaktadır. Öğrencinin ders dışındaki zamanda da araştırıp öğrenmesine yönelik olan ödev sorularına kitaplarda yer verilmelidir.

Uygulama türünde 1. ÖKK'de 4, 2. ÖKK'de 6, 3. ÖKK'de 3 soru bulunmaktadır. Uygulama sorularından özellikle şiir türündeki metinlerin özelliklerinin kavratılmasında ve metinlerin tür ve plan özelliklerinin öğretilmesinde yararlanılabilir. Kitaplardaki bu tür soruların yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu tür sorulara daha fazla yer verilmelidir.

Örneklendirme türünde 1. ÖKK'de 8, 3. ÖKK'de 2 soru bulunmakta; fakat 2. ÖKK'de herhangi bir soru bulunmamaktadır.

Uygulama ve örneklendirme soruları bilginin zihinde uzun süre kalmasını ve içselleştirilmesini kolaylaştıracağı için kitaplarda bu tip sorulara daha fazla yer verilmelidir.

Sonucu tahmin etme türünde 1. ÖKK'de 1, 3. ÖKK'de 2 soru bulunmakta, 2. ÖKK'de herhangi bir soru bulunmamaktadır. Kitaplarda yer alan bu tür sorular yeterli olmayıp soyut düşünme becerisini geliştirmek için bu türde daha fazla soruya yer verilmelidir.

Cevap kaynaklarına göre sorular dört tipe ayrılmıştır. Birinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi hatırlamaya yönelik sorulardır. İkinci tip sorular metinde bulunan bilgiyi kavramaya yönelik sorulardır. Üçüncü ve dördüncü tip sorular uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel becerileri gerektirir.

Okumaya ve dinlemeye hazırlıkla ilgili sorular üçüncü ve dördüncü tip olup öğrencinin ön bilgilerinden hareketle bu soruları cevaplaması gerekmektedir.

Okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili 1. ÖKK'deki 129 sorudan 33'ü 1. tip, 21'i 2. tip, 49'u 3. tip, 26'sı 4. tiptir. Tüm düzeylerde soruya yer verilmiş olup soru dağılımı dengelidir.

2. ÖKK'de okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili olan 153 sorudan 63'ü 1. tip, 40'ı 2. tip, 35'i 3. tip, 15'i 4. tiptir. Kitaptaki soruların 2/3'ü hatırlama ve kavramaya, 1/3'ü uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel becerileri geliştirmeye yöneliktir.

3. ÖKK'de okuduğunu anlama ve çözümlemeyle ilgili olan 97 sorudan 8'i 1. tip, 40'ı 2. tip, 34'ü 3. tip, 15'i 4. tiptir. Kitaptaki soru tipleri arasında sayısal denge bulunmamasına karşın kavrama ve hatırlamaya yönelik sorularla yüksek bilişsel becerileri geliştirmeye yönelik sorular arasında denge sağlanmıştır.

Dinleme becerisiyle ilgili 1. ÖKK'de yer alan 6 metinden 3'üne ait dinlediğini/izlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmiştir. Kitapta amaçlarına göre 1 kimlik, 1 listeleme, 9 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 1

örneklendirme, 1 karşılaştırma olmak üzere toplam 15 soru bulunmaktadır. Kişi ve varlıkların yerine koyma, tanımlama, karakterize etme, ana fikri bulma, özetleme, ödev, uygulama, sonucu tahmin etme türü sorulara yer verilmemiştir.

2. ÖKK’de yer alan “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı metne ait dinlemeye hazırlık sorusu bulunmadığı gibi dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu da bulunmamaktadır. 2. ÖKK’deki diğer dinleme metinlerine ait 45 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmiştir. Amaçlarına göre bu sorulardan 3’ü kişi ve varlıkların yerine koyma, 5’i kimlik, 7’si listeleme, 8’i fikir belirtme, 5’i değerlendirme, 4’ü neden-sonuç, 5’i tanımlama, 1’i karşılaştırma, 2’si ana fikir, 1’i özetleme, 3’ü uygulama, 1’i sonucu tahmin etmeyle ilgilidir. Karakterize etme, örneklendirme ve ödev türünde sorulara yer verilmemiştir.

3. ÖKK’de 1 kişi ve varlıkların yerine koyma, 2 kimlik, 1 listeleme, 6 fikir belirtme, 1 değerlendirme, 1 neden-sonuç, 2 karakterize etme, 1 örneklendirme, 3 ana fikir, 1 sonucu tahmin etme olmak üzere toplam 19 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Oyun” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

Cevap kaynakları açısından 1. ÖKK’deki 15 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusundan 2’si 1. tip, 3’ü 2. tip, 6’sı 3. tip, 4’ü 4. tiptir. “Körebe, Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin” başlıklı metinlerle ilgili dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmamaktadır.

2. ÖKK’de 1. tip 16, 2. tip 13, 3. tip 8, 4. tip 8 olmak üzere toplam 45 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmaktadır. “Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?” başlıklı metinle ilgili soru bulunmamaktadır.

3. ÖKK’de yer alan 6 dinleme metninden 5’ine ait 19 dinlediğini anlama ve çözümleme sorusunun 4’ü 1. tip, 6’sı 2. tip, 8’i 3. tip, 1’i 4. tiptir. “Oyun” başlıklı metinle ilgili dinlediğini anlama ve çözümleme sorusu bulunmamaktadır.

1. ÖKK’de dinleme metinlerinin yarısına ait dinlediğini anlama ve çözümleme sorusuna yer verilmezken 2. ve 3. ÖKK’de 1’er metne ait soruya yer verilmemiştir. Dinleme metinlerine ait etkinliklerin ve soruların az olması bu metinlere okuma

metinlerine olduğu kadar önem verilmediğini düşündürmektedir. Dinleme önemli bir anlama, öğrenme yöntemi olduğu için bu becerinin geliştirilmesine daha fazla önem verilerek bu beceriyle ilgili etkinlik ve soru sayısı arttırılmalıdır.

Konuşma becerisiyle ilgili 1. ÖKK'deki 23 sorudan 10'u konuşma konusuyla, 10'u öz değerlendirmeyle, 3'ü güzel ve etkili konuşan kişileri örnek almaya yönlendirmeyle ilgilidir.

2. ÖKK'deki 35 sorudan 4'ü yapılan doğaçlama çalışmasını değerlendirmeye, 19'u konuşma konusuna, 4'ü öz değerlendirmeyle, 3'ü akran değerlendirmeyle, 5'i grup çalışmasını değerlendirmeye yöneliktir.

3. ÖKK'deki 37 sorudan 21'i konuşma konusuna, 16'sı konuşma kurallarını hatırlatmaya yöneliktir. Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan konuşma becerisi ile ilgili sorular yeterli değildir. Sorular tüm metinlerle ilişkilendirilerek öğretim yılının başından sonuna kadar planlı bir şekilde yer almalıdır. Konuşma konusuyla, konuşmaya hazırlıkla ve konuşmayı değerlendirmeyle ilgili sorulara ayrı ayrı yer verilmelidir.

1. ÖKK'de 1 yazma konusuyla, 1 araştırmayla, 15 öz değerlendirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 17 soru bulunmaktadır.

2. ÖKK'de 5 yazma konusuyla, 1 şiir defteri tutmaya yönlendirmeyle, 1 günlük tutmaya yönlendirmeyle, 1 yazdığı metnin ana fikrini bulmayla, 3 akran değerlendirmeyle, 2 öz değerlendirmeyle, 1 konuyla ilgili ön bilgilerini harekete geçirmeyle ilgili olmak üzere yazma becerisiyle ilgili toplam 14 soru bulunmaktadır.

3. ÖKK'de bulunan 22 sorunun tamamı yazma etkinliklerine hazırlık amaçlı sorulardır. Kitaplarda öz değerlendirmeyle ve akran değerlendirmesine yönelik sorulara daha fazla yer verilmelidir. Ayrıca yazma etkinliklerini yönlendirecek sorulara da yer verilmelidir. Öğrencinin kendi konuşmasını ve yazmasını değerlendirip düzenli olarak not alabileceği formlara da yer verilebilir.

Kitap setlerinin içinde dinleme metinlerinin doğru, güzel ve etkili bir Türkçe ile seslendirildiği kaset, CD, VCD gibi materyallere yer verilmelidir.

Türkçe ders kitaplarında veya Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olacak, işlenen temalarla ilgili internet adresleri ve okuma kaynaklarına yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aksan D. (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 439, Ankara.
- Aktaş Ş., Gündüz O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Akyol H. (2001). “Dil Bilgisi ve İmlâ”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1–8*, Editör: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 93-100.
- Akyol H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı (2005). *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*, Cilt: 4, s. 97-99.
- Atmaca A. E. (2006). “İlköğretim Ders Kitaplarında Görsel Tasarım ve Resimleme”, *Millî Eğitim Dergisi*, http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/171/orta3_icindekiler.htm (15.09.2007)
- Aykaç N. (2003). “Basılı Öğretim Materyallerinde Görsel Tasarım”, *Çağdaş Eğitim*, Sayı:297, s. 30–41.
- Aytaş G. (2001). “Türkçe Ders Kitaplarının Yazımında Metin Seçimi ve Metin Altı Sorularının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar”, *Türk Yurdu (Türkçe’ye Saygı Özel Sayısı)*, <http://w3.gazi.edu.tr/web/giyaytas/turkcekitaplar.htm> (17.03.2008)
- Bangir, G. A. (2008) “Ders Kitaplarındaki Metin Tasarımı”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2008_cilt6/sayi-1/107-134.pdf (03.05.2008)
- Batur, Z. (2006) “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe 6. ve 7. Sınıf Ders Kitaplarında Geçen Bilinmeyen Kelimeleri Kazanım Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma” (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Bayrakçı, M. (2005) “Ders Kitapları Konusu ve İlköğretimde Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtım Projesi”, *Millî Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/165/bayrakci.htm> (01.11.2007)
- Baysen, E. (2006). “Öğretmenlerin Sınıfta Sordukları Sorular ile Öğrencilerin Bu Sorulara Verdikleri Cevapların Düzeyleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, <http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/pdf/cilt-14-No1-2006Mart/21-28.pdf> (07.11.2007)

- Birinci N. (2003). *Yazılı Kompozisyon Türleri, Yüksek Öğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Boy, M. (2006) 5. *Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenme ve Öğretme Kuramları Açısından Değerlendirilmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cemiloğlu M. (2004). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Alfa Akademi, İstanbul.
- Ceyhan E., Yiğit B. (2005). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Çalık T. (2001). “Türkçe Ders Kitaplarının Biçim ve Tasarımı”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8*, Editör: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 1-14.
- Çeçen M. A., Çiftçi Ö. (2007). “İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:173, s. 39-49.
- Çiftçi Ö. vd, (2007). “Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://www.esosder.com/dergi/22206-219.pdf> (19.04.2008)
- Daloğlu, K. (2005) *İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları Üzerine Bir Araştırma*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Demirel Ö.(2002). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Duman A. (1998). “Neden Türkçe Eğitimi?”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:557, s. 413, 415.
- Dursunoğlu H. (2004). “Türkçe Öğretimi Üzerine”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:633, s. 236-243.
- Erol A. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı*, Semih Ofset, Ankara.
- Erol A. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı*, Semih Ofset, Ankara.
- Erol A. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Semih Ofset, Ankara.
- Ertane Baydar A. S. (2003). “İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Dil Bilgisi Öğretimi”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:624, s.779–783.
- Esengül, M. (2006) *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil ve Anlatım Yanlıları* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gömleksiz M. N., Bulut İ. (2007). “Yeni İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:175, s. 161–184.

- Gürses R. (2005). “Dil Öğrenimi ve Öğretiminde Kullanılacak Araç ve Gereçlere Genel Bir Bakış”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 641, s. 428–436.
- Kara M. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6*, A Yayınları, Ankara.
- Kara M. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6*, A Yayınları, Ankara.
- Kara M. vd, (2006). *İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6*, A Yayınları, Ankara.
- Karadüz A. (2006). “İlköğretim Türkçe Dil Bilgisi Kitaplarının “Öğreticilik” Kavramı Bağlamında Eleştirisi”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, [http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_21/2-%20\(13-31.%20syf.\).pdf](http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_21/2-%20(13-31.%20syf.).pdf) (07.11.2007)
- Karatay H. (2007). “Türkçe Dersi Kitaplarında Kelime Çalışmaları”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:173, s. 50-66.
- Kavcar C. vd, (2007). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Kaya, G. (2005). *2003–2004 Eğitim- Öğretim Yılında İlköğretim 7. Sınıflarda Okutulacak Türkçe Ders Kitaplarındaki Hazırlık Çalışmaları ve Metni Anlama Sorularının İncelenmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kocaman A. (1983). “Dilin Temel İşlevleri”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 378, s. 342–347.
- Küçük, S. (2006) “Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_cilt4/sayi_2/181-200.pdf (27.04.2008)
- Küçükahmet L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Küçükahmet L. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (1995). “Ders Kitapları Yönetmeliği-Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller”, *2434 Sayılı Tebliğler Dergisi*, <http://tkb.meb.gov.tr/Yonetmelik/Ders%20kitaplar%C4%B1%20y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.htm> (28.06.2007)
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge”, *Tebliğler Dergisi*, http://mevzuat.meb.gov.tr/htm/2589_0.htm (15.07.2007)
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, Ankara.
- Öz F. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Özbay M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*, Akçağ Yayınları, Ankara.

- Özbay M. (2002). “İlköğretim Okulları Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlama Sorularının Öğrencilerin Düşünme Becerilerine Katkısı”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 609, s. 536–546.
- Özbay M. (2002). “Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:602, s. 112–120.
- Özdemir E. (2003). *Eğlenceli Dilbilgisi*, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Özmen R. G. (2001). “Türkçe Ders Kitabının Dört Temel Beceri Açısından İncelenmesi: Okuma Becerisi”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8*, Editör: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 17-60.
- Parlatır İ. (2003). *Öteki Edebî Türler, Yüksek Öğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Sağır M. (2004). “Temel Eğitim Okullarında Konuşma Eğitimi ve Ağızlar”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 625, s. 12–16.
- Sever S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sever S. (2002). “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 185–204.
- Sever S. vd, (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sezgin G. (2000). *İlköğretim Okullarının Altıncı Sınıfları İçin Yazılan Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şengül, M. (2005). *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlere Dayalı Olarak Hazırlanan Sorular Üzerine Bir İnceleme* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Şimşek R., Özben R. (2004). *İlköğretim 6, 7, 8. Sınıflar İçin Sözlü ve Yazılı Anlatım*, Şimşek Yayınları, İstanbul.
- Tan Ş. vd, (2002). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Turan Ş. (2002). “Türkçenin Bilim Dili Olmasına İlişkin Sorunlar”, *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 91–106.
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe Sözlük*, Cilt: 1-2, Ankara.
- Uyguner M. (1983). “Sözlü ve Yazılı Anlatım Sorunları”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 376, s. 250, 251.
- Ünalın Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Üstündağ T. (2005). *Yaratıcılığa Yolculuk*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Üstten A. U. (2004). “Dil Bilgisi Öğretimi ile İlgili Yaklaşımlar ve Tartışmalar Dil”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi56/ustten.htm> (03.03.2008)
- Üstünlüoğlu E. (2006). “Üst Düzey Düşünme Becerilerini Geliştirmede Bilişsel Soruların Rolü”, *Çağdaş Eğitim*, Sayı: 331, s.17–24.
- Yalçın A., Aytaş G. (2002). *Tiyatro ve Canlandırma Sahneleme Bilgileri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Yalçın C. A. (2002) *4306 Sayılı Sekiz Yıllık İlköğretim Kanununun Kabulünden Sonra İlköğretim Kurumlarının Sekizinci Sınıflarında Okutulan Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, s.26, 27; Türk Standartları TS 10220/Nisan 1992. (Söz konusu bilgiyi TSE’den aktarmaktadır.)
- Yıldız C. (2008). *Yeni Öğretim Programına Göre Türkçe Öğretimi*, Pegem Akademi, Ankara.
- Zorbaz K. Z. (2007). “Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, http://eku.comu.edu.tr/turkce/index.php?option=com_content&task=view&id=101&Itemid=5 (01.01.2008)

ÖZGEÇMİŞ

- Adı Soyadı** : Gülsüm ÇOMAK
- Anne adı** : Embiye
- Baba adı** : Süleyman
- Doğum Yeri/Tarihi** : Denizli/1983
- Lisans Eğitimi** : Pamukkale Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi
- Mezuniyet Tarihi** : 2004
- Çalıştığı Yer/Görevi** : Kemer İlköğretim Okulu/Burdur, Türkçe Öğretmeni
- Yabancı Dil** : İngilizce (Orta)